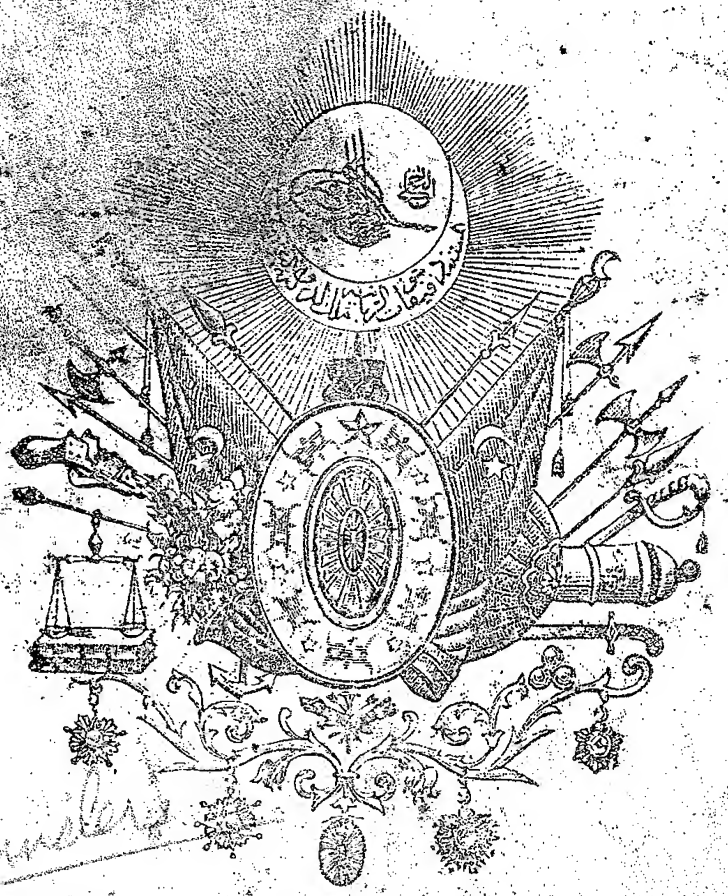

(١٣٢٥)

سنهٔ هجريه‌سنه مخصوص

موصل ولايتى

سالنامهٔ رسميسيدر

دردنجى دفعه اوله‌رق

[مطبعهٔ ولايتده طبع اولنمشدر]

Salnameler
Alti 11
6

موصل ولایتی

سالنامهٔ رسمیسیدر

١٣٢٥

سنهٔ هجریه‌سنه مخصوص اولمق اوزره

مکتوبی معاونی ومطبعه مدیر وسرمحرری

عزتلو صفوت بك

معرفتیله ترتیب ودردنجی دفعه اوله‌رق

موصل

(مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر)

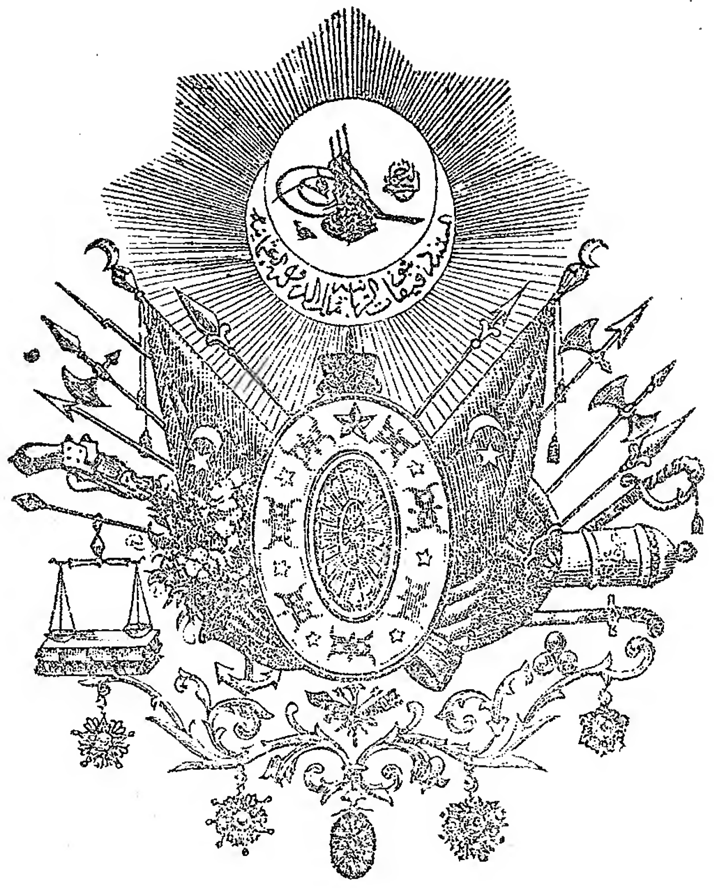

افادهٔ مخصوصه

مطبوعاتك ترقيات حاضرهٔ مدنيه‌يه اولان دخل وتأثير عظيمى وارستهٔ قيد وتفصيل اولديغى مثللو مطبوعات ميانندە سالنامه‌لرك‌ده حائز بولنديغى اهميت جداً شايان تذكاردر .

برموقعك لطافت ويا وخامت هواسنى ، قابليت زراعيه واحوال ارضيه‌سنى ، طرق مواصله‌سيله مواقع جغرافيسنى ، معلومات تاريخيه وصناعيه وتجاريه‌سنى ، اوممكت اهاليسنك عرف وعاداتنى ، مأمورينى اساميسيله رتبه وصفتنى بيلمك ايچون سالنامه‌لر قدر اساسلى بررهبر اوله‌ماز .

استفاده‌سى عمومه شامل اولان سالنامه‌لرك صورت منتظمه ونفيسه‌ده طبع ونشرى ، مندرجاتنك تأمين جديت وصحتى خصوصلرينك اهميتى سنه بسنه آرتمقده وبناءً عليه هر طرفجه بو لازمهٔ مهمه‌يه عطف نظر دقت واهتمام ايدلمكده بولنمشدر .

سائر ولايات شاهانه‌ده اولديغى كبى ولايتمزده‌ده برى ۳۰۸ و ۱۳۱۰ و ۱۳۱۲ سنهٔ هجريه‌لرنده اوچ نسخه سالنامه چيقارلمش ايسه‌ده صكره‌لرى هرنصلسه دستگاه انتشاره وضع ايديله‌ميه‌رك تعطيله اوغرامش ايدى .

عصر فيوضات حصر حضرت تاجداريلرى غبطه بخشاى ادوار واعصار ومجلاء ترقيات وتعاليات بى‌شمار اولان ولى نعمت بيمنتمز پادشاه مطبوعات پرور وشهنشاه معارف گستر افندمز حضرتلرينك سايهٔ محاسنپيرايهٔ حضرت خلافتپناه اعظميلرنده ۳۲۵ سنهٔ هجريه‌سنه مخصوص اشبو سالنامه‌نك طبع ونشرينه موفقيت حاصل اولدى .

بوده هر خصوصده افكار معالى دثار حضرت تاجدار اعظمى‌يه توفيق معاملات ايدرك طرف مستجمع الشرف جناب ظل اللهى‌يه هر جانبدن دعوات خيريه استجلاب بيورمقده اولان والئ عالئ ولايت عطوفتلو مصطفى يمنى بك افندى حضرتلرينك مطبعهٔ ولايتك تزييد وارداتيله تأمين انتظامى يولنده بذل بيوردقلرى معاونات معارفپرورانه‌نك ثمرات نافعه‌سندندر .

همان جناب ترتيبساز كائنات وشيرازه‌بند مجموعهٔ موجودات تقدست كبرياء عظمته عن النقص والشبهات حضرتلرى وكيل جليل فخر رسل ، جامع فضائل كل ، مطلع انوار شوكت ، نيرعوالم افروز سلطنت ولى نعمت بيمنتمز پادشاهمز افندمز حضرتلرينى دنيا طوردقجه كمال تندرستى وعافيتله زينتبخش سرير عدل ومرحمت وكافهٔ آمال قدسيت اشتمال ملوكانه‌لرنده نائل انواع موفقيت بيورسون آمين .

م : صفوت

تقويم اوقات وشهور

١٣٢٥

سنه

تقویم سال

سنهٔ قمریه ١٣٢٥ سنهٔ مالیه ١٣٢٢ سنهٔ افرنجیه ١٩٠٦

ایام	شهور: محرم	شهور: شباط رومی	شهور: شباط افرنجی	طلوع آفتاب س	طلوع آفتاب د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساك س	امساك د	اعداد روز قاسم	مواسم
پنجشنبه	١	١	١٤	١	٣	٦	٤٠	٩	٤١	١	٢٦	١١	٢٨	٩٩	
جمعه	٢	٢	١٥	١	١		٣٩		٤١		٢٦		٢٦	١٠٠	عید شمع للقمامه
جمعه ایرتسی	٣	٣	١٦	١٢	٥٩		٣٨		٤١		٢٥		٢٤	١٠١	کثرت مطر وثلج
بازار	٤	٤	١٧		٥٧		٣٧		٤٠		٢٥		٢٢	١٠٢	غرس اشجار زمانی
بازار ایرتسی	٥	٥	١٨		٥٥		٣٥		٤٠		٢٥		١٩	١٠٣	خورما وشفتالو وجویز ونار
صالی	٦	٦	١٩		٥٢		٣٤		٤٠		٢٥		١٧	١٠٤	وسائره اشجار غرس اولنور
چهارشنبه	٧	٧	٢٠		٥٠		٣٣		٤٠		٢٥		١٦	١٠٥	جمرهٔ اولی بهوا
پنجشنبه	٨	٨	٢١		٤٨		٣٢		٤٠		٢٥		١٤	١٠٦	تحویل شمس بحوت
جمعه	٩	٩	٢٢		٤٦		٣١		٣٩		٢٥		١٢	١٠٧	
جمعه ایرتسی	١٠	١٠	٢٣		٤٤		٣٠		٣٩		٢٥		١٠	١٠٨	یوم عاشورا
بازار	١١	١١	٢٤		٤٢		٢٩		٣٩		٢٥		٧	١٠٩	
بازار ایرتسی	١٢	١٢	٢٥		٤٠		٢٨		٣٨		٢٥		٥	١١٠	
صالی	١٣	١٣	٢٦		٣٨		٢٧		٣٨		٢٥		٣	١١١	بادلجان یصدیغی زمانی
چهارشنبه	١٤	١٤	٢٧		٣٦		٢٦		٣٨		٢٤		٢	١١٢	جمرهٔ ثانیه بماء
پنجشنبه	١٥	١٥	٢٨		٣٤		٢٤		٣٧		٢٤	١٠	٠	١١٣	آمدن لقلق
جمعه	١٦	١٦	١		٣٢		٢٣		٣٧		٢٤		٥٧	١١٤	مارت افرنجی ١٩٠٧
جمعه ایرتسی	١٧	١٧	٢		٣٠		٢٢		٣٧		٢٤		٥٥	١١٥	
بازار	١٨	١٨	٣		٢٨		٢١		٣٧		٢٤		٥٢	١١٦	جریان ماء اشجار
بازار ایرتسی	١٩	١٩	٤		٢٥		٢٠		٣٦		٢٤		٥٠	١١٧	
صالی	٢٠	٢٠	٥		٢٣		١٩		٣٦		٢٤		٤٨	١١٨	
چهارشنبه	٢١	٢١	٦		٢١		١٨		٣٦		٢٤		٤٦	١١٩	جمرهٔ ثالثه بخاك
پنجشنبه	٢٢	٢٢	٧		١٨		١٧		٣٥		٢٤		٤٤	١٢٠	باغ بودمه زمانی
جمعه	٢٣	٢٣	٨		١٦		١٥		٣٥		٢٤		٤٢	١٢١	
جمعه ایرتسی	٢٤	٢٤	٩		١٣		١٤		٣٥		٢٤		٤٠	١٢٢	
بازار	٢٥	٢٥	١٠		١١		١٣		٣٥		٢٤		٣٨	١٢٣	قلم آشیسی
بازار ایرتسی	٢٦	٢٦	١١		٨		١١		٣٤		٢٤		٣٦	١٢٤	اول برد العجوز
صالی	٢٧	٢٧	١٢		٥		٩		٣٤		٢٤		٣٤	١٢٥	
چهارشنبه	٢٨	٢٨	١٣		٣		٨		٣٣		٢٤		٣١	١٢٦	آمدن قرلنغج
پنجشنبه	٢٩	١	١٤	١٢	٠		٨		٣٢		٢٤		٢٥	١٢٧	مارت رومی
جمعه	٣٠	٢	١٥	١١	٥٨		٧		٣١		٢٤		٢٣	١٢٨	زراعت صوغان

تقویم سال

سنهٔ قمریه ۱۳۲۵   سنهٔ مالیه ۱۳۲۳   سنهٔ افرنجیه ۱۹۰۷

ایام	شهور: عربی	شهور: مارت رومی	شهور: مارت افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساک س	امساک د	اعداد روز قاسم	مواسم
جمعه ایرتسی	۱	۳	۱۶	۱۱	۵۶	۶	۶	۹	۳۱	۱	۲۴	۱۰	۲۰	۱۲۹	زراعت مرجمك
پازار	۲	۴	۱۷		۵۴		۵		۳۰		۲۴		۱۸	۱۳۰	
پازار ایرتسی	۳	۵	۱۸		۵۱		۴		۲۹		۲۵		۱۶	۱۳۱	اخر برد العجوز
صالی	۴	۶	۱۹		۴۹		۲		۲۹		۲۵		۱۳	۱۳۲	
چهارشنبه	۵	۷	۲۰		۴۷		۱		۲۸		۲۵		۱۱	۱۳۳	
پنجشنبه	۶	۸	۲۱		۴۴		۰		۲۷		۲۵		۹	۱۳۴	موسم زراعت خیار
جمعه	۷	۹	۲۲		۴۲	۵	۵۹		۲۷		۲۵		۶	۱۳۵	اخر خمسین
جمعه ایرتسی	۸	۱۰	۲۳		۴۰		۵۸		۲۶		۲۵		۴	۱۳۶	دفعهٔ ثانیه باغ بودمه‌سی
پازار	۹	۱۱	۲۴		۳۸		۵۶		۲۶		۲۵		۱	۱۳۷	
پازار ایرتسی	۱۰	۱۲	۲۵		۳۵		۵۵		۲۵		۲۵	۹	۵۹	۱۳۸	
صالی	۱۱	۱۳	۲۶		۳۳		۵۴		۲۵		۲۵		۵۶	۱۳۹	اول فصل بهار
چهارشنبه	۱۲	۱۴	۲۷		۳۱		۵۳		۲۴		۲۵		۵۴	۱۴۰	حرکت اختلاط دمویه
پنجشنبه	۱۳	۱۵	۲۸		۲۸		۵۲		۲۳		۲۶		۵۱	۱۴۱	
جمعه	۱۴	۱۶	۲۹		۲۶		۵۱		۲۲		۲۶		۴۹	۱۴۲	حرکت حشرات
جمعه ایرتسی	۱۵	۱۷	۳۰		۲۴		۵۰		۲۲		۲۶		۴۷	۱۴۳	چیلاق فورتنه‌سی
پازار	۱۶	۱۸	۳۱		۲۲		۴۹		۲۲		۲۶		۴۴	۱۴۴	زراعت بوکرلجه
پازار ایرتسی	۱۷	۱۹	۱		۱۹		۴۸		۲۱		۲۶		۴۲	۱۴۵	نیسان افرنجی
صالی	۱۸	۲۰	۲		۱۷		۴۷		۲۰		۲۶		۳۹	۱۴۶	
چهارشنبه	۱۹	۲۱	۳		۱۵		۴۶		۲۰		۲۶		۳۷	۱۴۷	
پنجشنبه	۲۰	۲۲	۴		۱۲		۴۵		۱۹		۲۶		۳۴	۱۴۸	
جمعه	۲۱	۲۳	۵		۱۰		۴۴		۱۹		۲۷		۳۲	۱۴۹	
جمعه ایرتسی	۲۲	۲۴	۶		۸		۴۳		۱۸		۲۷		۲۹	۱۵۰	فریاد عندلیب
پازار	۲۳	۲۵	۷		۶		۴۱		۱۷		۲۷		۲۷	۱۵۱	بشارت حمل مریم
پازار ایرتسی	۲۴	۲۶	۸		۳		۴۰		۱۷		۲۷		۲۴	۱۵۲	قرلنفج فورتنه‌سی
صالی	۲۵	۲۷	۹		۱		۳۹		۱۶		۲۷		۲۲	۱۵۳	
چهارشنبه	۲۶	۲۸	۱۰	۱۰	۵۹		۳۸		۱۵		۲۸		۲۰	۱۵۴	
پنجشنبه	۲۷	۲۹	۱۱		۵۷		۳۶		۱۵		۲۸		۱۷	۱۵۵	
جمعه	۲۸	۳۰	۱۲		۵۵		۳۵		۱۴		۲۸		۱۵	۱۵۶	فورتنه
جمعه ایرتسی	۲۹	۳۱	۱۳		۵۲		۳۴		۱۳		۲۸		۱۲	۱۵۷	

تقویم سال

سنهٔ قمریه ١٣٢٥ سنهٔ مالیه ١٣٢٣ سنهٔ افرنجیه ١٩٠٧

ایام	شهور: ربیع الاول	شهور: نیسان رومی	شهور: نیسان افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساك س	امساك د	اعداد روز قاسم	مواسم
پازار	١	١	١٤	١٠	٥٠	٥	٣٣	٩	١٣	١	٢٩	٩	١٠	١٥٨	
پازار ایرتسی	٢	٢	١٥		٤٨		٣٢		١٢		٢٩		٧	١٥٩	
صالی	٣	٣	١٦		٤٦		٣١		١٢		٢٩		٥	١٦٠	
چهارشنبه	٤	٤	١٧		٤٤		٣٠		١١		٢٩		٢	١٦١	فورتنه
پنجشنبه	٥	٥	١٨		٤٢		٢٩		١١		٣٠		٠	١٦٢	بوكونلرده يغمور ياغار
جمعه	٦	٦	١٩		٤٠		٢٨		١٠		٣٠	٨	٥٧	١٦٣	ایسه برکت وحیواناتلره
جمعه ایرتسی	٧	٧	٢٠		٣٧		٢٧		٩		٣٠		٥٥	١٦٤	كثرت اولور
پازار	٨	٨	٢١		٣٥		٢٦		٨		٣١		٥٣	١٦٥	
پازار ایرتسی	٩	٩	٢٢		٣٣		٢٥		٨		٣١		٥٠	١٦٦	
صالی	١٠	١٠	٢٣		٣١		٢٤		٧		٣١		٤٨	١٦٧	اول ستهٔ نور
چهارشنبه	١١	١١	٢٤		٢٩		٢٣		٧		٣١		٤٥	١٦٨	
پنجشنبه	١٢	١٢	٢٥		٢٧		٢٢		٦		٣٢		٤٣	١٦٩	لیلهٔ مولود النبی علیه السلام
جمعه	١٣	١٣	٢٦		٢٥		٢١		٥		٣٢		٤٠	١٧٠	
جمعه ایرتسی	١٤	١٤	٢٧		٢٣		٢٠		٥		٣٢		٣٨	١٧١	اخر ستهٔ نور
پازار	١٥	١٥	٢٨		٢١		١٩		٤		٣٢		٣٦	١٧٢	رسیدن لاله
پازار ایرتسی	١٦	١٦	٢٩		١٩		١٨		٣		٣٣		٣٣	١٧٣	موسم زراعت پاموق
صالی	١٧	١٧	٣٠		١٧		١٧		٢		٣٣		٣١	١٧٤	«« سیسام و بوستان
چهارشنبه	١٨	١٨	١		١٥		١٦		١		٣٤		٢٩	١٧٥	مایس افرنجی
پنجشنبه	١٩	١٩	٢		١٣		١٥		١		٣٤		٢٦	١٧٦	موسم زرع بادنجان طوماتس
جمعه	٢٠	٢٠	٣		١١		١٤		٠		٣٤		٢٤	١٧٧	» قباق مصر وفصولیه
جمعه ایرتسی	٢١	٢١	٤		٩		١٣	٨	٥٩		٣٥		٢٢	١٧٨	ازدیاد فرات
پازار	٢٢	٢٢	٥		٨		١٢		٥٨		٣٥		١٩	١٧٩	جیجك فورتنه‌سی
پازار ایرتسی	٢٣	٢٣	٦		٦		١١		٥٧		٣٥		١٧	١	روز خضر
صالی	٢٤	٢٤	٧		٤		١٠		٥٦		٣٦		١٥	٢	موسم كراس
چهارشنبه	٢٥	٢٥	٨		٢		٩		٥٦		٣٦		١٣	٣	نهایت قوهٔ بهار
پنجشنبه	٢٦	٢٦	٩		٠		٨		٥٥		٣٦		١١	٤	
جمعه	٢٧	٢٧	١٠	٩	٥٩		٧		٥٥		٣٧		٩	٥	
جمعه ایرتسی	٢٨	٢٨	١١		٥٧		٦		٥٤		٣٧		٧	٦	اخر ایام مطر
پازار	٢٩	٢٩	١٢		٥٥		٦		٥٤		٣٧		٥	٧	
پازار ایرتسی	٣٠	٣٠	١٣		٥٣		٥		٥٣		٣٨		٣	٨	

تقویم سال

سنهٔ قمریه ١٣٢٥ — سنهٔ مالیه ١٣٢٣ — سنهٔ افرنجیه ١٩٠٧

ایام	شهور: ربیع الآخر	شهور: مایس رومی	شهور: مایس افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساك س	امساك د	ایام روز خضر	مواسم
صالی	١	١	١٤	٩	٥١	٥	٤	٨	٥٢	١	٣٨	٨	١	٩	
چهارشنبه	٢	٢	١٥		٥٠		٣		٥٢		٣٨	٧	٥٩	١٠	قرار تیلی
پنجشنبه	٣	٣	١٦		٤٩		٢		٥١		٣٩		٥٧	١١	قلیز قران فورتنه‌سی
جمعه	٤	٤	١٧		٤٧		١		٥١		٣٩		٥٥	١٢	
جمعه ایرتسی	٥	٥	١٨		٤٦		١		٥٠		٤٠		٥٣	١٣	
بازار	٦	٦	١٩		٤٤		٠		٥٠		٤٠		٥١	١٤	
بازار ایرتسی	٧	٧	٢٠		٤٣	٤	٥٩		٤٩		٤١		٤٩	١٥	بوجلك فورتنه‌سی
صالی	٨	٨	٢١		٤٢		٥٩		٤٨		٤١		٤٧	١٦	
چهارشنبه	٩	٩	٢٢		٣٩		٥٨		٤٨		٤١		٤٥	١٧	اول كلستان
پنجشنبه	١٠	١٠	٢٣		٣٨		٥٧		٤٧		٤٢		٤٣	١٨	
جمعه	١١	١١	٢٤		٣٦		٥٧		٤٦		٤٢		٤١	١٩	
جمعه ایرتسی	١٢	١٢	٢٥		٣٥		٥٦		٤٦		٤٢		٣٩	٢٠	فورتنه
بازار	١٣	١٣	٢٦		٣٤		٥٥		٤٥		٤٢		٣٧	٢١	
بازار ایرتسی	١٤	١٤	٢٧		٣٣		٥٥		٤٤		٤٣		٣٦	٢٢	یاغ اوغلمه زمانی
صالی	١٥	١٥	٢٨		٣٢		٥٤		٤٣		٤٣		٣٤	٢٣	قلیز قرمه زمانی
چهارشنبه	١٦	١٦	٢٩		٣١		٥٣		٤٢		٤٣		٣٣	٢٤	
پنجشنبه	١٧	١٧	٣٠		٣٠		٥٣		٤٢		٤٣		٣١	٢٥	
جمعه	١٨	١٨	٣١		٢٩		٥٢		٤١		٤٤		٣٠	٢٦	قیون قرقیمی زمانی
جمعه ایرتسی	١٩	١٩	١		٢٨		٥٢		٤١		٤٤		٢٩	٢٧	حزیران افرنجی
بازار	٢٠	٢٠	٢		٢٧		٥١		٤٠		٤٤		٢٨	٢٨	
بازار ایرتسی	٢١	٢١	٣		٢٦		٥١		٤٠		٤٤		٢٧	٢٩	
صالی	٢٢	٢٢	٤		٢٥		٥٠		٤٠		٤٥		٢٦	٣٠	فورتنه
چهارشنبه	٢٣	٢٣	٥		٢٤		٥٠		٣٩		٤٥		٢٥	٣١	
پنجشنبه	٢٤	٢٤	٦		٢٣		٤٩		٣٩		٤٥		٢٤	٣٢	
جمعه	٢٥	٢٥	٧		٢٢		٤٩		٣٩		٤٥		٢٣	٣٣	
جمعه ایرتسی	٢٦	٢٦	٨		٢١		٤٩		٣٨		٤٦		٢٢	٣٤	
بازار	٢٧	٢٧	٩		٢١		٤٨		٣٨		٤٦		٢١	٣٥	
بازار ایرتسی	٢٨	٢٨	١٠		٢٠		٤٨		٣٨		٤٦		٢٠	٣٦	اول حصاد
صالی	٢٩	٢٩	١١		٢٠		٤٨		٣٧		٤٦		١٩	٣٧	فورتنه

تقویم سال

سنهٔ قمریه ۱۳۲۵   سنهٔ مالیه ۱۳۲۳   سنهٔ افرنجیه ۱۹۰۷

ایام	شهور: جمادی الاول	شهور: مایس رومی	شهور: حزیران افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساك س	امساك د	اعداد روز خمسین	مواسم
چهارشنبه	۱	۳۰	۱۳	۹	۱۹	۴	۴۸	۸	۳۷	۱	۴۶	۷	۱۸	۳۸	
پنجشنبه	۲	۳۱	۱۳		۱۹		۴۸		۳۷		۴۷		۱۸	۳۹	
جمعه	۳	۱	۱۴		۱۹		۴۷		۳۶		۴۷		۱۷	۴۰	حزیران رومی
جمعه ایرتسی	۴	۲	۱۵		۱۸		۴۷		۳۶		۴۷		۱۶	۴۱	اوراق زمانی
پازار	۵	۳	۱۶		۱۸		۴۷		۳۶		۴۷		۱۶	۴۲	
پازار ایرتسی	۶	۴	۱۷		۱۸		۴۷		۳۶		۴۷		۱۶	۴۳	
صالی	۷	۵	۱۸		۱۷		۴۷		۳۶		۴۷		۱۵	۴۴	اول روز یلدا
چهارشنبه	۸	۶	۱۹		۱۷		۴۷		۳۶		۴۷		۱۵	۴۵	
پنجشنبه	۹	۷	۲۰		۱۷		۴۷		۳۶		۴۷		۱۵	۴۶	آخر کلستان
جمعه	۱۰	۸	۲۱		۱۷		۴۷		۳۶		۴۷		۱۵	۴۷	اول فصل صیف
جمعه ایرتسی	۱۱	۹	۲۲		۱۷		۴۷		۳۶		۴۷		۱۵	۴۸	
پازار	۱۲	۱۰	۲۳		۱۷		۴۷		۳۶		۴۷		۱۵	۴۹	تحویل شمس بسرطان
پازار ایرتسی	۱۳	۱۱	۲۴		۱۷		۴۷		۳۶		۴۷		۱۵	۵۰	کون دونمی فورتنه‌سی
صالی	۱۴	۱۲	۲۵		۱۷		۴۷		۳۶		۴۷		۱۵	۵۱	ییراق اشیسی زمانی اخر-
چهارشنبه	۱۵	۱۳	۲۶		۱۷		۴۷		۳۶		۴۷		۱۵	۵۲	موسم زراعت (روز یلدا
پنجشنبه	۱۶	۱۴	۲۷		۱۸		۴۷		۳۶		۴۷		۱۶	۵۳	هاوج وقرنه‌بهار وکرویز
جمعه	۱۷	۱۵	۲۸		۱۸		۴۷		۳۶		۴۷		۱۶	۵۴	زراعتی
جمعه ایرتسی	۱۸	۱۶	۲۹		۱۸		۴۷		۳۶		۴۷		۱۶	۵۵	
پازار	۱۹	۱۷	۳۰		۱۹		۴۷		۳۶		۴۷		۱۷	۵۶	اول باد سموم
پازار ایرتسی	۲۰	۱۸	۱		۱۹		۴۸		۳۷		۴۷		۱۷	۵۷	تموز افرنجی ـ فورتنه
صالی	۲۱	۱۹	۲		۲۰		۴۸		۳۷		۴۶		۱۸	۵۸	
چهارشنبه	۲۲	۲۰	۳		۲۰		۴۸		۳۷		۴۶		۱۸	۵۹	حرکت دریا
پنجشنبه	۲۳	۲۱	۴		۲۱		۴۸		۳۷		۴۶		۱۹	۶۰	
جمعه	۲۴	۲۲	۵		۲۱		۴۹		۳۸		۴۶		۲۰	۶۱	
جمعه ایرتسی	۲۵	۲۳	۶		۲۲		۴۹		۳۸		۴۶		۲۱	۶۲	
پازار	۲۶	۲۴	۷		۲۲		۴۹		۳۸		۴۶		۲۲	۶۳	
پازار ایرتسی	۲۷	۲۵	۸		۲۳		۵۰		۳۹		۴۵		۲۳	۶۴	اتش کیجه‌سی
صالی	۲۸	۲۶	۹		۲۳		۵۰		۳۹		۴۵		۲۴	۶۵	
چهارشنبه	۲۹	۱۷	۱۰		۲۴		۵۰		۴۰		۴۵		۲۵	۶۶	
پنجشنبه	۳۰	۲۸	۱۱		۲۵		۵۱		۴۰		۴۵		۲۶	۶۷	فورتنه

تقویم سال

سنهٔ قمریه ١٣٢٥ سنهٔ مالیه ١٣٢٣ سنهٔ افرنجیه ١٩٠٧

ایام	شهور جمادی الآخره	شهور حزیران رومی	شهور تموز افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساک س	امساک د		مواسم
جمعه	١	٢٩	١٢	٩	٢٦	٤	٥١	٨	٤١	١	٤٤	٧	٣٨	٦٨	
جمعه ایرتسی	٢	٣٠	١٣		٢٧		٥٢		٤١		٤٤		٣٩	٦٩	
پازار	٣	١	١٤		٢٨		٥٣		٤١		٤٤		٣١	٧٠	تموز رومی
پازار ایرتسی	٤	٢	١٥		٢٩		٥٢		٤١		٤٤		٣٢	٧١	
صالی	٥	٣	١٦		٣٠		٥٣		٤٢		٤٣		٣٤	٧٢	
چهارشنبه	٦	٤	١٧		٣١		٥٤		٤٣		٤٣		٣٥	٧٣	
پنجشنبه	٧	٥	١٨		٣٢		٥٤		٤٤		٤٣		٣٧	٧٤	اشتداد حرارت
جمعه	٨	٦	١٩		٣٣		٥٥		٤٤		٤٢		٣٨	٧٥	
جمعه ایرتسی	٩	٧	٢٠		٣٥		٥٦		٤٥		٤٢		٤٠	٧٦	زرع الکتان وخشخاش
پازار	١٠	٨	٢١		٣٦		٥٦		٤٦		٤٢		٤٢	٧٧	
پازار ایرتسی	١١	٩	٢٢		٣٨		٥٧		٤٦		٤١		٤٣	٧٨	
صالی	١٢	١٠	٢٣		٣٩		٥٨		٤٧		٤١		٤٥	٧٩	
چهارشنبه	١٣	١١	٢٤		٤١		٥٩		٤٨		٤١		٤٧	٨٠	تحویل شمس بسرطان
پنجشنبه	١٤	١٢	٢٥		٤٢	٥	٠		٤٩		٤٠		٤٩	٨١	
جمعه	١٥	١٣	٢٦		٤٤		١		٤٩		٤٠		٥١	٨٢	
جمعه ایرتسی	١٦	١٤	٢٧		٤٤		١		٥٠		٤٠		٥٢	٨٣	
پازار	١٧	١٥	٢٨		٤٧		٢		٥١		٣٩		٥٤	٨٤	حمرت عنب
پازار ایرتسی	١٨	١٦	٢٩		٤٨		٣		٥١		٣٩		٥٦	٨٥	
صالی	١٩	١٧	٣٠		٥٠		٤		٥٢		٣٩		٥٨	٨٦	اریك فورتنه‌سی
چهارشنبه	٢٠	١٨	٣١		٥١		٥		٥٣		٣٨	٨	٠	٨٧	
پنجشنبه	٢١	١٩	١		٥٣		٥		٥٣		٣٨		٢	٨٨	اغستوس افرنجی اول ایام باحور
جمعه	٢٢	٢٠	٢		٥٥		٦		٥٤		٣٨		٤	٨٩	
جمعه ایرتسی	٢٣	٢١	٣		٥٧		٧		٥٤		٣٧		٧	٩٠	اشتداد حرارت
پازار	٢٤	٢٢	٤		٥٨		٨		٥٥		٣٧		٩	٩١	
پازار ایرتسی	٢٥	٢٣	٥	١٠	٠		٩		٥٦		٣٦		١١	٩٢	طلوع شعرای یمانی
صالی	٢٦	٢٤	٦		٢		١٠		٥٦		٣٦		١٣	٩٣	غایت قوهٔ گرما
چهارشنبه	٢٧	٢٥	٧		٤		١١		٥٧		٣٦		١٥	٩٤	اخر ایام باحور
پنجشنبه	٢٨	٢٦	٨		٥		١٢		٥٧		٣٥		١٧	٩٥	
جمعه	٢٩	٢٧	٩		٧		١٣		٥٨		٣٥		٢٠	٩٦	

تقویم سال

سنهٔ قمریه ١٣٢٥ سنهٔ مالیه ١٣٢٣ سنهٔ افرنجیه ١٩٠٧

ایام	شهور رجب	شهور تموز رومی	شهور اغستوس افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساك س	امساك د	ایام روز خضر	مواسم
جمعه ایرتسی	١	٢٨	١٠	١٠	٩	٥	١٣	٨	٥٩	١	٣٥	٨	٢٢	٩٧	
بازار	٢	٢٩	١١		١١		١٤		٥٩		٣٤		٢٤	٩٨	
بازار ایرتسی	٣	٣٠	١٢		١٣		١٥	٩	٠		٣٤		٢٧	٩٩	
صالی	٤	٣١	١٣		١٥		١٥	٩	٠		٣٤		٢٩	١٠٠	اول صوم مریم
چهارشنبه	٥	١	١٤		١٧		١٦		١		٣٣		٣٢	١٠١	اغستوس رومی
پنجشنبه	٦	٢	١٥		١٩		١٧		٢		٣٣		٣٤	١٠٢	
جمعه	٧	٣	١٦		٢١		١٨		٢		٣٣		٣٦	١٠٣	لیلهٔ رغائب
جمعه ایرتسی	٨	٤	١٧		٢٢		١٩		٣		٣٢		٣٨	١٠٤	موسم زراعت
بازار	٩	٥	١٨		٢٤		٢٠		٤		٣٢		٤١	١٠٥	
بازار ایرتسی	١٠	٦	١٩		٢٦		٢١		٤		٣٢		٤٣	١٠٦	عید تجلی عیسی بحواریون
صالی	١١	٧	٢٠		٢٨		٢٢		٥		٣١		٤٥	١٠٧	ایکنجی یبراق آشی زمانی
چهارشنبه	١٢	٨	٢١		٣٠		٢٣		٦		٣١		٤٨	١٠٨	ولادت حضرة مریم
پنجشنبه	١٣	٩	٢٢		٣٢		٢٤		٧		٣١		٥٠	١٠٩	تحویل شمس بسنبله
جمعه	١٤	١٠	٢٣		٣٤		٢٥		٨		٣١		٥٣	١١٠	
جمعه ایرتسی	١٥	١١	٢٤		٣٦		٢٦		٩		٣٠		٥٥	١١١	طورب زرعی
بازار	١٦	١٢	٢٥		٣٨		٢٧		١٠		٣٠		٥٧	١١٢	تغییر اوراق
بازار ایرتسی	١٧	١٣	٢٦		٤٠		٢٨		١١		٣٠	٩	٠	١١٣	براصه فدانی زرعی
صالی	١٨	١٤	٢٧		٤٢		٢٩		١٢		٣٠		٣	١١٤	رفتین لقلق
چهارشنبه	١٩	١٥	٢٨		٤٤		٣١		١٣		٢٩		٥	١١٥	وفات حضرة مریم
پنجشنبه	٢٠	١٦	٢٩		٤٧		٣٢		١٤		٢٩		٨	١١٦	
جمعه	٢١	١٧	٣٠		٤٩		٣٣		١٤		٢٩		١٠	١١٧	اول فوت کرما
جمعه ایرتسی	٢٢	١٨	٣١		٥١		٣٤		١٥		٢٩		١٢	١١٨	
بازار	٢٣	١٩	١		٥٤		٣٥		١٥		٢٨		١٤	١١٩	مهرجان فورتنه‌سی
بازار ایرتسی	٢٤	٢٠	٢		٥٦		٣٦		١٦		٢٨		١٧	١٢٠	
صالی	٢٥	٢١	٣		٥٨		٣٧		١٦		٢٨		١٩	١٢١	
چهارشنبه	٢٦	٢٢	٤	١١			٣٨		١٧		٢٨		٢٢	١٢٢	اخر باد سموم
پنجشنبه	٢٧	٢٣	٥		٢		٣٩		١٧		٢٧		٢٤	١٢٣	لیلهٔ معراج النبی علیه السلام
جمعه	٢٨	٢٤	٦		٥		٤٠		١٨		٢٧		٢٧	١٢٤	
جمعه ایرتسی	٢٩	٢٥	٧		٧		٤١		١٨		٢٧		٢٩	١٢٥	
بازار	٣٠	٢٦	٨		٩		٤٢		١٩		٢٧		٣٢	١٢٦	اخر یبراق اشیسی

تقویم سال

سنهٔ قمریه ١٣٢٥ سنهٔ مالیه ١٣٢٣ سنهٔ افرنجیه ١٩٠٧

ایام	شهور: شعبان	شهور: اغستوس رومی	شهور: ایلول افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساك س	امساك د	اعداد روز خضر	مواسم
پازار ایرتسی	١	٢٧	٩	١١	١١	٥	٤٤	٩	١٩	١	٢٧	٩	٣٤	١٢٧	
صالی	٢	٢٨	١٠		١٣		٤٥		٢٠		٢٦		٣٦	١٢٨	قوج آییرمه زمانی
چهارشنبه	٣	٢٩	١١		١٦		٤٦		٢٠		٢٦		٣٩	١٢٩	
پنجشنبه	٤	٣٠	١٢		١٨		٤٧		٢١		٢٦		٤١	١٣٠	
جمعه	٥	٣١	١٣		٢٠		٤٨		٢٢		٢٦		٤٤	١٣١	
جمعه ایرتسی	٦	١	١٤		٢٢		٤٩		٢٣		٢٦		٤٦	١٣٢	ایلول رومی
پازار	٧	٢	١٥		٢٥		٥٠		٢٣		٢٦		٤٨	١٣٣	
پازار ایرتسی	٨	٣	١٦		٢٧		٥١		٢٤		٢٦		٥١	١٣٤	
صالی	٩	٤	١٧		٢٩		٥٢		٢٤		٢٥		٥٤	١٣٥	شکست کرما
چهارشنبه	١٠	٥	١٨		٣١		٥٤		٢٥		٢٥		٥٦	١٣٦	موسم زراعت بغدای
پنجشنبه	١١	٦	١٩		٣٤		٥٥		٢٥		٢٥		٥٨	١٣٧	جاودار واریه وامثالی
جمعه	١٢	٧	٢٠		٣٦		٥٦		٢٦		٢٥	١٠	٠	١٣٨	
جمعه ایرتسی	١٣	٨	٢١		٣٨		٥٧		٢٦		٢٥		٣	١٣٩	ولادت حضرت مریم
پازار	١٤	٩	٢٢		٤١		٥٨		٢٧		٢٥		٥	١٤٠	
پازار ایرتسی	١٥	١٠	٢٣		٤٣		٥٩		٢٧		٢٥		٨	١٤١	لیلهٔ برات
صالی	١٦	١١	٢٤		٤٥	٦	٠		٢٨		٢٥		١٠	١٤٢	تحویل شمس بمیزان
چهارشنبه	١٧	١٢	٢٥		٤٧		٢		٢٨		٢٥		١٢	١٤٣	
پنجشنبه	١٨	١٣	٢٦		٤٩		٣		٢٩		٢٥		١٥	١٤٤	کستانه قره‌سی فورتنه‌سی
جمعه	١٩	١٤	٢٧		٥٢		٤		٢٩		٢٥		١٧	١٤٥	عیدالصلیب
جمعه ایرتسی	٢٠	١٥	٢٨		٥٤		٥		٣٠		٢٤		١٩	١٤٦	
پازار	٢١	١٦	٢٩		٥٦		٦		٣٠		٢٤		٢١	١٤٧	عروج عیسی ع م
پازار ایرتسی	٢٢	١٧	٣٠		٥٩		٧		٣١		٢٤		٢٤	١٤٨	نقصان ماء من الاشجار
صالی	٢٣	١٨	١	١٢	١		٨		٣١		٢٤		٢٦	١٤٩	تشرین ثانی افرنجی
چهارشنبه	٢٤	١٩	٢		٣		١٠		٣٢		٢٤		٢٩	١٥٠	
پنجشنبه	٢٥	٢٠	٣		٥		١١		٣٣		٢٤		٣١	١٥١	
جمعه	٢٦	٢١	٤		٨		١٢		٣٣		٢٤		٣٣	١٥٢	طورنا کچیسی فورتنه‌سی
جمعه ایرتسی	٢٧	٢٢	٥		١٠		١٣		٣٣		٢٤		٣٦	١٥٣	
پازار	٢٨	٢٣	٦		١٢		١٤		٣٤		٢٤		٣٨	١٥٤	
پازار ایرتسی	٢٩	٢٤	٧		١٤		١٥		٣٤		٢٤		٤٠	١٥٥	

تقویم سال

سنهٔ قمریه ١٣٢٥ — سنهٔ مالیه ١٣٢٣ — سنهٔ افرنجیه ١٩٠٧

ایام	شهور: رمضان	شهور: ایلول رومی	شهور: تشرین اول افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساك س	امساك د	اعداد روز خضر	مواسم
صالی	١	٢٥	٨	١٢	١٧	٦	١٦	٩	٣٤	١	٢٤	١٠	٤٢	١٥٦	
چهارشنبه	٢	٢٦	٩		١٩		١٧		٣٥		٢٤		٤٤	١٥٧	بدأ سقوط اوراق
پنجشنبه	٣	٢٧	١٠		٢١		١٩		٣٥		٢٤		٤٦	١٥٨	
جمعه	٤	٢٨	١١		٢٣		٢٠		٣٥		٢٤		٤٨	١٥٩	صریم انا فورتنه‌سی
جمعه ایرتسی	٥	٢٩	١٢		٢٦		٢١		٣٦		٢٤		٥١	١٦٠	
پازار	٦	٣٠	١٣		٢٨		٢٢		٣٦		٢٤		٥٩	١٦١	
پازار ایرتسی	٧	١	١٤		٣٠		٢٣		٣٦		٢٤		٥٦	١٦٢	تشرین اول رومی
صالی	٨	٢	١٥		٣٢		٢٤		٣٧		٢٤		٥٨	١٦٣	
چهارشنبه	٩	٣	١٦		٣٤		٢٥		٣٧		٢٤	١١	٠	١٦٤	
پنجشنبه	١٠	٤	١٧		٣٦		٢٦		٣٧		٢٤		٢	١٦٥	
جمعه	١١	٥	١٨		٣٨		٢٧		٣٨		٢٥		٤	١٦٦	اول ایام مطر
جمعه ایرتسی	١٢	٦	١٩		٤٠		٢٩		٣٨		٢٥		٧	١٦٧	قرلنفج فورتنه‌سی
پازار	١٣	٧	٢٠		٤٢		٣٠		٣٨		٢٥		٩	١٦٨	
پازار ایرتسی	١٤	٨	٢١		٤٤		٣١		٣٩		٢٥		١١	١٦٩	اول ایام غرس
صالی	١٥	٩	٢٢		٤٧		٣٢		٣٩		٢٥		١٣	١٧٠	زلیه‌ویونجه‌زرع اولنور
چهارشنبه	١٦	١٠	٢٣		٤٩		٣٣		٣٩		٢٥		١٥	١٧١	باغ بوزومی فورتنه‌سی
پنجشنبه	١٧	١١	٢٤		٥١		٣٤		٤٠		٢٥		١٧	١٧٢	تحویل شمس بعقرب
جمعه	١٨	١٢	٢٥		٥٣		٣٥		٤٠		٢٥		١٩	١٧٣	قوچ صالمی
جمعه ایرتسی	١٩	١٣	٢٦		٥٥		٣٦		٤٠		٢٥		٢١	١٧٤	برودت میاه
پازار	٢٠	١٤	٢٧		٥٧		٣٧		٤٠		٢٥		٢٣	١٧٥	بقله‌دیکیمی زمانی
پازار ایرتسی	٢١	١٥	٢٨		٥٩		٣٨		٤١		٢٦		٢٥	١٧٦	
صالی	٢٢	١٦	٢٩	١	٢		٣٩		٤١		٢٦		٢٧	١٧٧	موسم شدت ریاح
چهارشنبه	٢٣	١٧	٣٠		٤		٤٠		٤١		٢٦		٢٩	١٧٨	فورتنه
پنجشنبه	٢٤	١٨	٣١		٦		٤١		٤١		٢٦		٣١	١٧٩	وقت قطع اشجار
جمعه	٢٥	١٩	١		٨		٤٢		٤١		٢٦		٣٣	١٨٠	تشرین ثانی افرنجی
جمعه ایرتسی	٢٦	٢٠	٢		١٠		٤٣		٤٢		٢٦		٣٥	١٨١	
پازار	٢٧	٢١	٣		١٢		٤٤		٤٢		٢٦		٣٧	١٨٢	لیلهٔ قدر
پازار ایرتسی	٢٨	٢٢	٤		١٤		٤٥		٤٢		٢٦		٣٨	١٨٣	اختفاء حشرات
صالی	٢٩	٢٣	٥		١٦		٤٦		٤٢		٢٦		٤٠	١٨٤	فورتنه
چهارشنبه	٣٠	٢٤	٦		١٨		٤٧		٤٤		٢٧		٤٢	١٨٥	

تقویم سال

سنهٔ قمریه ۱۳۲۵ سنهٔ مالیه ۱۳۲۳ سنهٔ افرنجیه ۱۹۰۷

ایام	شهور: شوال	شهور: تشرین ثانی رومی	شهور: تشرین ثانی افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساك س	امساك د	اعداد روز حصر	مواسم
پنجشنبه	۱	۲۵	۷	۱	۲۰	۶	۴۸	۹	۴۲	۱	۲۷	۱۱	۴۴	۱۸۶	عید فطر ساعت ۲
جمعه	۲	۲۶	۸		۲۲		۴۹		۴۲		۲۷		۴۶	۱	روز قاسم
جمعه ایرتسی	۳	۲۷	۹		۲۴		۵۰		۴۳		۲۷		۴۷	۲	
پازار	۴	۲۸	۱۰		۲۵		۵۱		۴۳		۲۷		۴۹	۳	هبوب باد جنوبی
پازار ایرتسی	۵	۲۹	۱۱		۲۷		۵۲		۴۳		۲۷		۵۰	۴	
صالی	۶	۳۰	۱۲		۲۹		۵۳		۴۳		۲۷		۵۲	۵	رفتن صرفان
چهارشنبه	۷	۳۱	۱۳		۳۱		۵۴		۴۴		۲۸		۵۴	۶	
پنجشنبه	۸	۱	۱۴		۳۳		۵۵		۴۴		۲۸		۵۷	۷	
جمعه	۹	۲	۱۵		۳۴		۵۶		۴۴		۲۸		۵۸	۸	انکنار یرالماسی وقره‌چه
جمعه ایرتسی	۱۰	۳	۱۶		۳۶		۵۶		۴۵		۲۸	۱۲	۰	۹	زرع اولنور
پازار	۱۱	۴	۱۷		۳۸		۵۷		۴۵		۲۸		۱	۱۰	اول ایام مطر
پازار ایرتسی	۱۲	۵	۱۸		۴۰		۵۸		۴۵		۲۸		۲	۱۱	
صالی	۱۳	۶	۱۹		۴۱	۷	۵۹		۴۵		۲۸		۴	۱۲	قوچ قاتیمی فورتنه‌سی
چهارشنبه	۱۴	۷	۲۰		۴۳		۰		۴۵		۲۹		۶	۱۳	
پنجشنبه	۱۵	۸	۲۱		۴۵		۱		۴۵		۲۹		۷	۱۴	
جمعه	۱۶	۹	۲۲		۴۶		۱		۴۵		۲۹		۸	۱۵	
جمعه ایرتسی	۱۷	۱۰	۲۳		۴۸		۲		۴۵		۲۹		۹	۱۶	تحویل شمس بقوس
پازار	۱۸	۱۱	۲۴		۴۹		۳		۴۵		۲۹		۱۰	۱۷	میوه‌اغاجلری بوداتور
پازار ایرتسی	۱۹	۱۲	۲۵		۵۱		۳		۴۵		۲۹		۱۱	۱۸	بوموسمده قلع اولنان
صالی	۲۰	۱۳	۲۶		۵۲		۴		۴۵		۲۹		۱۳	۱۹	اشجار چوریمز
چهارشنبه	۲۱	۱۴	۲۷		۵۴		۵		۴۶		۳۰		۱۴	۲۰	
پنجشنبه	۲۲	۱۵	۲۸		۵۵		۵		۴۶		۳۰		۱۵	۲۱	ماء اشجار نزولی
جمعه	۲۳	۱۶	۲۹		۵۷		۶		۴۶		۳۰		۱۶	۲۲	اول برد
جمعه ایرتسی	۲۴	۱۷	۳۰		۵۸		۷		۴۶		۳۰		۱۷	۲۳	دولکردونی فورتنه‌سی
پازار	۲۵	۱۸	۱		۵۹		۷		۴۶		۳۰		۱۸	۲۴	کانون اول افرنجی
پازار ایرتسی	۲۶	۱۹	۲	۲	۱		۸		۴۶		۳۰		۱۹	۲۵	
صالی	۲۷	۲۰	۳		۲		۹		۴۶		۳۰		۲۰	۲۶	
چهارشنبه	۲۸	۲۱	۴		۳		۹		۴۶		۳۰		۲۱	۲۷	هبوب عواصف
پنجشنبه	۲۹	۲۲	۵		۴		۱۰		۴۶		۳۱		۲۱	۲۸	دخول حضرة مریم بمعبد

تقویم سال

سنهٔ قمریه ۱۳۲۵ سنهٔ مالیه ۱۳۲۳ سنهٔ افرنجیه ۱۹۰۷

ایام	شهور: ذی القعده	شهور: تشرین ثانی رومی	شهور: کانون اول افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساک س	امساک د	اعداد روز قاسم	مواسم
جمعه	۱	۲۳	۶	۲	۵	۷	۱۰	۹	۴۶	۱	۳۱	۱۲	۲۲	۲۹	
جمعه ایرتسی	۲	۲۴	۷		۶		۱۱		۴۶		۳۱		۲۳	۳۰	ابتدا ریح شمالی
بازار	۳	۲۵	۸		۶		۱۱		۴۶		۳۱		۲۴	۳۱	حرکت دریا
بازار ایرتسی	۴	۲۶	۹		۷		۱۱		۴۷		۳۱		۲۵	۳۲	
صالی	۵	۲۷	۱۰		۸		۱۲		۴۷		۳۱		۲۶	۳۳	اخر سقوط اوراق
چهارشنبه	۶	۲۸	۱۱		۸		۱۲		۴۷		۳۱		۲۶	۳۴	قره‌قیش فورتنه‌سی
پنجشنبه	۷	۲۹	۱۲		۹		۱۲		۴۷		۳۱		۲۷	۳۵	
جمعه	۸	۳۰	۱۳		۹		۱۲		۴۷		۳۱		۲۷	۳۶	
جمعه ایرتسی	۹	۱	۱۴		۱۰		۱۳		۴۷		۳۱		۲۷	۳۷	کانون اول رومی
بازار	۱۰	۲	۱۵		۱۰		۱۳		۴۷		۳۱		۲۸	۳۸	
بازار ایرتسی	۱۱	۳	۱۶		۱۰		۱۳		۴۷		۳۱		۲۸	۳۹	فورتنه
صالی	۱۲	۴	۱۷		۱۰		۱۳		۴۷		۳۱		۲۸	۴۰	
چهارشنبه	۱۳	۵	۱۸		۱۰		۱۳		۴۷		۳۱		۲۹	۴۱	
پنجشنبه	۱۴	۶	۱۹		۱۱		۱۳		۴۷		۳۲		۲۹	۴۲	اول شب یلدا
جمعه	۱۵	۷	۲۰		۱۱		۱۳		۴۷		۳۲		۲۹	۴۳	
جمعه ایرتسی	۱۶	۸	۲۱		۱۱		۱۳		۴۷		۳۲		۲۹	۴۴	
بازار	۱۷	۹	۲۲		۱۱		۱۳		۴۷		۳۲		۲۹	۴۵	اشجار نقلی وغرس اولنور
بازار ایرتسی	۱۸	۱۰	۲۳		۱۱		۱۳		۴۷		۳۲		۲۹	۴۶	اول اربعین
صالی	۱۹	۱۱	۲۴		۱۱		۱۳		۴۷		۳۲		۲۹	۴۷	تحویل شمس بجدی
چهارشنبه	۲۰	۱۲	۲۵		۱۱		۱۳		۴۷		۳۲		۲۹	۴۸	فصل شتا
پنجشنبه	۲۱	۱۳	۲۶		۱۱		۱۳		۴۷		۳۲		۲۹	۴۹	
جمعه	۲۲	۱۴	۲۷		۱۰		۱۳		۴۷		۳۱		۲۹	۵۰	
جمعه ایرتسی	۲۳	۱۵	۲۸		۱۰		۱۳		۴۷		۳۱		۲۸	۵۱	کونه دونمی فورتنه‌سی
بازار	۲۴	۱۶	۲۹		۱۰		۱۲		۴۷		۳۱		۲۸	۵۲	
بازار ایرتسی	۲۵	۱۷	۳۰		۱۰		۱۲		۴۷		۳۱		۲۸	۵۳	
صالی	۲۶	۱۸	۳۱		۹		۱۲		۴۷		۳۱		۲۷	۵۴	
چهارشنبه	۲۷	۱۹	۱		۹		۱۲		۴۷		۳۱		۲۷	۵۵	کانون ثانی افرنجی
پنجشنبه	۲۸	۲۰	۲		۹		۱۲		۴۷		۳۱		۲۶	۵۶	
جمعه	۲۹	۲۱	۳		۸		۱۱		۴۷		۳۱		۲۶	۵۷	
جمعه ایرتسی	۳۰	۲۲	۴		۸		۱۱		۴۷		۳۱		۲۵	۵۸	فورتنه

تقویم سال

سنهٔ قمریه ١٣٢٥ — سنهٔ مالیه ١٣٢٣ — سنهٔ افرنجیه ١٩٠٧

ایام	شهور: ذی القعده	شهور: کانون اول رومی	شهور: کانون ثانی افرنجی	آفتاب طلوع س	آفتاب طلوع د	ظهر س	ظهر د	عصر اول س	عصر اول د	عشا س	عشا د	امساک س	امساک د	اعداد روز قاسم	مواسم
پازار	١	٢٣	٥	٢	٧	٧	١٠	٩	٤٧	١	٣١	١٢	٢٥	٥٩	
پازار ایرتسی	٢	٢٤	٦		٦		١٠		٤٦		٣١		٢٤	٦٠	
صالی	٣	٢٥	٧		٥		١٠		٤٦		٣١		٢٣	٦١	شب میلاد عیسی ع م
چهارشنبه	٤	٢٦	٨		٤		٩		٤٦		٣١		٢٢	٦٢	اول قره قونجلوز
پنجشنبه	٥	٢٧	٩		٣		٩		٤٦		٣١		٢١	٦٣	
جمعه	٦	٢٨	١٠		٢		٩		٤٦		٣١		٢١	٦٤	
جمعه ایرتسی	٧	٢٩	١١		٠		٨		٤٦		٣٠		٢٠	٦٥	
پازار	٨	٣٠	١٢	١	٥٩		٨		٤٦		٣٠		١٩	٦٦	
پازار ایرتسی	٩	٣١	١٣		٥٨		٧		٤٦		٣٠		١٨	٦٧	(عید اضحی ٢ ساعت
صالی	١٠	١	١٤		٥٧		٦		٤٦		٣٠	١٢	١٨	٦٨	٣٥ دقیقه کانون ثانی رومی)
چهارشنبه	١١	٢	١٥		٥٦		٦		٤٦		٣٠		١٧	٦٩	
پنجشنبه	١٢	٣	١٦		٥٥		٥		٤٦		٣٠		١٦	٧٠	اختفاء هوام
جمعه	١٣	٤	١٧		٥٣		٥		٤٦		٢٩		١٥	٧١	فورتنه
جمعه ایرتسی	١٤	٥	١٨		٥١		٤		٤٦		٢٩		١٣	٧٢	اخر قونجلوز
پازار	١٥	٦	١٩		٥٠		٣		٤٦		٢٩		١١	٧٣	القاء خاچ فی الماء
پازار ایرتسی	١٦	٧	٢٠		٤٩		٢		٤٥		٢٩		١٠	٧٤	تعمید عیسی ع م
صالی	١٧	٨	٢١		٤٧		١		٤٥		٢٩		٨	٧٥	
چهارشنبه	١٨	٩	٢٢		٤٦		٠		٤٥		٢٩		٧	٧٦	
پنجشنبه	١٩	١٠	٢٣		٤٤	٦	٥٩		٤٥		٢٩		٦	٧٧	تحویل شمس بدلو
جمعه	٢٠	١١	٢٤		٤٣		٥٨		٤٥		٢٩		٥	٧٨	
جمعه ایرتسی	٢١	١٢	٢٥		٤١		٥٨		٤٥		٢٨		٤	٧٩	
پازار	٢٢	١٣	٢٦		٤٠		٥٧		٤٥		٢٨		٢	٨٠	شدت [illegible]
پازار ایرتسی	٢٣	١٤	٢٧		٣٨		٥٦		٤٥		٢٨		٠	٨١	حبس [illegible] اولنور
صالی	٢٤	١٥	٢٨		٣٦		٥٥		٤٥		٢٨	١١	٥٨	٨٢	
چهارشنبه	٢٥	١٦	٢٩		٣٥		٥٤		٤٥		٢٨		٥٧	٨٣	
پنجشنبه	٢٦	١٧	٣٠		٣٣		٥٣		٤٤		٢٨		٥٦	٨٤	[illegible]
جمعه	٢٧	١٨	٣١		٣١		٥٣		٤٤		٢٨		٥٤	٨٥	اخر [illegible]
جمعه ایرتسی	٢٨	١٩	١		٢٩		٥٢		٤٤		٢٧		٥٣	٨٦	اول [illegible]
پازار	٢٩	٢٠	٢		٢٧		٥١		٤٤		٢٧		٥١	٨٧	
پازار ایرتسی	٣٠	٢١	٣		٢٥		٥٠		٤٤		٢٧		٤٩	٨٨	[illegible]

تاریخ هجریٔ قمری : سنهٔ هجریهٔ قمریه

فخر کائنات ، علیه افضل الصلواة والتحیات افندمز حضرتلرینك هجرت سنیهٔ رسالتپناهیلرینك اون سکزنجی سنه‌سنده حضرت عمر الفاروقك زمان خلافتپناهیلرنده برتاریخ معین اتخاذی لزوم حقیقیسنه بناءً تاریخ میلادك (٦٢٢) نجی سنه‌سی تموزینك اون التنجی کوننه مصادف هجرت نبویه‌نك ایلك سنه‌سی محرمك غره‌سی اولان جمعه کونی مبدأ تاریخ اسلام اولمق اوزره قبول بیورلدی ۰ اشبو تاریخك شهوری علی العموم اعتبار ایدلدیکی کبی مناوبةً بری یکرمی طقوز ودیکری اوتوز اولمیوب انجق حکم شرعشریف موجبنجه رؤیت هلالدن رؤیت هلاله قدر اولمق اوزره اون ایکی ماهدن عبارتدر ۰

اساساً قمرك براجتماعندن دیکرینه قدر کچن مدتی تمامیله (٢٩) ویا (٣٠) دکلدر، بلکه یکرمی طقوز کون اون ایکی ساعت قرق درت دقیقه ایکی ثانیه‌نك اونده طقوزی قدردر . بومقدار هر ایکی آیده برکونه بالغ اولوب کسرلر دخی (٣٢) آیده تکرار برکونه تماملنیر ۰ بناءً علیه ایکی سنه‌سی (٣٥٤) واوچنجی سنه‌سی (٣٥٥) کون اولمق اوزره ایکی سنه‌ده برکره (کبیسه) اسمیله (٣٥٥) کونلك برسنه اعتبار اولنورکه بوسنهٔ کبیسه‌نك صوك آیی اولان ذی الحجه‌سنی (٣٠) کون اعتبار ایدرك فضله کونی بووجهله سنه‌یه ضم ایتمش اولورلر ۰

تاریخ هجریٔ شمسی : سنهٔ هجریهٔ شمسیه

تاریخ هجریٔ شمسی فخرکائنات علیه الصلواة والسلام افندمز حضرتلرینك مکهٔ مکرمه‌دن هجرتله قبایه (٨) ربیع الاول پازار ایرتسی کونی بالوصول اوراده‌درت کون اقامت وبومدتده ایلك مسجدشریف اولان مسجد قبانك اساسنی وضع ایله مدینهٔ منوره‌یه‌دخول بیوردقلرندن برکون اول اولان پنجشنبه کوننده یعنی شمس میزان برجنك درجهٔ اولیسنه نقل ایتدیکی کوندن معتبردر ۰

تاریخ مالی : سنهٔ مالیهٔ عثمانیه

(١٢٠٥) سنه‌سنده دولتجه کوریلان لزوم اوزرینه شهور قمریه شهور شمسیه‌یه تحویل اولنمش و(١٢٠٩) سنه‌سنده بعض حساباتده خزینهٔ جلیله‌نك متضرر اولدیغی اکلاشلمسیله سنهٔ مذکوره مارتنك ابتداسی مبدأ تاریخ اعتبار ایدلمشدر ۰

شهور عربیه‌نك وجه تسمیه‌سی

محرم

ازمنهٔ سابقه‌ده عربلر درت آیدن عبارت اولان اشهر حرمك اوچنجیسی بو آی اولمق اوزره (محرم) تسمیه ایتمشلردر ·

صفر

وقتیله ظهور ایدن بر (وبا) علتی عربستان خلقنك یوزلرینی صارار دوب صولدیردیغی ایچون (صفر) نامی ویرلمشدر ·

ربیع الاول

حین تسمیه‌سی بهار موسمنه تصادف ایتمسیله (ربیع الاول) دنیلدی ·

ربیع الآخر

بونك ده حین تسمیه‌سی بهاره مصادف اولدیغندن ربیع الاوله ثانی اولمق اوزره (ربیع الآخر) دنیلدی ·

جمادی الاولی

حین تسمیه‌سی عربستانده انجماد وقوعنه یعنی یاغمورسزلقدن قایناقلرك قورودیغی زمانه مصادف اولمسنه مبنی (جمادی الاولی) تسمیه اولندی ·

جمادی الآخره

بونكده حین تسمیه‌سی عربستانده انجماد وقوعنه تصادف ایتدیكندن جمادی الاوله ثانی اولمق اوزره (جمادی الآخره) نامی ویرلدی ·

رجب

اشهر حرمك دردنجیسیدر · اسكی عربلرك بو آیه حرمتلری زیاده اولدیغندن قورقویه بناءً «حرمت ایتمك» معناسنه اولان (رجب نامی) ویرمشلردر ·

شعبان

وقتیله عربلرك شعبه شعبه اوله‌رق غوغا ایتدكلری بر آی اولدیغندن (شعبان) دینلمشدر ·

رمضان

عربلرك اسماء شهوری وضع ایتدكلرنده موسم صیفك الك صیجاق وقتنه تصادف ایتدیكندن ناشی او معنایه دلالت ایتمك اوزره (رمضان) نامی ویرلدی ·

شوال

دوه‌لر، قویروقلرینی یوقاری یه قالدیره‌رق گبه لكلرینی بو آیده اعلان ایتدكلرندن اكا نسبتله (شوال) تسمیه قلندی ·

ذی القعده

اشهر حرمك برنجیسیدر · قوم عربك ترك مقاتله ایله اختیار قعود ایتدكلری بر آی اولدیغندن (ذی القعده) اسمی ویرلدی ·

ذی الحجه

اشهر حرمك ایكنجیسیدر · حین تسمیه‌سی حج شریفك موسمنه تصادف ایتدیكندن (ذی الحجه) دینلمشدر ·

ايام وليالئ مباركه

﴿ سنهٔ هجريهٔ قمريه ﴾

۱۳۲۵

۱	محرم	سال جديد ميامن بديد		
۱۰	محرم	يوم عاشورا		
۱۲	ربيع الاول	ليلهٔ مولد النبي عليه السلام		
۷	رجب	ليلهٔ رغائب عميمة المواهب		
۲۷	رجب	ليلهٔ معراج باهر الابتهاج		
۱۵	شعبان	ليلهٔ برات		
۱۵	رمضان	زيارت خرقهٔ سعادت		
۲۷	رمضان	ليلهٔ قدر		
۱	شوال	صلاة عيد فطر	ساعه ۳	دقيقه
۱۱	ذي الحجه	صلاة عيد اضحى	ساعه ۲	دقيقه ۳۵

بعض وقایع مشهوره

هجرت شریفه‌دن مقدم

سنینی	
٦٢١٣	خلقت حضرت آدم علیه السلام
٣٩٧٤	طوفان حضرت نوح «
٣٥٤٨	مصرك ابتدای معموریتی
٢٨١٣	ملوك بنی آثورك ابتدای ظهوری
٢٥٧٠	ولادت حضرت ابراهیم علیه السلام
٢٤٧٠	ختان حضرت اسماعیل «
٢٣١٧	حضرت یعقوب علیه السلامك مصره تشریفلری
٢٢٩١	مصرده یدی سنه ممتد اولان قحط وغلا
٢١٧٦	فرعونك مصرده اطفال ذکوری اتلافی
٢١٦٦	لاتین قراللغنك تشکلی
٢١٦٥	آتنه « «
٢٠٧٥	حضرت موسی علیه السلامك مصردن خروج بیوردقلری
٢٠٣٥	ملوك یهودك ابتدای حکومتی
١٦٣٨	حضرت داود علیه السلامك سوریه‌ده پادشاهلغی
١٥٩٨	حضرت سلیمان علیه السلامك سوریه‌ده پادشاهلغی
١٣٥٣	ملوك بنی آثورك بابل حکومتندن آیرلمسی

سنینی	
١٣٣٧	روما شهرینك بناسی
١١٥٥	بخت النصرك سوریه ایله قدس شریفی تخریبی
١١١٠	ایران شاهلغنك کیانیان طبقه‌سنه انتقالی
١١٠٨	ایرانلولرك مصری استیلاسی
٩١٦	اسکندرك مصری ایرانلیلردن استردادی
٩١٥	اسکندرك ایرانی استیلاسیله دارانك مقتولیتی
٦١٢	مصرك رومایه التحاقی
٥٨٥	حضرت عیسی علیه السلامك میلادی
٥١٧	رومادە پاپا نصبی
٤٨٤	جام ایجادی
٣٦٨	طبقهٔ ساسانیانك ظهوری
٢٣٤	ایاصوفیه‌نك بناسی
٢٠١	صو ترازوسی ایجادی
١٦٣	فرانسه قراللغنك تشکلی
٤٠	توپ قلمی ایجادی
٣٣	له قراللغنك تشکلی
٢٥	اسقوچیا قراللغنك تشکلی
١٤	انکلتره قراللغنك تشکلی
١١	اسپانیا قراللغنك تشکلی

هجرت جلیلهٔ نبویه‌دن مؤخر وقوعات مشهوره

سنین	
١	غزای بدر اکبر
١٠	حج وداع
١٠	فتح جلیلی مکهٔ مکرمه
١٠	فتح بلند خیبر
١٠	خلافت حضرت ابو بکر رضی الله عنه
١٢	فتح عراق
١٣	خلافت حضرت عمر رضی الله عنه
١٤	بناء بصره
١٤	فتح شام
١٥	فتح قدس
١٩	فتح قیصریه
٢٠	فتح مصر

ایام ولیالیٔ مبارکه

﴿ سنۀ هجریۀ قمریه ﴾

١٣٢٥

١	محرم	سال جدید میامن بدید		
١٠	محرم	یوم عاشورا		
١٢	ربیع الاول	لیلۀ مولد النبی علیه السلام		
٧	رجب	لیلۀ رغائب عمیمة المواهب		
٢٧	رجب	لیلۀ معراج باهر الابتهاج		
١٥	شعبان	لیلۀ برات		
١٥	رمضان	زیارت خرقۀ سعادت		
٢٧	رمضان	لیلۀ قدر		
١	شوال	صلاة عید فطر	ساعه ٣	دقیقه
١١	ذی الحجه	صلاة عید اضحی	ساعه ٢	دقیقه ٣٥

بعض وقایع مشهوره

هجرت شرفنبه‌دن مقدم

سنه‌لر	
٦٢١٣	خلقت حضرت آدم علیه السلام
٣٩٧٤	طوفان حضرت نوح «
٣٥٤٨	مصرك ابتدای معموریتی
٢٨١٣	ملوك بنی آثورك ابتدای ظهوری
٢٥٧٠	ولادت حضرت ابراهیم علیه السلام
٢٤٧٠	ختان حضرت اسماعیل «
٢٣١٧	حضرة یعقوب علیه السلامك مصره تشریفلری
٢٢٩١	مصرده یدی سنه ممتد اولان قحط وغلا
٢١٧٦	فرعونك مصرده اطفال ذکوری اتلافی
٢١٦٦	لاتین قراللغنك تشکلی
٢١٦٥	آتنه « «
٢٠٧٥	حضرت موسی علیه السلامك مصردن خروج بیوردقلری
٢٠٣٥	ملوك یهودك ابتدای حکومتی
١٦٣٨	حضرت داود علیه السلامك سوریه‌ده پادشاهلغی
١٥٩٨	حضرت سلیمان علیه السلامك سوریه‌ده پادشاهلغی
١٣٥٣	ملوك بنی آثورك بابل حکومتندن آیرلمسی

سنه‌لر	
١٣٣٧	روما شهرینك بناسی
١١٥٥	بخت النصرك سوریه ایله قدس شریفی تخریبی
١١١٠	ایران شاهلغنك کیانیان طبقه‌سنه انتقالی
١١٠٨	ایرانلولرك مصری استیلاسی
٩١٦	اسکندرك مصری ایرانلیلردن استردادی
٩١٥	اسکندرك ایرانی استیلاسیله دارانك مقتولیتی
٦١٢	مصرك رومایه التحاقی
٥٨٥	حضرت عیسی علیه السلامك میلادی
٥١٧	رومادە پاپا نصبی
٤٨٤	جام ایجادی
٣٦٨	طبقهٔ ساسانیانك ظهوری
٢٣٤	ایاصوفیه‌نك بناسی
٢٠١	صو ترازوسی ایجادی
١٦٣	فرانسه قراللغنك تشکلی
٤٠	توب قلمی ایجادی
٣٣	له قراللغنك تشکلی
٢٥	اسقوچیا قراللغنك تشکلی
١٤	انکلتره قراللغنك تشکلی
١١	اسپانیا قراللغنك تشکلی

هجرت جلیلهٔ نبویه‌دن مؤخر وقوعات مشهوره

سنه‌لر	
١	غزای بدر اکبر
١٠	حج وداع
١٠	فتح جلیلی مکهٔ مکرمه
١٠	فتح بلند خیبر
١٠	خلافت حضرت ابو بکر رضی الله عنه
١٢	فتح عراق

سنه‌لر	
١٣	خلافت حضرت عمر رضی الله عنه
١٤	بناء بصره
١٤	فتح شام
١٥	فتح قدس
١٩	فتح قیصریه
٢٠	فتح مصر

سنین	
۲۴	خلافت حضرت عثمان رضی الله عنه
۲۷	فتح جزیرهٔ قبریس
۳۵	خلافت حضرت علی رضی الله عنه
۳۶	اهل اسلام جانبندن استانبولك ابتداکی محاصره‌سی
۴۱	ظهور بنی امیه
۴۹	غلطه‌ده عرب جامعنك اولکی بناسی
۶۰	وقعهٔ دلسوز کربلا
۷۵	ضرب سکهٔ اسلامیه
۸۰	ولادت امام اعظم رضی الله عنه
۸۳	سیجلیا جزیره‌سیله مسینا بوغازینك فتحی
۹۳	اسلامك اندلسه عبوری
۹۵	غلطه‌ده عرب جامعنك ایکنجی بناسی
۱۲۰	کاغد ایجادی
۱۲۱	عربلر بیننده علم کیمیانك شیوعی
۱۲۳	انقراض بنی امیه
۱۲۹	ظهور دولت عباسیه
۱۳۹	اندلسده دولت بنی امیه تشکلی
۱۴۵	بغداد شهرینك انشاسی
۱۵۰	انتقال حضرت امام اعظم رضی الله عنه
۱۵۱	ولادت امام شافعی رضی الله عنه
۱۷۹	امام مالك حضرتلرینك ارتحالی
۱۸۳	دانیمارقه قراللغنك تشکلی
۲۹۷	مغربده دولت فاطمیه‌نك تشکلی
۳۶۳	روسیه دولتنك تشکلی
۴۲۲	دولت سلجوقیه‌نك ظهوری
۴۵۵	مجار قراللغنك تشکلی
۴۸۰	ولادت جلیلهٔ حضرت عبدالقادر قدس سره
۵۱۶	ساعت ایجادی
۵۶۱	انتقال حضرت عبد القادر قدس سره
۵۶۷	ملوك ایوبیه‌نك ظهوری
۶۰۴	مولد شریف قرائتنك ابتداسی وولادت جلیلهٔ حضرت مولانا قدس سره العالی

سنین	
۶۵۶	دولت عباسیه‌نك انقراضی
۶۷۲	انتقال حضرت مولانا قدس سره العالی
۶۷۶	کوزلك ایجادی
۶۸۷	کمی بوصله‌سی ایجادی
۶۸۸	ظهور دولت ابد مدت عثمانیه
۶۸۸	بیله‌جکك ضبطی
۶۹۹	مبدأ استقلال وقرائت خطبهٔ شریفه
۷۲۶	فتح بروسه وتولد حضرت خداوندکار غازی
۷۲۷	ازمیدك فتحی
۷۲۸	ضرب سکهٔ همایون عثمانیه
۷۲۸	دولت علیه‌ده موظف عسکر تنظیمی
۷۵۸	شهزاده سلیمان پاشا حضرتلرینك بحر آرومی ایلی‌یه کچوب کلیبولی‌یی وحوالیسنی فتحلری
۷۶۲	طوب ایجادی
۷۶۲	انقره‌نك فتحی
۷۷۳	فتح ادرنه
۷۹۰	بلغارستانك ضبطی
۷۹۱	انتقال حضرت شاه بهاء الدین نقشبندی قدس سره
۷۹۲	خداوندکار غازی حضرتلرینك قوصوه‌ده مظفریت وشهادتی
۷۹۶	فتح سلانیك ویکیشهر
۷۹۷	ییلدیرم بایزید خان حضرتلرینك نیکبولی غالبیتی
۷۹۸	اناطولی حصارینی انشا بیوردقلری
۷۹۸	بروسه‌ده جامع کبیره وضع اساس بیوردقلری
۸۰۴	وقعهٔ تیمور
۸۳۳	بروسه‌ده امیر سلطان حضرتلرینك انتقالی قدس سره
۸۳۵	فتح یانیه
۸۴۸	سلطان مرادخان ثانی حضرتلرینك وارنه غالبیتی
۸۵۱	صنعت طباعت ایجادی
۸۵۲	قوصوه مظفریت ثانیه‌سی

سنین

٨٥٦ فاتح حضرتلرینك روم ایلی حصارینی بنا بیوردقلری

٧٥٧ قره‌دن کمیلر امراریله استانبولی فتح بیوردقلری

٨٥٨ اسکی سرایك بناسی

٨٦٢ امریقانك کشفی

٨٦٤ صربستانك کاملاً فتحی

٨٦٥ دولت ایوبیه‌نك انقراضی

٨٦٦ طربزونك فتحی

٨٦٨ اتمام جامع حضرت فاتح

٨٧٥ سرای جدیدك اتمامی

٨٨٠ منکلی کرای خانك دولت علیهٔ عثمانیه‌یه مطاوعتی

٨٩٣ کال رئیسك دونما ایله اسپانیایه هزیمتی

٩٠٣ بنای جامع سلطان بایزید خان ثانی

٩٠٣ امید برونی طریقنك کشفی

٩٢٠ سلطان سلیم اول حضرتلرینك چالدیران وقعهٔ مشهوره‌سی

٩٢٢ سلیم اول حضرتلرینك مصری فتحلری

٩٢٢ امانات جلیله ایله شرفیاب اولدقلری

٩٢٢ جیب ساعتی ایجادی

٩٢٢ فتح حلب وشام

٩٢٣ درسعادتده ترسانه بناسی

٩٢٩ ردوسك ضبطی

٩٣٥ ویانه‌نك برنجی محاصره‌سی

٩٣٧ جان بردخزالینك وفاتی

٩٤١ بغدادك فتحی

٩٤٤ عدنك تسخیری

٩٤٧ امپراطور قارلوسك هزیمتی

٩٦١ بحر محیط شرقی‌یه سیدی رئیسك برنجی سفری

٩٦٥ سلیمانیه جامع شریفنك اتمامی

٩٧٩ قلنج علی پاشانك قپودان دریا نصبی

٩٨٥ اندلسك تخلیه‌سی

سنین

٩٨٧ تقی الدین رصدینك انشاسی وحساب اصولی اعشاری

١٠٠٥ سلطان محمد خان ثالث حضرتلرینك اکری قلعه‌سنی فتح وغلبه‌سی

١٠١٢ ممالك اسلامیه‌ده دخان استعمالی

١٠٥٠ انفیه‌نك استانبولده استعمالی

١٠٥١ اوروپاده غزته ایجادی

١٠٩٤ ویانه‌نك ایکنجی محاصره‌سی

١١١٦ بیوك پترونك روسیه‌یه نظام وضعی

١١٣٥ اسکداره‌ده دار الطباعه‌نك تأسیسی

١١٦٧ چیچك آشیسی اختراعی

١١٨٣ بیوك روسیه محاربه‌سی

١١٩٩ بالون ایجادی

١٢٠٦ تلغراف ایجادی

١٢١٣ سلطان سلیم ثالث حضرتلرینك مصری بوناپارتدن فتح واستخلاصی

مصراع :

« سلیم ثالث اولدی ملك مصره فاتح ثانی »

١٢١٥ طاش باصمه‌سی ایجادی

١٢٢٢ واپور ایجادی

١٢٢٢ سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك حرمین محترمینی وهابیلردن تخلیه‌یه همت جلیله‌لری

١٢٣٣ اوروپا مصالحهٔ عمومیه‌سی

١٢٤٠ شمندوفر ایجادی

١٢٤١ وقعهٔ خیریه وتأسیس عساکر نظامیه

١٢٤٢ درسعادتده مکتب طبیه تأسیسی

١٢٥٠ مکتب حربیه‌نك بنا وکشادی

١٢٥٣ جسر عتیقك انشاسی

١٢٥٤ قرانتنه نظامنك وضعی

١٢٥٥ تنظیمات خیریه

١٢٥٩ سلطان عبد المجید خان حضرتلرینك صحیح العیار مسکوکات ضربنه همتلری

١٢٦١ رشدیه مکتبلرینك آچلمسی

سنين

١٢٦٤ اعداديه مكاتبنك كشادى

١٢٦٥ آيا صوفيه جامع شريفنى اعماربيوردقلرى

١٢٦٩ خرقهٔ سعادت دائرهٔ عليه‌سنى مجدداً انشايه موفقيتلرى

١٢٧٧ ابنيهٔ مقدسهٔ حرم شريفه موفقيتلرى

١٢٧٧ بروسه جامع كبيرنى تجديد بيوردقلرى

١٢٧٨ طورپيل ايجادى

١٢٨١ تشكيل ولايات مبدئى

١٢٨١ پروسياليلرك اوستريا ايله صادووامحاربه‌سى

١٢٨٣ منافع عموميه صندیقلرى تأسيسى

١٢٨٣ ايكنه‌لى تفنك ايجادى

١٢٨٤ سلطان عبد العزيز خان حضرتلرينك اوروپايه سياحتلرى

١٢٨٦ سويش جدولنك كشادى

١٢٨٧ پروسيا وفرانسه دولتلرينك محاربه‌سى

١٢٨٧ آلمانيا ايمپراطورلغنك اعلانى

١٢٨٧ ايتاليا دولتنك رومايى استيلاسى

١٢٨٧ فرانسه‌نك جمهوريته انقلابى

١٢٨٨ درسعادتده تراموای احداثى

١٢٨٩ توتونك تحت انحصاره ادخالى

١٢٨٩ ترسانهٔ عامره‌ده حوض سابح استعمالى

١٢٩٠ غلطه‌ده تونل كشادى

١٢٩٠ ازميد تيمور يولنك انشاسى

١٢٩٣ قانون اساسى وضعى

سنين

١٢٩٣ مكتب ملكيه‌نك رسم كشادى

١٢٩٣ روسيه محاربهٔ اخيره‌سى

١٢٩٥ برلين قونغره‌سى

١٢٩٦ سجل احوال تأسيسى

١٢٩٧ درسعادتده موزه‌نك رسم كشادى

١٣٠٥ زراعت بانقه‌لرينك تشكيلى

١٣١٢ درسعادت ريختملرينك وضع اساسى

١٣١٢ درسعادتده دار العجزه‌نك كشادى

١٣١٥ دولت عليه‌نك يونان ايله وقوعبولان محاربه ومظفريتى

١٣١٦ حميديه اطفال خسته‌خانه‌سنك كشادى

١٣١٦ دار الفنون شاهانه‌نك كشادى

١٣١٨ حجاز تلغراف خطنك كشادى

١٣١٨ حميديه حجاز تيمور يولنك وضع اساسى

١٣١٩ دار الخير عالى مكتبنك كشادى

١٣٢٠ كاغدخانه منابع صوينك اساله‌سى وچشمه‌لر كشادى

١٣٢٠ حميديه حجاز تيمور يولنك معان قسمنك كشادى

١٣٢٢ بغداد تيمور يولنك قونيه — اركلى — بلغورلى قسمنك كشادى

١٣٢٢ دلسز واعمالر مكتبنك وضع اساسى

١٣٢٣ حميديه حجاز تيمور يولنك حيفا شعبه‌سنك كشادى

١٣٢٣ فاو تلغراف خط جسيمنك تمديدى

خلفای راشدین

اسامئ شریفه‌لری	ابتدای خلافت سنۀ هجریه	مدت خلافت آی	مدت خلافت سنه	مدت عمر	مدفن شریفه‌لری
(١) حضرت ابو بکر الصدیق (رضی اه عنه)	١١	٣	٢	٦٣	حجرۀ سعادت حضرت نبویده مدفوندرلر
(٢) حضرت عمر الفاروق (رضی اه عنه)	١٣	٦	١٠	٦٥	حجرۀ سعادت حضرت نبویده مدفوندرلر
(٣) حضرت عثمان ذی النورین (رضی اه عنه)	٢٤	٠	١٢	٧٧	مدینۀ منوره‌ده جنینة البقیعه‌یه‌ده مدفوندرلر
(٤) حضرت علی المرتضی (رضی اه عنه)	٣٥	٠	٥	٦٣	نجفده مدفون اولدقلری مشهور اولدیغی کبی فرزند عالیلری حضرت حسنك بعد ایام مکانلرینی جنینة البقیعه‌یه نقل ایتدکلری دخی مرویدر
(٥) حضرت حسن المجتبی (رضی اه عنه)	٤٠	٦	٠	٤١	مدینۀ منوره‌ده جنینة البقیعه‌ده مدفوندرلر

(مدت عهد خلفای راشدین)

شهر ٣ سنه ٣٠

ملوك بنی امیه

	اسامی	ابتدای حکومت	تاریخ وفات	مدت حکومت		مدت عمر	مدفنلری
				آی	سنه		
١	معاویه بن ابی سفیان	١٤	٦٠		١٩	٧٥	شامده مدفوندر
٢	یزید اول بن معاویه	٦٠	٦٤		٤	٣٦	« «
٣	معاویة ثانی بن یزید اول	٦٤	٦٤	٣		٢١	« «
٤	مروان بن الحکم	٦٤	٦٥		١	٦٣	« «
٥	عبد الملك بن مروان	٦٥	٨٦		٢١	٦٠	« «
٦	ولید اول بن عبدالملك	٨٦	٩٦		١٠	٤٦	« «
٧	سلیمان بن عبدالملك	٦٦	٩٩		٣	٤٦	قنسرین نواحیسنده دابقده مدفوندر
٨	عمر بن عبدالعزیز بن مروان	٩٩	١٠١		٢	٣٩	معرة النعمانده دیر سمعانده مدفوندر
٩	یزید ثانی بن عبدالملك	١٠١	١٠٥		٤	٣٠	شامده مدفوندر
١٠	هشام بن عبد الملك	١٠٥	١٢٥		٢٠	٥٣	« «
١١	ولید ثانی بن یزید ثانی	١٢٥	١٢٦		١	٤٠	شام رصافه‌سنده مدفوندر
١٢	یزید ثالث بن ولید اول	١٢٦	١٢٧	٥		٤٠	رأس مقطوعی شامده مدفوندر
١٣	ابراهیم بن ولید اول	١٢٧	١٢٧	٢		٣	شامده مدفوندر
١٤	مروان ثانی بن محمد بن مروان	١٢٧	١٣٢		٥	٦٢	مصره تابع بوصیره‌ده مدفوندر

(مدت حکومت ملوك بنی امیه)

شهر ١٠ سنه ٩٠

خلفای عباسیه

اسامی	ابتدای حکومت	تاریخ وفات	مدت حکومت آی	مدت حکومت سنه	مدت عمر	مدفنلری
١ ابو العباس عبداه السفاح بن محمد عبداه	١٣٢	١٣٦	٨	٤	٣٢	بغداد داخلنده انبارده مدفوندر
٢ ابو جعفر المنصور بن محمد	١٣٦	١٥٨	٠	٢٢	٦٣	مكهٔ مكرمه‌ده مدفوندر
٣ محمد المهدی بن منصور	١٥٨	١٦٩	٢	١٠	٤٢	ماسندانده مدفوندر
٤ موسى الهادی بن مهدی	١٦٩	١٧٠	١	١	٢٥	بغدادده مدفوندر
٥ هارون الرشید بن مهدی	١٧٠	١٩٢	٢	٢٣	٤٥	طوس شهرنده مدفوندر
٦ محمد الامین بن هارون الرشید	١٩٣	١٩٨	٨	٤	٢٩	بغدادده مدفوندر
٧ عبداه المأمون بن هارون الرشید	١٩٨	٢١٨	٦	٢٠	٤٨	طرسوسده مدفوندر
٨ محمد المعتصم بالله بن هارون الرشید	٢١٨	٢٢٧	٨	٨	٤٨	سامراده مدفوندر
٩ واثق بالله بن معتصم	٢٢٧	٢٣٢	٩	٥	٣٦	« «
١٠ متوكل على الله بن معتصم	٢٣٢	٢٤٧	٩	١٤	٤١	« «
١١ منتصر بالله بن متوكل	٢٤٧	٢٤٨	٦	٠	٢٤	« «
١٢ مستعین بالله بن معتصم	٢٤٨	٢٥٢	٩	٣	٢٣	« «
١٣ معتز بالله بن متوكل	٢٥٢	٢٥٥	٧	٣	٣١	« «
١٤ مهتدی بالله بن واثق	٢٥٥	٢٥٦	٠	١	٣٩	« «
١٥ معتمد على اه بن متوكل	٢٥٦	٢٧٩	٠	٢٣	٥٠	« «
١٦ معتضد بالله بن موفق بن متوكل	٢٧٩	٢٨٩	١٠	٩	٤٦	« «
١٧ مكتفی بالله بن معتضد	٢٨٩	٢٩٥	٧	٦	٣١	« «
١٨ مقتدر بالله بن معتضد	٢٩٥	٣٢٠	٠	٢٥	٤٨	« «
١٩ قاهر بالله بن معتضد	٣٢٠	٣٢٢	١٠	١	٥٢	« «
٢٠ راضی بالله بن مقتدر	٣٢٢	٣٢٩	١٠	٦	٣٢	« «
٢١ متقی بالله بن مقتدر	٣٢٩	٣٣٣	١١	٣	٦٠	« «
٢٢ مستكفی بالله بن مكتفی	٣٣٣	٣٣٤	٤	١	٤٦	« «
٢٣ مطیع بالله بن مقتدر	٣٣٤	٣٦٣	٥	٢٩	٦٣	دیر عاقولده مدفوندر
٢٤ طایع بالله بن مطیع	٣٦٣	٣٨١	٤	١٧	٦٩	بغدادده مدفوندر
٢٥ قادر بالله بن اسحق بن مقتدر	٣٨١	٤٢٢	٢	٤١	٨٦	« «
٢٦ قائم بامر الله بن قادر	٤٢٢	٤٦٧	٨	٤٤	٧٦	« «
٢٧ مقتدی بالله بن محمد بن قائم	٤٦٧	٤٨٧	٥	١٩	٣٩	« «
٢٨ مستظهر بالله بن مقتدی	٤٨٧	٥١٢	٠	٢٦	٤٤	« «
٢٩ مسترشد بالله بن مستظهر	٥١٢	٥٢٩	٦	١٧	٤٣	« «

خلفای عباسیه

اسامی	ابتدای حکومت	تاریخ وفات	مدت حکومت آی	مدت حکومت سنه	مدت عمر	مدفنلری
٣٠ راشد بالله بن مسترشد	٥٢٩	٥٣٠	٠	١	٤٣	بغدادده مدفوندر
٣١ مقتفی لامرالله بن مستظهر	٥٣٠	٥٥٥	٣	٢٤	٦٦	« «
٣٢ مستنجد بالله بن مقتفی	٥٥٥	٥٦٦	١	١١	٤٨	« «
٣٣ مستضی بنور الله بن مستنجد	٥٦٦	٥٧٥	٨	٩	٢٩	« «
٣٤ ناصر لدین الله بن مستضی	٥٧٥	٦٢٢	٠	٤٧	٦٩	« «
٣٥ ظاهر بامر الله بن ناصر	٦٢٢	٦٢٣	٩	٠	٥٢	« «
٣٦ مستنصر بالله بن ظاهر	٦٢٣	٦٤٠	٠	١٧	٥١	« «
٣٧ مستعصم بالله بن مستنصر	٦٤٠	٦٥٦	١١	١٦	٤٧	« «

(مدت عهد خلفای عباسیه)

سنه ٥٢٤

جد امجد عثمانیان

(اهل اسلامدن — و .. ترك طوائفندن)

(قایی خان قبیله‌سیدر)

« قایی خان قبیله‌سنك اصل مأوای قدیملری »

اولان

(تركستان)

— دن —

خرسانده کائن (ماهان) صحراسنه ورودی

« عصر هجری »

(٥)

قایی خان قبیله‌سنك رئیسلری

(سلیمان شاه)

— بن —

(قیا آلب خانك)

قومانداسی آلتنده اوله‌رق وان کولنك ساحل جنوبیسنده اخلاط نام بلده‌یه ورودی

« عصر هجری »

(٧)

سلیمان شاهك

اورفه سنجاغی داخلنده کائن زافه‌جوارنده (جعبر) قلعه‌سی پیشکاهنده قضاءً نهر فراته دوشوب غریق لجهٔ رحمت اولمسی

(سنهٔ هجریه)

٦٢٢

مشار الیهك مدفن شریفی جعبر قلعه‌سی جوارنده کائن اولوب (ترك مزاری) دیه معروفدره

﴿ ارطغرل خان غازی ﴾

— بن —

(سلیمان شاهك)

(قایی خان قبیله‌سنه ریاستی : ارتحالی (٦٨٠) سنهٔ هجریه
٦٢٨ سنهٔ هجریه (مدفن شریفی سکود قصبه‌سنده‌در)

﴿ عثمان غازی بن ارطغرل خان غازینك قایی خان قبیله‌سنه ریاستی ﴾

(سنهٔ هجریه)

٦٨٠

(عثمان خان غازی‌یه امارت توجیهی)

(سنهٔ هجریه)

٦٨٧

(استقلال غازی سلطان عثمان خان ومبدأ سلطنت سنیهٔ عثمانیه)

٤ جمادی الاولی ٦٩٩ سنهٔ هجریه و ٩ حزیران ٦٨٥ سنهٔ شمسیه

(اشبو سنهٔ شمسیه اوروپاجه مستعمل اولاندر)

« اجتماع »

سلطنت سنیهٔ عثمانیه

و

خلافت کبرای اسلامیه

(سنهٔ هجریه)

٩٢٣

« جامع »

خلافت — و — سلطنت

﴿ یاوز سلطان سلیم خان غازی حضرتلری ﴾

ظهور دولت معظمهٔ عثمانیه‌دنبری مقر سلطنت اولان شهرلر

اناطولیٔ شاهانه‌ده

(قره‌جه حصار) مؤسس دولت معظمهٔ عثمانیه سلطان عثمان غازی حضرتلری ٦٩٩ تاریخ هجریسنده بو قصبه‌ده اعلان استقلالیت بیورمشلردر .

(یکیشهر) مؤسس بنیان سلطنت غازی سلطان عثمان حضرتلری مرکز سلطنتی قره‌جه حصاردن بو قصبه‌یه نقل بیورمشلردر .

(بروسه) ٧٢٦ سنهٔ هجریه‌سنده فتح اولنوب سلطان اورخان حضرتلری یکیشهردن بورایه نقل ایله مقر سلطنت اتخاذ بیورمشلردر .

روم ایلیٔ شاهانه‌ده

(دیمتوقه) سلطان مراد اول حضرتلرینك روم ایلینك فتحنه مباشرت بیوردقلری ٧٦٣ سنهٔ هجریه‌سنده برقاچ آی مقر سلطنتلری اولمشدر .

(ادرنه) سلطان مراد خان اول حضرتلرینك زمان سلطنتلرنده و هجرتك ٧٦٣ تاریخنده فتح اولنوب یدی سنه صکره سلطان مراد خان غازی حضرتلری طرفندن مقر سلطنت اتخاذ بیورلمشدر .

(استانبول) فاتح سلطان محمد خان حضرتلری طرفندن فتح ایله برابر پایتخت اتخاذ بیورلمش والیوم عموم موحدینك مرکز خلافتی و دولت معظمهٔ عثمانیه‌نك مقر سلطنتی بولنمشدر .

سلاطين عظام شوكت اتسام عثمانيه حضراتنك تاريخ ولادت وجلوس ومدت عمر وسلطنتلريله مراقد متبركه‌لرى

« مؤسس بنيان سلطنت غازى سلطان عثمان خان عاليمنقبت حضرتلرى »

ارطغرل غازى حضرتلرينك صلبندن ٦٥٦ سنۀ هجريه‌سنده تولد ايله ٦٩٩ سنه‌سى جمادى الاوليسنك دردنجى كونى بالاستقلال جالس تخت سلطنت اولوب ٧٢٦ سنه‌سى شهر رمضاننك يكرمى برنجى كونى ارتحاللرى وقوع بولمشدر. مدفن شريفلرى بروسه‌ده حصار ايچنده عثمانيه ميدانى درونده‌در .

« بروسه فاتحى غازى سلطان اورخان حضرتلرى »

سلطان عثمان حضرتلرينك مخدوم معالى موسوملريدر. ٦٨٠ سنه‌سنده تولد ايدرك ٦٢٦ سنه‌سى شهر رمضاننده جالس سرير سلطنت اولمشلرو ٧٦١ سنه‌سندهٔ ارتحاللرى وقوعيله پدر معظملرى جوارنده ديكر تربۀ مخصوصه‌يه دفن اولنمشلردر .

« خداوندكار غازى شهرتيله مشهور سلطان مراد خان اول حضرتلرى »

سلطان اورخان حضرتلرى صلبندن ٧٢٦ سنه‌سنده تولد و٧٦١ ده پدر جنت مقرلرى مقامنه جلوس بيورمشلردر. ٧٩١ سنه‌سى شهر رمضان شريفى اوائلنده قوصوه محاربۀ مشهوره‌سنده شهيداً ارتحال بيورملريله نعش مغفرت نقشلرى بروسه‌يه نقل ايله چكركه نام محله‌كى جامع شريف وعمارت عامره‌لرى قارشوسنده كائن تربۀ محترمه‌لرينه دفن اولنمشلردر. محل شهادتلرنده دخى بشقه‌جه تربۀ منيفه‌لرى واردر . انواع مبرات عديده‌لرندن بروسه‌ده سراى همايون محلى قارشوسنده وعثمانيه ميدانى نزدنده شهادت جامعى ناميله برمعبد وسيع انشا بيورمشلردر .

« غازى سلطان يلديرم بايزيد خان حضرتلرى »

سلطان مراد خان اول حضرتلرينك مخدوم بسالت موسوملريدر. ٧٦١ سنه‌سنده قدمنهادۀ مهد شهود اولوب ٧٩١ سنه‌سنده جالس تخت عثمانى و٨٠٥ سنه‌سى شعباننك اون بشنجى كونى تارك دار فانى اولمشلردر. مدفن شريفلرى بروسه‌ده مشهور جامع كبير برنورلرينك غيرى اولان وشهرك جانب شرقيسنه مصادف بولنان ديكر جامع شريفلريله مدرسه‌وصوكرلرى وسائر آثار لطيفه‌لرى جوارنده‌در .

« چلبى سلطان محمد خان غازى حضرتلرى »

سلطان يلديرم بايزيد خان حضرتلرينك صلبندن ٧٨١ سنه‌سنده تولد ايلمشلردر. ٨١٦ سنه‌سنده

جلوس همايونلرى و٨٢٤ سنه‌سنده ارتحاللرى وقوع بولمشدر. بروسه‌ده غايت مصنع جامع شريفلرى پيشكاهنده وسلطانيه ناميله مشهور مدرسهٔ شريفه وعمارت معموره‌لرى جوارنده كائن يشيل تربهٔ رفيعه‌يه دفن اولنمشلردر ۰

« غازى سلطان مراد خان ثانى حضرتلرى »

چلبى سلطان محمد خان حضرتلرينك مخدوم مفخملريدر. ٨٠٦ سنه‌سنده تولد و ٨٢٤ سنه‌سنده جلوس ايله ٨٥٥ سنه‌سى محرمنك بشنجى كونى ادرنه‌ده عازم كاشن سراى رحمت اولوب بروسه‌ده‌كى مراديه سمتنده كائن جامع شريفلرى اتصالنده قبه‌سنك اوزرى آچيق تربهٔ مخصوصه‌لرينه نقل ودفن اولنمشلردر . اشبو تربهٔ مباركه حريمنده سلطان جم حضرتلرينك غايت مزين تربه‌لريله ديكر شهزادكان ذيشان حضراتنك‌ده متعدد ومكلف تربهٔ شريفه وياننده مدرسه وعمارت عامره‌لرى واردر ۰

« ابو الفتح والمغازى سلطان محمد خان ثانى حضرتلرى »

سلطان مراد خان ثانى حضرتلرينك مخدوم سعادت موسوملريدر . استانبول وطربزون ونيجه بلاد عظيمه فتحنه موفقيتلرى جهتيله ابو الفتح عنوان جليليله اشتهار بولمشلردر. ٨٣٣ سنه‌سى رجبنك يدنجى كونى قدمنهادهٔ عالم وجود و٨٥٥ سنه‌سى محرمنده جالس تخت معالى نمود اولديلر و٨٨٦ سنه‌سى ربيع الاولنك دردنجى كونى غزايه عزيمت اثناسنده ككبوزه مرحله‌سى جوارنده ارتحال بيورديلر تربهٔ عليالرى استانبولده جامع جسيم ومنورلرى پيشكاهنده وسائر آثار جليله‌لرى جوارنده‌در ۰

« غازى سلطان بايزيد خان ثانى حضرتلرى »

ابو الفتح سلطان محمد خان حضرتلرى صلبندن ٨٥١ سنه‌سنده تولد ايله ٨٨٦ سنه‌سنده جلوس و٩١٨ سنه‌سى ربيع الاخرينك اوتنجى كونى ارتحال بيورديلر. مدفن شريفلرى استانبولده باب سر عسكرى ميدانندەكى جامع شريفلرى پيشكاهنده‌در ۰

« فاتح مصر سلطان سليم خان اول حضرتلرى »

سلطان بايزيد خان ثانى حضرتلرينك مخدوم عاليكهرلريدر ٨٧٥ سنه‌سنده تولد ايله ٩١٨ سنه‌سنده جالس تخت عالى بخت عثمانى و٩٢٦ سنه‌سى شوالنك طقوزنجى كونى عازم كلشن سراى جاودانى اولديلر وآز وقتده چوق آثار جليله‌يه موفق بيورلديلر تربهٔ مباركه‌لرى استانبولده واقع جامع شريفلرى پيشكاهنده‌در ۰

« غازى سلطان سليمان خان اول حضرتلرى »

قانونى عنوانيله مشهوردر. ياوز سلطان سليم خان قديم حضرتلرينك مخدوم مفخملريدر ۰ ٩٠٠ سنه‌سنده ولادت سنيه‌لرى و٩٢٦ سنه‌سنده جلوس همايونلرى وقرق سكز سنه سلطنتدن صكره سكتوار

غزاسنده خسته‌لنه‌رق ٩٧٤ سنه‌سی صفرينك يكرمنجی كونی ارتحاللری وقوعه كلمشدر . باب فتوی جوارنده جسيم ومتين جامع شريف بی نظيرلری پيشكاهنده واقع تربهٔ مخصوصه‌لرينه دفن اولنمشلردر. ادرنه‌ده‌كی اسكی جامع شريفده اولديغی مثللو تربهٔ مذكوره قپوسنك اوستنده دخی حجر اسود اسعدك برجزئی بولنديغی مشهور واثری مشهود اولمغله پيشكاهندن امالهٔ انظارزيارتله كسب شرف اولنمقده‌در.

« غازی سلطان سليم خان ثانی حضرتلری »

سلطان سليمان خان اول حضرتلری صلبندن ٩٣٠ سنه‌سی رجبنك التنجی كونی تولد و ٩٧٤ سنه‌سنده جلوس بيورمشلر و ٩٨٣ سنه‌سی شعبانك يكرمی يدنجی كونی ارتحال ايلمشلردر . مدفن شريفلری آياصوفيه جامعی حريمنده‌در . مبرات مكمله‌لرندن ادرنه‌ده مشهور وبيهمتا جامع شريفلری وآياصوفيه‌نك جسيم مناره‌لريله درون وبيرونده وقونيه وبلاد سائره‌ده آثار خيريه‌لری واردر .

« غازی سلطان مراد خان ثالث حضرتلری »

٩٥٣ سنه‌سی جمادی الاوليسنك بشنجی كونی سلطان سليم خان ثانی حضرتلری صلبندن تولد ايله ٩٨٣ سنه‌سنده جلوس بيورمشلردر. ١٠٠٣ سنه‌سی جمادی الاوليسنك سكزنجی كونی ارتحال اتمشلريله اياصوفيه حريمنده پدر افخملری تربهٔ شريفه‌سی اتصالنده كائن تربهٔ مخصوصه‌لرينه دفن اولنمشلردر .

« اكری فاتحی غازی سلطان محمد خان ثالث حضرتلری »

سلطان مراد خان ثالث حضرتلرينك مخدوم مفخملريدر. ٩٧٤ سنه‌سی ذی القعده‌سنك يدنجی كونی تولد و١٠٠٣ سنه‌سی جمادی اولاليسنده جلوس و١٠١٢ سنه‌سی رجبنك اون ايكنجی كونی رحلت ايلمشلردر. مدفن شريفلری اياصوفيه پيشكاهنده اسكی دار الفنون قارشوسنده‌كی كوشه‌ده تربهٔ خزينه درونده‌در.

« غازی سلطان احمد خان اول حضرتلری »

سلطان محمد خان ثالث حضرتلری صلبندن ٩٩٨ سنه‌سی جمادی الآخره‌سنك اون ايكنجی كونی تولد ايله ١٠١٢ سنه‌سی رجبنده جالس تخت عثمانی اولمشلر و ١٠٢٦ سنه‌سی ذی القعده‌سنك يكرمی ايكنجی كونی ارتحال ايلمشلردر. استانبولده آت ميدانده‌كی التی مناره‌لی جامع شريفلری جوارنده واقع تربهٔ مخصوصه‌ده مدفوندرلر . اون دردنجی پادشاه عاليجاه اولوب اون درت ياشلرنده جلوس ايله اون درت سنه مقام معلای خلافته رونقساز اولمشلردر .

« سلطان مصطفی خان اول حضرتلری »

سلطان محمد خان ثالث حضرتلری صلبندن ١٠٠١ سنه‌سنده تولد ايله ١٠٢٦ سنه‌سی ذی القعده‌سنك يكرمی ايكنجی كونی برادرلری سلطان احمد خان حضرتلری مقامنه جالس اولوب ١٠٢٨ سنه‌سی ربيع الاولی غره‌سنده فراغت ايلمشلردر .

« سلطان عثمان خان ثانی حضرتلری »

سلطان احمد خان اول حضرتلرینك مخدوم كبیر مكارم موسوملریدر. ١٠١٣ سنه‌سنده تولد ایله ١٠٢٨ سنه‌سی ربیع الاولنده جلوس ایتمشلر و١٠٣١ سنه‌سی رجبنك طقوزنجی كونی ارتحال ایتملریله پدر محترملری یاننه دفن اولنمشلردر .

« سلطان مصطفی خان اول حضرتلری »

١٠٣١ سنه‌سنده ثانیاً جالس تخت عالیٔ عثمانی اولوب ١٠٣٢ سنه‌سی ذی القعده‌سنك اون بشنجی كونی تكرار فراغت و ١٠٤٨ سنه‌سنده عالم عقبایه رحلت ایتمشلر واياصوفیه جامع شریفنه متصل كتبخانه قربنده واقع تربهٔ مخصوصه‌یه دفن ایدلمشلردر .

« فاتح بغداد غازی سلطان مراد خان رابع حضرتلری »

سلطان احمد خان اول حضرتلری صلبندن ١٠١٨ سنه‌سی جمادی الاولیسنك یكرمی سكزنجی كونی تولد و١٠٣٢ سنه‌سی ذی القعده‌سنك اون بشنجی كونی جالس تخت عثمانی اولمشلر و ١٠٤٩ سنه‌سنده ارتحال ایله پدر معظملرینك یاننه دفن اولنمشلردر . كمال قوت وشجاعت فوق العاده ایله شهرت بولمشلر ایدی .

« سلطان ابراهیم خان حضرتلری »

سلطان احمد خان اول حضرتلری صلبندن ١٠٢٤ سنه‌سی شوالنك اون اوچنجی كونی تولدو١٠٤٩ سنه‌سی شوالنك اون التنجی كونی برادر ظفر اثرلری سلطان‌مراد خان رابع حضرتلری مقامنه جلوس ایله ١٠٥٨ سنه‌سی رجبنك بدیسنده فراغت ویكرمی طقوزنده شهیداً عالم فانیدن رحلت ایتملریله اياصوفیه جامع شریفی اتصالنده عم اكرملری سلطان مصطفی خان اول حضرتلری نزدینه دفن اولنمشلردر .

« غازی سلطان محمد خان رابع حضرتلری »

١٠٥١ سنه‌سی شهر رمضان شریفنك یكرمی طقوزنجی كونی سلطان ابراهیم خان حضرتلری صلبندن تولد ایله ١٠٥٨ سنه‌سی رجبنده پدر اعظملرینك فراغنده جلوس ایتمشلر وقرق برسنه سلطنتدن صكره ١٠٩٩ سنه‌سی محرمنك ایكنجی كونی اختیارعزلت و١١٠٤ سنه‌سنده ادرنه‌ده رحلت بیورمشلردر . نعش عالیلری استانبوله كتوریلوب باغچه قپوسنده والدهٔ محترمه‌لری ترخان سلطان حضرتلرینك اثر مكمللری اولان یكی جامع شریف جوليسنده‌كی تربهٔ جسیمه‌یه دفن ایدلمشلردر .

« سلطان سلیمان خان ثانی حضرتلری »

١٠٥٢ سنه‌سنده سلطان ابراهیم خان حضرتلری صلبندن تولد ایله ١٠٩٩ سنه‌سنده برادر اكبرلری

سلطان محمد خان رابع حضرتلری فراغنده جالس تخت عثمانی اولمشلر و ۱۱۰۲ سنه‌سنده ارتحال بیورمشلردر . مدفن شریفلری جد عالیلری سلطان سلیمان خان اول حضرتلری تربه‌سنده‌در .

« سلطان احمد خان ثانی حضرتلری »

سلطان ابراهیم خان حضرتلرینک مخدوم اکرملریدر. ۱۰۵۲ سنه‌سی ذی الحجه‌سنک التنجی کونی تولد ایله ۱۱۰۲ سنه‌سی شهر رمضاننک یکرمی التنجی کونی برادر مکرملری سلطان سلیمان خان ثانی حضرتلری مقامنه جلوس ایلمشلردر. ۱۱۰۶ سنه‌سنده ارتحال ایله بونلر دخی جد امجدلری سلطان سلیمان خان اول حضرتلری تربه‌سنه دفن اولنمشلردر .

« سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلری »

۱۰۷٤ سنه‌سنده سلطان محمد خان رابع حضرتلری صلبندن تولد و ۱۱۰٦ سنه‌سی جمادی الاخره‌سنک یکرمی ایکنجی کونی عم مکرملری سلطان احمد خان ثانی حضرتلری مقامنه جالس اولمشلر و ۱۱۱۵ سنه‌سنده بعد الفراغ ارتحال دار بقا ایله یکی جامع شریف حولیسنده‌کی ترخان والده سلطان حضرتلری تربهٔ شریفه‌سنه دفن ایدلمشلردر .

« غازی سلطان احمد خان ثالث حضرتلری »

سلطان محمد خان رابع حضرتلرینک نجل نجیل عالیلری اولوب ۱۰۸٤ سنه‌سنده تولد و ۱۱۱۵ سنه‌سی ربیع الاخرینک ایکنجی کونی برادر مفخملری سلطان مصطفی خان ثانی فراغنده جلوس ایتمشلردر. ۱۱٤۳ سنه‌سنده سلطنتدن و ۱۱٤۹ سنه‌سنده حیات دنیادن فراغت ایتملریله بونلر دخی یکی جامع شریف حریمنده والده سلطان حضرتلری تربهٔ منیفه‌سنه دفن اولنمشلردر .

« غازی سلطان محمود خان اول حضرتلری »

۱۱۰۸ سنه‌سی محرمنک دردنجی کونی سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلری صلبندن تولد ایله ۱۱٤۳ سنه‌سی ربیع الاولنک اون بشنجی کونی عم مکرملری سلطان احمد خان ثالث حضرتلری فراغنده تخت عالی بخت عثمانی‌یه جلوس ایتمشلر و ۱۱٦۸ سنه‌سی صفرینک یکرمی سکزنجی جمعه کونی ارتحاللری وقوعیله یکی جامع یانیده‌کی والده سلطان حضرتلری تربهٔ منیفه‌سنه دفن اولنمشلردر .

« سلطان عثمان خان ثالث »

سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلری صلبندن ۱۱۱۰ تاریخنده ولادتله ۱۱٦۸ سنه‌سی صفرینک یکرمی سکزنجی کونی برادر معظملری سلطان محمود خان اول حضرتلری مقامنه جالس اولنمشلر و ۱۱۷۱ سنه‌سی صفرینک اون التنجی کونی ارتحال ایله بونلر دخی والده سلطان حضرتلری جامع شریفی نزدنده اولان تربهٔ وسیعه‌یه دفن اولنمشلردر .

« غازی سلطان مصطفی خان ثالث حضرتلری »

١١٢٩ سنه‌سنده سلطان احمد خان ثالث حضرتلری صلبندن تولد و١١٧٢ سنه‌سی صفرینك اوننجی کونی عم زاده‌لری سلطان عثمان خان ثالثدن صکره سریر سلطنته جلوس ایله ١١٨٧ سنه‌سی ذی القعده‌سنك سکزنجی کونی ارتحال بیورمشلردر. معابد منیفهٔ متعدده‌لرندن لاله‌لی نامیله معروف اولان جامع شریفلری جوارنده وجاده اوزرنده واقع تربهٔ مخصوصه‌لرینه دفن اولنمشلردر .

« غازی سلطان عبد الحمید خان اول حضرتلری »

سلطان احمد خان ثالث حضرتلرینك مخدوم محترملریدر. ١١٣٧ سنه‌سنده تولد ایتمشلر و ١١٨٧ سنه‌سی ذی القعده‌سنك سکزنجی کونی برادرلری سلطان مصطفی خان ثالث حضرتلری یرینه جالس تخت عثمانی اولمشلردر. و١٢٠٣ سنه‌سی رجبنك اون ایکنجی کونی ارتحال ایله موفق بیورلدقلری مبرات عدیده‌دن باغچه قپوسی نزدنده مدرسهٔ منیفه وعمارت عامره‌لری قربنده اولان تربهٔ مخصوصه‌لرینه دفن اولنمشلردر .

« فاتح ثانیٔ مصر غازی سلطان سلیم خان ثالث حضرتلری »

سلطان مصطفی خان ثالث ابن سلطان احمد خان ثالث حضرتلری صلبندن ١١٧٥ سنه‌سنده تولد و١٢٠٣ سنه‌سنده عم افخملری مقام عالیسنه جالس و١٢٢٢ سنه‌سنده سلطنتدن فارغ اولمشلر و١٢٢٣ سنه‌سنده شهیداً ارتحال ایتمشلردر. پدر اکرملری تربهٔ شریفه‌سنده مدفوندرلر .

« سلطان مصطفی خان رابع حضرتلری »

١١٩٣ سنه‌سنده سلطان عبد الحمید خان اول حضرتلری صلبندن تولد ایدوب ١٢٢٢ سنه‌سی ربیع الاخرینك یکرمی برنجی کونی عم زاده‌لری سلطان سلیم خان ثالث حضرتلری فراغنده جلوس ایتمشلر و١٢٢٣ سنه‌سی جمادی الاولیسنك دردنجی کونی فراغ ایله سنهٔ مذکوره لیلهٔ قدرنده شهیداً ارتحال ایلمشلر وپدر مفخملری تربهٔ منیفه‌سنه دفن اولنمشلردر .

« غازی سلطان محمود خان ثانی حضرتلری »

١١٩٩ سنه‌سی شهر رمضانك اون اوچنجی کونی غازی سلطان عبد الحمید خان اول حضرتلرینك صلبندن زیور کهوارهٔ شهود اولوب ١٢٢٣ سنه‌سی جمادی الاولیسنك دردنجی کونی برادر محترملری سلطان مصطفی خان رابع فراغنده جالس تخت عالی بخت سلطنت و١٢٥٥ سنه‌سی ربیع الاولنك اون طقوزنجی بازار ایرتسی کونی عازم کلشنسرای آخرت اولمشلردر. چنبرلی طاش جوارنده تربهٔ مکملهٔ مخصوصه‌ده مدفوندرلر .

« غازی سلطان عبد المجید خان حضرتلری »

سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك صلب همایونلرندن ١٢٣٨ سنه‌سی شعبانك اون برنجی کونی بالیمن والاقبال زینت بخشای مهد وجود اولوب ١٢٥٥ سنه‌سی ربیع الاولنك اون طقوزنجی بازار ایرتسی کونی پدر عالیکهرلری مقامنه شرف افزای شان واجلال اولمشلر و ١٢٧٧ سنه‌سی ذی الحجه‌سنك اون یدنجی کونی ارتحاللری وقوعیله سلطان سلیم خان اول حضرتلرینك جامع شریفلری جوارنده واقع تربهٔ مخصوصه‌لرینه دفن اولنمشلردر .

« سلطان عبدالعزیز خان حضرتلری »

سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك نجل مکرملریدر . ١٢٤٥ سنه‌سی شعبانك اون دردنجی کونی قدمنهادهٔ عالم وجود اولوب ١٢٧٧ سنه‌سی ذی الحجه‌سنك اون یدنجی کونی برادرلری غازی سلطان عبد المجید خان حضرتلری مقام معالی التسامنه جالس اولمشلر و ١٢٩٣ سنه‌سی جمادی الاولیسنك اون یدنجی کونی فراغ وبش کون صکره شهیداً ارتحال ایله پدر معظملری غازی سلطان محمود خان ثانی حضرتلری تربهٔ لطیفه‌سنه دفن اولنمشلردر .

« سلطان مراد خان خامس حضرتلری »

غازی سلطان عبد المجید خان حضرتلرینك مخدوملرندندر . ١٢٥٦ سنه‌سی رجبنك یکرمی بشنجی کونی تولد ایتمش واوچ آی اوچ کون سلطنتده بولنوب مبتلا اولدقلری علتدن طولایی ١٣٢٢ سنه‌سی جمادی الاخره‌سنك اون یدنجی بازار ایرتسی کونی ارتحاللری وقوعیله یکی جامع شریف قربنده والدهٔ محترمه‌لری تربه‌سنه دفن اولنمشلردر .

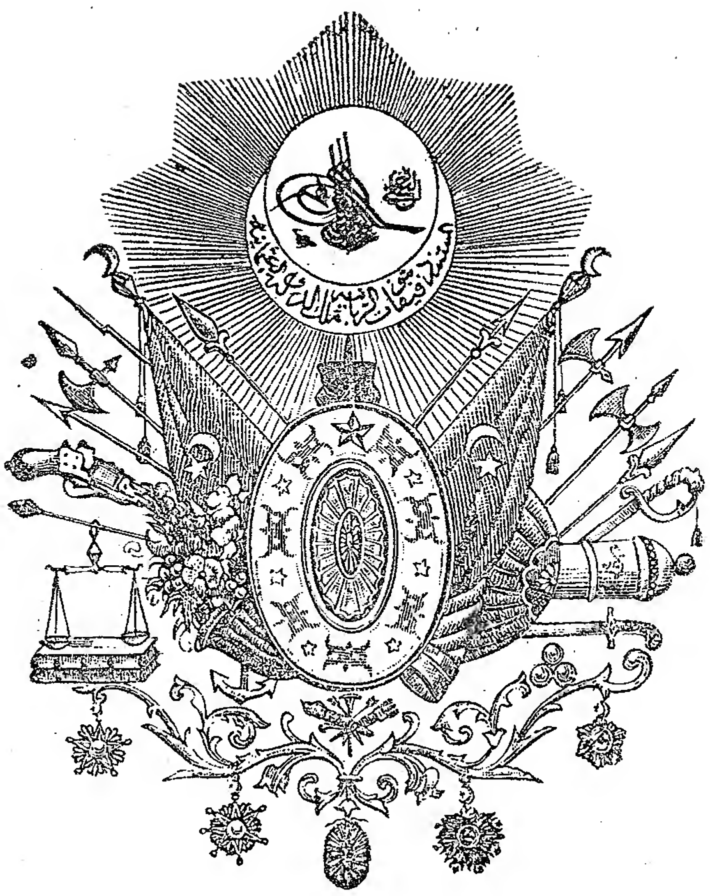

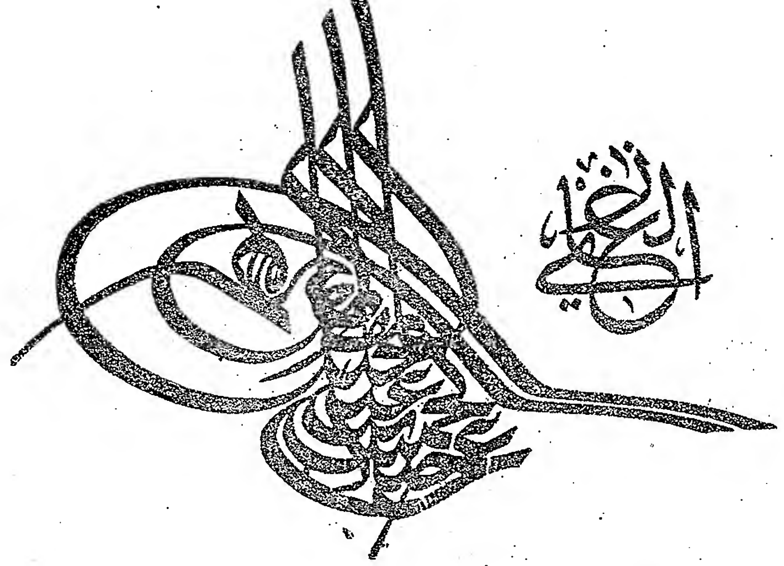

مفخر سلاطين آل عثمان ، قرة العيون اسلاميان ، موهبهٔ عال العال
سبحانى آرايش ديهيم علويت وسيم حكمرانى ، خليفهٔ رسول
الثقلين ، خادم الحرمين الشريفين ، شهريار معالى آثار وبيمانى ،
السلطان بن السلطان السلطان الغازى (عبد الحميد) خان ثانى
ايد الله خلافته الى آخر الدوران بحرمة السبع المثانى افندمز
حضرتلرى باليمن والسعود بيك ايكى يوزاللى سكز سنهٔ ميمنه سى
شهر شعبان شريفنك اون التنجى چهارشنبه كونى ساعت اون
برده كهواره زيب وجود اوله رق بتون ملت نجيبهٔ عثمانيه نك
صباح الخير اقبال وسعادتى اولان بيك ايكى يوز طقسان اوچ
سنه سى شهر شعبان المكرمنك اون برنجى كونى بالارث والاستحقاق
سرير آراى خلافت وسلطنت اولمشلردر .

جناب مالك الملك حضرتلرى ذات شوكتسمات ملوكانه لرينى كمال
عافيت واجلال ومظفريتله تخت عاليبخت شاهانه لرنده اريكه
پيراى شوكت وابديت بيورسون آمين

بر صحیفه بوقاروده اشارت قلندیغی وجهله مبدأ سعادت ملك وملت اولان ولادت پرمیمنت حضرت شهریاری بیك ایكی یوز اللی سكز سنه‌سی شهر شعبان شریفنك اون التیسنده وجلوس میامن مأنوس جناب خلافتپناهی بیك ایكی یوز طقسان اوچ سنه‌سی شهر شعبان المعظمنك اون برینه مصادف بیك ایكی یوز طقسان ایكی سنهٔ رومیه‌سی اغستوسنك اون طقوزنده شرف واقع اولوب هرسنه ولادت سنیه شهر آینلری تاریخ عربی وجلوس همایون شهر آینلری تاریخ رومی اعتباریله اجرا قلنمقده اولدیغندن بوسنهٔ میمنه‌ده قنغی كونه تصادف ایده‌جكی بروجه آتی بیان اولنور .

ولادت باهر المیمنت جناب پادشاهی

١٦ شعبان المعظم سنه ١٣٢٥
١١ ایلول سنه ١٣٢٣
صالی كونی

جلوس همایون میامن مقرون حضرت پادشاهی

٢٣ رجب شریف سنه ١٣٢٥
١٩ اغستوس سنه ١٣٢٣
بازار كونی

ولادت همایون میمنت مقرون حضرت پادشاهی یه دائر والد کثیر المحامد جهانبانی جنتمکان سلطان عبد المجید خان غازی حضرتلری جانب اشرفندن صدراعظم محمد رؤف پاشایه خطاباً باب عالی یه شرفوارد اولان خط همایون مسرت نمونك صورت منیفه‌سیدر :

صورت خط همایون

« بنم وزیر صداقت سمیرم.
« جناب خلاق جهانك لطف وعنایت علیه‌سنه حمد اولسون . اشبو ماه حالك اون التنجی دونکی »
« چهارشنبه کونی ساعت اون بر قرارلرنده صلب پاك شاهانه‌مزدن بر شهزاده قدمنهادهٔ عالم شهود »
« ومسرت افزای کهوارهٔ وجود اوله‌رق اسمی سلطان (عبد الحمید) تسمیه ایلیوب سنی وجمله بندکان »
« سلطنت سنیه‌مزی تبشیر ایچون اشبو خط همایون مسرت نمون ملوکانه‌مزی تسطیر ودار السعادهٔ »
« الشریفه‌م اغاسی ایله طرفکه تسییر ایلدم . جناب واجب الوجود عمرینی ممدود وقدومنی ذات »
« شاهانه‌مزه وکافهٔ عباد اللهه میمن ومسعود بیورسون آمین . بو مسرت جمیله‌دن جمله عالمیان مبشر »
« وحصه‌مند اولمق اوزره یدی کون بشر نوبت طوب انداختی وباجمله وکلای فخام وبندکان صدق »
« انتسابمز وسائر استکلی اولانلر دخی ایام مذکوره کیجه‌لرنده ایقادقنادیل ایله اجرای مراسم سرور »
« وشادی اولنمسی لازمکلنلره تنبیه ایلیه‌سین . همان جناب رب العالمین سلالهٔ طاهره‌مزی الی الابد »
« باقی ودائم وهر حالده عباد اللهه کمال رفاه وآسایش احسان بیورسون آمین : بحرمة رسول الثقلین . »

اشبو خط همایون ولادت ملوکانه‌نك فرداسی پنجشنبه کونی صورت مطنطنه‌ده باب عالی یه شرف وارد اولوب مکمل موسیقه ایله استقبال اولنه‌رق مجلس والای احکام عدلیه دائره‌سنده وکلای فخام ووزرای عظام ورجال وامرای بنام مواجهه‌سنده قرائت ویدی کون بشر نوبت طوپ انداختیله هر طرفجه اجرای مسرت اولنمشدر .

جناب حق عمر وعافیت وشان وشوکت همایونلرینی مزداد بیورسون آمین

﴿ هیئت حاضرهٔ سلطنت سنیه ارکان جلیلهٔ اصلیه‌سنك صورت وکیفیت ﴾
﴿ تشکلنه دائر ایضاحات مخصوصه ﴾

(مقام فخامت اتسام صدارتعظمی)

مؤسس بنیان سلطنت سنیه جنتمکان سلطان عثمان خان غازی حضرتلرینك زمان سلطنتلرنده ابتدای تأسس اولمق حسبیله صدر اعظم وشیخ الاسلام وسائر عنوان مخصوصلریله تعیین مراتب ومناصب اولنمامش ایسه‌ده امرای ارکان دولت وعلمای حاکم شریعت مقامنه اقامه بیورمشلر ایدی .

دور سلطان اورخان غازی حضرتلرنده یعنی ۷۲۶ سنهٔ هجریه‌سنده ایلك دفعه اوله‌رق سلطان عثمان خان غازی حضرتلرینك شهزاده‌سی علاء الدین پاشا وزیر اعظم تعیین اولنوب کندیلرینه ده اصلی ترکجه‌ده بیوك برادر معناسنه اولان پاشا عنوانی ویرلمشدر .

۷۳۲ ده سلطان اورخان غازی حضرتلرینك شهزاده‌سی سلیمان پاشا دولته وزیر اولمش وبعده خداوندکار سلطان مراد خان اول حضرتلری عصرنده (چاندرلی قره خلیل) دیمکله مشهور خیر الدین پاشا قاضیعسکر ایکن (وزیر اعظم) نصب اولنمشدر .

مسند جلیل صدارتعظمی داخلاً وخارجاً کافهٔ دوائر عالیه‌نك مرجع طبیعیسیدر . بر آره‌لق صدر اعظملره باش وکیل نامی ویرلمش ایدی .

(مقام معلای مشیخت اسلامیه)

(شیخ الاسلام) عنوان معالی نشانی سلطان مراد خان ثانی حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده و ۸۲۸ سنهٔ هجریه‌سنده وضع مقام جلیل مشیخت اسلامیه‌یه الك اول فناری محمد شمس الدین افندی نصب بیورلمشدر . سلطان اورخان غازی حضرتلرینك زمان سلطنتلرنده (چاندرلی قره‌خلیل) دیمکله مشهور صدر اعظم خیر الدین پاشا ومخدومی علی پاشا قاضیعسکرلك خدمتنده دخی بولنمشلردر .

سلطان مراد اول ویلدیرم بایزید وچلبی سلطان محمد خان حضراتنك دور سلطنتلرنده قاضی وقاضیعسکر ایله رؤیت امور عباد اولنوردی . مقام جلیل مشیخت اسلامیه کافهٔ امور واحکام شرعیه وعلمیه‌نك مرجع طبیعیسیدر .

(مقام والای سرعسکری)

جنتمکان غازی سلطان محمود خان ثانی حضرتلری عصرنده یکیچری اوجاغی الغا بیوریله‌رق ۲۱ ذی القعده سنه ۱۲۴۱ تاریخنده عساکر منصوره ترتیب وسرعسکرلك عنوان جلیلی احداث اولنوب ایلك دفعه وزرای عظامدن اغا حسین پاشا سرعسکر نصب ایدلمشدر . مقام سرعسکری‌یه بر آره‌لق حربیه نظارتی نامی ویرلمش ایدی .

(عدلیه ومذاهب نظارتی)

عدلیه نظارت جلیله‌سی جنتمکان سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده و ٨ ذی الحجه سنه ١٢٨٤ تاریخنده دیوان احکام عدلیه نامیله تشکیل و ١٠ محرم سنه ١٢٨٥ تاریخنده دیوان مذکور رسماً کشاد اولنوب ریاستنه ایلك دفعه اوله‌رق مرحوم جودت پاشا تعیین قلنمش واخیراً عدلیه نظارتنه منقلب اوله‌رق امور مذهبیه نظارتی‌ده عدلیه نظارتنه الحاق بیورلمشدر .

(بحریه نظارتی)

جنتمکان فاتح سلطان محمد خان غازی حضرتلری عصرنده و ٨٥٥ سنهٔ هجریه‌سنده ایلك دفعه مقام قپودانی‌یه بالطه‌جی زاده سلیمان پاشا نصب اولنمش ومقدملری برقاچ دفعه وقوعبولدیغی کبی کچنلرده‌ده قپودان دریا عنوانی بحریه نظارت جلیله‌سنه تحویل بیورلمش ایدی .

(شورای دولت ریاست جلیله‌سی)

شورای دولت جنتمکان سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده و ٨ ذی الحجه‌ سنه ١٢٨٤ تاریخنده تشکیل بیورلمشدر .

(خارجیه نظارت جلیله‌سی)

جنتمکان غازی سلطان سلیمان خان قانونی حضرتلری عصرندن سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك عصرینه قدر دوام ایدن رئیس الکتاب عنوانی ٢٣ ذی القعده سنه ١٢٥١ تاریخنده خارجیه نظارت جلیله‌سنه بالتحویل رئیس الکتاب بولنان عاکف پاشا بارتبهٔ وزارت ومشیری خارجیه ناظری نصب اولنمشدر .

(داخلیه نظارت جلیله‌سی)

جنتمکان غازی سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك عصرینه قدر داخلیه نظارت جلیله‌سی عنوانی احداث اولنمامشیدی ٢٣ ذی القعده سنه ١٢٥١ تاریخنده دولت کتخدالغی عنوانی ملکیه نظارتنه بالتحویل متوفی پرتو پاشایه توجیه و ٩ رجب سنه ١٢٥٣ ده ملکیه نظارتی عنوانی داخلیه نظارتنه بالتحویل مرحوم عاکف پاشایه تفویض بیورلمش ایدی .

(طوبخانهٔ عامره مشیریت جلیله‌سی)

طوبخانهٔ عامره‌نك تشکلی سلطنت سنیه‌نك استانبوله مالك اولدیغی کوندن اعتبارادر لکن هیئت اداره‌سی هرعصرده بردرلو تحول وتبدل کورمشدر . جنتمکان سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك عصرنده یعنی ١٢٤٣ سنهٔ هجریه‌سنده طوبجی باشی نعمان اغا بارتبهٔ میرمیرانی طوبخانهٔ عامره‌یه مأمور اولمش و ١٢٤٦ ده رتبهٔ مشیری ایله چنکلی اوغلی طاهر پاشا طوبخانه مشیری تعیین بیورلمشدر .

(مالیه نظارت جلیله‌سی)

جنتمکان سلطان محمود خان ثانی حضرتلری عصرنده و ١٣ ذی الحجه سنه ١٢٤٣ تاریخنده منصوره دفتردارلغی وظائفنک توسیعی ومالیه نظارتی عنوانه‌تحویلیله ایلك دفعه اوله‌رق وزرای عظامدن مرحوم نافذ پاشا مالیه ناظری نصب اولنمشدر .

(اوقاف همایون نظارت جلیله‌سی)

اوقاف همایونك هیئت وصورت اداره‌سی اوائلده برطاقم تحولات کورمش واخیراً جنتمکان سلطان عبد المجید خان غازی حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده و٢٣ جمادی الاخر سنه ١٢٥٥ تاریخنده ضربخانه مستشاری بولنان شوقی افندی مستقلاً اوقاف همایون ناظری اولمشدر .

(معارف نظارت جلیله‌سی)

نظارت مشارالیها جنتمکان سلطان عبدالمجید خان غازی حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده و ٥ رمضان سنه ١٢٧٣ تاریخنده تشکیل وایلك دفعه اوله‌رق وزرای عظامدن مرحوم سامی پاشایه توجیه بیورلمشدر .

(تجارت وزراعت ونافعه نظارت جلیله‌سی)

تجارت نظارت جلیله‌سی جنتمکان سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده و ١٢٥٤ سنهٔ هجریه اواخرنده تشکیل وایلك دفعه داماد شهریاری خلیل رفعت پاشایه توجیه بیورلمشدر .
زراعت نظارتی جنتمکان سلطان عبد المجید خان حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده و ١٨ صفر سنه ١٢٦٣ تاریخنده بالتشکیل ایلك دفعه وزرای عظامدن عارف پاشایه تفویض و ١٤ جمادی الاخر سنه ١٢٦٢ ده تجارت نظارتنه الحاق اولنمشدر .
نافعه نظارتی جنتمکان سلطان عبد المجیدخان غازی حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده و٤ ربیع الاخر سنه ١٢٧٤ ده تجارت وزراعت نظارتی انضمامیله تشکیل وایلك دفعه‌وزرای عظامدن حکیم اسماعیل پاشایه توجیه اولنوب بعده ینه تفریق اولنمش ایسه‌ده اخیراً دولتلو ذهنی پاشا حضرتلرینك مقام نظارته مأموریتلرنده تجارت وزراعت نظارتی نافعه نظارتیله توحید بیورلمشدر .
زراعت نظارتی مؤخراً تجارت ونافعه نظارتندن تفریق ایدیلهرك مجدداً تشکیل بیوریلان اورمان ومعادن نظارتنه الحاق اولنمشدر .

(صدارتعظمی مستشارلغی)

صدارتعظمی مستشارلغی عنوانی ایلك دفعه جنتمکان سلطان عبد المجید خان غازی حضرتلرینك عصرنده و ٢٢ جمادی الاخر سنه ١٢٥٥ تاریخنده داخلیه مستشاری بولنان صدر اعظم اسبق ابراهیم صارم پاشایه توجیه بیورلمشدر .

رتب سلطنت سنيه‌يه دائر معلومات تاريخيه

رتب دينيلان سلسلهٔ مراتب اساساً بيوكى كوچكنه انفاذ امره مأمور وكوچكى بيوكنه اطاعته مجبور اولان عسكر صنفى ايچون احداث اولنمشدر .

احوال تاريخيه‌لرى معلوم اولان يونان وروما حكومتلرنده دخى زمرهٔ عسكريه اقتدار وحيثيتجه بربرينه فائق ضابطلرك تحت اداره‌سنده بولنور ايدى. حتى بوكون اصول اداره‌لرى حكمنجه اردولرينك باش قوماندانلغنى حائز اولملرندن طولايى حكمدارلره ويريلان (ايمپراطور) عنوانى رومادە سردارلره مخصوص غايهٔ مراتب عسكريه ايدى. بناءً عليه مأمورين ملكيه ديديكمز صنف اداره‌يه مخصوص رتبه يوق ايدى .

اوامر حكومت برمركزدن هرطرفه طاغلمق ايچون وسائطه وبووسائطه دخى آمريت ومأموريتك درجاتنى تعيين ايدر. برسلسلهٔ ترتيبه احتياج قطعى كوستردیكى ايچون قرون اخيره حكومتلرنده رتبه مسئله‌سى ميدانه چيقمش وچونكه قرون وسطيدن صكره اسپانيا وفرانسه كبى بعض ممالك غربيه‌ده رهبان طاقمى اداره ايشلرينه دخى قارشديغى ومسلك رهبانيتده ايسه ذاتاً برسلسلهٔ مراتب بولنديغى مثللو برنوع عساكر رهبانيه حكمنده اولان شواليه‌لر دخى رتبه‌لى ، امتيازلى برصنف مخصوص اولديغى جهتله بواصول اوتاريخلرده خدمات ملكيه‌يه مأمور اولانلرده تعميم ايدلمشدر . فقط مؤخراً دول متمدنه‌ده طرز حكومت دكيشه‌رك اصول اداره برفن مخصوص شكلنى آلمغله آمر ايله مأمورك وظيفه‌لرى تعيين ايدلديكندن رتبه وپايه يرينه مناسب مأموريت قائم اولمشدر. بناءً عليه عصرمزده ممالك غربيه‌نك هربرنده رتب ملكيه موجود دكلدر .

سلطنت سنيه‌ده ايسه رتبه يكيچيلرك حدوثيله برابر ظهور ايدرك متعاقباً ملكيه صنفنه وسلطان سليمان قانونى زماننده علمايه دخى انتقال ايتمشدركه اوائل حدوثنده نوعاً ايكى اوچه وتوجيهاً يتمش سكسان ذاته منحصر بولنور يعنى « خواجه‌لك » « قپوجى باشيلق » « ميرميرانلق » و « وزارت » دن عبارت ايدى .

رجال دولت اكثريت اوزره خواجه‌لك وقپوجى باشيلق رتبه‌لرينى حائز ذواتدن انتخاب وتعبير آخرله رجال دولته خواجه‌لق وقپوجى باشيلق رتبه‌لرى توجيه اولنوردى .

خواجكان ديوان همايوندن اولوبده قلم ضابطلكى كبى مأموريتلرده مستخدم ايكن لياقتنه مبنى سفارت ويا اردوى همايونلر نزدنده مكالمه مأمورتى كبى خدمات سياسيه‌يه تعيين اولنانلره « باش محاسبه » پايه‌سى وميرميرانك متحيزلرينه « روم ايلى بكلربكيلكى » عنوانيله امتياز ويريلور ايدى .

« صدارتعظما كتخدالغى » رجال دولتك برنجيسى اوله‌رق شمديكى صدارتعظما مستشارلغى مقامنه قائم ايدى .

« شق اول دفتردارلغى » رجال دولتك ايكنجيسى اوله‌رق بوده شمديكى ماليه ناظرينه معادل بر مأموريت ايدى .

« رياست كتاب مسندى » مراتب رجالك اوچنجيسى وشمديكى خارجيه ناظرلغى منزله‌سنده ايدى‌يه كتخداى صدارتعظما اولان ذواته حد ذاتنده اغا ويا افندى دخى اولسه « كتخدا بك » ورئيس

کتابلره بکلك ایله متعارف بولنسه دخی « رئیس افندی » تعبیر اولنور ونشانجیلر یعنی « توقیعیٔ دیوان همایون » اولانلرله دفتردارلر بعضاً وزرادن نصب ایدیلور ایدی .

بومأموریتی حائز اولانلره ودفترخاقانی امینلرینه ووزرادن اولمیان نشانجی ودفتردارلره مقام وکالت مطلقه‌دن « عزتلو » القابیله خطاب اولنوردی .

(۱۲٤۸) سنه‌سنده « کتخدا بك » و « خزینهٔ عامره دفترداری » و « رئیس افندی » و « مقاطعات ناظری » بولنان ذواته رتبهٔ اولی یعنی « سعادتلو » و « چاوش باشیلق » و « ترسانه » و « طوبخانه » امینلکی کبی مناصب اربابنه « رتبهٔ ثانیه » یعنی « عزتلو » و « بکلکجی » و « مکتوبیٔ صدارت » و « آمدیٔ دیوان همایون » کبی باب عالی رجالیله باب عالی خارجنده بومنصبلره معادل خدماتده بولنانلره « رتبهٔ ثالثه » یعنی « رفعتلو » و « جزیه محصلرینه » و « توتون کمرکجیسی » ویا « دخان ناظری » و « انفیه امینی » کبی مناصب مخصوصه اربابنه « رتبهٔ رابعه » یعنی « فتوتلو » « وخواجکان دیوان همایوندن » ومتحیزان خلفای اقلامدن قلم ضابطلکی کبی منصبلره تعیین اولنانلره « رتبهٔ خامسه » عنوانیله کذا « فتوتلو » القابی تخصیص ایدلدی .

بوتاریخدن برآز صکره بکلکجیٔ مکتوبجی کبی « رتبهٔ ثالثه » دن بولنان باب عالی رجالنه ثالثه‌نك « صنف اولی » وباب عالی خارجنده بولنانلره « صنف ثانیسی » تخصیص یعنی ثالثه ایکی قسم اعتبار ایدلدیکی کبی « رتبهٔ ثانیه » رجالنك دخی احتساب نظارتنده ومعادلی اولان خدمتلرده بولنانلرینه « ثانیه صنف ثانیسی اطلاق اولنه‌رق بوده ایکی صنفه انقسام ایلدی

(۱۲۵۱) سنه‌سی ذی القعده‌سنده « کتخدا بکلکه » ملکیه‌نظارتی و « رئیس الکتابلغه » خارجیه نظارتی و « مقاطعات نظارتنه » منصوره دفتردارلغی و « خزینهٔ عامره دفتردارلغنك ضربخانهٔ عامره امانتنه انضمامیله امانت مشار الیهایه » ضربخانهٔ عامره مدیرلکی عنوانلری ویرلدیکی کبی بومنصبلره تعیین اولنان ذواته والیلکلرده بولنان طشره وزراسنك فوقنده اولمق وکما کان افندیلك ایله یاد اولنمق اوزره وزارت ومشیرلك رتبه‌لری توجیه بیورلمشدر .

مستشارلقلر دخی بوتاریخده احداث اولنمغله بونلره وچاوش باشی ومقدما حرمین محاسبه‌جیلکی دینلدیکی حالده مؤخراً اوقاف همایون ناظری عنوانی ویریلان ذاتلره رتبهٔ اولی رجالی اطلاق اولندیغی کبی ثانیه‌نك صنف ثانیسی مستقلاً ثانیه اعتبار ایدلمش وبرمدت صکره چاوش باشیلق « دیوان دعاوی » نظارتنه تحویل ایدلدیکی کبی بیوك وکوچك تذکره‌جیلکلره « دعاوی معاون اول وثانیلکی » ناملری ویرلمشدر .

(۱۲۵۳) سنه‌سی جمادی الاولیسنده ملکیه ناظری پرتو پاشانك انفصالیه‌یرینه خارجیه‌نظارتندن منفصل مشیر عاکف افندینك تعییننده ملکیه نظارتی تعبیری پاشالق عنوانیله داخلیه نظارتنه وملکیه مستشارلغی داخلیه مستشارلغنه تحویل قلنمشدر .

مؤخراً داخلیه نظارتی صدر اعظملغه الحاق وصدارت عنوانی باش وکالته تحویل اولندیغی کبی کافهٔ رجال دولتك فوقنده اولمق اوزره برده باش‌وکالت معاونلکی احداث ایدلدی وبومسندی احراز ایدن ذاته‌ده رتبهٔ اولی تخصیص اولندی .

۱۲۵۵ سنه‌سی ربیع الاولنك اون طقوزنده (سلطان عبد المجید خان) حضرتلرینك وقوع جلوسلرینی متعاقب باش وکالت عنوانی صدارته ومعاوننك دخی مستشارلغه تحویل ایدلدی

کرك مستشارلغه وکرك امور مالیه‌نك مالیه وخزینهٔ عامره دفتردارلقلری ناميله ایکی‌یه انقسامنده بو منصبلره مأمور اولان ذواته مخصوص وفریقلك فوقنده اولمق اوزره (سعادتلو افندم) القابنه « حضرتلری » علاوه‌سیله و « مشار الیه » تعبیری اضافه‌سیله « رتبهٔ اولی‌صنف اولی » نامی ویرلدی .

ومؤخراً بورتبه « ضربخانه ناظری » و « والده‌سلطان کتخداسی » کبی‌ذواته‌ده توجیه‌اولندیغندن کیدرك افرادی چوغالمغله (١٢٦١) سنه‌سی‌اوائلنده « عطوفتلو » القابیله « رتبهٔ بالا » احداث‌ایدلدیکی کبی مشیریت دخی وزارته معادل اولمق اوزره خاصةً غایهٔ مراتب عسکریه اعتبار ایدلدی .

حین احداثنده صدارتعظما مستشارلغنه مأمور اولان ذواته توجیه اولنمسندن طولایی فریقلکك فوقنده عد اولنان رتبهٔ اولی مؤخراً هر مقام ومأموریت اربابنه توجیه اولنمغله وضع اصلیسندن چیقدیغی کبی بوتقدم دخی تخصیص رسمیسی اولان سالف‌الذکر مستشارلق مسندینك غیریسنه‌ده‌شاملی طوتلمشیدی . یعنی یالکز مستشار صدر اعظمی اولانلر اولی اولی وفریقلکدن مقدم اوله‌جق ایکن بو رتبه بشقه‌لرینه‌ده توجیه وامتیاز تقدم انلره‌ده اعطا اولنمشیدی .

(١٢٧٧) سنه‌سی ذی الحجه‌سنك اون یدیسنده واقع اولان جلوس سلطان حضرت عبد العزیز خانیده اهل سیفك اهل قلمه تقدمی اعلان وفریقلکی حائز اولان امرای عسکریه‌نك رتبهٔ اولی‌صنف اولی ومیرلوالرك اولی ثانیسی رجالنه وعسکرلکه خاص اولان مشیریتك دخی بالذات وکالتقده بولنسان وزرا مستثنا اولمق اوزره وزارته تفوق اراده وفرمان بیورلمشدر .

حال حاضرده ایسه ترتیبات تشریفاتیه‌یه کوره وزارت مشیریته تقدم ایتمکده‌در .

مراتب سلطنت سنیه اصحابی حقنده مؤخراً اتخاذ بیوریلان تشریفات قاعده‌سنه نظراً مراتب دولت علیه‌نك یکدیکرینه تقدمی قاعدهٔ موضوعه‌سنه تابع اولدیغی کبی رتب متساویه اربابنك بربرلرینه تقدمنده‌کی قاعدهٔ تشریفات آتیده بیان اولندیغی اوزره‌در .

وکلای فخام ، معزولین وکلادن وسائر وزرا ورجال دولتدن هم رتبه بولندقلری ذواته ومقدما وکالت مساندینی احراز ایدوب مؤخراً سائر مأموریتلرده بولنانلر دخی دیکر وزرا ورجال دولتدن کندیلرینه هم رتبه اولانلره تقدم ایدرلر .

وکلا ومعزولین وکلادن غیری وزرا ورجال دولتك کیفیت تقدمنده حائز اولدقلری مراتبك قدمنه نظر اولنور .

رتب علمیه‌نك تعبیرات وتعریفاتی

روم ایلی قاضیعسکرلکی : ابتدا پایه‌سنی احراز وصکره صره‌سیله منصبنی ضبط ایدر . وتکرر دخی ایلر .
اناطولی قاضیعسکرلکی : ابتدا پایه‌سنی احراز ایدر صکره منصبنی ضبط ایدر قاضیعسکرلکی صره‌سیله روم ایلی پایه‌سنه نقل ایدر .
استانبول قاضیلغی : کذلك پایه‌سنی احراز وصکره منصبنی ضبط ایلر ویاخود اناطولی پایه‌سنه نقل ایدر .
حرمین مولویتی : بالذات منصبنی ضبط ایدر ویاخود حرمین پایه‌سی ویریلور .
بلاد خمسه مولویتلری : ادرنه ، بوسنه ، شام ، مصر ، وقلیه‌دن عبارتدر .
مخرج مولویتلری : قدس ، حلب ، ایوب ، سلانیك ، یکیشهر ، فنار ، غلطه ، ازمیر ، صوفیه ، طربزون ، کریددن عبارتدر .
پایهٔ مجرده اصحابی : یالکز مخرج پایه‌سنه نائل اوله‌بیلور ترقی کسب ومنصب ضبط ایده‌مز .
متقاعدین : درس عام خواجه افندیلردن بعضیلرینك ارزولری اوزرینه تقاعدی اجرا اولنور .
دار الحدیث : سلیمانیه جامع شریفنك قبله طرفنده برمدرسه اولوب بورایه واصل اولان مدرس مخرج مولویتلرینك الك معتبرینه نائل اوله‌بیلور .
سلیمانیه : سلیمانیه جامع شریفی جوارنده درت مدرسه‌در دار الحدیث مدرسی منحل اولان مخرج مولویتلرینه طالب اولمدیغی حالده بورتبه‌دن برینه مولویت سؤال اولنور .
خامسهٔ سلیمانیه : مافوقنده بولنان طالب اولمز ایسه بورتبه ودها اشاغی رتبه‌لردن دخی مخرج مولویتلرینه نائل اولور .
موصلهٔ سلیمانیه ، بورادن اعتباراً یوقارو رتبه‌ده بولنان مدرسلره کبار مدسین تعبیر اولنور .
[حرکت آلتمشلی] : [حرکت داخل ، ابتداء داخل ، حرکت خارج] [ابتدا آلتمشلی] [موصلهٔ صحن] [صحن ثمان] [فاتح جامع شریفی جانبنده بولنان سکز مدرسه‌در .]
ابتداء خارج : استانبول مدرسلکنك مدخلیدر رتب مذکوره‌ده بولنان مدرسینك اعدادی بعضاً تزاید وبعضاً تناقص ایدر .
دوریه مولویتلری : بغداد ، عینتاب ، بوسنه ، ارضروم ، مرعش ، طرابلس غرب ، بیروت ، کردستان ، روسجق ، سیواس ، ادرنه ، کنغریدر .

رتب ملكیه وعلمیه وعسكریه‌نك ترتیبات تشریفاتیه‌سی

[رتبهٔ وزارت ومشیریت — صدر روم ایلی واناطولی]
[برنجی فریق — رتبهٔ بالا]

[استانبول قاضیلغی — فریقلق — رتبهٔ اولی صنف اولی]
[روم ایلی بكلربكیلكی]

[حرمین الشریفین مولویتی — میرلوالق — میرمیرانلق]
[رتبهٔ اولی صنف ثانیسی]

[بلاد خمسه مولویتی — میر آلایلق — رتبهٔ ثانیه صنف متمایزی]

[مخرج مولویتی — رتبهٔ ثانیه صنف ثانیسی — میر امرالق]
[عسكری قائممقاملغی — اصطبل عامره مدیرلكی پایه‌سی]

[كبار مدرسین — بیكباشیلق — رتبهٔ ثالثه — ركاب همایون قپوجی باشیلغی]

[موصلهٔ سلیمانیه مادوننده بولنان مدرسین — آلای امینلكی رتبه‌سی]

[رتبهٔ رابعه — قول آغالق رتبه‌سی]

[خواجكان رتبه‌سی — رتبهٔ خامسه — یوزباشیلق رتبه‌سی]

القاب رسمیه

ذات فخامتسمات حضرت صدر اعظمی‌یه خطاباً :

علمای کرام جانبندن : معروض داعئ کمینه‌لریدر

سائر ذوات طرفندن : معروض چاکر کمینه‌لریدر

عباره اره‌سنده اسملری ذکر اولنده غیاباً :

فخامتلو دولتلو افندم حضرتلری

مسند جلیل صدارتعظمایی احراز ایتمش اولان وزرای عظام حضراتنه خطاباً :

علمای کرام جانبندن : معروض داعیلریدر

سائر ذوات طرفندن : معروض چاکرلریدر

عباره اره‌سنده اسملری ذکر اولندقده غیاباً :

ابهتلو دولتلو افندم حضرتلری

امیر مکهٔ مکرمه حضرتلریله معزوللری حضراتنه : دولتلو سیادتلو افندم حضرتلری

دار السعادة الشریفه اغاسی حضراتنه : دولتلو عنایتلو افندم حضرتلری

مقام جلیل سرعسکری‌یه وشرف صهریت شنیه‌یه نائل اولان وزرای عظام حضراتنه :

دولتلو عطوفتلو افندم حضرتلری

ذات سزدار اکرمی‌یه : دولتلو رأفتلو افندم حضرتلری

وزرای عظام ومشیران کرام حضراتنه : دولتلو افندم حضرتلری

برنجی فریق ورتبهٔ بالا رجال کرامنه : عطوفتلو افندم حضرتلری

فریقان کرامه ، رتبهٔ اولی صنف اولی رجال کرامنه ، روم ایلی بکلربکیلکی امرای کرامنه

سعادتلو افندم حضرتلری

میرلواره ، میرمیران کرامه ، رتبهٔ اولی صنف ثانیسی رجالنه : سعادتلو افندم

میر الایه ، رتبهٔ ثانیه صنف متمایزی اصحابنه ، عزتلو افندم

رتبهٔ ثانیه صنف ثانیسنه ، میر امرایه ، عسکری قائممقاملرینه ، اصطبل عامره مدیرلکی پایه‌لولرینه عزتلو « افندی » « بك » « پاشا » « اغا »

بیكباشیلره ، رتبهٔ ثالثه‌یه ، ركاب همایون قپوجی باشیلغی پایه‌لولرینه ، الای امناسنه :

رفعتلو « بك » « افندی » « اغا »

رتبهٔ رابعه‌یه ، قول اغالرینه ، خواجكانه ، رتبهٔ خامسه‌یه ، یوزباشیلره :

فتوتلو « بك » « افندی » « اغا »

رتبهٔ مذكوره مادوننده بولنانلرله سائر مأموریتده اولانلره :

حمیتلو « بك » « افندی » « اغا »

مسند جلیل مشیخت اسلامیه‌یه خطاباً :

علمای كرام جانبندن :	معروض داعیٔ دیرینه‌لریدر
سائر ذوات طرفندن :	معروض بندهٔ دیرینه‌لریدر
عباره ارەسندەغیاباً :	دولتلو سماحتلو افندم حضرتلری

مسند مشیخت جلیلهٔ اسلامیه‌یی احراز ایتمش اولان ذوات فخامه خطاباً :

علمای كرام جانبندن :	معروض داعیلریدر
سائر ذوات طرفندن :	معروض بنده‌لریدر
عباره ارەسنده غیاباً :	دولتلو فضیلتلو افندم حضرتلری

صدور عظامه :	سماحتلو افندم حضرتلری
استانبول پایه‌لولرینه :	فضیلتلو افندم حضرتلری
حرمین محترمین پایه‌لولرینه :	فضیلتلو افندم
بلاد خمسه ومخرج موالیسنه :	فضیلتلو افندی
مدرسینه :	مكرمتلو افندی
قضاته :	مودتلو افندی

سلطنت سنیه‌نك نشان ذیشانلری

خاندان آل عثمان

﴿ مرصع ﴾

خاندان آل عثمان نشان ذیشانی ولی نعمتمز شوکتلو پادشاهمز غازی سلطان ﴿ عبد الحمید ﴾ خان ثانی افندمز حضرتلرینك مآثر جلیلهٔ همایونلرندندر ۰ اورته‌سنده‌کی قطعهٔ زرینه‌ده منقوش طغرای همایونك زیرنده بیاض مینادن معمول بر دفنه دالی ونشانك قلاده‌یه ربط ایدیله‌جکی محلنده کذلك بیاض مینادن مصنوع بر قوردون باغی واردر ۰

ارطغرل نشانی

ارطغرل نشان ذیشانی ولی نعمت بینتمز شوکتلو پادشاهمز غازی سلطان ﴿ عبد الحمید ﴾ خان ثانی افندمز حضرتلرینك مآثر جلیلهٔ همایونلرندندر ۰ التوندن معمول ویلدیز شکلنده اولوب اون ایکی ترتیلی وکوشه‌لرنده التون ومینا ایله ایشلنمش اون ایکی یلدیزی حاوی واورته‌سنده ﴿ ارطغرل ﴾ کلمه‌سی مبجله‌سی وبر جهتنده ﴿ ارطغرل ﴾ حضرتلرینك بیوك آسیادن هجرتی تاریخی ودیکر جهتنده نشان عالینك طرف اشرف حضرت خلافتپناهیدن تأسیس بیورلدیغی تاریخی محتویدر ۰

نشان افتخار

﴿ مرصع ﴾

نشان افتخار جنتمکان سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك زمان سلطنتلرنده احداث بیورلمشدر ه رتب متعدده‌یه منقسم اولمیوب یالکز قطعهٔ مرصعه‌سی واردر ۰

نشان امتیاز

﴿ مرصع ﴾

نشان امتیاز ولی نعمت بینتمز شوکتلو پادشاهمز غازی سلطان ﴿ عبد الحمید ﴾ خان ثانی افندمز حضرتلرینك جملهٔ مآثر جلیلهٔ همایونلرندندر ۰ رتب متعدده‌یه منقسم اولمیوب التون وکموش مدالیه‌لری واردر ۰ قوردوننك نصف طولانیسی یشیل نصف دیکری قرمزی رنکده‌در ۰

نشان عثمانی

﴿ مرصع ﴾

برنجی : ایکنجی : اوچنجی : دردنجی

نشان عثمانی جنتمکان سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینك ایجادکردهٔ عالیلریدر ۰ برنجی رتبه‌سنك

كرك مرصع وكرك سيم قطعه‌لرينك اورته‌سى يشيل كنارى قرمزى رنكلى قوردونى واردر .

نشان مجيدى

(مرصع)

برنجى : ايكنجى : اوچنجى : دردنجى : بشنجى

نشان مجيدى والدكثير المحامد شهريارى جنتمكان سلطان عبد المجيد خان غازى حضرتلرينك مأثر عاليه‌لرندندر . برنجى رتبه‌سنك كرك مرصع وكرك سيم قطعه‌لرينك اورته‌سى قرمزى كنارى يشيل رنكلى قوردونى واردر .

نشان شفقت

برنجى : ايكنجى : اوچنجى

شفقت نشانى ولى نعمت بيمنتمز شوكتلو پادشاهمز غازى سلطان (عبد الحميد) خان ثانى افندمز حضرتلرينك مأثر جليلهٔ هايونلرندندر . طائفهٔ نسايه مخصوص اولوب برنجى وايكنجى رتبه‌لرى مرصعدر وقوردونى اورته‌سى بياض كنارى يشيل وقرمزى رنكده‌در .

مداليه‌لر

(معارف مداليه‌سى — آلتون وكموش)

جملهٔ مأثر عاليهٔ جناب پادشاهيدن اوله‌رق ٩ جمادى الاخره سنه ١٣١٩ تاريخنده احداث بيورلمشدر .

(حجاز تيمور يولى مداليه‌سى — آلتون وكموش ونيكل)

جملهٔ مأثر عاليهٔ حضرت تاجداريدن اوله‌رق ٢٠ شعبان سنه ١٣١٩ تاريخنده احداث بيورلمشدر .

(يونان محاربه‌سى مداليه‌سى — كموش)

ذات شوكتسمات حضرت خلافتپناهينك جملهٔ آثار سنيه‌لرندن اولوب ٢٧ ذى القعده سنه ١٣١٤ تاريخنده احداث بيورلمشدر .

(تخليصيه مداليه‌سى — كموش)

جملهٔ مأثر عاليهٔ حضرت پادشاهيدن اولوب ٢٥ ربيع الآخر سنه ١٣١٠ تاريخنده احداث بيورلمشدر .

(لياقت مداليه‌سى — آلتون وكموش)

جملهٔ آثار عاليهٔ حضرت تاجداريدن اوله‌رق ١٣٠٨ سنه‌سنده احداث بيورلمشدر .

(کرید مدالیه‌سی — التون وکموش)

جمله‌ٔ مآثر جناب پادشاهیدن اوله‌رق ۱۳۰۸ سنه‌سنده احداث بیورلمشدر •

(زراعت مدالیه‌سی — التون وکموش وباقر)

جمله‌ٔ آثار سنیهٔ حضرت پادشاهیدن اوله‌رق احداث بیورلمشدر •

(صنایع مدالیه‌سی — التون وکموش)

جمله‌ٔ مآثر سنیهٔ حضرت تاجداریدن اوله‌رق ترقیٔ صنایعه خادم اولانلره احسان بیورلمقده‌دره

(افتخار مدالیه‌سی — کموش)

مآثر عالیهٔ جناب جهانبانی جمله‌سندن اوله‌رق ۲ ربیع الاخر سنه ۱۳۰۶ تاریخنده احداث بیورلمشدره

(امتیاز مدالیه‌سی — التون وکموش)

جمله‌ٔ مآثر سنیهٔ حضرت خلافتپناهیدن اوله‌رق ۲۱ ذی القعده سنه ۱۳۰۰ تاریخنده احداث بیورلمشدر •

(پلونه مدالیه‌سی — کموش)

جمله‌ٔ مآثر عالیهٔ جناب پادشاهیدن اوله‌رق ۱۲۹٤ تاریخنده احداث بیورلمشدر •

(روسیه محاربه‌سی مدالیه‌سی — کموش)

مآثر سنیهٔ حضرت پادشاهی جمله‌سندن اولوب ۱۲۹٤ سنه‌سنده احداث بیورلمشدر •

(کرید مدالیه‌سی — التون وکموش)

فردوس آشیان سلطان عبد العزیز خان حضرتلرینک زمان سلطنتلرنده ۱۲۸٥ سنه‌سنده احداث بیورلمشدر •

(قره طاغ مدالیه‌سی — کموش)

جنتمکان سلطان عبدالعزیز خان حضرتلرینک عهد سلطنتلرنده ۱۲۷۹ سنه‌سنده احداث بیورلمشدره

(قارص مدالیه‌سی — کموش)

فردوس آشیان سلطان عبد المجید خان حضرتلرینک زمان سلطنتلرنده ۱۲۷۲ سنه‌سنده احداث بیورلمشدر •

(قریم — سلستره مدالیه‌سی — کموش)

خاقان مشار الیهک زمان سلطنتلرنده ۱۲۷۱ سنه‌سنده احداث بیورلمشدر •

(سيواستپول مداليه‌سی — كموش)

خاقان مشار اليهك زمان سلطنتلرنده ١٢٧٠ سنه‌سنده احداث بيورلمشدر .

(بوسنه مداليه‌سی — كموش)

خاقان مشار اليهك زمان سلطنتلرنده ١٢٦٦ سنه‌سنده احداث بيورلمشدر .

(كردستان مداليه‌سی — كموش)

خاقان مشار اليهك زمان سلطنتلرنده ١٢٦٣ سنه‌سنده احداث بيورلمشدر .

(يمن مداليه‌سی — آلتون وكموش)

خاقان مشار اليهك زمان سلطنتلرنده ١٢٦٣ سنه‌سنده احداث بيورلمشدر .

(برية الشام وقلعهٔ عكا مداليه‌سی — كموش)

خاقان مشار اليهك زمان سلطنتلرنده ١٢٥٦ سنه‌سنده احداث بيورلمشدر .

(اشقودره مداليه‌سی — كموش)

فردوس آشيان سلطان غازی محمود خان ثانی حضرتلرينك زمان سلطنتلرنده ١٢٤٧ سنه‌سنده احداث بيورلمشدر .

دول اجنبیه حکمداران ورؤساسی

[آرژانتین حکومتی]

رئیس حکومت : دوقتور مانوئل کینتانا   ریاستی : ۱۲ تشرین اول سنه ۱۹۰۴

[المانیا ایمپراطورلغی وپروسیا قراللغی]

ایمپراطور وقرال ایکنجی ویلهلم   ولادتی: ۲۷ کانون ثانی سنه ۱۸۵۹   قعودی: ۱۵ حزیران سنه ۱۸۸۸

[آمریقا حکومات متفقه‌سی]

رئیس حکومت : موسیو تئودور روزوه‌لت   ریاستی : ۱٤ ایلول سنه ۱۹۰۱

[آنهالت دوقه‌لغی]

دوق لئوپولدفره‌دریق   ولادتی : ۱۹ اغستوس سنه ۱۸۵٦   قعودی : ۲٤ کانون ثانی سنه ۱۹۰٤

[آوستریا ایمپراطورلغی ومجارستان قراللغی]

ایمپراطوروقرال: برنجی فرانسوازوزف   ولادتی: ۱۸ اغستوس سنه ۱۸۳۰   قعودی: ۲ کانون اول سنه ۱۸٤۸

[اسپانیا قراللغی]

قرال : اون اوچنجی آلفونس   ولادتی : ۱۷ مایس سنه ۱۸۸٦   قعودی : ۱۷ مایس سنه ۱۸۸٦

[اسوچ قراللغی]

قرال : ایکنجی اوسقار   ولادتی : ۲۱ کانون ثانی سنه ۱۸۲۹   قعودی : ۱۸ ایلول سنه ۱۸۷۲

[اسویچره حکومتی]

رئیس حکومت : موسیو شوبنغر   ریاستی : ٥ کانون اول سنه ۱۹۰٤

[افغانستان امارتی]

امیر : حبیب الله خان   قعودی : ۱۷ جمادی الاخره سنه ۱۳۱۹

[اقواتور — خط استوا حکومتی]

رئیس حکومت : موسیو لیزار دوغارچیا   ریاستی : ۱ ایلول سنه ۱۹۰٥

[انکلتره قراللغی]

قرال : یدنجی ادوارد   ولادتی : ۹ تشرین ثانی سنه ۱۸٤۱   قعودی : ۲۳ کانون ثانی سنه ۱۹۰۱

[اوروغوآی حکومتی]

رئیس حکومت : موسیو ژوزه باتله‌ئی اوردونز   ریاستی : ۱ مارت سنه ۱۹۰۳

[اولدنبورغ غران دوقه‌لغی]

غراندوق: فره‌دریق اوکوست   ولادتی: ۱٦ تشرین ثانی سنه ۱۸٥۲   قعودی: ۱۳ حزیران سنه ۱۹۰۰

[ایتالیا قراللغی]

قرال : اوچنجی آمانوئل   ولادتی : ۱۱ تشرین ثانی سنه ۱۸٦۹   قعودی : ۳۱ تموز سنه ۱۹۰۰

[ایران شاهلغی]

شاه : محمد علی شاه ولادتی : ربیع الاخر سنه ۱۲۸۹ قعودی : ۱۸ ذی‌الحجه سنه ۱۳۲۴

[بادغران دوقه‌لغی]

غراندوق : فره‌دریق ولادتی : ۹ ایلول سنه ۱۸۲۶ قعودی : ٥ ایلول سنه ۱۸٥۶

[باویرا قراللغی]

قرال : اوتون ولادتی : ۲۷ نیسان سنه ۱۸٤۸ قعودی : ۱۳ حزیران سنه ۱۸۸۶

[بخارا خانلغی]

خان : سید عبدالاحدخان ولادتی : ۲٥ شعبان سنه ۱۲۷٥ قعودی : ٤ صفر سنه ۱۳۰۳

[برەزیلیا حکومتی]

رئیس حکومت : فرانسیسقورودریق آلوەس ریاستی : ۱٥ تشرین ثانی سنه ۱۹۰۲

[برونسویق دوقه‌لغی]

دوق : ارنست اوکوست ولادتی ، ۲۱ ایلول سنه ۱۸٤٥ قعودی : ۱۲ حزیران‌سنه ۱۸۷۸

[بلچیقا قراللغی]

قرال : ایکنجی لئوپولد ولادتی : ۹ نیسان ۱۸۳٥ قعودی : ۱۰ کانون اول سنه ۱۸۶۰

[بولیویا حکومتی]

رئیس حکومت : دوقتور اسمایل مونتس قعودی : ۶ اغستوس سنه ۱۹۰٤

[پاراغوآی حکومتی]

رئیس حکومت: موسیو ژوان پغااونا ریاستی : ۲٥ تشرین ثانی سنه ۱۹۰۲

[پرو حکومتی]

رئیس حکومت : دوقتور ژوره‌پاردو ریاستی : ۲٤ ایلول سنه ۱۹۰٤

[پورتغال قراللغی]

قرال : برنجی شارل ولادتی : ۲۸ ایلول سنه ۱۸۶۳ قعودی : ۱۹ تشرین اول‌سنه ۱۸۸۹

[چین ایمپراطورلغی]

ایمپراطور : قوانغ سو ولادتی : ۲ اغستوس سنه ۱۸۷۲ قعودی : ۱۲ کانون‌ثانی‌سنه ۱۸۷٥

[حبش ایمپراطورلغی]

ایمپراطور : ایکنجی منلك ولادتی : ۱۷ اغستوس سنه ۱۸٤٤ قعودی : سنه ۱۸۶۶

[خیوه خانلغی]

خان : سید محمدعبدالرحیم بهادر خان ولادتی: هجری : سنه ۱۲۶۱ قعودی: هجری: سنه ۱۲۸۲

[دانیمارقه قراللغی]

قرال : سکزنجی فره‌دریق ولادتی : ۳ حزیران‌سنه ۱۸٤۳ قعودی : ۲۰ مارت‌سنه ۱۹۰۶

[دومینیکن حکومتی]

رئیس حکومت : جنرال قارلوس مورالس ریاستی : سنه ۱۹۰٤

[رؤس پرنسلکی « بیوك قول »]

پرنس : یکرمی دردنجی هانری ولادتی : ٢٠ مارت سنه ١٨٧٨ قعودی : ١٩ نیسان سنه ١٩٠٢

[رؤس پرنسلکی « کوچك قول »]

پرنس : اون دردنجی هانری ولادتی : ٢٨ مایس سنه ١٨٣٢ قعودی : ٢٥ تموز سنه ١٨٨٠

[روسیا ایمپراطورلغی]

ایمپراطور : ایکنجی نیقولا ولادتی : ١٨ مایس سنه ١٨٦٨ قعودی : ١ تشرین ثانی سنه ١٨٩٤

[رومانیا قراللغی]

قرال : شارل ولادتی : ٢٠ نیسان سنه ١٨٣٩ قعودی : ٢٦ حزیران سنه ١٨٨١

[زنکبار حکومتی]

حاکم : سید علی بن حمود ولادتی : هجری سنه ١٣٠٢ قعودی : ١٤ ربیع الاخر سنه ١٣٢٠

[ژاپونیا ایمپراطورلغی]

ایمپراطور : موتسوهیتو ولادتی : ٣ تشرین ثانی سنه ١٨٥٢ قعودی : ١١ کانون ثانی سنه ١٨٩٧

[ساقس آلتنبورغ دوقه‌لغی]

دوق : آرنست فره‌دریق ولادتی : ١٦ ایلول سنه ١٨٢٦ قعودی : ٣ اغستوس سنه ١٨٥٣

[ساقس — قوبورغ — غوتا دوقه‌لغی]

دوق : لئوپولد شارل ادوارد ولادتی : ١٩ تموز سنه ١٨٨٤ قعودی : ٣٠ تموز سنه ١٩٠٠

[ساقس ماینکن دوقه‌لغی]

دوق : ایکنجی ژورژ ولادتی : ٢ نیسان سنه ١٨٢٦ قعودی : ٢٠ ایلول سنه ١٨٦٦

[ساقس وایمار ضهان دوقه‌لغی]

غران دوق : کیوم آرنست ولادتی : ١٠ حزیران سنه ١٨٧٦ قعودی : ٥ کانون ثانی سنه ١٩٠١

[ساقسونیا قراللغی]

قرال : فره‌دریق اوکست ولادتی : ٢٥ مایس سنه ١٨٦٥ قعودی : ١٥ تشرین اول سنه ١٩٠٤

[سالوادور حکومتی]

رئیس حکومت : موسیو پدروژوزه اسقالون ریاستی : ١ مارت سنه ١٩٠٣

[سان مارینو حکومتی]

رئیس حکومت وکیللری : موسیو اوتوفدفاتوری : موسیو قاواتونی ریاستلری : ١ تشرین اول سنه ١٩٠٥

[سیام قراللغی]

قرال : ماهاشو لالونغورن ولادتی : ٢٠ ایلول سنه ١٨٥٣ قعودی : ١ تشرین اول سنه ١٨٦٨

[شوارذ بورغ — رودولستاد پرنسلکی]

پرنس : ویقتور غونتیه ولادتی : ٢١ اغستوس سنه ١٨٥٢ قعودی : ١٩ کانون ثانی سنه ١٨٩٠

[شوارزبورغ — سوندرسهاوزن پرنسلکی]

پرنس : شارل غونتیه ولادتی : ٧ اغستوس سنه ١٨٣٠ قعودی : ١٧ تموز سنه ١٨٨٠

[شونبورغ — لیپ پرنسلکی]

پرنس : آتیه‌ن آلبرژورژ ولادتی : ١٠ تشرین اول سنه ١٨٤٦ قعودی : ٨ مایس سنه ١٨٩٣

[شیلی حکومتی]

رئیس حکومت : جرمن ریسقو ریاستی : ١٨ ایلول سنه ١٩٠١

[صربیه قراللغی]

قرال : برنجی پترو ولادتی : ٢٩ حزیران سنه ١٨٤٤ قعودی : ٢ حزیران سنه ١٩٠٣

[غواتمالا حکومتی]

رئیس حکومت : موسیو ئەسترادا قابەرا ریاستی : ٨ شباط سنه ١٨٩٨

[فاس حکومتی]

حاکم : مولا عبد العزیز ولادتی : ٢١ صفر سنه ١٢٩٥ قعودی : ٢ ذی الحجه سنه ١٣١١

[فرانسه حکومتی]

رئیس حکومت : موسیو فالیەر ریاستی : ١٨ شباط سنه ١٩٠٦

[فلمنك قراللغی]

قرالیچه : ویلهلمینا ولادتی : ٣١ اغستوس سنه ١٨٨٠ قعودی : ٢٣ تشرین ثانی سنه ١٨٩٠

[قرەطاغ پرنسلکی]

پرنس : برنجی نیقولا ولادتی : ٨ تشرین اول سنه ١٨٤١ قعودی : ١٤ اغستوس سنه ١٨٦٠

[قورەامپراطورلغی]

امپراطور : یی هیونغ ولادتی : ٨ ایلول سنه ١٨٥٢ قعودی : ١٢ تشرین اول سنه ١٨٩٧

[قوستاریقا حکومتی]

رئیس حکومت : موسیو آسانسیون اسکیوەل ریاستی : ٨ مایس سنه ١٩٠٢

[قولومبیا حکومتی]

رئیس حکومت : جنرال رفائل‌ریەس ریاستی : ١ کانون ثانی سنه ١٩٠٥

[لوکسمبورغ غران دوقەلغی]

غران دوق : آدولف ولادتی : ٢٤ تموز سنه ١٨١٧ قعودی ٢٣ تشرین ثانی سنه ١٨٩٠

[لیبریا حکومتی]

رئیس حکومت : موسیو آرتور بارقلەی ریاستی : ٤ کانون ثانی سنه ١٩٠٤

[لیب پرنسلکی]

پرنس : دردنجی لئوپولد ولادتی : ٣٠ مایس سنه ١٨٧١ قعودی : ١٠ تموز سنه ١٩٠٥

[مکسیقا حکومتی]

رئیس حکومت : جنرال پورفیریودیاز ریاستی : ١ کانون اول سنه ١٩٠٤

[مکلنبورغ — استرەلیچ غران دوقەلغی]

غران‌دوق : آدولف فرەدریق ولادتی : ٢٢ تموز سنه ١٨٤٨ قعودی : ٣٠ مایس سنه ١٩٠٤

[مکلنبورغ — شووەرین غران دوقەلغی]

غران‌دوق: دردنجی‌فرەدریق فرانسوا ولادتی: ٩ نیسان‌سنه ١٨٨٢ قعودی : ١٠ نیسان‌سنه ١٨٩٧

[موناقو پرنسلکی]

پرنس : آلبر ولادتی : ١٣ تشرین ثانی سنه ١٨٤٨ قعودی : ١٠ ایلول سنه ١٨٨٩

[نوروج قراللغی]

قرال : یدنجی خاقون   ولادتی : ٣ اغستوس سنه ١٨٧٢   قعودی : ٢٦ تشرین ثانی سنه ١٩٠٥

[نیقاراغوا حکومتی]

رئیس حکومت : جنرال سانتوس زه‌لایا   ریاستی : ١ شباط سنه ١٨٩٤

[والدك برنسلکی]

پرنس : فره‌دریق آدولف   ولادتی : ٢٠ کانون ثانی سنه ١٨٦٥   قعودی : ١٢ مایس سنه ١٨٩٣

[ونه‌زوئه‌لا حکومتی]

رئیس حکومت : جنرال سیپریانوقاسترو   ریاستی : ٢١ مارت سنه ١٩٠١

[وورتنبرغ قراللغی]

قرال : ایکنجی ویلهلم   ولادتی : ٢٥ شباط سنه ١٨٤٨   قعودی : ٦ تشرین اول سنه ١٨٧٦

[هائیتی حکومتی]

رئیس حکومت : جنرال نور آلکسی   ریاستی : ١٩٠٢

[هس غران دوقه‌لغی]

غران‌دوق : آرنست‌لویی   ولادتی : ٢٥ تشرین ثانی سنه ١٨٦٨   قعودی : ١٣ مارت سنه ١٨٩٢

[هوندوراس حکومتی]

رئیس حکومت : جنرال مانوئل بونیللا   ریاستی : ١ شباط سنه ١٩٠٣

[یونان قراللغی]

قرال : برنجی ژورژ   ولادتی : ٢٤ کانون اول سنه ١٨٤٥   قعودی : ٥ حزیران سنه ١٨٦٣

ما بين همايون جناب ملوكانه

مابین همایون جناب ملوکانه

اسامی	رتبه	نشان: افتخار	نشان: امتیاز	نشان: عثمانی	نشان: مجیدی	مدالیه: امتیاز	مدالیه: لیاقت	مدالیه: صنایع	مدالیه: کریت
ما بین همایون جناب ملوکانه مشیری	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠
دارالسعادة الشریفه اغاسی غنی اغا	وزیر	مرصع	٠	مرصع	مرصع	التون کموش	٠	٠	٠
سرقرناى حضرت شهریاری حاجی علی پاشا	وزیر	مرصع	٠	مرصع	مرصع	« «	٠	٠	٠
قرین ثانی حضرت شهریاری نوری پاشا	مشیر	مرصع	٠	مرصع	مرصع	« «	آلتون	٠	٠
قرنا محمد پاشا	خدمه میرلواسی	٠	٠	مرصع	مرصع	« «	٠	٠	٠
قرنا راغب پاشا	وزیر	٠	٠	مرصع	مرصع	« «	کوموش	٠	٠
قرنا امین بك	بالا	٠	٠	مرصع	۱	« «	کوموش	صنایع	٠
قرنا محمد عارف بك	«	٠	٠	۱	۱	« «	کوموش	٠	کوموش
قرنا بکر صدیق بك	«	٠	٠	۱	۱	« «	کوموش	٠	٠
قرنا فائق بك	«	٠	٠	۱	۱	« «	آلتون	٠	٠
قرنا رضا بك	اولی اولی	٠	٠	۲	۱	« «	٠	٠	٠

مابين همايون جناب ملوكانه

اسامی	رتبه	نشان: افتخار	نشان: امتیاز	نشان: عثمانی	نشان: مجیدی	مدالیه: امتیاز	مدالیه: لیاقت	مدالیه: صنایع	مدالیه: حرب
مابین همایون جناب ملوکانه باش کاتبی تحسین پاشا	وزیر	مرصع	مرصع	مرصع	مرصع	التون کموش	التون	٠	التون
مابین همایون جناب ملوکانه ایکنجی کاتبی قرنای حضرت شهریاریدن عزت پاشا	»	»	»	»	»	»	»	٠	»
تحریرات اجنبیه کاتبی وتشریفات عمومیه ناظری غالب بك	بالا	٠	٠	١	مرصع	٠	٠	٠	»
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی نوری بك	بالا	٠	٠	١	١	التون کموش	»	٠	کموش
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی علی جواد بك	»	مرصع	٠	مرصع	مرصع	»	کموش	صنایع	»
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی حقی بك	»	٠	٠	١	١	»	التون	٠	»
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی رفیق بك	»	٠	٠	١	١	کموش	»	٠	»
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی فتحی بك	اولی	٠	٠	١	١	»	»	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی شفیق بك	»	٠	٠	١	١	»	»	صنایع	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی عبدالرحمن زکی بك	»	٠	٠	١	١	»	»	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی سزائی بك	»	٠	٠	١	١	»	»	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی اسماعیل حقی بك	»	٠	٠	١	١	»	»	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی رفعت بك	»	٠	٠	١	١	»	»	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی اجود بك	»	٠	٠	١	١	»	»	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی امین بك	اولی ثانیسی	٠	٠	٢	٢	٠	التون	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی محمد توفیق بك	»	٠	٠	٢	٢	٠	»	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی واصف بك	»	٠	٠	٣	٢	٠	٠	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی حسین نعیم بك	»	٠	٠	٣	٢	٠	٠	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی محمد منیر بك	»	٠	٠	٣	٢	٠	٠	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی عمر لطفی بك	»	٠	٠	٣	٢	٠	٠	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی اسماعیل حقی بك	»	٠	٠	٣	٢	٠	٠	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی محمد علی بك	ثالثه	٠	٠	٠	٤	٠	٠	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی نجیب بك	»	٠	٠	٠	٤	٠	٠	٠	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی کمال بك	»	٠	٠	٠	٣	٠	٠	کموش	٠
مابین همایون جناب ملوکانه کاتبی محمد [illegible]	[illegible]								

مابين همايون جناب ملوكانه

اسامی	رتبه	نشان: افتخار	نشان: امتیاز	نشان: عثمانی	نشان: مجیدی	مدالیه: امتیاز	مدالیه: لیاقت	مدالیه: صنایع
امام اول حضرت شهرياری راشد افندی	صدر روم ايلی	مرصع	٠	مرصع	مرصع	٠	٠	٠
امام ثانئ حضرت شهرياری اسماعيل حقی افندی	« اناطولی	٠	٠	٢	١	٠	٠	٠
سر مصاحب حضرت شهرياری جوهر اغا	٠	مرصع	٠	مرصع	مرصع	التون كموش	٠	٠
حرم همايون جناب ملوكانه مصرف ناظری وتجهيزات عسكريه ناظری حاجی عاكف پاشا	وزير	٠	٠	١	١	التون كموش	التون	كموش
اصطبل عامره مديری فائق پاشا	برنجی فريق	مرصع	٠	مرصع	مرصع	«	٠	٠
خدمهٔ خاصهٔ شاهانه وموسيقه فريقی سليمان پاشا	فريق	٠	٠	١	١	«	٠	٠
خزينهٔ همايون كتخداسی ادهم بك	بالا	٠	٠	٣	١	كموش	٠	٠
مابين همايون مدير اولی حاجی حسين افندی	٠	٠	٠	٠	٢	٠	٠	٠
مابين همايون مدير ثانيسی محمد عزت افندی	متمايز	٠	٠	٣	٢	٠	٠	٠
تشريف همايون مديری عزت افندی	٠	٠	٠	٢	٢	التون كموش	٠	كموش افتخار
خزينهٔ همايون باشكاتبی احمد نجاتی بك	اولی	٠	٠	٤	٢	«	كموش	٠
خاص اوطه كتخداسی خيری بك	اولی	٠	٠	٣	٢	كموش	٠	٠
باب السعادة العليه اغاسی مصطفى اغا	اولی ثانيسی	٠	٠	٣	٢	«	٠	٠
قپوجوقدار اول حسين بك	ثالثه	٠	٠	١	١	٠	٠	صنايع
تلخيصئ اول حسنی بك	متمايز	٠	٠	٠	٢	٠	٠	٠
تلخيصئ ثانی بسيم بك	ثانيه	٠	٠	٠	٤	٠	٠	٠

هیئت وکلای فخام

صدر اعظم فرید پاشا

شیخ الاسلام محمد جمال‌الدین افندی

	رتبه
عدلیه ناظری عبد الرحمن نور الدین پاشا	وزیر
سر عسکر محمد رضا پاشا	مشیر
شورای دولت رئیسی محمد سعید پاشا	وزیر
خارجیه ناظری احمد توفیق پاشا	وزیر
داخلیه ناظری محمد ممدوح پاشا	وزیر
بحریه ناظری حسن رامی پاشا	مشیر
طوپخانهٔ عامره مشیری زکی پاشا	مشیر
اوقاف همایون ناظری طرخان پاشا	وزیر
تجارت ونافعه ناظری ذهنی پاشا	وزیر
معارف ناظری هاشم پاشا	وزیر
مالیه ناظری ضیا پاشا	وزیر
مستشار صدر عالی محمدعلی پاشا	وزیر

تحت رياست مفخمهٔ حضرت خلافتپناهيده متشكل حميديه حجاز تيمور يولى

قوميسيون عاليسى

		رتبه
برنجى اعضا	صدر اعظم فريد پاشا	وزير
اعضا	تجارت ونافعه ناظرى ذهنى پاشا	وزير
اعضا	كاتب ثانئ حضرت شهريارى قرناى جناب پادشاهيدن عزت پاشا	وزير
اعضا	بحريه اعمالات قوميسيونى رئيسى حسنى پاشا	فريق
باشكاتب	بحريه مكتوبجيسى فاضل افندى	بالا
هيئت تحريريه	بحريه نظارتى اوراق مديرى على فائق بك	اولى ثانيسى
هيئت تحريريه	« « مكتوبى قلمى مميزى حافظ احمد افندى	اولى

ولايات شاهانه

اسامئ ولايات	ولاة عظامك اساميسى	رتبه‌لرى
حجاز ولايتى	احمد راتب پاشا	مشير
يمن »	وكيل احمد فيضى پاشا	مشير
بصره »	حسن بك	بالا
بغداد »	حازم بك	بالا
موصل »	مصطفى يمنى بك	بالا
حلب »	ناظم پاشا	روم ايلى
سوريه »	شكرى پاشا	وزير
بيروت »	ابراهيم خليل پاشا	وزير
طرابلس غرب »	وكيل رجب پاشا	مشير
خداوندكار »	توفيق بك	بالا
قونيه »	نامق پاشا	وزير
انقره »	جواد بك	بالا
آيدين »	فائق بك	بالا
اطنه »	بحرى پاشا	روم ايلى
قسطمونى »	ناظم پاشا	وزير
سيواس »	رشيد عاكف پاشا	وزير
دياربكر »	فهمى افندى	بالا
بتليس »	فريد پاشا	وزير
ارضروم »	نورى بك	بالا
معمورة العزيز »	خالد بك	بالا
وان »	عالى بك	بالا
طربزون »	رشاد بك	بالا
جزاير بحر سفيد »	ناظم پاشا	وزير
كريد »	•	•
ادرنه »	وكيلى عارف پاشا	مشير
سلانيك »	رؤف پاشا	وزير
قوصوه »	محمود شوكت پاشا	برنجى فريق
يانيه »	سيف الله پاشا	برنجى فريق
اشقودره »	صالح پاشا	فريق
مناستر »	رشيد بك	بالا

الویهٔ مستقلهٔ شاهانه

مستقل متصرفلقلر	متصرفین کرام اسامیسی	رتبه‌لری
قدس شریف سنجاغی	علی اکرم بك	بالا
بنغازی سنجاغی	حلمی پاشا	فریق
زور سنجاغی	احمد رشید پاشا	روم‌ایلی بکلربکیلکی
ازمید سنجاغی	کاظم بك	اولی
قلعهٔ سلطانیه سنجاغی	حفظی پاشا	روم‌ایلی بکلربکیلکی
چتالجه سنجاغی	سعید بك	اولی ثانیسی
جبل لبنان سنجاغی	مظفر پاشا	مشیر

ایالات ممتازه

ایالتلر	اسامی	رتبه‌لری
مصر خدیوتی	عباس حلمی پاشا	صدارتعظما پایه‌سی
تونس ایالتی	٭	٭
بوسنه ولایتی	٭	٭
بلغارستان امارتی	پرنس فردیناند	مشیر
بلغارستان قومیسری	صادق المؤید پاشا	فریق
روم ایلیٔ شرقی ایالتی	والی پرنس فردیناند	مشیر
سیسام امارتی	قسطنطین قره‌طودوری بك	بالا

اردوی همایونلرله فرق مستقله

خاصه اردوی همایون مشیری	رؤف پاشا	مشیر
ایکنجی اردوی همایون مشیری	عارف پاشا	مشیر
اوچنجی اردوی همایون مشیری	حاجی محمد خیری پاشا	مشیر
دردنجی اردوی همایون مشیری	زکی پاشا	مشیر
بشنجی اردوی همایون قوماندانی	مصطفی نوری پاشا	فریق
التنجی اردوی همایون قوماندانی	صدقی پاشا	فریق
یدنجی اردوی همایون مشیری	فیضی پاشا	مشیر
طرابلس غرب فرقه‌سی قوماندانی	رجب پاشا	مشیر
اشقودره فرقه‌سی قوماندانی	صالح پاشا	فریق

سلطنت سنیه سفراسی

مأموریت	اسامی	رتبه
برلین سفیر کبیری	توفیق پاشا	برنجی فریق
پارس سفیر کبیری وبرن وبروکسل سفیری	منیر پاشا	وزیر
پترسبورغ سفیر کبیری	حسنی پاشا	مشیر
روما سفیر کبیری	رشید بك	بالا
لوندره سفیر کبیری	موسوروس پاشا	وزیر
طهران سفیر کبیری	شمس الدین بك	بالا
ویانه سفیر کبیری	محمود ندیم پاشا	وزیر
آتنه سفیر کبیری	رفعت بك	بالا
استقهولم سفیری	شریف پاشا	برنجی فریق
بکرش سفیری	حسین کاظم بك	بالا
بلغراد سفیری	فتحی پاشا	فریق
جتینه سفیری	فوزی پاشا	ارکان حربیه میرلواسی
لاهی سفیری	یوسف میساق افندی	اولی
مادرید سفیری	عزت پاشا	برنجی فریق
واشینغتون سفیری	مصطفی شکیب بك	اولی

نزد سلطنت سنیه‌ده‌كی سفرای اجنبیه

(بیوك ایلچیلكلر)

اوستریا ومجارستان سفارتی بیوك ایلچیسی	مارکی پالاویچینی
المانیا سفارتی » »	بارون مارشال دوبیبرشتاین
روسیه » » »	موسیو زینوویف
انكلتره » » »	سیر نیقولا رودریق اوقونور
فرانسه » » »	موسیو قونستان
ایران » » »	ارفع الدوله پرنس میرزا رضاداِنش خان
ایتالیا » » »	مارکی ایمپریالی‌ده پرنس فرانقا ویللا

(اورته ایلچیلكلر)

اسپانیا سفارتی اورته ایلچیسی	مارکی دوقامپوساغرادو
بلچیقا » » »	قونت ارانبولد دودوه‌زل
امریقا » » »	موسیو جون لیشمان
یونان » » »	موسیو ژان فریپاریس
صربیه » » »	موسیو ژورژ سیمیچ
فلمنك » » »	قونت دوبیلاند
اسوج » » »	قونت‌وارقاشوه‌رن
قره‌طاغ سفارتی مصلحتكذاری	موسیو ماتانوویچ
رومانیا سفارتی اوته ایلچیسی	

﴿ولايات شاهانه‌ده مأمورين محليه ايله اجنبي مأمورلري ارەسنده اجرا اولنه‌جق مراسم﴾ ﴿تشريفاته دائر اخيراً با ارادهٔ سنيهٔ جناب پادشاهي موقع اجرايه قونيلان تعليمات﴾ ﴿جديده‌نك صورتيدر:﴾

دول متحابه‌دن بری طرفندن ممالك محروسهٔ شاهانه‌نك شهر وقصبه‌لرندن برينه تعيين اولنان جنرال قونسلوس ويا قونسلوسى وياخود قونسلوس وكيلنك محل مأموريتنه مواصلتنده مركز ولايتده والى وسنجاقلرده متصرف وقضالرده قائممقام طرفندن مجرد براز نزاكت اوله‌رق رسم خوش امديى ايفا ايچون كندوسنه صورت خصوصيه‌ده وبنابرين البسهٔ عاديه ايله حكومت ترجمانى وترجمان بولنمز ايسه ترجمانك حال وموقعنه معادل برموقعى حائز ديكر برمأمور كوندريلور . ذكر اولنان جنرال قونسلوسى ويا قونسلوس وياخود قونسلوس وكيلى مأموريتنى متضمن امر عالينك ورودينى متعاقب بيوك اونيفورمه‌سيله وحامل اولديغى نشانلرك تعليقيله دائرهٔ حكومته كيدرك والى وياخود متصرف ويا البسهٔ رسميه‌سى وار ايسه قائممقام جانبندن بيوك اونيفورمه اكتساسى وحامل اولديغى نشان عاليلرك وكلان مأمورك منسوب اولديغى دولتدن نشانى بولنديغى حالده انلك تعليقيله قبول اولنور . وحكومت قوناغنده بولنان ژاندرمه‌لر طرفندن سلاملنور . واوچ كون ظرفنده والى ويا متصرف وياخود قائممقام بالذات بيوك اونيفورمه ونشانلريله قونسلوسخانه‌يه كيدرك اعادهٔ زيارت ايلر . وقونسلوسلر دخى كذلك بيوك اونيفورمه‌لرينى لابس وحائز اولدقلرى نشانلرى دخى تعليق اتمش بولندقلرى حالده قبول ايدرلر . ولادت وجلوس همايون حضرت تاجدارى‌يه مصادف روز فيروزلرده جنرال قونسلوسلرى وقونسلوسلر وقونسلوس وكيللرى البسهٔ رسميه‌لريله والى ويا متصرف وياخود قائممقامك نزدينه عزيمتله ايفاى رسم تبريك ايلدكلرنده كذلك البسهٔ رسميه ايله قبول اولنورلر . بوكا مقابل هر دولتك برسنه‌ده الك بيوك يوم مخصوصى قنغيسى ايسه اوكون والينك وياخود متصرف ويا قائممقامك بالذات والبسهٔ رسميه ايله قونسلوسخانه‌يه كيدرك تبريك ايلمسى وقونسلوسك كذلك البسهٔ رسميه ايله قبول اتمسى لازمكلور . وبيراملرده جنرال قونسلوسلرى وقونسلوسلر وقونسلوس وكيللرى براى تبريك حكومته ترجمان وياخود قارت دوويزيت كوندرملرينه مقابل ملل سائره‌نك رأس سنه اعتبار اتدكلرى كانون ثانينك برنجى كونى قونسلوسخانه‌يه بر مأمور وياخود قارت دوويزيت كوندريلور . حكمداران ايله ملتلرك ايام مخصوصه‌لرنده اجرا اولنه‌جق مراسم بحريه وسائره ايچون ٢٧ رجب سنه ٧٩ تاريخلو امرنامهٔ سامى حكمى باقيدر .

يكى تعيين اولنان ولاة ومتصرفين وقائممقاملرك مركز مأموريتلرينه مواصلتلرنده اوراده بولنان جنرال قونسلوسلر وقونسلوس ووپس قونسلوسلر كندولرينى زيارت ومأمورين مشار ومومى اليهم دخى اعادهٔ زيارت ايدرك اشبو زيارتلرك البسهٔ رسميه ويا عاديه ايله اولمسى والى ومتصرف وقائممقاملرك رأيلرينه محول اولوب عينى البسه ايله اعاده ايديله‌جكدر ، ولاة ومتصرفين اثناى دورده اوغرادقلرى محللرده‌كى قونسلوس وقونسلوس وكيللرندن قنغيلرى كندى نزدلرينه كلور ايسه انلرك زيارتلرينى يا بالذات وياخود

اشبو زيارتى اعاده ايچون اختلاس وقت ايده‌مدكلرى حالده مناسب بر واسطه ايله اعاده ايدرلر . قونسلوسلرك بو زيارتلرى رسمى ومجبورى دكل ايسه‌ده بركره اجرا ايديلنجه اعاده‌لرى لازم كلور قونسلوس مأمورلرينه «اژان قونسولره» كلنجه بونلرك مأموريته تعيينلرنده والبسهٔ رسميه‌لريله حكومته كلمه‌كلرنده ينه البسهٔ رسميه ايله قبول اولنورلر . وكذلك البسهٔ رسميه ايله ترجمانك حال وموقعنه معادل بر موقعى حائز ديكر بر مأمور قونسلوسخانه‌يه كوندريله‌رك زيارتلرى اعاده قلنور .

ايام رسميهٔ سلطنت سنيه‌ده بونلر البسهٔ رسميه‌لرى‌وار ايسه البسهٔ رسميه‌لرى ايله حكومته كله‌جكلرندن دولت متبوعه‌لرينك يوم رسميسنده دخى طرف حكومتدن ترجمانك وياخود ترجمانك حال وموقعنه معادل بر موقعى حائز ديكر بر مأمورك البسهٔ رسميه ايله نزدلرينه اعزامى ويكى تعيين اولنان والى ويا متصرفلره اجرا ايده‌جكلرى ويزيته‌نك كذلك اعزام اولنه‌جق ترجمان ويا ترجمانك حال وموقعنه معادل بر موقعى حائز بر ديكرى واسطه‌سيله اعاده‌سى لازمكلور .

مع مافيه حكومت محليه‌نك الك بيوك مأمورى قائممقام ايسه قونسلوسلرى بالذات زيارت ايده‌جك وقونسلوسلرك زيارتلرينى بالذات اعاده ايده‌جكدر .

نزد سلطنت سنيه‌ده بولنان سفرادن ممالك شاهانه داخلنده سير وسياحت ايدنلرك والى وياخود متصرف ويا قائممقاملرك بولنديغى محله ورودلرنده طرفين البسهٔ عاديه ايله يكديكرينى زيارت ايدرلر . سياحت ايدن سفير كبير ايسه زيارت ابتدا والى جانبندن اجرا اولنه‌جق واورته ويا مقيم ايلچى وياخود مصلحتكذار اولديغى حالده والى زيارتك ابتدا انلر طرفندن اجراسنه انتظار ايده‌بيله‌جك ايسه‌ده ايفاى رسم خوش آمدى ايچون ادارهٔ محليه‌نك بيوك مأمورلرندن برينى نزدلرينه كوندره‌جكدر و سفيرك رتبه‌سى نه اولور ايسه اولسون متصرف وقائممقاملرك و واليك غيابنده وكالت ايدن ذات مشير رتبه‌سنى حائز اولمديغى حالده انك سفرايى اول زيارت ايلمسى و والى وكيلى مشير اولديغى تقديرده كندوسى بيوك ايلچى‌يى اولجه زيارت ايده‌جك واورته ويامقيم وياخود مصلحتكذار ايسه ايفاى رسم خوش آمدى ايچون نزدلرينه بر مأمور اعزام ايتدكدنصكره بونلرك زيارتلرينه منتظر اوله‌جقدر . ولاة ومتصرفين وقائممقاملر غيبوبتلرى حالنده اشبو تعليماتده كوستريلان زيارتلرك اجرا وياخود قبولى وكيله رسميلرينه عائددر .

﴿ ٢٩ شعبان سنه ٧٥ وفى رجب سنه ٩٧ تاريخلريله جانب باب عاليدن دول اجنبيه ﴾
﴿ حكمدارانك ايام رسميه‌لرنده سفن شاهانه وقلاع خاقانيه‌دن اجرا اولنه‌جق مراسم ﴾
﴿ احتراميه‌يه دائر ممالك محروسهٔ شاهانه سواحلنده بولنان مأمورين ملكيه‌يه ارسال ﴾
﴿ اولنان نظام موجبنجه تنظيم قلنان تعليماتك صورتيدر ﴾

بند اول حكمداران اجنبيه‌نك ايام رسميه‌لرنده اجرا اولنه‌جق مراسم سنه‌ده بركره حكمداران حضراتنك مأمورلرى طرفلرندن يا اسمى وياخود جلوسى كونلرندن قنغيسى اعلان اولنمق عادت ايسه اول كونده اجرا اولنه‌جقدر .

بند ثانی — سواحل ممالك شاهانه‌ده كائن برشهرك لیماننده قونسلوسی بولنان دولتك برسفینهٔ حربیه‌سی بولندیغی حالده اودولت حكمدارینك اسمی كونی سفینهٔ مذكوره‌دن آتیله‌جق طوپلرده اوراده دولت علیه بكلكی اولوبده اون قطعه‌دن زیاده طوپی بولنور ایسه آنك طرفندن مقابله اولنه‌رق قلعه وطابیه‌دن یالكز سنجاق كشیده قلنه‌جق ودولت علیه بكلكی اولمز ویاخود اولوبده اون قطعه‌دن زیاده طوپی بولنمز ایسه اول حالده بحریه نظامنجه دولت علیه بكلكی مقابله ایتمیه‌رك یالكز الای سنجاقلرینی كشیده ایده‌جكندن قلعه وطابیه‌دن هم طوپ آتیلوب وهمده سنجاق چكیله‌جكدر ٭

بند ثالث — حكمدارینك یورطیسی كونی اولان دولتك سفینهٔ حربیه‌سی اولمیوبده دیكر بردولتك بكلك سفینه‌سی بولنور وكرك یورطیسی اولان دولته رعایةً وكرك اكا وكالةً طوپ آته‌جق اولورایسه كذلك دولت علیه بكلكی اولوبده اون قطعه‌دن زیاده طوپی بولندیغی صورتده ایكنجی بندده كوستردیكی وجهله آنك طرفندن طوپ آتیلوب اوراده قلعه وطابیه وار ایسه یالكز سنجاق چكیله‌جك ودولت علیه بكلكی اولمز ویاخود اولوبده اون قطعه‌دن زیاده طوپی بولنمز ایسه قلعه وطابیه‌دن طوپ آتیله‌رق سنجاق كشیده اولنه‌جقدر ٭

بند رابع — ساحل بحرده واقع اولوب لیماننده نه یورطیسی اولان دولتك ونه‌ده بشقه بردولتك سفینهٔ حربیه‌سی بولنمیان شهرلرده دولت علیه بكلكی اولدیغی حالده اصول بحریه‌یه كوره طوپ انداخت ایتمیوب الای سنجاقلرینی دخی چكه‌میه‌جكندن قلعه‌دن دخی طوپ آتیلمیه‌رق یالكز سنجاق كشیده اولنه‌جقدر ٭

بند خامس — كرك دولت علیه‌نك وكرك دول اجنبیه‌دن برینك سفینهٔ حربیه‌سی بولنمیان محللر ایله ساحل دریادن بعید اولان شهرلرده قلعه ویاطابیه وار ایسه قونسلوسخانه‌لرده بیراق چكلدكده یورطیسی اولان دولتك قونسلوسخانه‌سنه جانب حكومتدن برمأمور ارسالیله مراسم تبریكك اجراسی لازم كله‌جكندن قلعه ویا طابیه‌دن كذلك طوپ آتیلمیه‌رق یالكز سنجاق كشیده ایدیله‌جكدر ٭

فی ٧ صفر سنه ١٣٠٨ وفی ١٠ ایلول سنه ١٣٠٦

ولايتك احوال طبيعيه‌سى

موقع وحدود .— موصل ولايتى اسياده كائن ممالك عثمانيه جمله‌سندن اولوب شمالاً دياربكر ولايتنى موصلدن تفريق ايدن جزره قضاسى ، شرقاً ممالك سلطنت سنيهٔ عثمانيه ايله ايران ممالكنى تحديد ايليان سليمانيه سنجاغنه تابع « پنجوين » ناحيه‌سى ، جنوباً بغداد ولايتى موصلدن فصل ايدن تكريت ، عنه ، راوه ، غرباً دخى زور سنجاغى ايله محاط ومحدوددر .

ولايت تقسيمات ملكيه‌سى

اسامئ لوا	اسامئ قضا
موصل	موصل
	عماديه
	زاخو
	سنجار
	دهوك
	عقره
كركوك	رواندز
	اربيل
	صلاحيه
	كويسنجق
	رانيه
سليمانيه	كلعنبر
	بازيان
	شهر بازار
	معمورة الحميد

(اقليم وهوا)

موصل ولايتى ممالك حاره‌دن معدود ايسه‌ده اقليم وهواسى عموميتله معتدل وصاغلامدر. بوراده فصول اربعه حكمنى تماميله اجرا ايدوب ياز موسمنده شدت‌حرارت اوتوز بش اوتوز التى درجه‌دن بعضاً قرق نهايت قرق ايكى وحتى قرق درت‌درجه‌يه قدر چيقار موصله‌ملحق دهوك،زاخو قضالرينك ديكر مواقعدن منحط برلرده‌بولنمسى واورالرك قسماً بطاقلق اولمسى‌هواى‌بالنسبه اخلال ايتمكده‌ايسه‌ده ملحقات سائره‌نك هواسى غايت صاغلام ولطيفدر . جنوبدن وزان ايدن هـوا صيجاق وصيقينتى‌يى تشديد وشمالى هوالر انبساط بخش اوله‌جق درجه‌لرده لطافت وجيادتى تزييد ايدر. يغمورلربوراجه تشرين اولدن نيسان وبعضاً مايس اواسطنه قدر فاصله‌لى برصورتده نزول وفصول اربعـه‌ده هردرلو هوا هبوب ايلر . شرقى وجنوبى هوا حرارتى تزييد ايتديكى كبى غربى وشمالى هوالرى‌ده اونسبتده لطافت وبرودتى تكثير ايدر .

(جبال)

موصل اطرافنده‌مقلوب ، بعشيقه ، عين الصفراناملريله اوچ طاغ موجود اولوب‌بونلردن‌مقلوب طاغنك جهت شرقيه‌سنده‌كى باش طرفندن نبعان ايدن جسيم نهر برقاچ خطـوه اشاغى اينه‌رك برقاچ دكرمن كچدكدن صكره (غازر) نهريله اختلاط ايتمكده‌در . عين الصفرا طاغى ايسه صوسزواورمان واغاجلقدن بسبتون خاليدر . يالكزبرطرفنده عين‌الصفرا نامنده‌محصور بر بولاق‌اولوب‌بعشيقه طاغندن فوران‌ايدن‌درت كوزك‌بريسى‌بعشيقه ، ديكرى‌بحزانى ، وديكر ايكيسى ده‌فضيله‌وناروان ناميله يادا‌ولنورلر .

(اورمانلر)

موصلك قربنده وجانب شرقيسنده يارم ساعت طول و١٥ دقيقه عرضنده قزفخره وتوابعى ويارم ساعت طول و ٢٥ دقيقه عرضنده حاوى ارسلان وتوابعى‌وقرق بش دقيقه‌طول‌ويارم ساعت عرضنده قره‌كوز وتوابعى وطولاً وعرضاً يارمشر ساعت اوله‌رق حرمين وتوابعى نامـلريله درت عدد اورمانى اولديغى كبى دهااوزاقده مطراد وزمار نامارنده‌ده دهابرطاقم اورمانلروار‌دره مزورى‌وعقره‌طاغلرنده كاملاً ميشه اغاجى اورمانلرى موجوددر .

(انهار)

(دجله نهرى) اشبو نهر دياربكر ولايتى ملحقاتندن ليجه قضاسى داخلنده بولنان بجان طاغيـله ارغنى معدننه اون ساعت مسافه‌ده « كيدان » قريه‌سندن‌نبعان وجريان‌ايله كيل ناحيه‌سنده ايكيسى‌بربريله وديكر نهرلرله‌ده برلشدكدن صكره مبدئى موصل سنجاغندن اولوب قاريشان سائر انهار ايله بغـداده ملحق سامرا ونفس بغداد وكذلك ولايت‌مشار اليهايه تابع عزيزيه‌وكوت قضالريله بصره‌ولايتنه‌مربوط

عماره سنجاغی پیشکاهندن کچه‌رك ولایت مشار الیهایه ملحق قورنه قضاسنده فرات نهریله برلشوب بصره کورفزینه منصب اولور .

(خوصر) خوصر نهری منبعی اولان موصله بش ساعت مسافه‌ده واقع نهره واندن نبعان ایله دجله نهرینه منصب اولور . بونك اوزرنده برقاچ دکرمن انشا اولنمشدر .

(غازر) بونهر موصلك الت طرفنده زاب صوییله قاریشیر . بونك منبعی موصله تابع دهوك قضاسی داخلنده مزوری ناحیه‌سی طاغلری اولوب اوراده‌کی صولردن تشکل ایتمش برنهردر . عشایر سبعه ناحیه‌سی ایچندن کچدیکی ایچون اورالرده برخیلی جدوللر آچیله‌رق مزروعات انکله ارواواسقا ایدلمکده‌دره بوصو موصلك الت طرفنده زاب نهریله اختلاط ایدر .

(هیزل) اشبو نهر حکاریدن نبعان وجریان ایله حاجی بهرام قضاسیله زاخو قضاسنه حد فاصله اولان یرلردن کچوب مذکور زاخو قضاسندن ایکی ساعت اشاغیده (خوبیر) نهرینه منصب اولور .

(خوبیر) خوبیر نهری دخی حکاری سنجاغندن نبعان ایدرك زاخو قضاسندن التی ساعت اشاغی اولان (پیشخابور) نام محلده دجله‌یه آقار .

(زاب) زاب نهرینك منبعی ایراندن وحکاریدن اولوب زیبار وعمادیه قضالری وسطندن مرور وجریان ایله موصلدن اون ساعت اشاغیده واقع املاك همایون قراسندن « جایف » قریه‌سی حدودنده دجله نهرینه برلشور .

(میاه معدنیه)

موصل ولایتی داخلنده برچوق صیجاق وصغوق میاه معدنیه اولوب بونلردن الك مهملری بروجه زیر تعداد اولنور .

(۱ عین کبریت) بوقابلیجه موصلك جانب غربیسنده وممکتی احاطه ایدن سور خارجنده وایکی یوز مترو بعدنده ایکی منبعدن نبعان وجریان ایدوب دجله نهرینه منصب اولور صویی ایلیقجه‌دره رجال ونسایه مخصوص آیری آیری حوضلرده استحمام ایدیلور . امراض جلدیه‌یه فائده‌سی تجربةً ثابت اولدیغندن دکل السانه معلول وخسته حیواناته بیله منفعتی کورولمکده‌در .

موسم صیفده صباحلری طلوع شمسدن مقدم استحمام ایدیلور . زیرا کونش چیقدقدن صکره کبریتك غایت مستکره عفونتی انتشارودرونده بش دقیقه‌دن زیاده آرام ایدیلرسه عادتا غشی حاصل ایدره بوصوده طبیعته لینت ویره‌جك خاصه دخی واردر .

(۲ عین الدیر) موصلك جانب غربیسنده برساعت بعد مسافه‌ده واقع وتصفیهٔ دمه وامراض جلدیه‌نك انواعنه نافع برصودرکه موسم صیفده قرمزی وشتاده بیاض اوله‌رق نبعان ایدر .

(۳ حمام العلیل) بوقابلیجه موصلك جهت غربیه‌سنده‌ودرت ساعت مسافه‌ده ونهر دجله اوزرنده واقعدر . بونك جوارنده « عین زهره » و « عین فصوصه » نامنده ایکی کوچك قابلیجه دخی واردره بونلردن حمام علیل دنیلان بیوك قابلیجه ایله ایکی قیا اره‌سندن نبعان ایدن عین فصوصه‌نك صولری غایت صیجاق وعین زهره‌نك صویی نسبةً صغوقدر .

اسمنك دخی دلالت ایتدیکی معنادن استفهام اولنه‌جغی اوزره حمام علیل قابلیجه‌سی برچوق علیله

وامراضه وباخصوص « روماتيزمه » يه مبتلا اولانلره منافع مؤثرهٔ كثيره‌سی طباً وتجربةً ثابت اولديغی ايچون نيساندن اعتباراً بوكبی مرضا ومعلولين لوازمات انتعاشيه‌لرينی الوب اورايه كيدرلر وچادرسورله يايلمش وسقفی قامش وميان كوكی داللريله اورتلمش باراقه شكلنده چارداقلر ايچنده برماه ونهايت قرق كون استحماماله عودت ايدرلر .

حتی كركوك ، سليمانيه ، اربيل ، رواندز ، صلاحيه ، كويسنجق ، رانيه ، وولايت داخلنده بولنان سائر برچوق محللرله بغداد ، دياربكر ، حلب ، زور ودها اوزاق وبعضاً ممالك ايرانيه‌دن بيله برچوق ذوات دخی كلورلر .

جيادت ولطافت اب وهوا ايله مشهور اولان بوموقع فرحفزايه موصل اهاليسنك برقسمی تنزه وتبديل هوا ايچونده كيدرلك برمدت اقامت وصحتجه منتفع اوله‌رق عودت ايدرلر . بوندن اوللری مذكور قاپليجه منتظم اولمديغی جهتله اثنای استحمامده مشكلاته تصادف اولنمقده بولنديغی حالده جانب حكومتدن غايت دلنشين برطرز معماريده انشا ايدلمكله اورايه كيدن فقرای اهالينك كمال سهولت واستراحتله استحماملری تأمين اولنه‌رق بويوزدن دخی طرف جامع المجد والشرف حضرت خلافتپناهی يه دعوات خيريه استجلابنه موفقيت حاصل اولمشدر .

برای استحمام اورايه كيدنلرك چامور وقامشدن معمول باراقه‌لرده اقامت ايتمكده اولدقلرينه وبونك استراحت تامه‌يی موجب اوله‌مامقله برابر اره‌صره برچوق حريق هائلك‌ده حدوثنه ميدان ويرمكده اولديغنه مبنی مذكور باراقه‌لره بدل جانب بلديه‌دن منتظم خان وخانه‌لر انشاسيله استراحت عموميه‌نك برقاتدها تأمينی ولايت جليله‌جه نظر دقته النمش وبناءً عليه اشبو انشا آته اقتضا ايدن مبالغك صرفنه مساعده بيورلمسی لزومی بامضبطه مقام عالیٔ عائدينه عرض واشعار بيورلمشدر .

جداً مصيب اولان شوفكر ، استراحت عموميه‌نك تأمينيله اوراسنك دوام مأموريتنی وجانب اشرف حضرت پادشاهی يه برقاتدها دعوات خيريه استجلابنی موجب اوله‌جغی جهتله مقام عالیٔ عائدينك شو امر لازم خيره مساعده بيوره‌جغندن اميد وارز .

(٤ عين الصفرا) موصلك جانب شرقيسنده وبش ساعت مسافه‌ده واقعدركه صاری بر رنكده جريان ايدن صويی صاريلق علتنه وامراض سائره‌يه منفعت بخش اولديغی مجربدر .

(٥ طاملاماجه) موصلك جهت شرقيه‌سنده وبرساعت بعد مسافه‌ده واقعدر . صويك بولنديغی محل اوستی اورتيلی برحوض شكلنده اولوب يول اوزرنده اولديغی ايچون مارين وعابرين اورادن صو ايچرلر وباش اغريسنه مبتلا اولانلر اندن فائده كوررلر .

(٦ كرم آب) دهوك قصبه‌سنه ايكی ساعت مسافه‌ده واقع اولان بوقاپليجه‌نك صويی دخی كبريت معدنندن نبعان ايدوب غايت صيجاقدر . اورايه كيدوب استحمام ايدن معلولين وخستكانه نافع اولديغی مرويدر .

(معادن)

نفس موصلده ومملكت سورينك اتصالنده « كبريتيه » نام محلده متروك بركبريت معدنی واملاك همايون حضرت پادشاهيدن زمارشعبه‌سی جوارنده واطرافشهر قراسنده « نمرود » قريه‌سنده ومركز ولايته ملحق زاخو قضاسنه ايكی ساعت مسافه‌ده واقع برمحلده قابل تصفيه پترول غازی وينه قضاء مذكور داخلنده

ايكی كمور معدنلری واردركه بونلردن پترول معدنی اليوم املاك همايون نامنه ايشلتديرلمكده‌در .

دهوك قضاسنه تابع « سبكی » قريه‌سنده زنكين بر كمور وقضاء مذكوره مربوط مزوری ناحيه‌سی داخلنده « كلی رمان » قريه‌سنده برموميا معدنی واردر .

موصل سنجاغنك جهت شماليه‌سنده وزاخو ايله دياربكره ملحق جزيره قضاسی ميانه‌سنده واقع « هربول » نام محلده‌ديكر بركمور معدنی اولوب وقتيله كشف واعمالنه تشبث ومباشرت اولنمش وحتی بش آلتی بيك طون قدر كمور بغداده جلب ايدلمش ايدی .

حمام عليل جوارنده دخی برزفت قيوسی اولوب حكومت سنيه طرفندن هرسنه طالبنه التزام اولنمقده ودرونندن چيقاريلان زفت ايسه بصره وبغداد ودها سائر محاله كوندرلمكده‌در .

موصلده مرمر معدنلری دخی چوق اولوب چيقاريله‌كلان مرمرلر ابنيه‌نك تزييناتنه صرف وسنوی بغداد جهتلرينه كليتلی مقدار سوق اولنمقده‌در .

كركوك جهتلرنده‌ده برقاچ بياض مرمر معدنلری واردر انجق طاشجيلرك عدم وقوف وياخود قصد سهولتله اعتناسزلغی سيئه‌سی اوله‌رق مرمر طبقاتنك هوا وضيايه معروض قالمسيله مايهٔ صلابتنه خلل كلمش قسملرندن چيقاريلان احجارك مقاومتسزلكی يوزندن ابنيه‌ده پك آز قوللانيليور .

بنه كركوك قصبه‌سی جوارنده غايت ثروتلی اوچ عدد نفت قيوسی واردركه اورادن چيقاريلان غاز كرك قصبهٔ مذكوره اهاليسنك وكرك اوحوالی سكنه وعشايرينك احتياجاتنی دفعه كفايت ايديورسه‌ده قواعد فنيه‌سی دائره‌سنده تصفيه ايدلمامكده اولديغی وبناءً عليه آغر برايحه نشر ايلديكی جهتله استعمالی تعمم ايتمامشدر .

اشبو معدنلرك مكمل قزغانلر واسطه‌سيله صورت مكمله‌ده تصفيه‌سی امرنده تشويقات ومعاونات لازمه ايفا اولنه‌جق اولورسه بوولايتك پترول غازينه اولان احتياجنی تأمين ايتدكدن ماعدا خارج ولايته دخی اخراجات وقوعبوله‌رق سايهٔ شاهانه‌ده ثروت عموميه‌نك برقات‌دها تزايدينه خيليدن خيلی‌يه ياردیم ايده‌جكی شبهه‌سزدر .

جنتمکان غازی سلطان محمد خان ثالث حضرتلرینک عصر سعادت حصر ملوکانه‌لرندنبری موصل ولایتی والیلکنه تعیین بیوریلان ولاة عظام ومتصرفین کرام حضراتی

اسامیٔ ولاة عظام	تاریخ تعیین	مدت مأموریت		
	سنین	سنه	شهر	یوم
امیر حسین پاشا	١٠٠٠	١	٨	
پیاله پاشا	١٠٠٢		٦	
سنان پاشا	١٠٠٢		٢	
حسن پاشا	١٠٠٣	٢	١٠	
محمود پاشا	١٠٠٥		٩	
عبد اه پاشا	١٠٠٦	١	٧	
علی پاشا	١٠٠٨		٨	
عمادیه حاکمی حسن پاشا	١٠٠٩	٣	٧	
محمد پاشا	١٠١٣	٢		
احمد پاشا	١٠١٥	١	٨	
محمد پاشا	١٠١٦	١	٨	
احمد پاشا	١٠١٧	١	٤	
دیکر احمد پاشا	١٠١٨	٣	٥	
محمد پاشا	١٠٢١		٧	
علی پاشا	١٠٢٢	١		
دیکر علی پاشا	١٠٢٣		١١	
محمد پاشا	١٠٢٣		١	
محمد پاشا	١٠٢٣		٦	
الحاج احمد پاشا	١٠٢٤		٦	
احمد پاشا	١٠٢٥		٥	
سابق موصل والیسی محمد پاشا	١٠٢٥		٧	
سابق بصره والیسی محمد پاشا	١٠٢٦	١		
مؤمن پاشا	١٠٢٧	١		
بوستان پاشا	١٠٢٩	٢		
موصللی بکر پاشا	١٠٣٠	١		

اسامئ ولاة عظام	تاريخ تعيين سنين	مدت مأموريت سنه	شهر	يوم
يونس پاشا	١٠٣١	١		
دفتردار مصطفى پاشا	١٠٣٢		٦	
حسن پاشا	١٠٣٢		٢	
حله ضابطنك برادرى احمد پاشا	١٠٣٣		٤	
سپاهى احمد پاشا	١٠٣٤	١		
سليمان پاشا	١٠٣٥		١١	
دفعهٔ ثانيه موصل وخربوط واليسى موصللى بكر پاشا	١٠٣٥		٦	
عراق سردارى وزير محمد پاشا	١٠٤٥	١٠		
بكر پاشا زاده موصللى امير محمد پاشا	١٠٤٦		٦	
قلعه محافظى شام واليسى احمد پاشا	١٠٤٦		٦	
كركوك محافظى سابق محمد پاشا	١٠٥٠	٤		
كركوك وموصل محافظى محمد پاشا	١٠٥٢		١	
وزير مصطفى پاشا	١٠٥٣		١١	
محمد پاشا	١٠٥٦	٤	١	
ابراهيم پاشا	١٠٥٦		١١	
نشانجى وزير مصطفى پاشا	١٠٥٧	١		
موصللى زينى پاشا	١٠٥٨	١	٢	
درويش محمد پاشا	١٠٥٩	١		
ميرزا پاشا	١٠٦٠	١	١	
مصطفى پاشا	١٠٦١	١		
محمد پاشا	١٠٦٢	١		
احمد پاشا	١٠٦٣		٧	
دلاور پاشا	١٠٦٣		٥	
طيار پاشا زاده احمد پاشا	١٠٦٤		٣	
شاه غازى پاشا	١٠٦٤		٥	
امير عثمان پاشا	١٠٦٤		٤	
شهباز پاشا	١٠٦٦		٧	
وان واليسى سابق وزير ابراهيم پاشا	١٠٦٦		٥	
قدس واليسى قپلان پاشا	١٠٦٧	١		
وزير حسين پاشا	١٠٦٧	١		
ابراهيم پاشا	١٠٧١	١	١	٢
ارسلان پاشا	١٠٧١		٥	١

اسامئ ولاة عظام	تاريخ تعيين سنين	مدت مأموريت سنه	شهر	يوم
محمد پاشا	١٠٧١		٥	
اورفه واليسى سابق احمد پاشا	١٠٧٢	١		
ابراهيم پاشا	١٠٧٥	٢	٧	١
وزير احمد پاشا	١٠٧٦		٦	
على پاشا	١٠٧٦		٦	
موسى پاشا	١٠٧٧	١		
هرموش محمد پاشا	١٠٨١	٤		
حسن پاشا	١٠٨٣	١	١٠	
مصطفى پاشا	١٠٨٤	١		
دلاور پاشا	١٠٨٥	١		
چاوش زاده وزير محمد پاشا	١٠٨٦	١	١	٢
وزير على پاشا	١٠٩٠	٣	١	
چركس احمد پاشا	١٠٩٣	٢	٧	
عربى كدوم شهرتيله معروف على پاشا	١٠٩٥	٢		
امير دلاور پاشا	١٠٩٧	٢		
تكرار على پاشا	١٠٩٨	١		
عمر پاشا	١٠٩٩	١		
قرهمانلى على پاشا	١١٠١	٢		
حسن محصل پاشا	١١٠٢	١	١	
سليمان پاشا	١١٠٦	٣	٥	
وزير مصطفى پاشا	١١٠٦		١٠	
قرهمان واليسى سابق وزير محمد پاشا	١١٠٧	١	٢	
بصره واليسى سابق حسن پاشا	١١٠٨	١		
سابق بغداد واليسى على پاشا	١١٠٩	١		
دياربكر واليسى حلبى وزير يوسف پاشا	١١١٠	١		
يكيچرى رئيسى سابق وزير ابراهيم پاشا	١١١٢	١	٥	٣
وان محافظى سابق مصطفى پاشا	١١١٤	٢	٧	
وزير طوپال يوسف پاشا	١١١٥	١	١	
دفعهٔ ثانيه حلبى يوسف پاشا	١١١٥		٥	
چركس وزير محمد پاشا	١١١٨	٢	٨	
شهوار زاده محمد پاشا	١١١٩	١		

اسامئ ولاة عظام	تاریخ تعیین سنین	مدت مأموریت سنه	شهر	یوم
دفعۀ ثالثه حلبی یوسف پاشا	١١٢١	٢		
وزیر سلحدار ابراهیم پاشا	١١٢٣	٢		
الحاج احمد پاشا	١١٢٥	٢		
قوشجی مصطفی پاشا	١١٢٦	١		
کوپریلی زاده وزیر عبداﷲ پاشا	١١٢٦		٣	
دفعۀ ثانیه قوشجی مصطفی پاشا	١١٢٦		٥	
سابق بصره والیسی عثمان پاشا	١١٢٧	١		
وزیر حسن پاشا	١١٢٨	١	٢	
قره ایلان زاده محمد پاشا	١١٢٩	١		
سرکه عثمان پاشا	١١٣٠	١		٢
وان محافظی مورەلی علی پاشا	١١٣٣	٢		٣
الحاج مصطفی پاشا	١١٣٣		٨	
دارندەلی حسین پاشا	١١٣٦	٢	٣	
بغداد والیسی حسین پاشانك برادری علی پاشا	١١٣٨	٢		
موصللی جلیلی اسماعیل پاشا	١١٣٩	١		
تکرار دارندەلی حسین پاشا	١١٤٠	١		
رشوان زاده محمد پاشا	١١٤١	١		
موصللی جلیلی حاجی حسین پاشا	١١٤٣	٢	٣	
علی پاشا	١١٤٣			١٠
دفعۀ ثانیه جلیلی حاجی حسین پاشا	١١٤٤	١		
ممش پاشا	١١٤٦	١	١	
دفعۀ ثالثه جلیلی حاجی حسین پاشا	١١٤٦			١١
تکرار ممش پاشا	١١٤٨	١	٣	
ارسلان محمد پاشا	١١٤٨		٩	
ایلچی مصطفی پاشا	١١٤٩	١		
دردنجی دفعه جلیلی حاجی حسین پاشا	١١٥١	٢		
محصل احمد پاشا	١١٦٣	٢		
مقتول عثمان پاشا	١١٥٤		٧	
بشنجی دفعه جلیلی حاجی حسین پاشا	١١٥٤		٤	
سیواس والیسی سابق سلیم پاشا	١١٥٩	٥		
آلتنجی دفعه جلیلی حاجی حسین پاشا	١١٦٠	١		٢
چوباکی محمد پاشا	١١٦١		١٠	

اسامیٔ ولاةٔ عظام	تاریخ تعیین سنین	مدت مأموریت سنه	شهر	یوم
بغداد محافظی ابراهیم پاشا	١١٦١		٦	
مرعش والیسی محمد پاشا	١١٦٢	١		
بدنجی دفعه جلیلی حاجی حسین پاشا	١١٦٣	١		١
شهسوار زاده مصطفی پاشا	١١٦٤	١		
رجب پاشا	١١٦٥	١		
کرکوك والیسی محمد پاشا	١١٦٦		١	
جلیلی حسین پاشانك مخدومی غازی محمدامین پاشا	١١٦٦		٨	
تکرار مصطفی پاشا	١١٦٩	٣	٤	
دفعهٔ ثانیه جلیلی محمد امین پاشا	١١٦٩		٨	
مصطفی پاشا	١١٧٠	١		
دفعهٔ ثانیه رجب پاشا	١١٧١		٥	
سکزنجی دفعه جلیلی حاجی حسین پاشا	١١٧١		٧	
دفعهٔ ثالثه جلیلی محمد امین پاشا	١١٧٢		١١	
جلیلی نعمان پاشا	١١٧٢		٧	
مصطفی پاشا	١١٧٣		٣	
حاجی مصطفی پاشا	١١٧٣	١		
دردنجی دفعه جلیلی محمد امین پاشا	١١٧٣	١		
بشنجی دفعه جلیلی محمد امین پاشا	١١٧٣		٦	
دفعهٔ ثانیه شهسوار زاده مصطفی پاشا	١١٧٤		٨	
التنجی دفعه جلیلی محمد امین پاشا	١١٧٥		٩	
صدر راغب پاشا دامادی حسین پاشا	١١٨٣	٧		
جلیلی عبد الفتاح پاشا	١١٨٣	١		
جلیلی سلیمان پاشا	١١٨٥	١	١١	
یدنجی دفعه جلیلی محمد امین پاشا	١١٨٩	٣	٣	
دفعهٔ ثانیه جلیلی سلیمان پاشا	١١٨٩		٨	
بغداد موصل کرکوك والیسی حسن پاشا	١١٩١	٢	١	
دفعهٔ ثالثه جلیلی سلیمان پاشا	١١٩١		٨	
یازیجی زاده مصطفی پاشا	١١٩٧	٦		
وانلی تیمور پاشا	١١٩٨	١		
جلیلی حاجی عبدالباقی پاشا	١١٩٩		٥	
دردنجی دفعه جلیلی سلیمان پاشا	١١٩٩		٧	
جلیلی محمد امین پاشا زاده محمد پاشا	١٢٠٤	٤	٥	

اسامئ ولاة عظام	تاريخ تعيين سنين	مدت مأموريت سنه	شهر	يوم
جليلي نعمان پاشا	١٢٢٢	١٨	١	١٢
نعمان پاشا كتخداسى بكر افندى زاده احمد پاشا	١٢٢٤		٥	
جليلي محمود پاشا	١٢٢٤		١٠	
جليلي وزير سعداه پاشا	١٢٢٥		٤	
موصل سورى بانيسى جليلي احمد پاشا	١٢٢٧	٣		
جليلي وزير حسن پاشا	١٢٣١	٤		
جليلي احمد پاشا	١٢٣٣	٢	٨	٢١
جليلي عبدالرحمن پاشا	١٢٣٧	٣	٤	
جليلي يحيي پاشا	١٢٣٨	١		
جليلي محمود پاشا زاده عبدالرحمن پاشا	١٢٤٢	٤		
جليلي محمد امين پاشا	١٢٤٤	٣		
موصللى عمرى زاده قاسم پاشا	١٢٤٥	١		
موصللى محمد سعيد پاشا	١٢٤٨	٢		
تكرار جليلي وزير يحيي پاشا	١٢٤٩	٢		
تكرار محمد سعيد پاشا	١٢٥٠	١		
اينجه بيرافدار زاده وزير محمد پاشا	١٢٥١	٨	١٠	٣
وزير محمد شريف پاشا	١٢٦٠	١	١٠	
وزير كريدلى محمد پاشا	١٢٦١	١		
وزير طيار پاشا	١٢٦٣		٧	
وزير اسعد پاشا	١٢٦٣		٨	٢
وزير وجيهى پاشا	١٢٦٤	١		٥
وزير على اشقر پاشا	١٢٦٥	١		٧
وزير محمد كامل پاشا	١٢٦٦	١		
وزير مصطفى مظهر پاشا	١٢٦٧		٧	
متصرف حلمى پاشا	١٢٦٧		٥	
» ساطورجى مصطفى پاشا	١٢٧٤	٦	٩	
» وينى پاشا	١٢٧٥	١		
» سليمانيه‌لى بابان عبداه پاشا	١٢٧٦		١١	٢٢
» جليلي حاجى يوسف پاشا	١٢٧٧	١	٧	
قائممقام عطاء اه بك	١٢٧٨		٢	
كنعان پاشا	١٢٧٨		٨	٢
متصرف آصف افندى	١٢٨٤	٧	١٠	

اسامئ ولاة عظام	تاريخ تعيين سنين	مدت مأموريت سنه	شهر	يوم
متصرف ضيا پاشا	١٢٨٥	١		٢٧
تكرار آصف افندى	١٢٨٦	٦	٦	١
شبلى پاشا	١٢٨٨	٦		٤
حاجى على پاشا	١٢٨٩	٨		٢
تكرار شبلى پاشا	١٢٨٩	٥	٢	٧
عبدى افندى	١٢٨٩	١	١٠	٢٥
حلبلى اويس پاشا	١٢٩١	١	٤	٣
وكيل فريق نافذ پاشا	١٢٩٢		٣	
مصطفى نجيب پاشا	١٢٩٢	١	١١	
احمد ناظم بك	١٢٩٤	٤	١	٢٥
والى فيضى پاشا	١٢٩٥		٨	٣٠
والى عبدالنافع افندى	١٢٩٥		١٠	
والى وكيلى فريق محمد منير پاشا	١٢٩٦	١	٨	٢٤
والى تحسين پاشا	١٢٩٨	٦	٦	١٥
فائق پاشا	١٣٠٣		١١	١٤
رشيد پاشا	١٣٠٤		٢	١٤
طاهر پاشا	١٣٠٥	١	١	١٢
عبد القادر كمالى پاشا	١٣٠٧		١٠	٢٠
عثمان پاشا	١٣٠٨	١	١	١٦
وزير عزيز پاشا	١٣٠٩	١	٩	٢٤
صالح پاشا	١٣١١		٨	٦
فريق عبداه پاشا	١٣١٢		٦	١٠
وكيل ميرلوا رفيق پاشا	١٣١٢		١	١٤
والى زهدى بك	١٣١٢		١١	٢٦
عبد الوهاب پاشا	١٣١٣		٨	١٩
مشير عاكف پاشا	١٣١٤		٢	٢٧
وكيل والى معاونى حمدى بك	١٣١٤		٣	٢٩
والى حازم بك	١٣١٥	٢	٤	١٠
والى ناظم بك	١٣١٧		١	٢٨
وكيل ميرلوا فائق پاشا	١٣١٧		١	١٨
والى حاجى رشيد پاشا	١٣١٧		٨	٢٠
والى نورى پاشا	١٣١٨	٣	٣	

﴿ حالا والئ عالئ ولايت عطوفتلو مصطفى يمنى بك افندى حضرتلرى ﴾

— تاريخ مواصلتلرى فى ٢٧ تشرين اول سنه ١٣٢١ —

ولایتك احوال تاریخیه‌سی

ولايتك احوال تاريخيه‌سى

فتح بلدهٔ موصل

هجرت معالى منقبت نبويه‌نك يكرمنجى سنهٔ مباركه‌سنده يعنى امام همام حضرت عمر بن الخطاب [رضى الله تعالى عنه] حضرتلرينك ايام عدالت التسام خلافتلرنده اجلهٔ صحابهٔ كرامدن وعشرهٔ مبشره‌دن اباعبيده بن الجراح [رضى الله تعالى عنه] شام ، دياربكر ، ماردين ، خابور ، رأس العين ، قطعه‌لرينى فتح وضبط ايتديكى كبى كردستان جهتنه اعزام اولنان عياض بن غنم الاشعرى [رضى الله تعالى عنه] دخى ارضروم ، بتليس ، سعرد ، حكارى ايله عماديه قربنده كائن اشب قلعه‌سنى وعقره ، حسن كيف « دياربكره تابعدر » بلده‌لرينى فتح ايتدكدن صكره موصله طوغرى تحويل لواى ظفرله يدى ساعت بعد مسافه‌ده واقع « اسماعيليات » نام موقعده ركز خيام بسالت ومتعاقباً موصل اهاليسنه خطاباً كونديرديكى برنامه ايله قبول اسلاميت وتابعيت واعطاى جزيه تكليفنه مسارعت ايلدى .

اهالئ مرقومه‌نك كلان نامه‌يى شق ايله تكاليف واقعه‌يى قبول واصغا ايتملرى اوزرينه مشاراليه قوهٔ جبريه استعمالنه لزوم كوره‌رك « عمر بن خندف » ك قوماندا‌سى التنده‌يوز نفرلك برقوهٔ عسكريه‌يى سوق واعزام ايتدى .

عمر بن خندف موصله مواصلتى متعاقب تكاليف واقعه‌نك قبولنى اهالى‌يه تكرار ايلرسه‌ده عدم قبولده اصرار كوسترملريله حياتلرينه قصد ايتمكسزين اموال واشيالرينى ضبط ومصادره ايتدكدن صكره حضرت عياضك بولنديغى موقعه عودت ايتمك اوزره شد رحل حركت ايلدى اهالئ بلده بو فرقه‌يى بالتعقيب يولده كنديلرينه يتيشه‌رك اشيا واموال مذكوره‌يى استرداد وعمر بن خندفى‌ده قتل واشهاد ايلديلر . مشار اليهك نعش مغفرت نقشى موصلك جانب غربيسنده برمحله دفن ايله وديعهٔ رحمت رب عزت ايدلدى . (رحمة الله عليه رحمةً واسعةً)

بوو‌قعهٔ مؤسفه‌دن خبردار اولان حضرت عياض درعقب بولنديغى موقعدن حركتله موصل واديسنه مواصلت و « خالد بن وليد » رضى الله عنه حضرتلرينك زير رايتنده اوزرلرينه برقوهٔ كافيه سوق ايدرك قانلى برمحاربه‌دن صكره موصلى فتح وتسخير ايتدى .

بعده خزرج قبيله‌سندن بعض كمسه‌لرى موصله نقل ايله اسكان وبونلرك اجتهادلريله برمسجد شريف انشا ايلدى .

بومسجد الحالة هذه باب عراق محله‌سى چارشوسنه قريب برمحلده واقع اولوب اندن صكره وجوده كتيريلان مساجد وجوامع شريفه‌نك محرابلرى اومسجدك محرابنه تطبيقاً وضع وبنا ايدلمشدر . موصلده الى اليوم خزرج ناميله برمحله موجوددر .

موصلك وجه تسميه‌سى وصورت انشا وتأسيسى

— موصل — دجله ايله فرات نهرلرى اره‌سنده بولنان « جزيرهٔ بين النهرين » ايله قطعهٔ عراقيه‌يى ياخود بغداد داخلنده كائن « حديثه » يى بربرلرينه وصل ايلديكنه مبنى « موصل » تسميه اولنمشدر ٭

موصل شهرى محدث اولديغى جهتله « حديثه » ودجله نهرى مجراى استقامتده جارى اولميوب اعوجاجلى برحالده جريان ايتمسندن ناشى احدب كلمه‌سنك مؤنثى اولان «حدباء» وموسمنده ياغمورلرك ياغمسيله مملكتك هرجهتى برر چمنستان حالنه كيرديكى ايچون « خضراء » وكانون اول وثانيده بغداى واراپه محصولاتنك يردن چيقوب هرطرفده يشيلك رونما اولديغندن « ام الربيعين » اطلاق اولنمشدره

ملوك بنى اميه‌دن « مروان » بن محمد مروان بن الحكم حال خرابيده بولنان بوبلده‌نك موقعنى بكنوب كوزلجه اعمار واطرافنه غايت رصين ومتين برسور انشا ودجله نهرى اوزرنده كوزل بركوپرى وضع ايلمشدر ٭

موصلك احوال تاريخيه‌سندن بنى اميه وعباسيه زمانلرينه عائد بعض تفصيلات ۱۳۱۲ تاريخنده ولايتمز مطبعه‌سنجه طبع وتمثيل اولنان سالنامه‌ده مندرج اولديغى جهتله بوراده تكرارينه حاجت كوريله‌مامشدر ٭

روايات موثوقهٔ تاريخيه‌دندركه ٦١٩ سنهٔ هجريه‌سنه مصادف اولان بدر الدين لؤلؤك زماننده موصلك داخل وخارجى معمورواهالى وسكنه‌سى ثروت وسامانله مشهور ايدى. ازجمله : درون بلده‌ده ٣٥ جامع ٤٠٠٠ مسجد ٣٨ مدرسه ١٠٨ دار الحديث ٢٧ خانقاه سيسامه مخصوص ٩٠ معصره ٣٠٠ حمام ٩٨٠ خان ٤٠٠٠ دكرمن ١٢٠ باغخانه ١٢٧ سبيل ١٠٩٥ جولحه دستكاهى ١٠٦٠ كمر و ١٥٠ قطعه بوستان ودجله كنارنده صو واسطه‌سيله دوران ايدر ٦٨ صو دكرمنى ١٦ صو دولابى ٢٥٠ قايق و ٣٦ چارشى ١٢٠ قيصريه و ٤٠٥٠٠ دكان وعطريات بيعنه مخصوص ١١ دكان ٥٨ كليسا ١٦ سناوى وبرى مملكتك يوقاريسنده وديكرى اشاغيسنده ممدود ايكى عدد كاركير وجسيم كوپرى ومملكتك جهت شرقيه‌سنده ٢٣٠٠ وجهت غربيه‌سنده ١٥٠٠ كه جمعاً ٣٨٠٠ معمور قريه موجود ايدى‌كه بوتفصيلات موصلك اوتاريخده نصل برمعمور بلده اولديغى اثباته كافيدر ٭

(استيلاى تاتار)

تاتارلر بدر الدين لؤلؤك خبر وفاتنى آلور آلماز عسكرلرينى طوپلايوب موصله كله‌رك بغداده ياپدقلرى كبى بوراده دخى برچوق نفوسى اتلاف وبعضيلرينى ربقهٔ اسارته ادخال ايله اموال واشيالرينى يغما وكتب ومؤلفات معتبرهٔ دينيه‌يى دجله نهرينه القا وامحا ايتديلر . بومعاملهٔ غدارانه‌دن فراره يوز طوتان بدر الدينك اولادينى طوتوب شامه كوندردكدن صكره موصلى وجهت شرقيه‌سنده‌كى بلده‌لرله الجزيره ، حران ، سنجار ، تلعفر قطعه‌لرينى ايدى اعتسافلرينه كچيرديلر ٭

ایدن صکره حلبه‌دخی مستولی اولوب برپازار کونندن باشلایه‌رق جمعه کوننه قدر امتداد ایدن محاربه‌ده — کندولرینه التجا ایدنلر مستثنا اولمق اوزره — اهالی‌یی قتل عام ایلدیلر .

٧٢٨ سنه‌سنده یاغمورلرك یاغمامسی ومتعاقباً چکرکه‌نك ظهوریله محصولاتی اتلاف وتاتارلرك — سیل بلا آسا — بوحوالی‌یی استیلا ایتملری کبی هر بریسی بربلده‌نك ثروتنی مبدل فقر وفاقه ایتمك شاننده‌ن اولان آفات متنوعه‌نك تأثیرات مخربه‌سیله دیاربکر ، میافارقین ، موصل ، اربیل ، ماردین ، الجزیره‌ده ظهور وکلدکجه تزیید دهشت ایدن قحط وبلا هرکسی ، اولادینی صاتوب اتمك تدارك ایتمسی مجبوریت قطعیه‌سنده بولندیره‌رق بغداده دخی — بردرجه‌یه قدر — ایصال دهشت ایلدی .

٧٦٠ ده ظهور وماوراء النهر ایله فارس ، عراق قطعه‌لرینی استیلا وبغدادی خلیفه‌سی « سلطان احمد » ایله « الشیخ اویس » ك اداره‌سندن نزع ایدن « تیمورلنك » موصلی دخی ٧٦٩ ده ید ضبطنه الوب « حسین بك » نامنده بر نائبنه تودیع ایتدکدن صکره بلاد رومه طوغری توجیه وجهه‌ٔ عزیمت ایتدی

٨٠٩ ده ترکستانده ظهور ایدن « آق قویونلی » و « قره‌قویونلی » قبیله‌لرندن الك اول یتیشان قره محمد اوغلی « قره یوسف » آذربیجان ، ماردین ، رها ، دیاربکر ، سیواس بلده‌لرینی زیر اداره‌سنه الدیغی صره‌ده موصلی‌ده بلاد مذکوره‌یه الحاق وفقط چوق یشامیوب وفات ایلدی .

برینه کچن اوغلی « فطلی بك » برسنه‌یه قدر ادارهٔ امور مملکت ایتدکدن صکره اوده وفات ایتمکله زمام اموری قره‌ایلول « عثمان بك » ید اداره‌سنه الهرق ٨١١ ده قره قویونلی طائفه‌سندن « بنی ارتق » دولتی طرفندن تملك اولنان ماردینی ضبط ایلدیکندن صاحبی بولنان بنی ارتق سلاله‌سندن « الصالح بن السعید الاسکندر » قهرندن ترك دغدغهٔ حیات ایتدی .

٨١٤ ده عثمان بك دخی وفات ایتمسیله اوغلی « حمزه » ملك پدره وارث اولدی . ٨٣٦ ده بموروطه نجمنده طولو یاغه‌رق خیلی مواشی وحیوانات واشجار ومزروعات محو وتلف اولدیغی کبی ٨٦٠ ده جزیرهٔ بن عمرده ظهوره کلان وموصل ، شهرزور ، عمادیه ، عقره‌یه سرایت ایدن طاعوندن دخی نفوسجه خیلی تلفات وقوعه کلدی .

٨٦٤ ده بغداد ایله موصل اره‌سنده رونما اولان فساد ، اختلافات واختلاله میدان وبناءً علیه برچوق قافله وقریه‌لرك یغما اولنمسنه سببیت ویرمش ایسه‌ده غدر وظلم ایله مألوف بولنان ملك « جهانکیر بن علی بك » ك وفاتیله اختلال واقع مبدل آسایش اوله‌رق حال قدیم عودت ایلدی .

٨٦٩ ده « اوزون حسن » ظهور ایدرك الك اول موصلی حوالیسیله برابر ضبط ایلدیکی کبی ٨٧٦ ده موصل ، دیاربکر ، اذربیجاندن جمع وامراسندن « یوسف » ك معیتنده سوق ایتدیکی عسکر ایله « توقاد » ی دخی زیر اداره‌سنه الدی .

٨٨٣ ده وفاتی وقوعبولوب برینه کچن اوغلی « خلیل » بر سنه ایکی ماه اجرای حکومت ایده‌بیلدیسه‌ده کندوسی اخلاق ذمیمه اصحابندن اولمسیله پدرینك امراسندن بری طرفندن قتل ایدیله‌رك ممالك متروکه‌یی « شاه یعقوب » ید ضبطنه کچیردی .

٨٨٥ ده ملك الاشرف « قیتبای » دیاربکر اوزرینه عسکر سوق ایله شاه یعقوبك عسکریله وقوع بولان محاربه‌ده ملك الاشرفك عسکری بوزولدیغندن فراره مجبور اولدیلر .

۸۹٦ ده شاه يعقوبك وفاتى اوزرينه يرينه « مسيح بك » وبعده برادرى « على بك » مقام حكومته كچديلرسه‌ده اخيراً زمام امور اوزون حسن بكك طورونى « رستم خان » ه انتقال ومدت حكومتى بش سنه امتداد ايلدى ٠

دولت ابد مدت عثمانيه جانب شرفجالبندن موصله نصب اولنان ولاة عظام حضراتى

۹٤۱ ده فردوس اشيان سلطان (سليمان) خان حضرتلرينك زمان سلطنتلرنده بغداد ، موصل ونواحيسى ممالك محروسهٔ شاهانه‌يه الحاق اولندى ٠ [۱]

۱۰۰۰ سنهٔ هجريه‌سى ربيع الاولنده « حسين پاشا » موصله والى تعيين اولنوب اوچ سنه‌قالدقدن صكره يرينه « سنان پاشا » نصب ايلدى ٠ [۲]

جنتمكان سلطان (سليم) خان حضرتلرينك زمان سلطنتلرنده مصر واليلكنده ايكن خطهٔ يمانيه‌نك اصلاحاتنه مأمور بيوريله‌رق اوراده موفق اولديغى فتوحات واصلاحاته مكافاةً عهده‌سنه مسند جليل صدارت توجيه وفردوس اشيان سلطان (مراد)خان‌حضرتلرى‌طرفندن « امير الحاج » نصب ايله شام واليلكنه تعيين ودفعهٔ ثانيه اوله‌رق ينه مقام صدارتى احراز ايلدكدن صكره بيكدرت تاريخنده ترك حيات مستعار ايلدى ٠

۱۰۳۰ ده موصل واليلكنه تعيين اولنان اشراف بلده‌دن‌يونس اوغلى « بكر پاشا » برسنه‌قالدقدن صكره بالانفصال ديكر ولايته تحويل و ۱۰۳۵ ده تكرارموصله اعاده‌وفقط موصل سورينى‌تعمير ايلديكى جهتله بوكا مكافاةً مدينهٔ « خربوط » اداره‌سى دخى مأموريتنه علاوه ايلدى ٠

۱۰٤۵ ده وقوع وفاتنه مبنى يرينه دياربكرده بولنان امراى عسكريه‌دن « محمد پاشا » و ۱۰٤٦ده بكر پاشا زاده « محمد پاشا » تعيين اولنديلرسه‌ده از برمدت ايچنده بوسلاله منقرض اولدى ٠

اندن اقدم يعنى۱۰۳۲ ده ظهور وبغدادواليسى « يوسف پاشايى » اعدام ايدن« بكر صو باشى » يى تأديب ايتمك اوزره اعزام قلنان دياربكرواليسى « حافظ احمد پاشا » نك عساكركليه ايله‌حركت‌ايلديكنى صوباشى خبر المسيله‌بالكز نامنه خطبه قرائتله سكه‌ضرب ايتمك اوزره بغدادى كنديسنه‌تسليم ايده‌جكنى « شاه عباس » ه وعد ايدرسه‌ده متعاقباً مشار اليه احمد پاشا بالمواصله بغدادى محاصره وبغدادك شاه عباسه تسليم ايدلميوب كندوسنك اداره‌سنه تركى مقتضاى ارادهٔ سنيه‌دن اولديغنى بالواسطه صو باشى‌يه تبليغ ايتمسيله ممنوناً حكم ارادهٔ خلافتپناهى‌يى انفاذايله بغدادك‌قبولرينى اچه‌رق اجراى‌حكومته‌مباشرت وبونك اوزرينه احمد پاشا محلنه عودت ايلدى ٠

بعده شاه عباس بغداده كلوب صوباشى‌يى انجاز وعده دعوت ايتديكنه قارشو كنديسندن روى مخالفت كورونجه غضب وحدتندن بغدادى شديداً محاصره وتضييق ايتدى ٠ درون بلده‌ده ايسه قحط وغلا برصورت مدهشه‌ده سرنماى ظهور اولمسيله تاب آور مقاومت اوله‌ميه‌رق شهرى شاه عباسه تسليمه مجبور اولديلر ٠

---

[۱] تاريخ الحاقدن بيك سنهٔ هجريه‌سنه قدر كوندريلان ولاتك تراجم احوالنه دسترس اولنه‌مامشدر

[۲] بو سنان پاشا قطعهٔ يمانيه‌يى فتح ايدن سنان پاشا دكلدر

بو صورتله بلده‌يی ضبطه موفق اولان شاه عباسك ايلك معامله واجرا آتی بكر صوباشی ايله برادری علی اغانی وبعده بغداد قاضيسيله نائبنی واهاليدن درت بيكه قريب نفوسی قتل واعدا وكتبخانه‌ده محفوظ برچوق كتب دينيه‌يی دجله نهرينه و « امام اعظم » و « عبدالقادر كيلانی » حضراتنك مراقد منوره‌لرينی تخريب ايتمك كبی فضايحدن عبارت اولوب بو حواليه كوندرديكی وزيری « قاسم خان » دخی كركوكی ضبط وبالمحاربه موصل واليسنی قتل ايله سر مقطوعنی شاه عباسه ارسال وموصلك زمام اداره‌سنی يد اعتسافه اخذ ايلدی .

شو معامله‌ٔ تحملفرسادن طولايی موصل جامعنك بانيسی عمريلردن « موسی » جزيره‌يه وبرادری « مراد خان » ديكر برادريله عماديه‌يه صاوشدقلری كبی اهاليسنك اكثريسی دخی بر طرفه هجرته مجبور اولمشلردر .

قاسم خان دخی اوچ سنه قدر موصلده مستقلاً اجرای حكومت ايدرسه‌ده بغدادك فتح واستردادی ايچون جنتمكان سلطان (مراد خان) رابع حضرتلرينك خطهٔ عراقيه‌يه تشريف همايونلری خبرينی آلور آلماز موصلده ديكيش طوتديره‌ميوب درحال فرار ايلدی .

بعده خاقان مشار اليه حضرتلری موصله مواصلت همايونلرنده برقاچ كون آرام واستراحتدن صكره بغداده طوغری تحريك لوای مظفريت وموصل ، اربيل ، كركوكدن جمع ايديلان عسكر اردوی همايونه الحاق اولنه‌رق بو هيئت معظمه ايله بغداده بالمواصله فتح واستردادی ميسر كردهٔ رب عزت اولدی .

موصلك بو صورتله دست اجانبدن استرداد ايدلمسی اوزرينه ١٠٩٥ ده « علی كدوم » لقبيله معروف « علی پاشا » و ١١٠٣ ده عهده‌سنه رتبهٔساميهٔ وزارت توجيهيله مصطفی پاشا والی سنه قالدقدن صكره بغداد والیٔ سابقی « علی پاشا » موصل واليلكنه تعيين اولنديلر .

١١١٩ ده شاه‌سوار زاده « السيد شريف پاشا » بالتعيين از برمدت صكره عزل ايديله‌رك ينه دفعهٔ ثانيه اوله‌رق اوغلی مصطفی پاشا نصب ايدلدی .

١١٢٣ ده ابراهيم پاشا تعيين اولنمش وزمان اداره‌سنده ظهوره كلان قحط وغلادن طولايی اهالی اطراف واكنافه هجرت ايتمشلردر .

١١٣٩ ده موصل واليلكی اشراف بلده‌دن « عبد الجليل » زاده « اسماعيل پاشانك » عهده‌سنه توجيه اولنوب مشار اليه موصلده بعض اصلاحاته موفق اولمشدر .

١١٤٠ ده دارنده‌لی « حسين پاشا » تعيين وبرمدت صكره انفصالی وقوعبوله‌رق ايكنجی دفعه موصله اعاده ايدلدی .

١١٤٣ ده اسماعيل پاشانك مخدومی الحاج « حسين پاشا » تعيين اولنديغی كبی انفصالندن وروم ايلی طرفلرنده بعض منصبلرده كزدكدن صكره دخی سكز دفعه موصل واليلكنده بولنمش و ١١٤٧ ده عهدهٔ استبهالنه رتبهٔ ساميهٔ وزارت توجيه بيورلمشدر .

آتيده كوستردلديكی اوزره مشار اليه ايران ايله ايكی دفعه محاربه ايتمشدر .

(برنجی محاربه)

١١٤٥ ده بغدادی ضبط ايدن « شاه طهماسب » وزيری « نركس خان » نك قوماندا سی التنده سكز بيك قدر قوهٔ جنوديه‌يی موصله طوغری اعزام ايلدی . ايران عسكرينك موصلك جهت جنوبيه‌سنده

« والشيخ محمد الفزلانی » قدس سره حضرتلرينك تربه‌سی اتصالنده‌واقع برتپه اوزرنده « علی كدوم پاشا » طرفندن انشا اولنوب الان آثاری موجود اولنان قصرك جوارنده بغتةً ظهور ايتديكنی خبر آلان مشار اليه الحاج حسين پاشا متخلق اولديغی غيرت دينيه وحميت وطنيه وشجاعت فطريه‌سی سائقه‌سيله مملكته مستولی اولان عسكرك كثرتنه باقميه‌رق بالجمله اقربا وتعلقاتی عساكر موجوده ايله برابر آلوب بالذات دشمنك قارشوسنه چيقدی .

اوكون صباحدن ايكندی‌يه قدر دوام ايدن شدتلی ودهشتلی محاربه‌ده پاشای مشار اليهك عقللره حيرت ويره‌جك صورتده دليرانه وقوعبولان مصادمهٔ شديده‌سی تأثيراتيله دشمن عسكرينك برچوغی تلف واسير وقوماندانلری نركس خان دخی قتل ايدلمسيله ايران عسكری فرار ومشار اليه حسين پاشا مظفراً بلده‌يه عودت ايلديلر .

اندن صكره مملكتك استحكاماتنی تحكيم ايتمك نيت خيريه‌سيله موصل اهاليسنی جمع ايدرك سورك اطرافنده خندقلر وبونلرك ايچنده ومناسب موقعلرده درين قيولر حفر ايله سورك ايجاب ايدن يرلرينی ترميم وهرطرفنی ترصين وتحكيم ايلدی .

(ايكنجی محاربه)

١١٤٩ ده شاه طهماسبك وفاتی اوزرينه ممالك ايرانيه‌يی استيلا وضبط ايدن « نادر شاه » ممالك محروسهٔ شاهانه‌يه‌ده تعرضه يلتنمك فكريله بغدادی محاصره ايدرك برمدت تهديدات ايله مشغول ايلدی .

او اثناده بغداد واليسی بولنان وزير احمد پاشا ابتدا موصلی ضبط ايتدكدن صكره بغدادی حربسز تسليم وكندوسنه اطاعت ايده‌جكلری يولنده نادر شاهه كوندرديكی خبر اوزرينه امرا واتباعندن ماعدا اوچيوزبيك عسكری مستصحباً موصله توجيه وجههٔ عزيمت واولاً كركوكی ومؤخراً اربيلی برمدت محاصره وتهديددن صكره ضبط ايلدی .

اربيلك ضبطندن صكره ايران رئيس العلماسی « علی اكبر » امضاسيله ظاهراً موصل مفتيسی « السيد يحيی » افندی‌يه ومعناً والئ بلده الحاج حسين پاشا ايله عمومه خطاباً قلمه النوب كوندريلان مكتوبك وصولنده والئ مشار اليه مملكتك كبار وصغارينی دجله كنارنده «مقام خضر» نامی ايله معروف « جامع الاحمر » ده جمع واحضار ايله علناً قرائت ايتديردی .

مكتوبك قرائتنی متعاقب الحاجی حسين پاشا آرای عموميه‌يه مراجعت ايلدكده ذوات موجوده « سز بزم اوزرمزه والی وامور بلده‌مزك مدبری ومحافظه‌سی ايچون پادشاهمزك امينی اولديغكزدن من كل الوجوه مطاع اعالی واصاغرسكز بوبابده امر واراده‌كزه روی مخالفت كوستره‌بيله‌جك ايچمزده هيچ بركيمسه يوقدر اختيار بيورديغكز شی هرنه ايسه اجرا بيوريكز » مألنده جواب ويرملری اوزرينه مفتی السيد يحيی افندی طرفندن برفرد قالنجه‌يه قدر محاربه ايتمكدن چكنميه‌جكلرينی ومملكتك تسليمی كبی بردنائتی اصلا قبول ايتميه‌جكلرينی متضمن شديد المآل برجوابنامه تسطير وايلچی‌يه تسليماً تسيير اولندی .

متعاقباً مشار اليه دقيقه فوت ايتميه‌رك برطرفدن مملكتك سورينی تعمير ومقتضی خندقلر حفر ايله لوازمات حربيه‌يی تدارك ايتمكه وديكر طرفدن بلده‌نك تسلطات اعدادن مصونيتی تأمين ايچون جبال

وتلالده بولنانلرك كافه‌سى شهرك اطرافنه جمع ايدلمك اوزره خواص وعوامه اوامر مخصوصه كوندرمكه باشلادى .

نادر شاهك عسكرى دجله نهرينك جهت شرقيه‌سنده وموصله بر ساعت مسافه‌ده كائن « يارمجه » قريه‌سنده كورنمسيله حاجى حسين پاشانك ويرديكى امر اوزرينه حلب واليسى حسين پاشا معيتنده‌كى عساكر واتباعيله ووالئ مشار اليهك ياننده بولنان « كويسنجق » حاكمى « قوج پاشا » دخى برابرنده اولان بشيوز قدر عرب سواريسيله حركته آماده بولنديلر .

دشمن عسكرى ترتيب صفوف ايدرك اوفضاى واسعده چكركه كبى منتشر اولدقلرندن بونلرك اوزرلرينه مشار اليه حاجى حسين پاشا يكرمى درت ياشنده بولنان برادرى « عبدالفتاح بكك » قوماندا سنده برفرقهٔ عسكريه سوق ايلدى . موما اليه نهرى عبور ايدرك شدتلى هجوملرله محاربه‌يه باشلادى ايسه‌ده يكرمى بش بيك راده‌سنده بولنان دشمن عسكرى عبد الفتاح بكله معيتنده‌كيلرينك خط رجعتلرينى قطع ايتمك اوزره ارقه طرفلرندن طولاشوب عسكرى اورته‌يه وعادتا آبلوقه آلتنه الديلر .

لكن بو محاصره وتضييق، شجاعت وبسالتدن برر نمونهٔ مجسمه اولان عساكر عثمانيه‌يه اصلا فتور ويرميوب دشمنه دليرانه هجومده دوام ايلديلر ايسه طرفيندن تلفات واقع اولمسندن وخط رجعتلرينك انقطاعى فن حرب نقطه‌سندن اويه‌ميه‌جغندن فرقهٔ منصوره كمال مهارتله دشمنك خط حرب وانحصارينى ياره‌رق ونهردن عبور ايدرك مملكته عودت وقلعه‌نك قپولرينى قپايوب اورادن لشكر اعدايه مقاومت ايچون ايجاب ايدن حاضرلقلره مسارعت ايتديلر .

ايرتسى كونى اوچيوز بيك راده‌سنه قريب دشمن عسكرى سالف الذكر يارمجه قريه‌سنه كله‌رك آرام وحاجى حسن وحسين پاشالرى تهديد وتخويف مقصديله برايلچى دها اعزام ايدوب هر حالده بورايى ضبط ايده‌جكلرى جهتله بيهوده بوقدر قان دوكمك واموال واشيانك اتلافنه سببيت ويرمك كار عقل اولمديغندن دائرهٔ اطاعته كيرملرى يولنده خبر كوندرديلر .

متانت قلبيه واصابت رأى ايله حماست وغيرت وطنيه‌يه مالك وجداً دولت وملته صادق اولان حاجى حسين پاشا نائل رتبهٔ جليلهٔ شهادت اولنجه‌يه وبر نفر قالنجه‌يه قدر محاربه‌دن فارغ اولميه‌جقلرينى وبناءً عليه كنديلرنجه هر نه يامق متصور ايسه موقع فعله قويمقده مختار بولندقلرينى ايلچى‌يه جواباً بيان واعاده ايتدى .

بو جواب رد اوزرينه التى كون صكره نادر شاهك عسكرى دجله نهرينى عبور ايله بلده‌يى احاطه وكندوسيده مملكتك درت طرفنى سير وتماشا ايتدكدن صكره مترس يرلرينى وايجاب ايدن طابيه‌لرى ترتيب وتعيين ايله قلعه‌يه قارشو اون ايكى برج انشا ايتديردى .

بونى متعاقب دشمن طرفندن بلده‌يه مرميات آتلمغه وبلده‌نك سور واطرافندن دخى كنديلرينه مقابله‌يه مباشرتله محاربه‌يه مسارعت ايدلدى .

محاربه‌نك بو صورتله فائده وغالبيتى مفيد اوله‌مامسنى كورن دشمن ، مملكت سورينى التندن لغملر آچمق ونردبان ايله چيقمق كبى تدابيره مراجعت ايلديلر سه‌ده بونلردنده بر فائده كوره‌ميه‌رك منهزماً رجعته مجبور ايدلديلر . آنف البيان محاربه‌ده دشمن عسكرندن قتل اولنانلردن ماعدا جمعه كوننه تصادف ايدن صوك محاربه‌ده دخى ٥٤٠٠ تلفات وقوعه كلمشدر .

دشمن اردوسى بلده‌نك مدافعه‌سى امرنده محير عقول اوله‌جق صورتده ابراز بسالت وشجاعت اولنديغنى وحركات وتدبيرلرينك كندولرنجه داعئ اضمحلال اولمقدن باشقه برفائده‌يى منتج اولماديغنى وابتداى محاربه‌ده ديدكلرى كبى برفرد قالنجه‌يه قدر بلده‌يى تسليم ايتامكه برعزم جدى ايله چاليشدقلرينى كورنجه حصول مقصددن بتون بتون مأيوس اوله‌رق وطريق مصالحه‌يى اختيار ايتمكدن بشقه بر چاره بوله‌ميه‌رق عقلاى بلده‌دن ايكى ذاتك طرفلرينه ارسالنى پاشاى مشار اليهمادن طلب ايتديلر •

بونك اوزرينه حاجى حسين پاشا موصل قاضيسى وشافعى مفتيسى على افندى ايله اشراف مملكتدن قره مصطفى بكى قاضى كند قريه‌سنده بولنان نادر شاهك چادرينه كوندرى •

نادر شاه ، مومى اليهمايى درحال حضورينه قبول ومحاربه‌ده كنديلرندن مشاهده ايلديكى ثبات ومتانت وشجيعانه مقاومتلرينى تحسين ايتدكدنصكره « دفع قيل وقال ورفع نزاع واختلال ايچون صلح ومسالمت طلبنده بولنديغمى وشايد نيتلرى ينه محاربه ومقاتله ايسه انى بيان واشعار وبو ايكى صورتدن هانكيسنى اختيار بيوررلرسه دولت عليهٔ عثمانيه‌يه عرض واخبار ايتملرينى سلام مخصوصمله ايكى وزير عاليشانه تبليغ ايدكز » بولنده افادهٔ حال ايدرك وكندولرينى خلعت فاخره ايله تلطيف ايليه‌رك شيخ الاسلامى على اكبرك چادرينه كوندردى •

على اكبردخى درحال چادردن چيقوب مسافرلرينى استقبال ورسم خوش آمدى‌يى ايفا وفوق العاده اعزاز واكرام ايله والى پاشانك تدابير صائبه‌سندن واهالى وعسكرك شجاعت ومتانتلرندن بحث ايله مدح وستايشلرينه حصر مقال ايتدكدنصكره شاهك پاشالر نزدنده كوزل آتلر بولنديغنى تحقيق ايتمش اولديغندن برقاچ رأس اهدا بيوريلور ايسه ممتدار اوله‌جغنى سويلمكله مجلسه ختام ويرلدى •

سفيرلر محللرينه عودت وكيفيتى نقل وحكايت ايتملرى اوزرينه پاشاى مشار اليهما سكز رأس اعلا آتلر آييروب ومكملاً تزيين ايتديروب والى پاشا عمزاده‌سى الحاجى قاسم اغا ومحافظ پاشا دخى مير آخورى واسطه‌لريله شاهه كوندرديلر • آتلرك كوندرلمسندنطولايى نادر شاه اظهار ممنونيت ومسرتله آتلرى كتيرانلره فاخر خلعتلر وكندولريله اتباع وخدمتكارلرينه يوزر آلتون اعطا ونزدلرنده بولنان اسرايى برابرجه تدقيق وارسال ايله كندى اسيرلرينى دخى استحصال ايلدى •

بو صورت حسنه ايله عقد رابطهٔ صلح ومسالمت ايدلدكدنصكره ايران شاهى شهر رمضان شريفك دردنجى كونى ايرانه طوغرى حركت ايتدى • مشار اليه حاجى حسين پاشا دخى اول وآخر نادرشاه ايله اولان محاربه‌نك صورت وجريان ووقوعنى وبوبابده‌كى مظفريتى حاوى تنظيم ايتديكى عريضهٔ مفصله‌يى مخدومى محمد امين بكه توديعاً جنتمكان فردوس آشيان سلطان محمود خان حضرتلرينه رفع وتقديم ايلدى • مملكتك تسلط اعدادن مصونيت ومحافظه‌سى امرنده مشار اليهك واقع اولان همت وخدمتى محظوظيت سنيهٔ پادشاهى‌يى موجب اوله‌رق مكافاةً مرصع بر قلنج ايله خلعت فاخره احسان واوغلى محمد پاشا رتبهٔ مير ميرانى ايله تلطيف بيوريله‌رق وظيفه‌لرينى حسن ايفا وشان وشرف وزارتى اعلا ايلملرندن طولايى پاشاى مشار اليهمايه خطاباً صورتى زيره درج ايله تزيين صحيفهٔ مفخرت ومباهات اولنان خط همايون شوكتمقرون شهنشاهى شرفصدور بيورلدى •

﴿ صورت خط همايون ﴾

« سزكه وزيران مشار اليهماسز محافظهٔ قلعه ومدافعهٔ دشمندن سزك ومعيتكزده اولان »
« رؤساى عسكر واحاد لشكر قوللرمك ظهوره كلن خدمتكز مشكور اولوب دعاى »
« خير سريع التأثير پادشاهانه‌مه مظهر اولمشسزدر برخوردارين اوله‌سز وفيما بعد دخى »
« آغور دين ودولت عليه‌مده مساعئ مبروره وجوده كتيرمكه جمله‌كز بذل مقدور »
« ايليه‌سز . »

همت عاليهٔ خداپسندانه وغيرت وشجاعت وطنپرورانه‌سى ايله ابدياً ابقاى نيكنـام ايدن مشار اليه حاجى حسين پاشا ١١٠٦ تاريخنده تزيين كهوارهٔ وجـود ايدوب ١١٧١ سنه‌سنده التمش بش ياشنده اولديغى حالده عازم كلشنسراى جنان اولمغله موصل واليلكى مخدوملرندن محمدامين پاشايه توجيه بيورلدى

١١٨٠ تاريخنده عهدهٔ استيهالنه رتبهٔ ساميهٔ وزارت احسـان وبر سنه موصـلده قالدقدنصكره دياربكره تعيين اولندى اوراده دخى التى ماه اجراى حكومت ايدرك وشرفصـادر اولان ارادهٔ سنيهٔ حضرت خلافتپناهى اوزرينه روسيه محاربه‌سنده بولنه‌رق اظهار شجاعت وابراز مأثر همت ايلدكدنصكره اسير ايدلدى .

بش سنه تحت اسارتده قالوب ١١٨٩ تاريخنده وقوعبولان مصالحه‌يه مبنى درسعادته كله‌رك جنتمكان سلطان عبد الحميد خان اول حضرتلرينك حضور شاهانه‌لرنده مثول شرفنه والتفات سنيهٔ ملوكانه‌لرينه نائليتله موصله عودت وايكى بچق آى قدر دها اجراى حكومت ايلمسنى متعاقب ارتحال دار اخرتله پدرينك مدفون اولديغى جامع شريف خارجنده دفين خاك مغفرت اولدى . [رحمة الله عليهما]

وقتيله موصل اهاليسى بيننده واقع اولان حرب وجدالدن طولايي بغـداده كونديلان اسماعيل پاشا زاده عبد الفتاح پاشا بغداد واليسنك انهاسى اوزرينه عهده‌سنه رتبهٔ مير ميرانى توجيهيله موصل واليلكنه تعيين اولندى .

بعده رتبهٔ ساميهٔ وزارتله طرابلس غرب واليلكى علاوهٔ مأموريت اوله‌رق عهده‌سنه توجيه بيورلمسيله عمزاده‌لرندن احمد اغايى يرينه بالتوكيل حجازدن عودت ايتمكده اولان حجاجه ذخيره ولوازمات سائره ايصال ايتمك اوزره ١١٨٥ سنه‌سى صفرنده شام شريفه متوجهاً حركت ومؤخراً ارتحال دار آخرت ايتمسيله جنازه‌سى موصله نقل ايديلوب مقبرهٔ مخصوصه‌لرنده دفن اولندى .

انك اوزرينه موصل واليلكى محمد امين پاشانك مخدومى سليمان پاشانك عهده‌سنه توجيه بيوريله‌رق مملكتك اصلاح احوالنه مباشرت ايلمكده ايكن انفصال ايلدى .(١١٩٠) ده تكرار تعيين اولنوب ايكى سنه اجراى حكومت ايتدكدن صكره ينه عزل ايديله‌رك يرينه ماردين محافظى وسابق بغـداد واليسى حسن پاشا كوندرلدى. اخيراً مشار اليه ديكر ولايتلره تحويل اولنوب اوراده برمدت بولندقدنصكره ١٢٠٠ تاريخنده دفعهٔ ثالثه اوله‌رق موصله تعيين ايدلدى .

ايدن صكره بغداد واليسنك وقوعبولان انهاسى اوزرينه خدمت كتابتده بولنان عبد الباقى پاشا رتبهٔ مير ميرانى ايله موصله تعيين واو ارالق اجراى شقاوته باشليه‌رق مارين وعابرينك اموال واشياسنى غصب وغارته وقتل نفوس كبى احوال خونريزانه‌يه تصدى ايدن طائفهٔ يزيديه‌نك اصلاح احوالرينه مأمور ايدلدى ٠

اولا وقوعبولان محاربه‌ده يزيديلر مغلوب اوله‌رق فرار ايلديلرسه‌ده متعاقباً تكثر وتجمع ايدوب آنسزين اوزرلرينه هجوم ايله عبد الباقى پاشا وبرادرى عبد الرحمن بكى يوز قدر عسكر ايله برابر قتلى ايتديلر ٠

عبد الباقى پاشانك وفاتى اوزرينه محمد امين پاشا زاده « محمد پاشا » والى ثانى وسليمان پاشا زاده « نعمان بك‌ده » محمد پاشايه نائب نصب اولنه‌رق بر مدت صكره موصل واليلكى تكرار سليمان پاشانك عهده‌سنه توجيه اولندى ٠

۱۲۲۲ ده سليمان پاشانك وقوع انفصالنه مبنى برينه رتبهٔ ميرميرانى ايله « نعمان پاشا » تعيين اولنديسه‌ده دوچار اولديغى علتدن طولايى استعفا ايتمكله ۱۲۲٤ ده موصللى بكر افندى زاده « احمد پاشا » تعيين اولنمش واوصره‌ده وقوعه كتيريلان اختلالده احمد پاشا قتل ايدلديكندن برينه نصب اولنان وزراى عظامدن عبد الجليل زاده « محمود پاشا » ايكى سنه صكره وفات ايتديكى كبى واليلكه رتبهٔ ساميهٔ وزارتله نصب اولنان « سعداه پاشا » نك دخى ۱۲۲۸ ده وفاتى ويرينه تعيين اولنان « احمد پاشا » نك ۱۲۳٤ ده انفصالى اوزرينه عبد الجليل زاده احمد پاشا تعيين اولنمش ايسه‌ده انك‌ده يكرمى كون صكره ارتحال دار بقا ايتمسى جهتله والئ سابق ديكر احمد پاشا بتكرار موصل واليلكنى احراز ايلدى ٠

۱۲۳۷ ده احمد پاشا تكرار عزل ايديلوب عبدالجليل سلاله‌سندن « عبد الرحمن پاشا » رتبهٔ وزارتله كونديريلورسه‌ده مزاجنه طارى اولان انحرافدن طولايى يحيى پاشا قائممقام نصب ايدلمش ومتعاقباً عبد الرحمن پاشانك وفاتى جهتيله واليلك ۱۲۳۸ ده يحيى پاشانك عهده‌سنه توجيه بيورلمشدر ٠

درت سنه صكره محمود پاشانك مخدومى « عبد الرحمن پاشا » تعيين اولنوب ۱۲٤۳ ده كندوسيله كتخداسى بولنان « محمد پاشا » بعض ارباب فساد طرفندن قتل اولندقلرندن واليلك ۱۲٤٤ ده سليمان پاشانك حفيدى « محمد امين پاشا » يه وبرسنه صكره عمريلردن حسن افندى زاده « قاسم پاشا » يه توجيه بيوريلورسه‌ده مشار اليه قاسم پاشا بغداد واليسى « داود » پاشا طرفندن اعدام اولنمغله برينه ۱۲٤۷ ده روم ايلى بكلربكيلكى رتبهٔ رفيعه‌سيله يسن افندى زاده « سعيد پاشا » و ۱۲٤۹ ده دفعهٔ ثانيه اوله‌رق « يحيى پاشا » و ۱۲۵۰ ده تكرار سعيد پاشا تعيين اولنديلر ٠

سنهٔ مزبوره‌ده سعيد پاشا عزل ايديلوب برينه تعيين اولنان انجه بيراقدار زاده « محمد پاشا » معيتنده اوچ بلوك عساكر نظاميه وبشيوز نفر « هايته » [۱] ويوزنفر ارنوود وايكى يوزنفر « عقيل » تعبير اولنان برلى عسكرى موجود اولديغى حالده موصله كله‌رك تمشيت اموره مباشرت ايلدى ٠

التى آى صكره موصلدن جمع وتدارك ايتديكى نفير عامى يكيچرى اغالريله برابر آلوب رفع علم عصيان واستقلاليت ايدن عماديه متصرفى كرد « اسماعيل پاشا » نك اوزرينه كيدرك بالمحاربه كندوسنى عسكريله برابراً مغلوباً فراره مجبور ايتدكدن صكره اورادن (الكرى عرب) دنيلان قريه‌يه عزيمت

[۱] هايته اسكى ضبطيه اصولنده بر نوع محافظلردر

ايله يزيدی طائفه‌سنك رئيسنی قتل واعدام ايدوب موصله عودت ايلدی .

بعده اسباب ولوازمات انشائيه وسائره‌يی جمع واحضار ايله اليوم موجود بولنان قشله‌لرك وايجاب ايدن ابنيه‌نك انشاسنه مباشرت ايلمكده ايكن (رواندز) بكنی طوتمق اوزره كردستانك اصلاحنه مأمور بيوريلان (مصطفی رشيد) وبغداد واليسی (علی پاشا) لر ايله برلكده كيدوب رواندز بكنی طوتدقدن صكره عماديه وعقره ونواحيسنی دائرهٔ اطاعت وانقياده ادخال وعماديه متصرفی اسماعيل پاشايی بغداده بعد الايصال مصطفی رشيد پاشا رواندزدن درسعادته ومحمد پاشا ايله علی پاشا موصله عودت ايدرك قشله‌لری اكمال وبرطاقم طوپلر دخی اعمال ايتديرديكنی متعاقب موصلدن عسكر المق تشبثنده بولندی . بونك اوزرينه اهالی ارائهٔ روی عصيان ومخالفت وحتی نزدلرينه كوندريلان ديوان افنديسنی قتله بيله جسارت ايتدكلرندن محمد پاشا يكرمی قطعه جسيم طوپی مملكتك حذاسنه بالترتيب انداخت ايتديره‌جكی صره‌ده علی پاشا يتشمسيله مملكتی طوپه طوتمقدن فراغت ايدرسه‌ده درون بلده‌يه سوق ايتديكی برقاچ بلوك نظاميه عسكری ايله بو ايشده ذيمدخل اولانلرك اكثريسنی قتل واموال واشيالرينی مصادره ايتمكله برابر ارباب عصياندن بعضيسنی بصره‌يه تبعيد وقصورينی عسكره قيد ايتمك صورتيله امور بلده‌يی اصلاحه واستقرار امن وآسايشه موفق اولدی .

اليوم موجود بولنان تلغرافخانه‌يی طوپخانه اتخاذ ايدوب رواندزدن جلب ايتديكی اوسته رجب وسائر ارباب صنايع واسطه‌سيله ايشه برامبان طوپلری اذابه واكا بدل متعدد طوپ وهوان طوپلری وانواع مرميات اعمال واحضار ايلدی .

الحالة هذه پياده قشله‌سنك قپوسی اوكنده موضوع ايكی طوپدن بريسی ذكر اولنان طوپلردندر.

حبسخانه‌ده بولنان اصحاب جرائمی دخی استخدام ايدرك سكسان قطعه طوپ ولزومی قدر باروت اعمال وعساكر شاهانه‌يه نان عزيز طبخی ايچون اون باب فرون ايله عند الايجاب استخدام ايدلمك اوزره بر منزلخانه انشا ودروننه يدی يوز استر واولمقدار دوه ربط وآماده ايلدی .

مشار اليه محمد پاشا عساكر موجوده ومهمات حربيه‌سيله تلعفره كيدوب اون بش كون محاربه‌دن صكره اورايی ضبط واهاليدن مناسب اولانلرنی عسكرينه ضم والحاق ايدرك سنجاره طوغری حركت وقارشوسنه چيقان سكنه واهالينك خيليسنی وقوعبولان شدتلی محاربه‌ده اتلاف ايدوب رؤس مقطوعه‌لرينی عبرةً للسائرين موصله كوندردی .

سنجاری دخی بو صورتله زير اداره‌سنه الحاق ايتدكدن صكره ماردينه متوجهاً تحريك لوای مظفريتله ماردينی آلتی آی محاصره ايدرك قلعه‌نك ايكی قپوسنی هدم واهالينك بعضيسنی قتل وبعضيسنی سلك جليل عسكری‌يه قيد ايتمكله كندولرينی دائرهٔ اطاعته ادخال واورادن (شمر) لری دخی بالتعقيب شيخلرينی فرات نهری قربنده و(بضيره) نام موقعده دردستله موصله عودت ايلدی .

بونی متعاقب عماديه ايله جبال سائره اهاليسندن كورديكی امارهٔ عصيان اوزرينه اوطرفه‌ده كيدوب عماديه‌يی برسنه قدر محاصره ايدرسه‌ده موقعك وضعيتی استحكامات طبيعيه‌دن اولمسيله اول امرده قلعه‌يی فتحه موفق اوله‌ميه‌رق بعده برطرفدن لغملر آچمق وديكر طرفدن طوپ وهوان آتمق صورتيله قلعه‌نك برجهتنی هدم ايتديردی .

بونك اوزرينه عماديه‌نك پاشا وبكلری درحال دخالت ومملكتی تسليمه مسارعت ايتملريله محمد پاشا

ذكر اولنان پاشا وبكلری وبعض رجال ونسائی الوب موصلده اسكان وكندولرينه مناسب معاشلر تخصيص ايلدی .

مشار اليهك زمان اداره‌سنده سوقاق وچارشولرده ديلنجيلره پك نادر تصادف ايديلوردی. آداب عموميه‌يه واحكام شرعيه‌يه مغاير حركاتده بولنانلری طوتوب نهره آتمق كبی شدتلی مجازات ترتيب ايلمسی يوزندن فحشيات دخی منعدم حكمنده ايدی .

اوتاريخده اهالينك وحشت مزاجی حسبيله حكومته لايقيله انقياد واطاعت ايتملری مشار اليهی بويله شدتلی مجازات ترتيبنه مجبور ايدرك بوسايه‌ده اهالی‌يه حدلرنی بيلديرمشيدی .

سكز سنه امتداد ايدن مدت حكومتنده خيلی اصلاحاته وبلده‌نك داخل وخارجنده حصول عمران وترقياته موفق اولوب آثار خيريه‌سندن الان استفاده ايدلمكده بولنمشدر .

اليوم موجود بولنان حكومت قوناغی ايله اتصالنده‌كی پياده وخراب سواری قشله‌لرنی وعسكری خسته‌خانه‌سنی وميدان غلالده واقع جامع شريفی وكورديكی رؤيا اوزرينه « دانيال » علی نبينا وعليه الصلاة والسلام افندمز حضرتلرينك مقام منورلری بولنان تربهٔ شريفه‌يی مجدداً بنا وانشا ايتمشدر .

اتخاذ ايتديكی مسلك سياست بولنديغی زمانك حال واقتضاآتنه مبنی حسن تأثير حاصل ايدرك اهالی نائل امنيت وراحت اولمشلردی .

مشار اليه ۱۲۵۹ سنه‌سی ذی الحجه‌سنده التمش بش ياشنده اولديغی حالده دوچار اولديغی اسهال علتندن رهاياب اوله‌ميه‌رق ترك عالم فانی ايتمكله نعش غفران نقشی انبيای عظامدن « نبی شيث » عليه السلام حضرتلرينك جامع شريفی اتصالنده‌كی مقبرهٔ مخصوصه‌ده مدفوندر .

[رحمة الله عليه رحمةً واسعة]

ولايتك احوال زراعيه‌سى

(قسم)

[١]

جناب حقك ولايتمزه بر بخشايش الهيسى اولان قوهٔ انباتيه سببيله كرك نفس مركزده وكرك اكثر ملحقات ولايتده هر درلو مزروعات ومحصولات وفواكه واشجار وسائره مبذول دنيله‌جك درجه‌ده يتشمكده‌در . انجق اقليم زراعيسى متخالف يعنى بعض يرلرده صغوق وبعض محلارده صيجاق دها زياده اولديغندن حاصلات وسائره‌نك زمان ادراكى متفاوت بر راده‌ده‌در .

طوپراق : ولايتمز اراضيسنى تشكيل ايدن طوپراقلر مختلف جنس وطبيعتده اولوب برقسمى اتربهٔ اصليه‌دن وبرقسمى‌ده اتربهٔ منتقله‌دن معدود واقليمه نظراً قوهٔ انباتيه‌لرى وسط درجه‌دن افزون اولديغندن هر نوع محصولات زراعيه نمونيتى موجب بر صورتده يتشيور .

موصله تابع سنجار وكركوكه ملحق اربيل قضالريله التون كوپرى ناحيه‌سى قوهٔ انباتيه‌جه ولايتمزك اك مشهور يرلرندن معدوددر .

اقليم زراعى . — ولايتمزده يازين ميزان الحراره اوتوز التى ونهايت قرق ، قرق ايكى‌يه واصل وقيشين دخى صفر درجه‌دن اون ايكى‌يه تنزل ايدرك وسطى اولمق اوزره اوتوز ايكى واوتوز اوچ درجه‌ده اولديغندن محصولات زراعيه‌نك اك مهملرى طبيعى بر صورتده يتشه‌بيلور .

بعشيقه ، بحزانى ، عين سفنى وباعذره وپيرستك وشيخ عدى قريه‌لريله عقره قضاسنده زيتون حال طبيعيده نشو ونما بولديغى كبى شتانك بر درجه‌يه قدر معتدل كچديكى بعض يرلرده‌ده انجير ، طاتلى واكشى ليمون ، تورنج ، وبونلر درجه‌سنده حرارته محتاج دها بعض اشجار ونباتات يتشمكده‌در . يالكز ولايتك جهت شرقيه‌سنده واقع عماديه قضاسيله بروارئ بالا ونيروه وريكان ناحيه‌لرى وشرق جهتنده كائن عقره قضا وزيبار ناحيه‌سى پك مرتفع اولدقلرندن بورالرده قيش ابى ممتد اولمقده وبناءً عليه مواقع مذكوره‌ده حبوبات وسائر فواكه كيچ ادراك ايتمكده‌در .

ولايتمزك احوال اقليميه‌سنه دائر لايقيله تحقيقات وتحريات فنيه ياپيله‌مديغندن بوجهتدن صرف نظرله حال طبيعيده يتشمكده اولان نباتاتك جنس ونوعلرى حقنده برقاچ سوز سويليه‌بيلورز .

برنجيسى . — ليمون وتورونج اقليميدركه بوده ولايتك پك جزؤى برقسمنى وصغوق روزكارلردن محفوظ صيجاق يرلرى تشكيل ايدر . كركوك سنجاغيله صلاحيه قضا وشقلاوه ناحيه‌سى وخرتوودهكان قريه‌لرينك برقسمى بو اقليمدن معدوددر .

ايكنجيسى . — زيتون اقليميدركه ولايتك جهت شرقيه وشماليه‌سنده كائن وبالاده اسملرى مذكور اولان محلاره منحصردر . بو اقليم داخلنده اولدقجه مبذول بر صورتده زيتونلك ، باغ ودوت باغچه‌لرى واردر .

اوچنجيسى . — حبوبات اقليميدركه ولايتك برچوق اقسامنى محتويدر . بواقليمده هر نوع

حبوبات ونباتات پك مكمل يتشديكي مثللو نسبةً صيجاق اولان بعض يرلرده‌ده اشجار مثمره‌نك انواعی واوزوم باغلری دخی يتشور .

ولايتمزك اك محصولدار يرلری بواقليم داخلنده‌در . بواقليمده اك زياده حبوبات يتشمكده اولدقدن بشقه قابل اسقا اولان محللرنده‌ده سيسام ، مرجمك ، چلتيك وبوكا مماثل برچوق محصولات نشو ونما بولمقده‌در .

دردنجيسی . — اورمان اقليميدركه بوده نفس موصلده وكركوك سنجاغی داخلنده ملحه ناحيه‌سيله سائر بعض مواقعده واقع ايسه‌ده بونك ترقياتنه خدمت ايدلمديكی ايچون حاصلاتی واحتوا ايلديكی اشجار انواعی پك محدوددر .

(قسم)

[٢]

﴿محصولات زراعيه﴾

طوپراغنك اولدقجه تنوع وقوهٔ انباتيه‌سنك فوق العاده‌لكيله مشهور اولان ولايت اراضيسی داخلنده برنجی درجه‌ده اهميتی حائز نباتات مزروعه ايله محصولات حيوانيه‌در . بونلر حقنده وهلةً برفكر مجمل حاصل ايتمك محصولات مذكوره‌نك نره‌لرده ونه حال وصورتده يتشمكده اولديغنی آيرو آيرو كوسترمكه وابسته اولديغندن بروجه آتی ذكر وبيان ايديورز .

« برنجيسی »

محصولات ارضيه — نباتات غذائيه

حبوبات متنوعه . — ولايتك هرطرفنده حبوباتك باشليجه انواعندن اولان بغدای ، آرپه ، مصر داری ، سيسام ، ماش ، كليتلی برصورتده يتشمكده‌در .

مركز سنجاغنك برچوق يرلری وخصوصيله سنجار ، دهوك ، عقره ، اربيل قضالری اك زياده متنوع حبوبات يتشدبرن يرلردندر . بونلردن بشقه دهوك قضاسنده كليتلی مقدارده باغ يتشديرلمكده‌در .

نباتات بقليه . — مواد مغذيه‌دن اولان نخود ، باقله ، فصوليه ، مرجمك ايله بعض اغذيهٔ حيوانيه دخی كرك نفس موصلده وكرك ملحقات ولايتده مبذول برصورتده زراعت ايدلمكده‌در .

نباتات بصليه . — بوصنف نباتاتدن زراعتی داخل ولايتده تعمم ايتمش اولانلر صوغان وصارمساقدر . بونلر هرطرفده يتشمكده ايسه‌ده اك مبذول اولان يرلری مركز سنجاغنه مربوط بعض قرادر .

نباتات درنيه . — بوصنف نباتاتدن معدود اولان پاتاتس بورالرجه تعمم ايتمامشدر . انجق بعض ذوات خصوصی باغچه‌لرنده يتشديره‌رك كنديلری طرفندن صرف واستهلاك اولنمقده‌در .

ازهر جهت نافع ومواد غذائيه‌نك اك برنجيلرندن معدود اولان پاتاتسك بورالرجه تعميم زراعتی ارزو اولنور خصوصاتدندر .

نباتات جذريه — بوصنفه منسوب اولان پانجار ، هاووچ ، شالغام كبی نباتات درنيه‌هرطرفلرجه غايت مبذول بردرجه‌ده يتشمكده‌در .

سبزه‌لر — ولايتك اكثر يرلری متنوع سبزه يتشديرمكه مستعد وفوق العاده قابليتی وار ايسه‌ده بورالرجه تعمم ايدن سبزه‌لر اسپناق ، ابه كومجی ، سميز اوتی ، فصوليه ، باميه ، بطليجان ، بزليه ، لوبيه‌تعبير اولنان بروجه ، بقله ، وقباغك انواعی ، دوماتس ، يرالماسی ، تورپ ، كره‌وز ، مايدانوس ، تره وهرنوع صلاطه‌لقلردن عبارتدر .

آنف الذكر سبزه‌لر مركز ولايتده پك مبذول برصورتده زرع ايدلمكده اولديغی كبی بر ايكی خصوصی باغچه‌ده قارنه بهار دخی يتشديرلمكده‌در .

ملحقاتك چوق يرلرنده دخی تعداد ايتديكمز سبزه‌لر اكلمكده وبالكز ولايته تابع عماديه قضاسنده لخنه ويرالماسی يتشديريلوب مركز ولايته وجوار لوا وقضالره سوق وفروخت اولنمقده‌در .

اشجار مثمره . — موصل ولايتی قوری وياش ميوه يتشديرمك نقطهٔ نظرندن اناطولی ولايات شاهانه‌سنك برنجی ولايتلرندن معدود اوله‌مز ايسه‌ده ايكنجيلرندن صاييله‌بيلور .

فی الحقيقه داخل ولايتده شفتالی ، زردالی ، قيصی ، الما ، ارمود ، نار ، اريك ، ايوا ، قاوون ، قاربوز ، انجير مثللو ياش ميوه‌لر اولدقجه كثرتلی اولديغی كبی جويز ، بادم ، فستق كبی قوری فواكه دخی يتشمكده‌در . بوندن بشقه نفس كركوك وشقلاوه ايله سليمانيه‌نك مركز وملحقاتنده وكركوكه تابع صلاحيه قضاسنده ودها بعض يرلرده‌ده اكشی وطاتلی ليمون وتورونج وكوزل الما وارمودلر حاصل اولنور .

باغ . — ولايتك وعلی الخصوص مركزه ملحق برچوق قرا ايله دهوك قضاسنك واكا مربوط اكثر قرانك منابع ثروت زراعيه‌لرندن بری‌ده اوزوم محصوليدر . بونلرك برقسمی داخل وخارجده عيناً صرف وقسم ديكريده پكمز ، شراب ، راقی اعمالنه حصر ايدلمشدر . سنجار جهتنده انجيردن دخی بر نوع پكمز چيقارلمقده‌دركه بو پكمز بورالرجه پك مشهور ومقبولدر .

نباتات صناعيه

نباتات ليفيه . — بورالرجه‌نباتات ليفيه‌ايچون كتن وكنوير واقعا پك تعمم ايتمامش ايسه‌ده ينه از چوق موجوددر . اكثريتله بونلر ولايات متجاوره‌دن كتيرلديكی جهتله بوراجه بونلره اهميت ويرلمامكده‌در .

مع مافيه كنوير ، كتن كبی لازملی شيلرك خارجدن جلبی كلفتندن وارسته اولمق اوزره تكثير وتعميمی ارزو اولنور خصوصاتدندر .

نباتات زيتيه — ولايت داخلنده زيتون يالكز عقره قضاسيله مركزه ملحق بعشيقه وبحزانی والقوش ودها بعض قريه‌لرده يتشمكده ايسه‌ده لكن سنه فوق العاده حكمفرما اولان شدت برودت ونزول ايدن برف وباراندن برچوق اشجار قورومشدر . بناءً عليه شو صره‌لرده زيتون باغی پك آز بر راده‌ده‌در . سيسام وباغی كرك مركزده وكرك ملحقاتك اكثريسنده پك چوقدر . سيسامدن

بورالرجه طحين حلواسی وبوكا مماثل بعض شيلر ياپلمقده اولديغی كبی باغ يرينه‌ده استعمال ايتدكلری واقعدر .

نباتات لونيه . — قماشلرك تلوينده استعمال ايدلمك اوزره كوك بويا زراعتی موجود ايسه‌ده بوده ادارهٔ محليه‌يه كفايت ايتميه‌جك قدر آزدر .

نباتات مخدره . — بو نباتات خشخاش وتوتوندن عبارت اولوب خشخاش بوراجه‌يك اندر يتشمكده ايسه‌ده توتون محصولاتی ولايتك اكثر يرلرنده وعلی الخصوص سليمانيه سنجاغنده فوق العاده برصورتده يتشمكده وسليمانيه‌دن چيقاريلان توتون پك كثرتلی اولوب محلی رژی دائره‌سنك واردات سنويه‌سی اللی التمش بيك ليرايه بالغ اولمقده‌در .

نباتات عطريه . — بو صنف نباتاتدن كل فدانی بوراده مبذول اولوب بوندن يالكز كل صويی چيقارلمقده ووقوفسزلق حسبيله بشقه صورتله استفاده ايديله‌مامكده‌در .

« ايكنجيسی »

﴿ محصولات حيوانيه ﴾

قيون . — ولايتك هر طرفنده واك زياده موصل وكركوك سنجاقلرنده كثرتله بولنان قيونلردن هرسنه كليتلی مقدارده يوك وياغی الندیغی كبی زاخو ، عقره ، اربيل وسليمانيه جهتلرنده شايان ممنونيت برصورتده يتشن تفتيك كچيلرندن دخی اولدقجه مبذول برراده‌ده تفتيك استحصال اولنمقده‌در . كرك مركز وكرك ملحقاتده پك نفيس قيماق وتره‌ياغی ياپلديغی مثللو زاخو واربيل قضالرنده‌ده غايت لذيذ ومكمل پنير اعمال اولنمقده‌در . قيون وكچيلرك دريلرندن بورالرجه يمنی وپاپوج وجزمه ياپلمقده وبوصورتله خيلی برمنفعت تأمين ايدلمكده‌در .

اينك . — بورالرده اينك واوكوز ديكر مواشی نسبتنده چوق دكلسه‌ده ينه اولدقجه از چوق برصورتده كرك حاصلات لبنيه‌لرندن وكرك چفت خصوصنده‌كی خدمتلرندن استفاده ايدلمكده‌در .

مانده . — ولايتمزده مانده مبذول برصورتده يتشمكده وبورالرده موجود قايماقلرك اكثريسی وينورتك برقسمی مانده سودندن نفيس برصورتده ياپلمقده‌در . ملحقات ولايتك نهر ساحلی اولان مواقعده مانده پك چوق ايسه‌ده اكثريتله نفس موصلده موجوددر . كرك مانده‌دن وكرك قيون وتفتيك كچيلرندن خارجه سنوی پك چوق اخراجات وقوعبولمقده‌در .

دوه . — ولايت داخلنده ايكی نوع دوه اولوب برنوعی عشاير وقبائل سياره‌ده عادتا قيون وسائر مواشی كبی بسلەنور وسودندن استفاده اولنور وديكر نوعيده احمال واثقالده قوللانيلور . نقليه‌ده استعمال ايديلان دوه‌لر ديكر نوعدن دها چوقدر . يوككدن مشلح وعبا وعقال تعبير اولنان باش صارغيسی ودها برچوق شيلر اعمال اولنور . نفس موصلده وشهر زورده كرچه مرعز يعنی تفتيكدن ويوكدن بوكبی شيلر اعمال اولنورسه‌ده اك اعلاسی دوه تويندن اولانلردر . چونكه بو تويدن ياپيلان عبا وسائره وجودی غايت صيجاق طوتديغی كبی حد ذاتنده دخی غايت يموشاقدر .

مرکب . — مرکب دخی بورالرده ایکی نوعدر بریسی بینکه دیکری ینه یوك نقلنه مخصوص واولدقجه چوقدر . بینك مرکبلری بش لیره‌دن اون بش یکرمی اوتوز لیره‌یه قدر فروخت ایدیلور .

چندر دینیلان بینك مرکبلرك سیر وسرعتی پك زیاده اولوب بش التی ساعتلـق برمسافه‌یی اوچ وبعضاً ایکی بچق ساعتده‌ده قطع ایتدکلری واقعدر .

استر . — بورالرجه استر جنسیده از دکلدر . بونوع حیوان اکثریتـله عملیات نقلیـه‌ده وچفت سورمکده قوللانیلور . وبعضاً‌ده بیاض مرکبلرکبی صورت خصوصیه‌ده رکوب ایچون بسیله‌نور آت جنسی بوراجه نقدر اعلا ایسه قاطر جنسنك‌ده اعلاسی وکوزلی بولنور . خصوصیله سلیمانیه داخلنده‌کی جاف عشیرتی ایچنده پك کوزل وبویلی استرلر یتشور .

آت وقسراق . — کرهٔ ارضده یتشن آت وقسراقلرك اك جنس ومقبولی خطهٔ عراقیه داخلنده اولدیغی کبی بوجنسك اك اصیلی ونجیبی‌ده ولایتمزك شمر ، الصایح ، العبید ، طی ، سنبس کبی عشایرنده وجوده کلان حیوانلردر . بوحیوانلر وجودجه کوزل ومتناسب وفعلاً دواملی ومتانتلی اولدقلری کبی عربلر بوحیوانلرك نسلنی شمدی‌یه قدر محافظه ایده‌کلمشلردر . مذکور آت وقسراقلر بورالرجه پك بهالی برقیمتله صاتلمقده اولدقلری مثللو هرسنه ایکی اوچ بیك رأسه قدر خارجه واکثریتله هندستانه سوق ایدلمکده واورالرده بورالردن صاتیلان قیمتك برقاچ مثلی فضله‌سیله فروخت اولنمقده‌در . جنس مذکورك بورالرجه حسن اصلاحی وقوشو ترتیبیله برقاتدها تزیید رغبتلری ضمننده ولایت جلیله‌جه اصحاب وقوفدن مرکب برقومیسیون تشکیلی بیورلمشدر .

طیور اهلیه وسائره . — نفس موصل ایله بالعموم ملحقاتنده اوردك ، کوکرجین ، ککلك ، بیلدرجین ، دراج ، لکلك ، طورنا وسائره کبی برچوق طیور اهلیه بولندیغی مثللو شاهین ، طوغان باز کبی آوجی قوشلری‌دخی موجوددر .

سباع ووحوش . — ولایت داخلنده کائن بعض اورمانلی واغاجلی محللرده قورد ، طوموز ، ایو ، تلکی ، چقال بولنور . بونلر چوق دکلسه‌ده نادر دینیله‌جك قدرده از دکلدر . کیك ، جیلان ، طاوشان دخی چوللرده پك چوقدر . بعضاً بونلری خانه‌لرده‌دخی بسیلرلر . عمادیه ، زاخو ، زیبار ورواندزك بعض جهتلرنده قپلان دخی بولنور

حیوانات زاحفه . — ولایتك هرجهتنده کرك شهرلرده وکرك چوللرده یـلان وعقرب وقرق ایاق کبی زهرلی حیوانات چوقـدر . بعض محللرك عقرب ویلاننده‌کی زهر غایت مضـر وتهلکه‌لی اولوب بعضیلرینك‌کی اولقدر مخاطره‌لی دکلدر . اربیل طرفلرنده وتخصیص دجله ، زاب ، التون کوپری نهرلرنده بالقك انواعی صید اولنمقده وحتی اوطرفلر اهالیسنك اکثریسی بالقله تعیش وتغدی ایتمکده‌درلر .

حشرات . — موصلك هرجهتنده حشراتك انواعی بولنور . هله کهله ، پیره ، سیوری سینك پك چوقدر . سیوری سینك بعض محللرده انسانك راحتنی سلب ایدر . چکرکه دخی بعض سنه‌لر ظهور ایدوب بالجمله حاصلاتی اکل وتلف ایتدیکنه مبنی مضرتی فوق العاده‌در .

بال . — اری یتشدیرمك بورالرجه بالنسبه تعمم اتمامش ایسه‌ده ینه ازچـوق موصل واربیـلی وعمادیه وزاخو ورواندز وعقره ودیکر بعض یرلرده یتشدیرلمکده وبوندن بر خیـلی منافـع تأمـین ایدلمکده‌در . فوائد ومنافعی متعدد وکثیر اولان ویتشدیرلمسی پك آسان بولنان محصول مذکورك ترقی وتزایدی اسبابنك استکمالی بورالرجه جداً ارزو اولنه‌جق خصوصاتدندر .

﴿ ولايتك احوال صحيه‌سى ﴾

بر مملكتك احوال صحيه‌سى حقنده طوغريدن طوغرى‌يه بسط مقالده، سرد مطالعاتده بولنمزدن اقدم او مملكتك موقع طبيعيسى، معارف خصوصنده ترقيات حاضره‌سى، ثروت عموميه وسائره‌سى حقنده مجمل بر فكره مالك اولمق ضروريدر. زيرا صحت عموميه احوال مسروده‌نك، مؤثرات مختلفه‌نك محصله‌سيدر. استنادى اولميان هرشيئك زوال بولمسى نصلكه بر قاعدهٔ ازليه‌در؛ صحت كيفيتى دخى موازنه‌سنى بولمق ايچون كنديسنى اداره ايده‌جك، حسن ادامه‌سنى عوارضدن وقايه‌سنى تأمين ايليه‌جك قواى متعدده‌نك وجودينه مفتقردر. صحت اولمديغى حالده تحصيل معارف، ترقئ صنايع، تعالئ افكار ممكن اوله‌ميه‌جغى كبى موقع طبيعيسى اساساً اصول وقاعده‌يه موافق اولميان معارفدن نصيبى از اولان وثروت عموميه‌سى دركهٔ سفلاده بولنان ممالك اهاليسنك صحت عموميه‌لرينى وفق مطلوبده، حالت اعتدالده كورمامك طبيعيدر. نته‌كيم علل ساريه‌نك مثلا قولرانك فرجه ياب دخول اولديغى ممالك متمدنه ومتموله‌ده جزئى بر مدت استقرارى خلافنه اوله‌رق هنوز تدابير صحيه‌نك نه اولديغى بيلميان واسباب تحفظيه‌نك، علل سائرهٔ مذكوره‌نك دفعى خصوصنده‌كى دخل كليسنى ادراك ايده‌ميان واجراآت حكومته‌ده نظرى قيدى ايله باقان بلادده قولرانك وسائر علل ساريه‌نك آيلر وبعض ممالك (هند) ده اولديغى كبى عصرلرجه حكمفرما اوله‌رق يوز بيكلرجه خانه‌لر يقوب ميليونلرله خانمانلر سونديرمكده اولديغنى كوروب ايشيديورز.

موصل: الجزيره قطعهٔ فسيحه‌سنك بر جانبنى تحديد ايدن دجله نهر كبيرينك جانب يميننده نينوا خرابه‌لرى پيشكاهنده مبنى اولدقجه قديم بر شهر عظيم اولوب اسباب تدافعيه اوله‌رق وقتيله بنا ايدلمش اولان حصارك همان داخلنده بولنديغى ايچون صحت عموميه‌سى بو نقطهٔ نظردن موجب ممنونيت بر حالده دكلدر. واقعا بش اون سنه دنبرى حكومت قوناغى طريقى اوزرنده وحصارك خارجلرنده بر طاقم ابنيه انشا واعمار ايدلمكده ايسه‌ده ابنيهٔ مذكوره‌نك بر چوغى غربا ومأمورينك اقامتنه حصر ايدلديكى ايچون صحت بلده اوزرنده بر تأثير نافع كوستره‌مامشدر. دجلهٔ عظمانك او كوزل ساحلى اوزرنده اليوم بر چوق خانه‌لر بولنديغى كورلمكده ايسه‌ده خارجدن فيرلاديله‌جق بر نظر بونلرك فقر ومذلت وحال پريشانيدن نشان ويرن بر كلبه وخرابه‌لردن عبارت بولنديغنى كوره‌جكدر! موصل حصار ايچنده بولنديغى سببدن بر نقيصه ارائه ايتمكده اولديغى كبى ابنيه‌سنك طرز انشاسى وحفظ الصحه قواعدينه قطعياً موافق بولنمامسى حسبيله‌ده بو بولده بر قصوره مالكدر. فقر وضرورت اسباب مقامنده كوسترلمك ايستنلورسه از مصرفله ومطلوبه موافق، اسكانه الويريشلى وفصول اربعه‌نك كذرانه مساعد خانه‌لر انشا ايتمك قابل اولديغنى انكار ايده‌ميز. ابنيه عموميتله قيا وكرچدن ومرمردن انشا ايدليور.

ممالك حاره‌دن عد اولنقده اولان موصل، ياز موسمنده ابنيه درونده اوطورمق قابل اولمديغى كبى كرچك جاذب رطوبت وبرودت خاصهٔ طبيعيه‌سندن ناشى قيش وقتى بر دفعه صوؤديمى ارتق طاش چاتلاسه

ایصنمق ممکن اولمیور. باخصوص ابنیه‌یاپلدیغی وقت فصول اربعه‌نك اختلافات هوائیهٔ متعادله‌سی دوشونلمدیکندن امراض مختلفه کندی کندینه دعوت ایدلمش اولیور .

موصل معارفی بوصوك یکرمی بش سنه‌ده سایهٔ معارفوایهٔ حضرت خلافتپناهیده آثار ترقی کوسترمش وکون بکون ایلرولمکده بولنمش ایسه‌ده سائر ممالك محروسة المسالك شاهانه‌یه نسبةً کیریده صاییلور چونکه امر مهم معارفه رغبت عمومیه یوقدر. هرفردك تحصیل علم ومعرفتله عصرینك فریدی زماننك وحیدی اولمسنی توصیه طرفداری اولمسق بیله من طرف الله تودیع واحسان بیوریلان صحت کبی برنعمت کرانقیمتی حسن اداره ایتمك انی خللدن ، عوارض مختلفه‌دن مصون قیلمق ایچون اقتضا ایدن تدابیر صحیه‌نك ، معلومات فنیه‌نك ولوسطحیسنه اولسون کسب وقوف ایلمك شروط لازمه‌دن وبلکه وظائف اصلیهٔ بشریه‌دن اولدیغنی شریعت غرای احمدیه‌نك وصایای عدیدهٔ منیفه‌سنه واخطارات جلیلهٔ مکرره‌سنه مغروراً تکرار واخطار ایلمکدن کسه‌بزی منع ایده‌مز. چونکه صحت بدنیه‌یه مالك اولمیان بروجود وظیفهٔ نظیفهٔ دینیه‌سنی طاعات وعباداتنی خالق لم یزله قارشو اولان دیوناتنی تسویه ایده‌میه‌جکی کبی ایام محدودهٔ حیاتیه‌سنی دخی آلام مادیه‌و معنویه‌دن تخلیص ایلیه‌مز. انسانه معیشت منتظمه‌یی حیات مسعودانه‌یی دنیاده وجودینی ، موجودیت شخصیه ومعنویه‌سنی نه‌صورتله اداره‌ایلمك لازم کلدیکنی انجق معارف تفهیم وتعلیم ایلر. تفنن سایه‌سنده‌درکه بشر بونجه وسائط معیشته ، اسباب رفاهیته ، ترقیٔ صنایعه ، کشفیات واختراعات متوالیه‌یه موفق اولیور . کلهلم ثروت عمومیه مسئله‌سنه : ثروتك صحت ابدان ایله علاقه‌سی شدیددر. فقروضرورت خسته‌لق ایچون برسبب مهیٔ اولدیغی کبی مرض صولت ایلدکدن صکره‌ده ارباب فقر وضرورتك راه نجات وسلامته وصولی برامر عسیردر. بوسببدندرکه هر یرده فقرای مرضانك تداویلرینه معیشت نقطهٔ نظرندن چکمکده اولدقلری اضطرابات ومشکلاته چوق وقت خسته‌لق کبی مصیبت عظما انضمام ایلدیکی تقدیرده انلرك امدادینه ، تهوین اضطراباتنه شتاب ایدیلیور ، دست معاونت کرکی کبی اوزادیلیور . حسب البشریه تسکین آلام متوالیه‌لرینه صرف غیرتدن کیری طورلمیور. خصوص مذکور تبعه وزیر دستانی برلحظه دوشونمکدن خالی قالمیان پادشاه فقرا پرور ، شهنشاه مراحم آور ، ولی نعمت بیمنت افندمز حضرتلرینك انظار معالی دثار همایونلرندن دورطوتلمیه‌رق هر ولایتده، لواوقضالره وبرچوق نواحی‌یه بیله بلدیه اطباسی توظیف وتعیینه وهمان هر ولایتده‌وا کثرلوالرده غربا وفقرای خستکانك اشفا وتداویلرینه مخصوص خسته‌خانه‌لر ، دار الشفالر تأسیس وکشادینه لطف وعاطفت خسروانه‌لرینی بیدیغ ومبذول بیوره‌رق عجزه‌ومعلولین مرضانك تأمین استراحتلرینه تهوین احتیاجات بدنیه‌لرینه مع زیادهٍ باعث اولمق کبی ملائکپسندانه حسنات عالیه‌وخیرات مبرورده بولنمقده اولدقلرینی درپیش نظر مملوکانه ایلیه‌رك اثر همایون محاسن مقرون جناب خلافتپناهی‌یه امتثالی باخصوص بزاطبا وظیفهٔ عبودیت ومملوکیت عد ایتملیز . بالمناسبه موصلده‌دخی سائر بلاد بهشت آبادشاهانه‌ده اولدیغی کبی فقرا وغربای معلولینك تداوی واشفالرینه خدمت ایده‌جك خسته‌خانه تأسیس وکشادینی والیٔ عالی همم عطوفتلو بك افندی حضرتلرینك علو هممات مشکوره‌لرندن تمنی واسترحام ایلمکی اقدس وظائف بجا کرانه‌مزدن بیلدك .

مقدمهٔ مقاله‌مزی تشکیل ایدن مواد مسروده‌دن شویله‌جه مختصراً بحث ایلدکدن صکره برنبذه‌ده

صحت عموميه اوزرينه تأثيرات روزمره‌سنى اظهار ايده‌كلمكده وخسته‌لقلرك حصولى ايچون باشلوجه اسباب مهيئه عد اولنمقده اولان هوا وصو كبى موثرات طبيعيه‌دن بحث ايده‌لم :

موصل؛ هواسنك لطافتى ايله مشهور اولمقله برابر اختلافات هوائيه‌سى كثرتله واقع بر مملكتدر يازين قرق ايكى سانتغراد درجه‌سنه قدر صعود ايدن مزعج ، مذيب صيجاقلره قارشو قيشين تحت الصفر كزين وباخصوص برقاچ سنه‌دنبرى — ١٤ — ١٦ درجه‌يه قدر نزول ايليان شدتلى برودت حكمفرما اولديغى وايلك وصوك بهارلرك تحولات واختلافاتى نظر مطالعه‌يه آلەجق اولورسه‌ك موصلك هواسنك غير مطرد وسياقسز اولديغى اكلارز موسم صيفك مار العرض حرارت مذيبه‌سيله اريان ، مقاومت طبيعيه‌سنى ضايع ايليان وجودلر ايام شتائيه‌نك نسبتسز صوغوقلرى ايله موازنه‌سنى شاشيرير و بوسببله مختلف نزله‌لر « نزلهٔ انفيه ، صدريه ، ذات الرئه وذات الجنب ، انفلوئنزا وامراض رئيويه » حصوله كليور . بالاده موقع وتشكل طبيعيسى بحثنده بيان ايدلديكى اوزره بنالرك رطوبت وبرودته قارشو كفايتسزلكنى علاوه ايده‌جك اولورسه‌ك امراض مبحوثه‌نك سهولتله حصوليافته اولمقده بولنديغنى اكلايه‌جغز . ممالك حاره‌يه مخصوص اولان ديسانترى ، حماء شبه تيفو وامراض مختلفهٔ كبديه موصلده كثرتله كورلمكده‌در ، حميات متقطعه ايسه مرض بلدى حكمنه كچمشدركه بونك باشلوجه اسبابى دجله نهرينك سواحلنده مرور زمان ايله تنبت ايدن اشجار طبيعيه‌نك اورمان حالنى كسب ايده‌رك وموسم صيفده صولرك چكلمه‌سى سببيله اورمانلر عادتا بر بطاقلق حكمنى آلەرق مذكور بطاقلقلرده تكثر ايدن سيورى سينكلرك ايام صيفده طاملرده خواب راحته طالان اهاليه بر بر تلقيحاتنى اجرا اتمسيدر .

ترقيات حاضرهٔ طبيه ايله مرتبهٔ ثبوته واصل اولان حقائق جليه‌دندركه همان بالجمله امراض وعلل ساريه ومستوليه وسائره‌نك اسباب موجبه‌سى بر طاقم جراثيم عضويه‌در ؛ بونكله برابر امراضك صولت وظهور نما اولمسى ايچون اسباب خارجيه‌نك ازجمله تبدلات وتغيرات هوائيه‌نك دخل عظيمى اولديغى ده انكار اولنه‌مز . موصلك مواسم مختلفه‌ده هواسنجه رونما اولان تغيرات روزمره‌سى بالاده تعداد ايتديكمز مختلف نزله‌لرك كثرتله حدوثنه ونزلات مذكوره‌نك طول مدت پايدار اولمسنه باعث اولديغى كبى مستعد تدرن اولانلرده هوانك مار العرض تبدلات وتحولات مخصوصه‌سى مدهش تخريبات ايقاع ايلمكده وبوسببدن نتايج مؤسفه حصوله كلمكده‌در . هوانك اطرادسزلغنه ابنيه‌سنك احوال معروضهٔ سالفه‌سى واهالينك قواعد صحيه‌دن بى خبر بولنمسى كيفياتى علاوه ايده‌جك اولورسه‌ق خسته‌لقلرك قولايلقله حصول بولمسنه حيرت اتميه‌جكز !! اسباب مرضيهٔ سالفه‌يه مقاومت ايچون بوراده توصيه‌سنه لزوم كورديكمز برشى وارسه اوده ابنيه‌نك طرز انشاسنى تغيير وتبديلدن عبارتدر . ابنيه‌نك تملى، رطوبتى جذب اتميه‌جك بر ماده ايله تأسيس اتمك لازم اولديغى كبى تملك اوزرينه قوريه‌جق اولان ديوارلرى طاش وچامورله بنا اتمك هرحالده طاش وكرچله ياپمقدن اوفق واانسبدر . موصل جوار قراسنك قيشين دها صيجاق ويازين دها سرين اولديغى بيليورزكه اسبابى تعداد ايلديكمز موادن عبارتدر . بروده ابنيه بنا ايديليركن اوطه‌لرده كنيش وبويوك پنجره‌لر ياپمغى وقيشين جنوبه يازين شماله ناظر اوطه‌لر ترتيب وافراغ اتمكى خاطردن چيقارماملیدر .

اوطه‌لرك ديوارلرينى آلچى ايله هر سنه هيچ اولمازسه هر ايكى سنه‌ده بردفعه صواغ اتمك الزمدر . كرك بورالرده ، كرك بوقاريلرده بين العوام زبانزد اولان [بواو اوغورسز براودر] جمله‌سى هركسك معلومى

ویا مسموعیدر . اسبابی صورسه‌ق بونك معنوی برحال اولدیغی جوابنی الورزه حالبوکه ایش بویله
دکل ؛ بالذات اجرا ایلدیکم تدقیقات فنیه اوزرینه واصل اولدیغم حقیقت شودر : اوغورسز دیه توسیم
وتلئیم ایلدکاری خانه‌لر کونش یوزی کورمیان وهواسی دائما مرطوب بولنان واقسام داخلیه‌سی قطعیاً
قاعدهٔ حفظ الصحه‌یه موافق برصورتده اولمیان خانه‌لر اولدقدن ماعدا بوکبی خانه‌لرده وفیات وقوعه
کلدیکی وقت خسته‌نك اوطه‌سی . اشیاسی فنه توفیقاً تطهیر وتبخیر اولنمدیغی جهتله خسته‌نك قشعاتی ،
تری ومواد مفرغه‌سی اوطه‌نك مرطوب دیوارلرینه یاپیشوب هواسنی هر دائم خسته‌لغك جراثیم
عضویه‌سی ومواد ناقلهٔ مضره‌سی ایله مشبوع برحالده براقمده وبوراده علت ساریه ومنتنه‌یه مبتلا بر
خسته اسکان ایلدی بوراسنی منبع مرض حالنه افراغ ایتدی کبی لازم الرعایه مسائله قطعیاً اهمیت
ویرلیه‌رك دار مرض حالنی کسب ایدن مکان مذکوره بلا پروا دیکر برخسته ویا آخر بر عائله اسکان
ایتمکده‌درکه شو مختصر تعریف ایله اوغورسزلغك نه‌دن نشئت ایلدیکنی جزئی بر تأملی بزه افهام
ایدر صانیرم . اسباب مادیهٔ مذکوره‌یه ملاحظات وتأملات معنویه انضمام ایده‌جك اولورسه مصائبك
قات اندر قات اوله‌جنی بدیهیدر .

مساکنی ایریجه بربحث صورتنده کوسترمك مقاله‌نك تطویلنه باعث اوله‌جنی ملاحظه‌سنه مبنی
خصوص مذکور حقنده هوا بحثنده شویله‌جه مختصر برقاچ سوز سویلدکدن صکره شمدی هوایه معادل
— وکشفیات اخیرهٔ فنیه‌یه — کوره بلکه هوادن زیاده برقیمت صحیه‌یی واهمیت مخصوصه‌یی حائز
اولان . صو حقنده‌ده برایکی سوز سویلیه‌لم : موصل بلدهٔ جسیمه‌سی شرب وحوائج سائره ایچون
ایجاب ایدن صویی دجله نهر کبیرندن اخذ ایدییور . دجله صویی حد ذاتنده امثالنه نادر تصادف
اولنور . لطیف خفیف واوصاف مطلوبهٔ فنیه‌یی درجهٔ لازمه‌ده شاملی برماء مبارك ایسه‌ده چه‌چاره‌که
بشر سوء استعمالاتی بوصویه‌ده تشمیل ایلمشدر . بلده‌یه صوطاشیان سقالر صویی نهرك مملکتنه
طوغری حاصل ایلدیکی کیرتی بورا تعبیرنجه شریعه‌لردن اخذ ایلمکده‌درلر . مذکور شریعه‌لر باشلوجه
اوچ عدد اولوب بالخصوص یاز وقتی نهر راکد برحالده جریان ایلدیکندن عادتا طورغون صو شکلنی
الیور . سقالر حیوانلریله صویك ایچنه کیروب حیوانلرك مواد مفرغه‌سی ایله سقالرك مردار ، پیس
اياقلريله وديكر طرفدن مصر ، عنود حماشیر یبقایانلرك تلویثاتی ایله منظره‌سی بیله کریه برونك کسب
ایدن مذکور صویی دریدن معمول وراویه تعبیر ایدیلان طولوملره طولدیره‌رق مملکته توزیع ایتمکده
درلرکه بونك فن نقطهٔ نظرنجه مطالعه‌سندن صرفنظر کوز ایله کوریلان محذور ضررنجه نه‌دیمه‌لی ؟ مملکت
صحیه مفتشی بك افندی صو حقنده دفعاتله بسط مطالعات فنیه‌دن محاذیر عدیده‌سنی انظار قارئین کرامه
وضع ایلمکدن کیرو طورمامقده ، وظیفهٔ انسانیت وطبابتی حسب الحمیه افاده بذل مساعی بیورمقده ایسه‌لرده
بدایت مقاله‌ده عرض ایلدیکی اوزره قلت معارف نتایج مسعوده استحصالنه مانع اولمقده بولندیغنی
بیلدیکمز حالده بالمناسبه تکرار ایلمکسزین کچه‌مدك . صویك امراض حمویه وساریه عللی منتنه ومهلکه‌نك
حصولنده طوغریدن طوغری‌یه تأثیرات مخصوصه‌سی فناً مثبتدر . شویله‌که : مواد اجنبیه‌یی وعوامل
مولدة الامراضی حاوی اولمیوب یالکز اوصاف حکمیه وکیمیویه‌سی ومتغیر اولان برصو ؛ ینه مضرت
ایراثندن هیچ اولمازسه عسرت هضم تولیدندن خالی قالماز قالدیکه اسباب مرضیه‌یی حاوی صولر
مختلف امراضی ازجمله التهابات معدئی معائی حاد ، دیسانتری ، حماء شبه تیفو کبی امراض مهلکه‌یی

حاصل وتكوين ايلديكى كبى تدقيقات اخيرهٔ فنيه ايله داء عضال ورمك امعاء واسطه‌سيله جكرلره وسائر نقاط بدنه سرايت واستيلا ايلمسى ثابت اولمسنه نظراً بويله برداء مدهشك دخى سبب مستقلنى تشكيل ايلديكنى مع التأسف سويلمكه مجبورز . منبع حيات ، بادئ زندكئ مكونات اولان و (جعلنا من الماء ...) سرينه مظهر بولنان برواسطهٔ مقدس ومباركك جهالت اغورنده تلويث وتخبيسى ايله انواع مهالك ومحاذيره سببيت ويرلمسى شايستهٔ صدهزار اسفدر .

عصرلردنبرى نهر كبير مذكورك كنارنده انشا ايدلمش اولوب چركين منظره‌سيله ونهره افراغ ايتمكده اولديغى مواد متعفنه‌سيله صحت عموميهٔ بلده‌يه كوزله كورلميان مدهش رخنه‌لر آچمقده اولان دباغخانه وسلخخانه حقنده سوز سويليه‌ميه‌جكز چونكه اماكن مضرهٔ مذكوره صحيه مفتشلكنك تشبثات عديده وتقارير مكررهٔ خيرخواهانه‌لرى اوزرينه والئ عالى همم عطوفتلو بك افندى حضرتلرنجه پيش انظار اهميته آلنمش ويقينلرده سكنهٔ مملكتك اشبو بليهٔ عظمادن تخليص كريبان ايتملرى قوياً مأمول بولنمشدر .

الجزيره قطعهٔ فسيحه‌سنى اسقايه كافى واو منبت اراضى‌يى كسوهٔ زمردينه افراغ ايلمك قوهٔ فيضا فيضنى شامل اولان دجلهٔ عظمادن برمملكتك حوائج ضروريه‌سيچون اولسون استفاده ايده‌ميوب بوقوجه صويك بوشى بوشنه اقوب كيتمسنى كورمك قدر بادئ اسف وحيرت برشئ تصور اولنه‌مز . جزئى برمصرفله بلده‌نك يوقارى طرفندن نهردن ايستنلديكى قدر صو افراز ومملكته توزيع ايلمك ممكن اولديغى بيلمز دكل ايسه‌كده اشبو لازمهٔ صحيه‌نك قوه‌دن فعله چيقمسى تمنياتنى صحت عموميه نامنه اظهار ايتمكى اقدم وظائفدن عد ايلدك .

موصل تقريبا يوز بوقدر بيك نفوسى حاوى بربلدهٔ جسيمه ايسه‌ده فقدان صنايع ، قلت وسائط نقليه طولايسيله امور تجارت حال بطائت وعطالتده اولديغندن ايكى ثلث اهاليسى فقر وضرورتك زبونى قالمشدر . بناءً عليه معيشت نقطهٔ نظرندن تدقيقاته كيريشه‌جك اولورسه‌ق بوخصوصك غير منتظم وحفظ الصحهٔ مأكولات قاعده‌سنه غير موافق اولديغنى كوره‌جكز . فقرانك مواسم مختلفه‌ده لوازم معيشتى تبدل ايدر . مثلا ياز وقتى قاوون ، قاربوز ، خيار ، ترعوزى كبى ميوه‌لرك مبذوليت واهونيتى حسبيله فواكه مذكوره‌يى عادتا اساسى غذا مقامنده استعمال ايتمكده وبوسببدن قولايلقله فساد معدئ معائى‌يه ، اسهاللر ونزلات مختلفهٔ جهاز هضمى‌يه كرفتار اولمقده‌درلر . مواسم ديكرى‌ده باشلوجه مأكولاتنى بلغور ، مرجمك وتداركى سهل اولان سبزه‌وات (باميه ، باطليجان ، پانجار) وسائره تشكيل ايدر . اغذيه ميانده شايان مطالعه برشى وارسه اوده بوصوك سنه‌لرده مداوات صحيه منتسبلرينك ستايشلرينه ، تقديرلرينه مظهر اولان حالبوكه اناطولى وعربستان وكردستانك عصرلردنبرى يكانه غداى اساسيسنى تشكيل ايليان يغورتدر .

يغورت حقنده قارئين كرام شمدى‌يه قدر بك چوق سوزلر ايشتمشلر واوزون اوزادى‌يه بحثلر ، مقاله‌لر مطالعه ايتمشلردر .

بناءً عليه يغورتك تركيبندن ، صورت اعمالندن ، اوصاف حكميه وتأثيرات مخصوصه‌سنك بحث ايلمكى فضله كوردك يالكز شوقدر ديه‌بيلرزكه موصل فقراسى وملحقات قرا وعشايرى براربه ايتمكى ايله برطاس ايرانى كوزلجه قيويردقدن صكره اون اون ايكى ساعت مشاغل شاقهٔ روزمره‌سنى ايفا ايديور . حيرت ! ديه بيلرمكه حكماء افرنج بوخصوصده بك يايان قالمشلر . يغورتك وصف وثناسنده

تقدير مزاياسنده پك كچكمشلر . مرجمكك قوهٔ غذائيه‌سنى وصفه حاجت يوق حاوى اولديغى مواد ازوتيه واساسيه‌دن ماعدا حديد كبى برعنصر مكملى دخى شاملدركه فقرانك چليك مركبات اسپنجياريه‌سنه عرض استغنا ايده‌جكلرى طبيعيدر !

ديكر مالزمهٔ غذائيه اوله‌رق پكمز ، پينير ، خرما كبى طبيعى ، مبذول شيلر بورالرده كثرتله مستعملدر . پلاو اك زياده مرغوب وفاخر بريمك كبى اعتبار ايدلديكى ايچون توسع معده پك چوق مشاهده ايديليور .

يمكلرده معاون مقامنده ليمونك فقدانندن طولايى انك يرينه اكثريتله سماق قوللانيليور. سماقك حاوى اولديغى كليتلى تان (مازى) ماده‌سندن ناشى قبوضيتى دعوت ايتمكده وبناءً عليه بواصيرشرجيه وقبضيته انضمام ايتمكده بولنان مشاق جسمانيه سببيله فتق علتى موصلده مع التأسف پك چوق كورلمكده‌در .

مأكولاته شويله‌جه سطحى برنظرعطف ايتدكدن صكره مشروباته حصر كلام ايليه‌لم : موصل ايچون بزى تقديراته ، تحسينلره سوق ايدن برشى وارسه اوده دشمن بشريت عدو يكانهٔ انسانيت اولان واليوم بلاد افرنجده دخى عليهنه سويلنمدك سوز ياپلمدق تدبير قالميان مسكرات مسئله‌سنده سائر بلاده نسبةً برموقع احترامده بولنمسيدر . واقعا بعض نورسيدكانك على العميا داهيهٔ مذكوره‌نك بليهٔ هلاكنه آتلمقده اولدقلرينى كوريورسه‌كده حكومت سنيه‌نك جزئى برهمت فعالانه‌سيله بونك تمل طوته‌ميه‌جغنى براعتماد قلبى ايله سويليه‌بيلرز .

مسكرات حقنده حسب المسلك چوق شيلر سويلمك طبيعى ايديسه‌ده زمين ايله مناسبت آله‌ميه‌جغنى وبرده اوزون جكه‌جكنى نظر دقته آله‌رق ايلروده آيريجه برمقاله طرزنده بسط افكار قاصرانه‌ده بولنه‌جغمزى وعد ايله بوراده بوقدرله اكتفا ايليه‌لم .

ذاتاً موصلده معيشت ساده وهردرلو احوال سفيهانه وآلافرانغه‌لقدن (بر قاچ برمستثنا) آزاده بولنديغندن مسكرات له الحمد بوراده يرلشه‌مامكده‌در . ايام صيفده اله دوشديكى حالده قار ايله صوؤتيلان اوكوزلم آيران اك صحى اك نافع مشروبات طبيعيه‌دن دها الويريشلى دها لطيف ومغذى دكليدر ! بر بدوينك احوال صحيه‌سيله برمبتلاى عشرتك احوال صحيه‌سنى مقايسه ايده‌جك اولورسه‌ق آيران شاربنك بنيه ، عناصر ، تشكل طبيعيسنى بريكنه نسبتله حيرت وتحسرله تماشا ايده‌جكمز بديهيدر .

امزجهٔ اهالى . — اهالئ بلده موصلك ممالك حاره‌دن اولمسى حسبيله على العموم عصبى ، صفراوى المزاجدرلر . بوسببله بو جوار اهاليسى اكثريتله ذكاوت ايله مشهورايسه‌لرده نه‌چاره‌كه معارفه اولان عدم رغبت حسبيله موهبهٔ مذكوره‌دن بحق استفاده اولنه‌ميور . امزجه‌لرى اقتضاسى عضو كبد وظيفه‌سنده فوق العاده يورولمقده‌در . مأكولات بحثنده سويلنديكى وجهله هضمى ثقيل شيلر يينلديكى ايچون عضو مذكورى دها زياده تعبه دوچار ايتمكده اولدقلرى كبى اشبو احواله اختلافات هوائيه‌يى وكثرتله سرنماى ظهور اولان ديسانترى علتى مصائبنى علاوه ايده‌جك اولورسه‌ق كبد خسته‌لقلرينك نه صورتله تحدث ايتديكنى وحميات كبديه ـ كه تدقيقات اخيرهٔ فنيه ايله ماهيتى ميدانه چيقمشدر ـ نك نصل اولوبده صيق صيق ظهور ايلديكنى اكلارز .

امراضك حصولنده صره‌سى كلدكجه نه كبى اسباب طبيعيه وعارضيه‌نك مدخلدار اولديغنى ايضاح

وبياندن كيرو قالمدق ، اسباب طبيعيه ايله حصوله كله‌جك امراضه بشر تقيدات مخصوصهٔ صحيه ايله مقاومت ايده بيلور . چونكه مؤثرات مذكوره برودت ، رطوبت ، حرارت شمس وسائره‌كبی صورت ظاهره‌ده نمايان اولان شيلردر . فقط ذكری بيله عروق انسانيتی رعشه‌دار ايدن وعالم مدنيتده دقيقه بدقيقه رخنه‌لر همده بك درين رخنه‌لر آچمقده بولنان وآثار وعواقب مؤلمه‌سی اولاد واحفادو دها صكره‌كی انسال بشريه‌يه قدر تخريباتی كوسترمكده اولان امراض زهرويه‌نك اسباب سرايتنه معروض قالان برفردك بهمه‌حال آشيلانمسی امر طبيعی بولنمش اولمغله ديكر امراض بنيويه وجوويه ايله قابل قياس دكلدر .

موصلی مسكرات مسئله‌سنده بك ايلری كورمديكمز ايچون تقديرله ستايشلره احرا كورمش ايسه‌كده امراض زهرويه منبعلری اولان فحشخانه‌لرك صورت مخفيه‌ده اوله‌رق كثرتله موجوديتی حسبيله بو نقطهٔ نظردن اسف وحيفله خامه‌ران اولمغه مجبورز . كنديسی ، وجودينك قدرينی بيلميان بعض كنجلر بلا پروا منابع مهلكهٔ مذكوره‌يه كنديلرينی آتيورلركه بالاخره اسف انكيز حالات مؤلمه‌يه مبتلا اوليورلر . فرنكينك نه‌يمان برداء كبير اولديغنی سويلمك فضله‌در . تلذذات موقتهٔ شهوانيه‌سی ايچون كندی وجودينی تخريب حيات مادی ومعنويسنی تسميم ايتدكدن ماعدا بوقاروده سويلديكمز كبی اولاد واحفادنده دخی داء عضال مذكورك اشكال خبيثه‌سنی ، عوارض وخيمهٔ جكرسوزينی كورمك قدر چركين برشیٔ تصور اولنه‌ماز انك ايچون شبان مملكته هنوز بك ايلرومیان مهالك مبحوثه‌دن حذر ايليوب وجداناً وفكراً راحت يشاملرينی توصيه واخطار ايلرز . پوليس دائره‌سنك بو خصوصده‌كی همت وفعاليتی عالم انسانيتی مجبور شكران ايليه‌جكندن ناشی اجراآت سريعه‌سنه شدتله منتظرز .

موصلده له الحمد امراض جلديه‌يه نادراً تصادف اولنيوركه اسباب دافعه مقامنده اهالينك شرب ايتمكده اولديغی دجله نهری صوينه مملكتك براز يوقاريسنده قاريشمقده اولان وعين كبريت اسميله موسوم اولان ماء معدنی‌يی كوستره بيليرز .

عين كبريت اسمندن دخی اكلاشيله‌جغی اوزره زياده مقدارده كوكورتی حاوی مياه معدنيهٔ كبريتيه‌دندر . صغوق قابليجه‌لردن بولنان مذكور صو كوزل برحمام طرزينه افراغ ايدلسه اهالينك حال حاضرندن زياده استفاده ايده‌جكلری طبيعيدر . موصله بش ساعت مسافه‌ده ودجله‌دن اليوم يارم ساعت قدر اوزاق بولنان وحمام العليل نام مشهوريله شهرتياب اولان ماء معدنينك تركيبنده كوكورت وزياده مقدارده قطران مواد كيمويه‌سی موجوددركه ايام صيفده كرك موصلدن وكرك ملحقاتندن بيكلرجه خلق خواص اشفائيه‌سندن فائده‌مند اولمغه شتابان اوليورلر . حمام العليل صوی تقريباً ٦٠ — ٧٠ سانتغراد درجه‌سنده صيجاق برقابليجه‌در كنديسی منتظم دنيله‌مز سه‌ده بر درجه‌يه قدر استفاده اولنه‌بيله‌جك بر حمام طرزينه كتيرلمش اولمقله برابر دها مكمل دها منتظم برشكله افراغنی مأمورين عائده‌سنك همتلرندن بكلرز .

حمام مذكورك صويی الك زياده امراض جلديه ورثيويه مبتلالرينه فائده بخش اولمقده‌در . كنديلرينی امراض جلديه‌يه مبتلاسی ظن ايدرك بوميانده بك چوق فرنكيليلر سالم الوجود يعنی رئيه كبی ساری اولميان خسته‌لقلره مبتلا كسان ايله برآره‌ده ييقانمقده وبلكه ديكر صورتلرله‌ده مناسبتده بولنمقده اولملری جداً مطالعه وملاحظه‌يه شاياندر . فرنكيليلرك حمام عليلده استحمامدن قطعياً استفاده ايده‌ميه‌جكلری طبيعی

وبديهى بولنمغله معلولين سائره ايله مناسبت ومعاشرتدن بولنملرينه صورت قطعيه‌ده ممانعت ايتمليدر ٭ صره‌سی كلمش ايكن برمقدارده موصلك عادى حماملرندن بحث ايده‌لم : موصل حماملرى بالطبع سائر ممالك شاهانه‌ده اولديغى كبى شرق اصولنده بنا وانشا ايدلمش شيلردن عبارتدر استحمام ايچون قوللانلدقلرى صو اكثريتله قويو صولرى يعنى آجى صو اولديغى ايچون حاوى اولديغى كرچدن طولايى صابونى كوپورتمديكندن فقرا طاقمى كيل ديه‌بيلديكمز برطپراق ايله ادارهٔ مصلحت ايديورلر ، ديمك كه استحمامدن منتظر مقصد حاصل اولميور ٭ قويو صوينك اشبو حالنه راضى اولوبده حماملرى زيارت ايدنلر حمام طاقملرينك الدن اله صرتدن صرته كزديكى ايچون آيريجه متضرر اوله‌جقلرى كبى تنبيهات مكرره خلافنه اوله‌رق حمام ايچريسنى تميزله‌مدكلرندن طولايى عفونت ورايحهٔ مزعجه‌دن بشقه‌جه متأذى اوله‌جقلرى طبيعيدر ٭ نظافت وطهارت حماملرده كورلمديكى كبى تقيدات لازمهٔ مذكوره‌نك بر بر اصنافنده اسمى بيله معلوم اولماديغنى سويلمه‌دن كچه‌ميه‌جكز ، بربرلر پيس ، ملوث اوسطوره‌لريله امراض جلديه وزهرويه‌يى برندن ديكرينه تلقيح ايلدكلرى يتميورمش كبى جراحلق وطبابت كبى حياته تعلق ايدن امور نازكه‌يه دخى جرأتياب اوليورلركه بوحالك منعى تحت وجوبده‌در ٭ هريرده اولديغى كبى عراقده دخى طبابت عتيقه منتسبلرى بشريت مخربلرى پك چوقدر ٭ باشنده كشيده ارقه‌سنده عبا ايله ميدانه چيقان متطببين مرقومه صنعت طباتى اللرنده بازيچه كبى ايستدكلرى قالبه افراغ ايديورلر ٭ ذاتاً صنعت طبابت قدر سوء استعماله ، استخفافه اوغرايان ديكر برصنعت تصور اولنه‌مز ٭ برخانه انشاسيچون بربر ويا قونده‌رجى چاغرلميوب اهلى اولان برمعمارده مراجعت اولنور ٭ خانه‌نك زياده معمر اولمسى اقسام داخليه‌سنك طبعه ، ذوقه موافق بولنمسى وحفظ الصحه دائره‌سنده انشا اولنمسى خصوصلرى ايچون عريض وعميق مباحثه‌لر ، مجادله‌لر ايديلور ٭ حالبوكه نسخهٔ كبرا اولان بناء عزيز انسانينك مهم برعضوينه عارض اوله‌جق برآفت ايچون كوز اوكنه ، خاطر وخياله هر كيم كلورسه جلب ايديلوب حكمتندن ، طبابتندن معلومات مجهوله‌سندن استفاده‌يه شتاب برله توجه وجودى يدى اقتدارينه قولايجه‌جق تسليم ايديليوريور حيرت !!

بونلردن بريسى برخسته يانه چاغرلدقلرى وقت كنديلرينه برحكيم ذى وقار طوريني ويره‌رك وخسته‌لق نه درجه مهلك اولورسه اولسون نبضنى اله الەرق وبعضلرى‌ده اطباى حقيقه‌يى تقليداً خسته‌نك كوكسنه ظهرينه قولاغنى ويره‌رك پارمقلريله اوره‌رق عريض وعميق ! معاينه‌يه كيريشيورلر ٭ نتيجهٔ معاينه‌ده : اكلادم سنده مياسيل يايلى وار وياخود صفراك غالب باشنه اورمش كبى فلاطون پسندانه برتشخيص وضع ايتدكدن صكره جمله‌سى برقاچ توز ايله بش اون حبدن عبارت بولنان كهنه ادويه‌سيله خسته‌مزى معالجه‌يه ابتدار ايدر ٭ الله شفا احسان ايتسون ٭

يوزلرجه ليرا صرفى وسنه‌لرجه امك ومزاحم اقتحاميله يتشن اطبايى بونلر ايچنده استخفاف ايدنلرده وار ٭ هردولت ميليونلرجه نقود صرفيله مكتبلر كشاد انواع خسته‌خانه‌لر وسائر اماكن صحيه تأسيس ايديور ٭ بونلر هپ برعمان وسيع اولان فن طبابتك تحصيل وترقيسى عالم انسانيته خدمت ايده‌جك اطبا يتشديرلمسى وملت ومملكتك استفاده‌سنى تأمين ايچون اختيار اولنيور ٭ حال بومركزده ايكن سرمايهٔ علم وعرفانى برايكى كهنه كتاب مطالعه‌سندن وبرايكى كوك ايله بش اون فتيل قوللانمدن عبارت اولان بوناازنينلره امنيت ايله مراجعت ايتمك كارعقل دكلدر صانيرم ٭ سايهٔ معارفپيرايهٔ حضرت پادشاهيده

هر برده اولدیغی کبی موصلده دخی ملکی وعسکری اولمق اوزره متعدد اطبا موجوددر . اطبای مذکوره بر مملکت ایچون کافی ووجودلرندن استفاده‌یه چالیشمغه امر ضروری ایکن مع التأسف مار العرض حالات اهالینك ارباب فنه مراجعت ایله استفاده‌لرینه مانع تشکیل ایدییور . اطبا درجهٔ کفایه‌ده بولندیغی کبی نفس موصلده درعلیه‌دن رخصتنامه‌یی حائز درت عدد اجزاجی بولنمقده وبو سببدن احتیاجات مبرمهٔ صحیه دفع ایدلمکده‌در . یالکز بونلردن بعضلرینك منافع ذاتیه‌لرینك تأمینی مشتریلرك از هر جهت ممنونیتنی جلب اتمکه ترجیح ایلدکلرینی اجزاخانه‌لرنده ترقیات ساطعهٔ طبك شانیله متناسب جدید وتازه ادویه بولندیرماملری ایله استدلال ایدییورزکه صحت عمومیه‌نك موازنه‌سنی تأمین ایدن اجزاخانه‌لر ایچون بیوك بر نقصان عد ایدیلور .

بر ازده مملکتك اعتیاداتندن قهوه‌خانه وچایخانه‌لرندن بحث اتمکه قارئین کرام مساعده بیوررلر . موصلده بوقاروده عرض وبیان ایدلدیکی اوزره حیات وانسال بشریه‌یی مضمحل وپریشان ایدن تیاترولر (ادبی ، عبرت آمیز تیاترولر مستثنا) قافه‌شا نتانلر وسائر سفاهتخانه‌لر مفقود قیلندن — چونکه سنه‌ده برقاچ دفعه سپورتی نوعندن‌ده بعض اورته اویونجیلری بورایی‌ده زیارتده قصور اتمیورلر — بولنمقله بو یوزدن نتایج مؤسفه (امراض زهرویه ، اختلالات عقلیه‌نك انواعی اویقوسزلقلر . مجنونانه معاشقه‌لر ، انتحارلر والخ ...) کورنمیور کبیدر . فقط یالکز اعتیادات قبیحه‌دن اوله‌رق توتون استعمالی واقعدر . توتون اعتیادی عمومی بر عادت مقامنه قائم اولدیغی ایچون بوراده خصوصی اوله‌رق اندن بحث اتمك فضله کبی کوریلیورسه‌ده بزی بو یولده خامه‌دان اسف اولمغه سوق ایدن جهت شو اعتیاد مضرك اطفال مملکته قدر سرایتی کیفیت مهمه‌سیدر . کرك موصلده کرکسه طبابتنده بولندیغم دیکر ملحقاتنده بالذات اولیای اطفالك چوجقلرینه محبت کوستره‌جکم دیه‌رك قوطیسندن سیغاره ویردیکنی وچوجغك‌ده بر صافیت معصومانه ایله سیغاره‌سنك دومانی پدرینك یوزنه طوغری صاوورمقده اولدیغنی رأی العین کوردمکه بو حالك تربیهٔ اطفال نقطهٔ نظرندن پك چرکین اوله‌جغی کبی هنوز جکرلری تر وتازه دماغ واعصابی نازك ونرمین اولان زواللی چوجقجغزه سم قاتل کبی تأثیر ایده‌جکی ونشو ونماسنی تأخیر وملکات عقلیه‌سنی تحدید وتخریب ایده‌جکی طبیعیدر . موصل وملحقاتی قهوه‌خانه وچایخانه‌لری همان بر طرز وقاعد اوزرینه مؤسسدر . قهوه‌خانه‌لرك محصور هواسنی عادی وملوث مفروشاتی سویلمك فضله اولور . قهوه‌نك بورالرده صورت اعمال واستحضاری غریبدر . قهوه جزوه‌لرینك هر بری تقریباً اوچ استانبول اوقه‌سی صو استیعاب ایده‌جك قدر کبیر الحجم ، ثقیل المنظره اولوب قهوه تلوه‌سنی بوراده یوزلرجه دفعه قاینانه‌رق استحضار ایدیلان وشربت دیه توسیم اولنان مایع مستکرهه مخصوص جزوه‌لردن بشقه آریجه ال التنده توزیعه خدمت ایدن دها کوچك جزوه‌لر دخی واردر . شربت معهود جزوه‌لرده کونلر ، بعضلرینك روایت مصره‌سنه کوره آیلرجه قرارکیر اولورکه یکیدن یاپیله‌جق قهوه‌یه معاون خدمتی ایفا ایدر . بو صورت عجیبه ایله استحضار اولنان قهوه مطبوخی بیلدیکمز سولفاتودن زیاده بر مرارت مزعجه‌یی حائز اولدیغی ومعده‌یه قورشون کبی ایندیکنی آلشمیوبده ضروری اوله‌رق ایچنلر بیلور . احوال مسروده هضم ایدیله‌جك شیلردن اولمادیغی کبی برده قهوه موزعنك آرقه‌سی صره کزمکده اولان شاکردلك — ال یوزینك تمیزلکی بر طرف — الندة اولوب بر کومه پاچاوره حاشلامه‌سندن عبارت اولان وسیاه چیرکین منظره‌سی معده‌نك غثیانه کافی

بولنان ويقامق تميزلمك يوزى اصلا كوزمين معهود يوماغه نه‌ديملى ؟ قهوه فنجانلرى نظافت يوزى كورمكسزين آغزدن آغزه كزديكى كبى اكثر قهوه‌خانه وچايخانه‌لرده اوتورر اوتورمز مشتريلرك النه داياديلان اوزون چبوقلر آيريجه برمنظره تشكيل ايدر . امراض متنوعه‌نك بوصورتله شخصدن شخصه كچمكده اولديغنى بيلميان اهالى چبوغنك دومانى صاووره‌رق اوصافنى مختصراً سويلديكمز قهوه‌يى دخى ايچديمى كل كيفم كل ديور !! چايخانه‌لرك باخصوص كركوك چايخانه‌لرينك احوال سالفه نقطهٔ نظرندن مضراتى بردرجه‌يه قدر اهوندر .

آشجى وكبابجى دكانلرى قهوه‌خانه‌لره رحمت اوقوتديريور . دكانلرك منظرهٔ كريههٔ خارجيه‌سى طبيعت صاحبنك دكاندن ايچرى كيرمسنه مانع كافيدر . مرداراللريله حاضرلاديغى باغيردلن كبابلرينى ، كباب ويمكلرينى قويدقلرى قابلرينى توصيف ايتمك امكان خارجنده‌در . والحاصل كافهٔ احوال واوصافى طبيعته ، حفظ الصحه‌يه كلياً منافى بولنان اصناف مذكوره‌نك حركات واقعه‌لرينه مداخله زمانى حلول ايلمشدر .

موصل وملحقاتى حواليسى اهاليسى اكثريتله خيمه‌نشين برطاقم عربان‌دن عبارت اولوب عشائر نامى ويريلان وايچلرينه دفعاتله كيدوب مسافرپرورلك ، خاطرنوازلق كبى خصائل جميله ومزاياى انسانيه لرينه مفتون اولديغم اقوام مذكوره‌نك معيشت ، عادات واحوال سائره‌سندن بحث ايتمك بالطبع اوزون اوله‌جغندن ماعدا موضوع مقاله‌مزله دخى مناسبت آله‌ميه‌جغندن يالكز بينلرنده نادر اوله‌رق وقوعه كلن امراض وجروح متنوعه حقنده اجرا ايلدكلرى مداوات ، تطبيق ايتدكلرى وسائط دوائيه‌دن غرابت فقط اصابتى حسبيله برنبذه بحث ايلمك مناسب اولور .

عربان ؛ ادويه ، معالجات سائره‌يه بك منهمك دكلدر . انلرك يكانه اعتمادينى جلب ايدن وظاهرده وحشيانه كبى كورينورسه‌ده تشكل ، بنيه ، مزاج ، معيشتلريله غير متناسبدر . دنيله‌ميان والیوم طبابت حاضره‌جه برشكل مدنى ونازكانه‌يه افراغ ايدلمش اولان « كى » اصوليدر .

كى ؛ بوكون طبابت جديده‌جه مستعملدر . جروح متعفنه ، قروح آكله ، التهابات مختلفهٔ مزمنه (نزلهٔ مزمنهٔ انفيه ، التهاب فم وبلعوم وحنجره وسائره) ده هركون قوللانلمقده‌در .

فقط صورت نازكانه‌ده تطبيق اولنيور . عربان ؛ غالوانوقوتر وسائر وسائط مضاد تعفنيه‌يه واقف ومالك دكل ايسه‌ده ديه‌بيلرمكه امراضك جهت انتخاب ومداواتك شدت وسرعت تأثيراتى سببيله وسائط حاضره‌مزله اقتطاف ايده‌مديكمز نتائجه دسترس اوليورلر !

اوبله يا تعفن ايتمش برجرح مضاد تعفن ادويه خفيف كاويات ايله كونلر ، آيلرجه تداوى‌يه تعند ايدر وبلكه غير قابل التيام بولنور . عرب ايسه قيزغين دميرى چيز ديه جريحه محلنه كزديرنجه مولد قيح ، مسبب عفونت اولان حوينات همان ساعتيله ترك حيات ايليه‌رك جريحه‌مز تازه اتلرينى جزئى بر زمانده كوسترمكه وبرقاچ كون ظرفنده التيام بولمغه باشلايور . قروح آكله‌ده بعض دفعه دمير برينه قاينار يال قوللانيورلر . رخاوت وضعف اعصاب حالاتنده صانكه درس حكمتى برمعلم كاملدن تدرس ايتمشجه‌سنه انجه بل كميكنى بويلى بوينه نيل ايله بوياتمش بزدن فتيللر ياپه‌رق بونلرله نقطه بنقطه كى ايديورلر ؛ صول جهت ديشنك بريسى صانجيان برينى طانيرمكه وجع هردرلو مسكنات ومخدراته مقاومت ايتديكى حالده بدوينك برى صاغ ال ابهام وسبابه پارمقلرى بيننده‌كى مسافه‌يى كى ايتمش وصانجى

بر دها كلسامك اوزره مندفع اولمشدر . قورقويى دفع ايچون وجودك هرهانكى بر نقطه‌سنه اوزاقدن آتش كوستريليور . بونلر هپ معقولدر . مقصد انخفاضه دوچار اولان اعصابى تنبيه ايتمكدر .

بعض كنجلر ال و آياق كبى اعضاى فعاله‌يه قوت صناعى بخش ايتمك ايچون اعضاء مذكوره‌يى ايدرلر . بعض امراض مزمنهٔ داخليه‌ده دخى كى اصولنه مراجعت ايديلوب نتايج حسنه الده ايديليور . اوت اعصابه ويريلان قوت واسطه‌سيله بالجمله عضويت وافعال فيسيولوژيهٔ اعضا و بوميانده هضم وتمثل فعللرى تيقظ وتنبه ايدرك خسته يمكه ايچمكه باشلايوركه خسته‌لقده مبدل برؤ وعافيت اولمغه يوز چويريور .

طبابت بدويه حقنده شويله‌جه مختصراً اعطاى معلومات ايتدكدن صكره امراض بلده مبحثنده ذكرى اونوديلان ودياربكر ، حلب ، بغداد بلادنده اولديغى كبى موصلده دخى حكمنى ايفا ايتمكده اولان موصلى چيبانلرندن بحث ايده‌لم : موصل چبانلرى بغداد ، حلب ، چبانلرى قدر اجراى تخريبات ايده‌ميور . ممالك مذكوره‌يه نسبةً تأثيرات وعوارض تاليه‌سى خفيف كوريليور . اشبو چبانلرك بورالرده دينيلديكى كبى خرما وسائره يمكدن تولد ايتميوب بلكه صرف سيورى سنكلر واسطه‌سيله سرايت ايديور . بو بر حقيقت فنيه‌دكى اعتراضدن مصوندر . مذكور چبانلرك همان على العموم يوز ، ال آياق كبى آچيق محللرده يعنى سيورى‌سنك حشرات مضره‌سنك زيارت ايلديكى يرلرده جيقديغنى جمله‌مز كوروب بيليورز . مدتى التى آى ياخود برسنه‌در تندب ايتديكنده ترك ايتديكى معيوبيت خفيفدر . مذكور چبانلر تدقيقات خصوصيه‌مزه نظراً دجله صوينه جوار اولان ديمك ايستيورزكه حميات متقطعه‌دن بحث ايدركن ذكر ايتديكمز اورمانلرده ثوره‌ين سيورى سنكلرله تماس ومناسبتى زياده اولان محلات اهالى واطفالنده چوق كوريليور . ايلروده تدقيقات وتتبعات ايله الده ايديله‌جك معلومات وتفصيلات آيريجه عرض ايديلير .

— خاتمه —

مقاله‌مزه ارتق نهايت ويرمك تصديعدن احترازاً ضرورى وبيانات ومطالعات واقعه‌مزده پك چوق نواقص وخطيئات بولنه‌جغى طبيعى بولنمش اولمقله برابر موصلده انجق اون ماهدنبرى ايفاى وظيفه‌ده بولنديغمى عرض ايده‌جك اولورسه‌م قصورلريمك چوق كورلميه‌جكنى اميد ايتديكم كبى صره‌سى دوشدكجه صحت عموميه‌يه تأثيرات مضره‌سى اولديغى كوستورديكم موادك منعى وظائف چاكريدن بولنديغى بيلوب منع ورفعلرى اسبابنه چاليشلمقده اولديغى وبوندن بويله‌ده چاليشمقدن كيرو طورلميه‌جغى مع الاعتذار عرض وبيان وبعدما فرصت دوشدكجه صحت عموميه‌يه خادم مقالات تحريرينه على قدر الاستطاعه سعى وغيرت قاصرانه‌ده بولنه‌جغمى درميان ايله ختم كلام ايلرم .

موصل بلديه طبيبى
ايوب نجم الدين

انبیای عظام واولیای کرام افندیلرمزك
حضراتنك مراقد منوره ومطهره لری

موصل شهرنده مراقد مطهره ومقامات مباركه‌ومنوره‌لری موجود وزیارتكاه خواص وعوام اولان انبیای عظام علی نبینا وعلیهم الصلوة والسلام واولیا وائمهٔ كرام ایله متقدمین علماوفضلای بنام نورالله مضاجعهم الی یوم القیام حضراتنك اسامیٔ شریفه‌سیدر

(حضرت شیث علیه السلام)

نبی مشار الیه حضرتلری حضرت آدمك اولاد مكرملرندندر . حسن وجمال وسیرت وخصالده تماميله كنديلرينه مشابهتی وكافهٔ اولاد كرامنك احسن واجمل وافضلی اولمق جهتیله ابو البشر علیه السلام افندمز كندولرينه دیكر اولادندن زیاده محبت ایدرلردی . حتی حال احتضارده امر خلافتی توجیه وامور دنیویه‌نك رؤیتنی توصیه ایتمكله برابر مودوع حافظهٔ نبوتلری اولان اسرار وعلوم الهیه‌یی كنديلرينه تلقین وتعلیم ایدرك عالم فانی‌یه وداع بیوردیلر . انبیای مرسلیندن بولنان شیث علیه السلامك شریعتلری شریعت حضرت آدمه موافق اولدیغی كبی طرف حقدن كنديلرينه شرفنازل اولان اللی صحیفهٔ شریفه دخی علوم حكمیه ورياضيه‌یی وفن كیمیا وسیمیا وبعض صنایع مشكله‌یی شامل ایدی . كعبهٔ شریفه‌یی ابتدا طاشدن بنا ایدن نبی مشار الیه حضرتلریدر .

روایات مؤرخینه كوره حضرت شیث بیك شهر بنا وعلم اسرار حروفده بركتاب دخی تألیف بیورمش ومدت عمر شریفلری طقوز یوز اون ایكی‌سنه‌یه بالغ اولمشدر . مقامات سعادت آیاتندن بری‌ده نام عالیلرینه منسوب وموصلك خارجنده وجانب جنوبیسنده اون بش دقیقه مسافه‌سی اولان جامع نور مطالع درونده‌در . جامع شریف مذكورك تحصیل ونشر علومه‌مخصوص ایكی مدرسه‌سی اولوب اوقات خمسهٔ مفروضه وصلاة جمعه وعیدین اوراده ادا قلنمقده‌در .

(حضرت یونس علیه السلام)

مشار الیه انبیای بنی اسرائیلدن اولوب كتب تاریخیه وقصص انبیاده مفصلاً كوسترلدیكی اوزره « بتپرست » اولان نینوا خلقنی دین مبین حقه دعوت ایتمك اوزره‌جانب الهیدن‌بعث وارسال‌بیورلمش ومدت وفیره قومنی انذار ودعوت ایلدیكی حالده آنلر قبول حقده تردد‌وعبادت اصنامده اصرار‌وتمرد كوسترملریله مشار الیه ایچلرندن چیقوب اوصره‌ده یوجیلرینی قالدیرمقده بولنان بركمی‌یه بینمشدر . كمینك وسط دریاده بلاسبب توقفله عدم حركتنی سفینه درونده بولنانلر ایچلرندن فراری بولندیغنه عطف واسناد وكشیده اولنان قرعه دخی نام معالی التسام حضرت‌صاحب الحوته اصابت ایتمسی‌اوزرینه كندولری نهره القا ایدلمش وبقدرة الله تعالی اول دریتیم صدق ورسالتی درحال بربیوك بالق یوته‌رق برقاچ كون صكره ساحل سلامته چیقمغله نینوه‌یه عودت واهالی‌یه تبلیغ احكام‌رسالتله متعاقباً ارتحال دار آخرت بیورمشلردر .

جسد مبارکلری موصلك قارشوسنده ودجله نهرینك اوته طرفنده یارم ساعت مسافه‌ده واقع
نینوا قریه‌سنده مدفوندر ۰

مرقد منورلری بردائرهٔ مخصوصه‌ایله محاط اولدیغی کبی جسیم وواسع برجامع شریف‌دخی موجود
اولوب اوقات خمسه‌ده وجمعه وعیدینده صلواة مفروضه ادا اولنمقده وایران وهندستان وسائر ممالك
وبلدانلدن هروقت برخیلی زوار کلمکده‌در ۰ مشار الیهك صحیحاً بوراده مدفون بولندیغنی تأیید
ایدر برچوق علامات باهره وانوار ظاهره کورولمش وکورولمکده بولنمشدر ۰

(حضرت جرجیس علیه السلام)

مشار الیه مصرك فلسطین اهالیسندندر ۰ غایت صالح وثروت عظیمه‌یه مالك برتاجر اولغله بعض
هدایای ثمینه ایله موصلی ملکنك یاننه کلوب کندوسی « افلون » اسمنده بر بته عبادت واستنکاف
ایدنلری انواع اشکنجه وعذاب ایله اتلاف وعقوبت ایتمکده بولندیغنی کورنجه ملکه اجرای نصایح
ایله برخیلی معجزات باهره اظهار ایتمش ایسه‌ده تکلیفاتنده‌روی‌مخالفت وابرام کوسترمکله برابرحضرت
جرجیس حقنده برچوق اذا وجفایی روا کوسترمش وبناء علیه کندیسیله عونه‌سی عذاب الهی‌یه
اوغرایه‌رق تلف اولمشلردر ۰

روایت مشهوره‌یه کوره مشار الیه حضرتلرینك مرقد مطهرلری موصل بلده‌سنك وسطنده نام
عالیلرینه منسوب جامع شریف درونده واقع محلده مدفون اولوب بوروایتك صحتی دخی مشاهده
اولنان علامات وانوار باهره وجلیله ایله مؤید بولنمشدر ۰ زیارتکاه مسلمین اولان مرقدمبارکك جامع
شریفنده اوقات خمسهٔ مفروضهٔ وصلوة جمعه وعیدین ادا اولنمقده‌در ۰

(حضرت دانیال علیه السلام)

فریدة العجایب نام کتاب مستطابده بیان اولندیغنه کوره با امر جلیل الهی موصل شهرینی
تشریف بیوردقلری زمان مصالح عبادك تسهیلی ایچون نهرك اجراسی کندولرینه‌امر بیورلمش‌اولمسی
اوزرینه نهر دجله‌یی دیاربکردن فاو بوغازینه قدر اجرا وبومناسبتله موصلده برمدت ارام بیورمش
اولدقلری اکلاشلمشدر ۰

مقام عالیلری باب المسجد محله‌سنده واقع وزیارتکاه انام اولوب مدفون اولدقلری جامع شریفده
اوقات خمسهٔ مفروضه ادا اولنمقده‌در علم رمل ورؤیانك مشار الیه‌جانبندن ایجادبیورلدیغی‌کتب‌تاریخیه‌ده
بشقه‌جه مرویدر ۰

ائمهٔ کرام حضراتی

(امام حمزه)

(امام حمزه) بن امام (حسن) بن (امام علی المرتضی) رضوان الله تعالی علیهم اجمعین افندمز
حضرتلرینك نعش شریفلری بعض اولیای کرام ومتقدمین علمای بنامك اقوال‌وکشفیاتنه کوره
موصلك جانب غربیسنده واوچ بچق ساعت مسافه‌ده‌واقع وملك « لؤلؤ » طرفندن انشا اولنمش‌اولان
بربنا داخلنده‌در ۰

(امام عون الدين)

(امام عون الدين) دخی (امام حسن) رضی الله تعالی عنهك اولاد مكرملرندندر . موصلك وسطنده ونام عالیلریله بنام اولان محله‌ده ینه ملك لؤلؤ طرفندن بنا اولنان وحقیقةً صنایع نفیسه‌وآثار عتیقه‌دن بولنان برقبه‌ده مدفون اولوب زیارتگاه مسلمیندر . جوارنده سادات حسینیه اجدادندن خیلی ذوات كرامك ریاض مطهره‌لری موجوددر .

(امام عبد الرحمن)

(امام عبد الرحمن) انجال كرام حضرت حسندندر . مشهد منورلری (مسعود بن ملكك) بنای قدیمندن اولان (وامام عبد المحسن) افندمزك جوارنده بولنان محله‌دردر . اهل بیتدن بعض ذوات كرامك مراقد منوره‌لری اوجوارده واقعدر .

(امام حامد وامام محمود)

مشار الیهما حضرت موسی الكاظمك اولاد كراملرندندر . مراقد منوره‌لری موصلده محمودین محله‌سنده نام عالیلرینه منسوب جامع شریفده واقع قبه‌لی برتربهٔ شریفه‌ده‌در .

(امام ابراهيم المجاب)

(امام ابراهیم المجاب) بن (موسی الكاظم) بن (امام جعفر الصادق) بن (امام محمد الباقر) بن (امام زین العابدین) بن (امام الحسین) بن (امام علی المرتضی) رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضرتلرینك روضهٔ مطهره‌سی موصلك امام ابراهیم محله‌سنده واقع تربهٔ مخصوصه‌ده‌در .

(امام علی الهادی)

(امام علی الهادی) بن (امام محمد الجواد) بن (امام علی رضا) بن (امام موسی الكاظم) بن (امام جعفر صادق) بن (امام محمد الباقر) بن (امام زین العابدین) بن (امام حسین) بن (امام علی) حضرتلرینك مقبرهٔ منوره وشبكهٔ مطهره‌لری نفس موصلده محمودین محله‌سنده واقعدر .

(امام علی اصغر)

(امام علی الاصغر) بن (امام محمد وامام محمود) شهرتی ابن الحنیفه والده‌سی بنی حنیفه‌در ابن (امام الحنیفه) بن (امام علی) رضوان الله علیهم اجمعین حضرتلرینك مرقد منورلری نفس موصلده جامع الكبیر محله‌سنده تربهٔ مخصوصه وقبهٔ شریفه‌لرنده موجوددر .

(امام عبد المحسن)

(امام عبد المحسن) بن (امام حسن) بن (علی المرتضی) رضی الله تعالی عنهم اجمعین حضرتلرینك مرقد لامع النور عالیلری نفس موصلده سور داخلنده ونهر دجله‌یه قریب محله‌ده بر قبه درونده واقعدر .

(شاه زنان)

مشار الیها حضرتلری امام (زین العابدین) وابن (امام محمدالباقر) وابن (امام جعفر الصادق)

وابن (امام موسى الكاظم) وابن (امام على رضا) وابن (امام محمد الجواد) وابن (امام على الهادى) وابن (امام حسن العسكرى) وابن (امام محمد الحجه) رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتنك والدهٔ محترمه‌لريدر . مقبرهٔ منوره‌سى نفس موصلده نقشلى حمام محله‌سنده برقبهٔ مخصوصه‌ده موجود اولوب زيارتكاه مؤمنين ومؤمناتدر . مشار اليها ملك كسرانك كريمه‌سى وحضرت حسين العبطك زوجهٔ مكرمه‌سيدر .

(امام يحيى)

(امام يحيى) بن (امام قاسم) بن (امام حسن) بن (امام على) رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضرتلرينك مرقد مطهرلرى نفس موصلى محيط اولان سورك داخلنده وباش طابيه ايله سلطان لؤلؤ سراينك الان موجود بولنان خرابه‌سى اورته‌سنده ونهر دجله‌يه ناظر اولان سورك اوزرنده واقع اولوب زيارتكاه مسلمينيدر .

مرقد منورلرينك كرك داخلنده وكرك خارجنده وبالخاصه قبه‌سى اوزرنده موجود بولنان آثار نفيسهٔ معمارى حقيقةً حيرتبخش عقولدر .

(امام زيد)

(امام زيد) بن (امام محمد) بن (امام زين العابدين) بن (امام على السجاد) بن (امام الحسين) بن (امام على) رضى الله عنهم اجمعين حضرتلرينك مشهد منورلرى نفس موصلده باب البيض نام محلده ملوك متقدميندن بعضيسنك بناى قديمندن اولان برمحلده واقعدر .

(امام عبداه الباهر)

(امام عبداه الباهر) بن (امام زين العابدين) بن (امام الحسين) بن (امام على المرتضى) رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضرتلرينك مرقد منورلرى موصلده شيخ فتحى محله‌سنده نام عاليلرينه منسوب ملوك متقدمينك بنا كرده‌سى اولان جامع شريف درونده‌در .

(ست فاطمه)

(ست فاطمه) رضى الله عنها بنت (امام حسين) بن (امام على) بن (ابى طالب) رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضرتلرينك مشهد منورلرى امام يحيى قربنده‌كى قبهٔ شريفه‌لرنده موجود اولوب زيارتكاه انامدر .

(ست كلثوم)

(ست كلثوم) بنت (امام حسين) بن (امام على) رضى الله تعالى عنهم اجمعين حضرتلرينك تربهٔ شريفه‌لرى موصلده سور داخلنده خاتونيه محله‌سنده واقع اولوب زيارتكاه مؤمنين ومؤمناتدر .

(ست نفيسه)

(ست نفيسه) بنت (امام حسين) بن (امام على بن ابى طالب) رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضرتلرينك موصلده باب السراى محله‌سنده نام عاليلرينه منسوب مسجدده مقام مخصوصلرى اولديغى كبى اصل مدفن نور افكنلرى مصرده اولديغى ومشار اليها وقتيله موصلده اسكان ايدرك بر زمان

عبادتله مشغوله اولدقلرندن كرك بوراده وكرك محال سائرهده مقامات عليهٔ منورهلرى بولنديغى موثوقدر .

(اويس القرنى حضرتلرى)

مشار اليه حضرتلرينك نفس موصلده باب المسجد محلهسنده مقام منورلرى موجود اولوب وقتيله برايام اوراده عبادات جناب رب معبود ايله مشغول اولدقلرندن محل مذكور زيارتكاه انام اولديغى مثللو جامع شريفنده دخى اوقات خمسه وصلواة جمعه وعيدين ادا اولنمقدهدر .

(امام ابو جعفر)

(امام ابو جعفر) بن (امام على الهادى) بن (امام محمد الجواد) بن (امام على الرضا) بن (امام موسى الكاظم) بن (حضرت جعفر الصادق) بن (امام محمد الباقر) بن (امام زين العابدين) بن (امام حسين) بن (امام على) رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضرتلرينك مرقد منورلرى موصل ولايتنك جهت غربيهسنده يدى فرسخ بعد مسافهده ودجله نهرى اوزرنده بولنان اسكى موصلده واقعدر .

(شيخ محمد)

كبار اولياى متقدميندن بولنان (شيخ محمد) قدس سره حضرتلرينك قبر شريفلرى منصوريه جامعنده واقع وزيارتكاه اهل اسلام اولوب قبر شريفلرى اوزرنده اسكى بريازى ايله كندولرينك حضرت عبد القادر كيلانى قدس سره الصمدانى حضرتلرينك مخدوم عاليلرى اولديغى محرردر .

(شيخ عيسى دده)

مشار اليه حضرتلرى كبار اولياى متقدميندن برذات فيض آيات اولوب مشهد عاليلرى سور داخلنده باب الشط قربنده واقعدر جوارنده سادات كرام حسينيهدن خيلى ذوات كرامتسماتك مقابر شريفهلرى موجوددر .

(شيخ محمد ابو الوفا)

كبار اولياى متقدميندن اولان شيخ محمد ابو الوفا قدس سره بن زيد بن على بن حسن بن عريض الاكبر بن امام زيد بن امام زين العابدين بن امام حسين الشهيد بن امام على رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضرتلرينك قبر پرنور مطهرلرى موصلك جانب غربيسنده وخارجاً سوره قريب بر محلهدهكى قبهٔ شريفهده واقع اولوب زيارتكاه اهل ايماندر .

(الشيخ قضيب البان الموصلى)

شيخ قضيب البان قدس سره ابو عبداه الحسين ابن عيسى ابن يحيى ابن عبداه ابن ابى جعفر محمد ابن عبداه الاكبر ابن محمد الاكبر ابن موسى الثانى ابن عبداه ابن موسى الجون ابن عبداه ابن حسن المثنا ابن امام الحسن ابن امام على رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضرتلرينك قبر شريفلرى موصل شهرينك جانب غربيسنده وسنجار قپوسى اوكندهكى صحراده واقعدر .

مشار اليه درت يوزيتمش برسنه‌سی‌رجبنده کهواره زيب عالم وجود اولوب بش يوزيتمش اوچ سنه‌سنده ارتحال دار نعيم بيورمشلردر .

کراماتی ظاهر وباهر ومقام منورلری زيارتکاه اکابر واصاغردر .

(شيخ حسن البکری)

مشار اليه قدس سره مشايخ متقدمين واوليای مکرمه‌دن اولوب نسب عاليلری حضرت ابو بکر الصديقه منتهی اولور . مرقد منورلری موصلده سوق الصغير محله‌سنده نام عاليلرينه منسوب جامع درونده‌در .

(شيخ محمد الخلال)

شيخ محمد الخلال بن حسن بن عشائر الخلال قدس سره حضرتلرينك نسب عاليلری دخی حضرت صديق رضی الله عنهه منتهيدر قبر مطهرلری حوش الخان محله‌سنده شيخ الخلال ناميله بنام اولان جامع درونده‌کی قبه‌ده اولوب زيارتکاه مسلمين‌در .

(شيخ ابی سعيد احمد)

شيخ ابی سعيد قدس سره بن عيسی الخرازی حضرتلری کبار اوليای عظامدن اولوب مرقد منيفلری موصلك خارجنده وجانب جنوبيسنده قاضی کوبی قربنده وموصلدن برميل مقداری بعدنده واقعدر .
نسب شريفلری حضرت عمر بن الخطابه منتهيدر .

(شيخ فتح الله الموصلی)

شيخ فتح الله الموصلی قدس سره ايکی ذات عالی قدر اولوب بريسی فتح ابن رضی الدين ديکری فتح بن سعيددرکه کندولری ذو الجناحين اوله‌رق عارف بالله وکبار اولياء اللهدندر . مقام ودرجهٔ معنويه‌لری بشر الحافی وسری السقطی حضرتلريله مساويدر . مقام منورلری موصلك داخلنده ونام عاليلريله مسمی محله‌ده واقع وزيارتکاه اهل ايماندر .

(شيخ متعافی)

کبار اوليای اللهدن اولان مشار اليه قدس سره علوم دينيه وحقيقيه وشرعيه بحق واقف برذات فيوضات آياندر . قبر شريفلری قهوة الطفی انصالنده‌کی جامع المتعافيده واقعدر .

(شيخ خير النساج)

مشار اليه قدس سره عن اصل سامرا اهاليسندن اولوب بغدادده حمزه البغدادی ايله برمدت اقامت وسری السقطی حضرتلرينه ملاقی اوله‌رق يوز يکرمی سنه معمر اولدقدن صکره ارتحال دار اخرت بيورمشلردر . قبر منورلری موصلده سور داخلنده‌کی قبهٔ مخصوصه‌لرنده‌در .

(شيخ محمد الملحم)

کبار اولياء اللهدن اولوب قبر عاليلری شيخ فتح الله الموصلی حضرتلرينك همشيرهٔ محترمه‌لری صالحهٔ فتحيه‌نك جوارنده اولديغی کبی مشار اليها حضرتلرينك مقامی‌دخی برادرلرينك مقامی قربنده‌در .

(شيخ عامر)

عرفاى باللّه وكبار اولياء اللهدن اولان مشار اليهك مرقد منورلرى امام باهر حضرتلرينك بولندقلرى جامع درونندەكى قبۀ شريفۀ مخصوصەلرندە واقعدر .

(شيخ منصور)

شيخ منصور قدس سره حضرتلرى دخى كبار اولياء اللهدن ومشايخ عظامدن اولوب قبر باهر الانورلرى نفس موصلدە سور داخلندە سنجار قپوسى قربندە بولنان مقام عاليلرندە واقعدر .

(شيخ ابراهيم الزيتونى)

كبار اولياى عارفيندن اولان مشار اليهك مرقد شريفلرى موصلك جانب غربيسندە شيخ منصور حضرتلرينك مقام عاليلرينه يقين برمحلدە واقع وزيارتكاه انامدر .

(شيخ محمد الزيوانى)

مشار اليه حضرتلرى اولياى متقدميندن اولوب قبر عاليلرى موصل سورى داخلندە باب البيض نام محلەدە بولنان جليلى زادەلرك جامعندە واقع تربۀ مخصوصەلرندەدر .

(شيخ محمد البلقيسى)

مشاراليه حضرتلرى كبار اولياى عارفيندن ومشايخ عظام متقدميندن اولوب مضجع منورلرى موصل سورى داخلندە برجامع درونندەدر .

(شيخ محمد الغرابيلى)

مشار اليه حضرتلرى دخى كبار اولياء اللهدن ومتقدمين مشايخ عارفيندندر . قبر شريفلرى نام عاليلريله مسمى محلەدە بولنان جامع شريفدە واقع اولوب زيارتكاه مسلميندر .

(شيخ محمد الاباريقى)

مشار اليه حضرتلرينك نسب عاليلرى حضرت صديق اكبر رضى اللّه عنه افندمزە منتهيدر . كمل اولياى متقدمين وجمل مشايخ عارفيندن اولوب قبر منورلرى نفس موصلدە جامع الخزام محلەسى جوارندەكى مسجد درونندە بولنان قبۀ مخصوصەلرندە مدفوندرلر .

(شيخ ابو نصر عبد اللّه)

شيخ ابو نصر قدس سره بن محمد بن احمد الدقاق حضرتلرى كبار اولياى عظامدن اولوب قبر عاليلرى شيخ ابو العلى محلەسندە نام عاليلرينه منسوب جامع درونندەكى قبەدە واقعدر .

(شيخ ابو العلى)

كمل اولياى عارفين واعاظم مشايخ متقدميندن اولان مشار اليهك مدفن عاليلرى دخى نام ساميلريله مسمى شيخ ابو العلى جامع شريفى درونندەدر .

(شيخ عباس المستعجل)

كبار اولياى كرامدن اولوب قبر عاليلرى نفس موصلدە كوچك چارشو محلەسندە قبۀ مخصوصەلرندەدر .

(عبد اللّه المكى)

مشار اليه دخى كبار اولياى عارفيندن برذات علويت صفاتدر . مرقد منورلرى موصل سورى

داخلنده مکاوی محله‌سنده اسم عالیلریله مسمی مسجد شریفده‌کی قبه درونده‌در .

(شیخ صالح بن الصالحین)

اولیای کرام ذوی الاحترامدن اولان مشار الیهك قبر عالیلری نفس موصلده جامع جمشید محله‌سنده کائن قبهٔ شریفه‌لرنده واقعدر .

(شیخ محمد الغزلانی)

شیخ محمد الغزلانی حضرتلری دخی متقدمین اولیاء اللهدن اولوب جسد شریفلری موصل سورینك یکرمی دقیقه خارجنده واقع قبهٔ مخصوصه‌لری درونده زیارتگاه مسلمیندر .

(شیخ العناز)

جملهٔ اولیای اللهدن اولان مشار الیهك مرقد منورلری نبی شیث علیه السلام افندمزك قبهٔ مبارکه‌لرینه قریب بر محلده واقعدر .

(شیخ قره)

مشار الیه حضرتلری کبار اولیای عظامدن اولوب مشهد عالیلری نفس موصلده سراجخانه محله‌سنده نام عالیلریله مسمی مسجده‌کی قبه درونده‌در .

(شیخ محمد الطیار)

مشار الیه حضرتلری کراماتی مشهور ومتواتر وفضائل مخصوصه‌سی ظاهر وباهر بر ذات معالیسمات اولوب قبر شریفلری موصل چارشوسنده عبدالیه جامعنده واقع قبه‌لرنده‌در .

(شیخ ابو الفتح)

شیخ ابو الفتح رضی الدین قدس سره حضرتلری علامهٔ دهر وفهامهٔ عصر اولوب قبر منورلری شیخ العناز حضرتلرینه قریب بر محلده واقع وزیارتگاه انامدر .

(ابو عمر کمال الدین موسی)

کمال الدین ابن رضی الدین حضرتلری دخی متبحرین فحول علمادن ویکرمی درت فنه واقف فهامهٔ عصردن بر ذات عالیقدر اولدقلری ابن خلکانده مسطوردر . قبر شریفلری ابو الفتح حضرتلرینه قریب بر قبهٔ مخصوصه درونده‌در .

(شیخ شرف الدین ابو الفضائل)

مشار الیهك قبر شریفی موصل سوری خارجنده اون دقیقه وشیخ دندانك دخی سور داخلنده اسکی سرای قارشوسنده بش دقیقه بعدنده واقع اولدیغی کبی مشاهیر علمای متبحریندن وفضلای محققیندن بولنان شیخ عمر الملا وشیخ محمد الرزانی وشیخ حسن الشامی وشیخ ظاهر وشیخ فضلی وشیخ حداد وشیخ مسعود وشیخ السفیلی وشیخ محمد البیطار وشیخ شمس الدین الموصلی وشیخ عثمان حضراتنك مراقد منوره‌لری دخی نفس موصلده مملکت درونده‌در .

(عمری حاجی قاسم)

اشبو ذات قدسیت سمات کزیدهٔ فصحای دهردن اولوب قبر شریفلری نفس موصلده شیخ محمد نام محلده انشا بیوردقلری جامع عمری درونده واقعدر .

(شمعون الصفا)

رئيس حوارييوندن اولان اشبو ذات معالی سماتك قبر منورلری نفس موصلده منصوريه محله سنده در .

(ابن اثير)

(ابن اثير) قاموس الاعلامده بيان اولنديغنه كوره « ابو الحسن عز الدين على بن ابى الكرم » علم وفضليله وتاريخه متعلق آثار مقبوله سيله شهرتياب اولان مؤرخ مشهوردر . بش يوز اللى بش تاريخنده جزيرهٔ ابن عمرده تولد واوراده نشئت ايدوب بعده پدر وايكى برادريله موصله كله رك توطن ايتمش وكاه صاحب موصل طرفندن مأموريت ورسالتله وكاه لاجل السياحه دفعاتله بغداد ، شام ، قدسه كيدرك مشاهير علماى عصردن اخذ علم ايتدكدن صكره موصله عودتنده خانه سنه قپانوب اوقاتى مطالعه وتأليفه وكندوسنى زيارته كلانلرله محاضره ومباحثه يه حصر ايتمش ايدى . حفظ حديثده وعلم تاريخ وانساب عربده زمانك فريدى ايدى . علم تاريخده (كامل) عنوانيله غايت معتبر ومشهور بر كتاب يازمشدر كه اون ايكى بيوك جلددن عبارت اولوب خلقت عالمدن باشلايه رق ٦٢٨ سنه سى نهايتنه دكين كافهٔ احوال ووقوعاتى غايت سليس وكوزل بر عباره ايله نقل وروايت ايديور او اثر « فلمنكك » ليدن شهرنده غايت مصحح اوله رق ١٨٦٦ تاريخ ميلاديسنده طبع ايدلمش اولديغى كبى اخيراً مصرده دخى نشر ايدلمشدر . رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم افندمز حضرتلرينك صحابهٔ كرامى اسامى وتراجم احوالنى جامع اولمق اوزره « اسد الغابة فى معرفة الصحابه » عنوانيله بش جلددن مركب ديكر بر اثر جليلى دخى واردر كه فائده واهميتجه تاريخدن كيرو قالميوب بوده ١٢٨٠ تاريخنده مصرك « وهبيه » مطبعه سنده طبع اولنمشدر . سمعانينك مشهور « كتاب الانساب » نى اختصار وبر چوق يرلرينى تصحيح ايدرك اوچ جلد اوزرينه غايت قيمتدار براوچنجى اثر ميدانه قويمشدر . دائرة المعارفده كوستر لديكنه كوره ٦٣٠ سنه سى شعبانده موصلده وفات ايتمشدر قبرلرى مملكت خارجنده قضيب البان نام زيارتكاهك پيشكاهنده كى تارلاده در .

موصلده بولنان جوامع قديمه ومشهوره

(جامع الاحمر) اشبو جامع شريف اتابك زنكيدن اربيل ملكى مظفرالدينك برادرى طرفندن بريسى موصلده وديكرى اربيلده انشا اولنمش اولان ايكى باب قرمزى جامعلردن بريسيدر . ابنيۀ موجودهسى اسكى ايسهده ارهصره ترميمانه باقلديغى جهتله معموردر على الخصوص ٣١٩ سنهسنده هر بر مصارفى خزينۀ خاصۀ شاهانهدن اولمق اوزره ترميم وتعمير ودرونده متعدد طاق ورواقلر انشا ايديلهرك مبرات خيريۀ حضرت تاجدارى عدادينه ادخال اولنمشدر .

دجله نهرى اوزرنده وحكومت دائرهسيله تلغرافخانهنك اورتهسنده واقع اولان جامع شريف مذكورده اوقات خمسه وصلواة جمعه وعيدين ادا اولنمقدهدر .

اشبو معبد منور بوراجه (مقام خضر) اولمقله دخى مشهوردر .

(جامع كبير) اخلاف علائى نام اثر نفيس ومعتبرده روايت اولنديغنه كوره سلطان سعيد نورالدين شهيد موصل شهرينه مالك اولديغى صرهده بو جامع شريفك بناسنه مباشرتله عالم عامل (عمر الملا) نام ذات قضائل سماتى (امين بنا) تعيين ايلمشدر .

جامعده استخدام ايتديريلان عملهلرك كافهسى ابدستله ايشلرلرمش .

مملكت ايچنده بولنان و آثار معمارئ اسلامك اك كزيدهلرى جملهسندن اولان جامع شريف مذكور اليوم سائر جوامعه نسبةً غايت واسع ومعمور وارشاد وتدريسه مخصوص تكيه ومدرسهلرى موجود بولنديغى كبى عالم مشار اليه حضرتلرينك الحالة هذه زيارتكاه اتخاذ اولنان وسور خارجنده بولنان مرقد پرانوار شريفلرى (عمر المولا) ناميله معروف ومشهوردر .

اماكن ومؤسسات اميريه

موصلك مؤسسات اميريهسى مملكتك خارجنده ودجله نهرى كنارنده بر باب جسيم حكومت قوناغيله اتصالنده فوقانى وتحتانى بيوك بر پياده وينه دجله نهرى كنارنده بر باب سوارى قشلهلرى وبر خستهخانۀ عسكرى وجبهخانه ودرون شهرده بر باب محكمۀ شرعيه ودائرۀ بلديه واستر سوار ژاندارمه دائرهسى وحبسخانه وپوليس ادارهسى وطقوز قرهغولخانه وتجارت وزراعت اوطهلرى كبى اماكندن عبارتدر .

حكومت قوناغى پيشكاهنده ودجله نهرى اوزرنده باارادۀ سنيۀ حضرت پادشاهى طرز جديد معمارى يه موافق اولهرق انشا اولوب لطيف وواسع بر باغچهايله محاط بر ده املاك همايون دائرۀ فاخرهسى واردر .

موصلك مبانئ عموميه وخصوصيه وسائره‌سی

موصل شهرينك ابنيه‌سی يكديكرينه ملاصق وطاش وكيرجدن معمول اولوب شهرك اطرافنی محيط اولان جسيم سور دوراً وتخميناً اون بيك وديوارلرينك ارتفاعی اون وعرضاً بر بچق متردر ۰

بو سورده اون سكز عدد جسيم قله اولوب هر بريسی قوساً اون وارتفاعاً طقوز ذراعدن عبارت وبر خندقله محاطدر ۰ بونلرك بعض يرلری مرور زمان ايله رخنه‌دار اولمش ايسه‌ده ديكر محللری الآن متين ومستحكمدر ۰

موصلك اون عدد قپوسی اولوب بونلردن باب الجسر ، باب القلعه ، باب الشط ، باب عين كبريت دجله نهری اوزرنده وباب سنجار ، باب البيض نهر مذكور طرفنده وجهت غربيه‌ده وباب الجديد باب الكيش ، باب السرای ، باب الطوب دخی شرق جنوبيده واقعدر ۰

اوتوز درت محله‌دن عبارت اولان موصل شهرينك مشتمل اولديغی بالجمله مؤسسات عموميه وخصوصيه‌نك انواع ومقاديری بر وجه آتيدر ۰

(٩١٠٦) خانه (٢٨٥٢) دكان (٢٨) بوياخانه (١٧) حمام (٣٤) خان (١١٠) تجارتخانه (٦٢) قهوه‌خانه (٢٦٦) دكرمن (٥٢) دنك تعبير اولنان ديكر بر نوع دكرمن (٩) معصره (٢٠٨) عرصه (١) صابونخانه (٥٦) جامع (٧٤) مسجد (١٧) مدرسه (١١) تكيه (١٨) قبرستان (٥) اجزاخانه (٥) فرون (٢٥٠) چولحه‌جيلك وسائره‌يه مخصوص سرداب (٢٩) قصر (٥) اسكله (٢) مطبعه (٩) قره‌غولخانه (١١) بغچه (٢٠) بوستان (٢٠) كليسا (١) پطريقخانه (٩٧) كوره (٢٥) مرمر معدنی (١٠) سبيلخانه (٢٠) مكتب (٨) مناستر

اراضی	دونم	قطعه
	١٣٨٤٢٥	٢٠٧٧

موصل سنجاغنك مقدار نفوس واهاليسی

جدول مخصوصنده كوستر لديكی اوزره موصل شهرينك سكنه‌سی مسلم وغير مسلم (٦٨٨٨٣) ذكوردن وعموم سنجاق كذلك مسلم وغير مسلم اولمق اوزره (١٩٣٨٤٨) نفوس ذكوردن عبارتدر كه نفوس محرره‌نك (١٨٢٩٦٧) يسی مسلم و (١٠٨٨١) ی غير مسلمدر ۰

بوندن بشقه نفوس اناث دخی نفوس ذكورك بر مثلی ويا دها زياده اوله‌بيلور ۰

بيان اولنان نفوس شهرك يرلوسنه مخصوص اولوب خارجدن امد شد ايله علی الدوام موجود غايه‌لك نفوس مذكوره‌نك بر مثلنه قريب اوله‌جغی تخمين اولنمقده‌در ۰

سكنهٔ اهالينك قسم كليسی لسان عربی ايله متكلم اولوب قسم جزئيسی لسان عثمانی‌يه آشنادرلر. موصلليلر فطرةً بر استعداد خدا داده‌مالك ذكی ، فطين بر قومدرلر. شهرك خارجنده‌كی اهالی اكثريتله عرب وكرد طائفه‌لری اولدقلرندن السنهٔ مذكوره ايله وموصله جوار بعض قرا اهاليسی دخی جغتايه قريب توركی لسانی ايله تكلم ايدرلر ۰

تجارتكاه

موصلك باشليجه تجارتكاهى (بغداد — بصره) وبوطريقله (بومباى) و — رواندز وسليمانيه طريقيله ايرانده (همدان — كرمانشاه) و — زاخو — طريقيله — سعرد — بتليس و — طربزون وبين النهرين طريقيله — حلب ، اسكندرون ونواحيسنه منتهى اولور .

اخراجات

موصلك اخراجاتى : اوروپايه كوندريلورسنوى برچجق مليون رادەسندەيپاغى وعنزەوشمرعشيرتلريله عشاير سائرەدن جمع ايديلەرك اناطولى طرفلرينه سوق اولنور اوچ درت بيك رادەسندە دوه وينه او نسبتده مانده واورفه وحلب وشام طرفلرينه كيتمك اوزره سنه‌ده يوز اللى ايكى بيك رأس رادەسنده اغنام وقرمزى وصارى سختيان وپاموقدن منسوج آلاجه طاقه وباشه اورتيلور مائى چارشاف ومازو وپلاموط وكتره وساقز وحبوبات متنوعه وياغ ودرى وصنصار وتيلكى وقوزى دريلريله قبازدن ومركز ولايت وملحقاتندن هندستانه كوندريلور سنوى ايكيدن اوچ بيك رأسه قدر اعلا عرب آتلرندن عبارتدر .

بورانك وسائط نقليه‌سى براً دوه وآت واستر ومركبدن ونهراً دخى بغداده‌قدر كلكدن عبارتدر . بوكلك نفسله شيشرلمش برچوق طلوملر اوزرينه اينجه اغاجلر فرش وربط ايدلمش صورتيله ياپيلوب برايكى وكاه اوچ چفت كوركله اداره ايديلەرك جريان نهره تبعيتله سير وحركت ايدر غريب بر واسطه نقليه‌در .

ادخالات

تجاراندن ايديلان تحقيقات وتفحصاته نظراً خارجدن وقوعبولان ادخالات غاز ، شكر ، قهوه ، صابون ، باصمه ، وهرنوع بز وسائره وملبوساته متعلق اقمشهٔ متنوعه وبالجمله موبيليه وتزيينات بيتيه واوانئ زجاجيه ونحاسيه ومفروشاته مخصوص هرنوع اقمشه ايله كاپيتلو بريكون تشكيل ايدن خاليه‌دن ومانيفاطوره ايله دياربكردن اپكلى لطيف ومتنوع چارشافلرله مأكولاته دائر بعض اوفق تفك شيلردن عبارت اولديغى وبونلرك اخراجاته نسبةً برقاچ قات فضله اولديغى اكلاشلمشدر .

موصلك منسوجات ومعمولاتى

موصلك معمولات صناعيه‌سندن بالخاصه منسوجات قسمى وقتيله براهميت وشهرت مخصوصه كسب ايتمش وبويوزدن جولحه دستكاهلرى تعدد ايدرك كوندن كونه ترقى ايلمش وحتى (موصلين) تعبير

اولنان برنوع قماشك تا اوروپايه قدر كوندرلمش اولديغى معلومدر .

اگرچه شمديكى دستگاهلر اووقتك برثانى قدر اولەمز ايسەده براز غيرت ايديلەجك اولور ايسه بوراده صنايعك هردرلوسى پك ايلرويه كوتوريله‌بيله‌جكى بى اشتباهدر .

موصلده ايپكلى وايپكسز غزل تعبير اولنور درلو درلو طاقه وچتاره ومندر ويتاق وباش چارشافلرى وپرده ويصديق اورتيلرى وانواع حمام طاقملرى وال خاوليلرى ومتنوع قوشاق وكفيه وعبا وبياض بز وبوكدن شال وپاموقدن رنكلى وساده كليم وقيلدن چوال وطوربه وسياه وبياض چادر بزلرى والبسهٔ عسكريه‌يه مخصوص مختلف رنكده البسه‌لك وجمدانى دينيلور اركلكره مخصوص باش صارغيسى وعرعزدن عربلره مخصوص عقال وغايت داياننيقلى كار عتيق باصمه نسج واعمال اولنمقده‌در .

بومنسوجاتك اكثريسى نفاست وظرافتجه اوروپا كارينه مرجحدر . خصوصيله نسج واعمال اولنمقده بولنان حمام طاقملرى وپرده ويصديق اورتيلرى ويتاق وباش چارشافلرى ايروجه ذكره شايانَدر . برقاچ سنه‌دنبرى وجوده كتيريلان منسوجات نفيسه‌دن كرك مأمورينك وكرك صنوف اهالينك اوروپا قماشلرينه ترجيحاً البسه ياپديرمقده اولدقلرى مع الافتخار كورولمكده وجولهه‌لرك بو صورتله مظهر اولدقلرى رغبت عموميهٔ وطنپرورانه‌دن وحكومت سنيه‌دن كوردكلرى تشويقات ومعاونتدن طولايى صنعتلرنده ابراز آثار هنر ومهارت ايتمكده‌درلركه طريق ترقيده شو صورتله قطع مسافه‌ده دوام اولنورسه موصل منسوجاتنك وقتيله حائز اولديغى اهميت واعتباره مظهر اوله‌جغى شبهه‌سزدر .

بو معمولاتك سورومى يالكز مركز ولايته منحصر اوليوب ملحقات ولايتله سائر محللره دخى كوندرلمكده‌در .

موصلده اوانىٔ نحاسيه دخى اولدقجه صورت نفيسه‌ده اعمال اولنمقده‌در . تنجره وال لكن وصو طاسى وبيوك وكوچك صو وقهوه ابريقلرى وسفرطاسلرى وصحن جملهٔ اعمالات نحاسيه‌دن اولديغى كبى برقاچ سنه‌دنبرى نفاستنه جداً اعتنا اولنوب توجدن اعمال اولنمقده بولنان متنوع شمعدان وهوان ومنقال واكر اوزنكيلرى دخى حقيقةً پك كوزلدرلر .

معمولات ترابيه‌سى ايسه كوپ ، قوپه ، تنجره ، صو دستيلرى وبللور قدح وبارداقلره شبيه قدح وبارداقدن عبارت اولوب اغاج وطاشدن ديبك وقاشيق وكبچه ياپلمقده وصارى ومائى سختيان وكون اعمال اولنمقده‌در .

موصلده قيومجيلق ، تيمورجيلك ، دوكلكرلك شايان ممنونيت بر صورتده ترقى ايتمكده وبا خصوص صنعت نفيسهٔ معمارى كوندن كونه ايلرولمكده‌در .

معادن بحثنده‌ده ذكر ايتديكمز مرمرلرده ابداع ايدلمكده بولنان انواع نقوشات مملكتك ابنيه‌لرينى تزيين ايتمكده‌در .

آثوریلرك احوال تاریخیه‌سی

ولايتك آثار عتيقه تاريخجه‌سی

— ياخود —

« آثوريلر »

[آثوريا]

آسياده ونهر دجله‌نك ايكی طرفنده واقع اولوب ممالك قديمه‌نك اك بيوكلرندن معدود واعتدال ولطافت هوا ايله مشهور برمملكت ايدی •

اوائل حالنده « مقلوب طاغی » و « نهر زاب » اره‌سنده بربقعهٔ صغيره‌يه منحصر اوله‌رق قسم اعظمی دجله‌نك صول طرفنده ايدی • بعده تدريجاً توسع ايده ايده شمالاً حكاری طاغلرينه قدر ممدود ، جنوباً بغداد جهتنده واقع مملكتلرك كافه‌سی داخل حدودی اوله‌رق شرقاً اردبيل جبالی ايله دخی محدود بولنمش وشمال شرقيدن جنوب غربی‌يه قدرطولاً آلتی يوز وعرضاً اوچيوزكيلومترو ابعادنده ايدی •

بوسلسلهٔ جبال اره‌سنده [مزابوتامی] دنيلان « الجزيره » يعنی [مابين النهرين] صحراسنه‌منتهی بعض اووه ودره‌لرده برچوق مملكتلر ونهرلر ايله بواووه‌لرده بولنان يالكز برتپه‌نك آلت طرفنده‌غايت واسع وشمال وشرق جهتندن يتمش وياخود سكسان ميـل مسافه‌ده واقـع سلسلهٔ جبال اره‌سنده‌كی مملكتلره قدر ممتد براووه دها بولنور ايدی •

بواووه‌نك ايكی جهتنده برچوق مساكن قديمه خرابه‌لری بولنوب سياحيندن بريی بو بقعـه‌ده يوز ، ديكرنده ايكی يوز خرابه‌يه تصادف ايتمش اوزرينه اجرا ايتديكی تحريات وتدقيقاتده « نينوا » يه متعلق آثاردن اولديغی تبين ايتمشدر • آثوريانك زمان عظمتی بقيه‌سندن معدود اولان بوآثاردن‌حدود حقيقيه‌سی شويولده‌ده استخراج ايديله‌بيلير :

باويانده دياله‌يه قدر نهر دجله‌نك صوك طرفنی وسنجار سلسله‌سنك شمال وجنوب جهتنده واقـع مملكتلر صاغ طرفنی تشكيل ايله شرقاً ماوراء خابوره ، شمالاً ماردينه ، جنـوباً سامرانك يانـنده‌كی « خان قرنين » ه قدر ممتد ايدر •

— ولاياتی —

« استرابون » و « بطلميوس » كبی قدمای جغرافيون [آثوريا] يی اصـل آثور ، اربيليتنده ، اذنابيته ، ارتاكيته ، ارباختيس ، ذولوميته ، كالاخيته ، ايلونياتيده ، خالوبتيتنده ، ستاكيته ، السمياطه نام ولايته تقسيم ايتمشلردركه بونلرك برچوغی اسامئ بلاد ايله مسمادر •

مثلا : اربيليتنده ، شمديكی « اربيل » كالاخيته ياخود قالاق شمديكی « نمرود » اذنابيتـه « زاب صغير » « زاب كبير » نهرلرينه نسبت اولنمشدركه شو ايكی نهر اوولايتك اراضيسنی اروا ايدن نهرلرك اك ثروتلی وفائده‌ليسيدر •

— بلده‌لری —

آثوریانك اك بیوك شهری « نینوا » در . دیكری كالح یاخود قالاق الیوم « نمرود » ایله معروف محلدر . آثور یاخود الاصر خورسباد ، اربیل ، دیاله نهرینك دجله‌یه منصب اولدیغی محلده كائن ادبیس ، سنغار ، وراسن یاخود راسینا نام بلده‌لردركه بوكونكی كونده الاصر دنیلان موقعه «شرقات» سنغاره « سنجار » راسینایه « رأس العین » دنیلور . بونلردن ماعدا برچوق بلده‌لرك اسامیسی ذكر اولنمش ایسه‌ده موقعلری مجهول اولدیغندن ذكر وتعدادندن صرفنظرله یالكز شو مواقع وقصبه‌لرك بعضیسنه دائر بروجه آتی مجملاً معلومات اعطاسی مناسب كورلدی .

— نینوی —

الیوم كوچك برقریه‌دن عبارت اولان « نینوی » وقتیله عالی برسور ایله محاط وباغ وباغچه‌لرله مزین واستحكامات عدیده‌یه مالك اولوب غایت متین ویوكسك ایدی قرق بش كیلومترو محیط دائره‌سی واوتوز مترو ارتفاعنده سورلری ویتمش مترو یوكسلكنده وقبولری اوزرنده متعدد قله‌لری وار ایدی .

سكنه‌سی التی یوز بیك نفوس اولوب بوبلده‌نك آثاری موصلك قارشی یقه‌سنده (نبی یونس) علی نبینا وعلیه الصلواة والسلام افندمز حضرتلرینك روضهٔ مطهره‌لری بولنان نینوا قریه‌سیله « قویجق » دنیلان تپه‌ده حالا موجوددر .

صنعی اولان بوتپه قرق ارشون ارتفاعنده‌در . آثور حكمدارلرینك قصرلریله بعض آلهه‌نك هیكللری بوایكی تپه اوزرنده بولنمش اولدیغی كشف واستخراج اولنان آثار متعدده ایله استدلال اولنمقده‌در .

— اربیل —

اربیل .— محصون برقلعه اولوب ازمنهٔ قدیمه‌ده جسیم بربلده ایدی . قلعه‌سی شهرك یان طرفنده وطوپراق اوزرنده واقع وذروه‌سی واسع اولوب حلب قلعه‌سنه بكزر ؛ فقط اندن دها بیوك ویوكسكدر وغایت درین برخندقله محاطدر . سوری مملكتی احاطه ایله قلعه‌یه منتهیدر . قلعه ایچنده چارشی وخانه‌لر وجامع واردر .

اربیل شهری مظفر الدین كوكبری بن زین الدین كوچك علی زماننده پك معمور ایدی . قلعه‌نك التنده‌كی قصبه‌یی وچارشیلرله سور وقیصریه تعبیر اولنان اوستی قپالی چارشولری مشار الیه بنا ایتمش وزماننده‌كی ملوك ایله وقوع بولان محاربه‌ده شهامت وازدیاد تجربه ومهارتی هرطرفه عكس ایتمكله اطراف واكنافدن برچوق غربا كله‌رك اهالی تكثر ایتدیكندن بیوك برمملكت اولمش ایدی .

نهرلری اولمدیغندن اكینلرینك برچوغی كهریزدن اسقا اولنوردی . اهالینك ایچدكلری صو ایسه غایت عذب ولطیف ودجله صوینه معادل وخفیف چشمه وقیولردندر .

وقتیله نامنه (اربیله) ویا (اربالیس) دنیلدیكی كبی بعضیلریده (اربد) نامنی ویرر . اربیلده برچوق علما وفضلا وادبا وفصحا یتشمش وبونلرك تراجم احوالی برچوق كتب تاریخیه‌ده وعلی الخصوص (دائرة المعارف وقاموس الاعلام) ده محرر بولنمغله بوراده درج وایضاحنه لزوم كوریلمامشدر .

— سنجار —

سنجار . — موصلك قسم غربيسنده ودجله وفرات نهرلری ارەسنده واقعدر نوع بشرك ایلك دفعه ایاق باصەرق اجتماع ایتدكاری بر (سنجار) صحراسیدر . یعنی حضرت (نوح) علیه السلامك اولادی افتراق ایتمزدن اول سنجار صحراسنه كاوب بحكمة الله تعالی بینلرنده اختلاف السنه واقع اولەرق یكدیكرینك افادەلرینی تفهمدن عاجز قالدقلرندن اوراسنی ترك ایله اطراف واكناف ارضه انتشار ایتمشلردر .

ازمنهٔ قدیمەده برقاچ كره خراب وینه معمور اولمش و ٥١١ سنهٔ هجریەسنده وقوعبولان برسیلدن خراب اولدقدن صكره دخی كسب معموریت ایتمشدر .

سنجار صحراسی الیوم « شمر » عشیرتنك جولانكاهیدر . (حضر) دنیلان محلده ازمنهٔ قدیمه آثاری وعلائم زراعت موجوددر .

سنجارك موقعنی تعیین واراءه ایدن نقطه ایسه تقریباً طولی اون ایكی وعرضی التی بدیوارتفاعی یارم ساعت اولان كوچك برطاغدر . بوطاغ : موصله یكرمی درت ، زور سنجاغنه اوتوز ، دیاربكر حدودینه كذلك اوتوز ، بغداد ولایتی حدودینه قرق ساعت مسافەده واقع اولدیغنه نظراً بوصحرا حال توسطه مائلدر . آب وهواسنك عذوبت وجیادتی ، قوهٔ انباتیەسنك مكملیتی فوق العادەدر .

—

— شرقات —

شرقات . — موصلك اون سكزساعت اشاغیسنده ، دجله نهری ساحلنده ، غایت دلنشین وفرحفزا برموقعده بولنان اشبو قلعەنك بوندن تخمیناً درت بش بیك سنه اول آثوریلر طرفندن بنا وانشا ایدلمش اولدیغی تاریخ شناسانجه معلومدر .

اسكی زمانلرده برحكمدار ، حرباً غالب كلدیكی دیكر برحاكمك مملكتنی بسبتون زیر وزبر ایلدكدن صكره خریطهٔ عالمدن نام ونشانی كاملاً محو ایتمك ایچون اوزرینه طوپراقلر ییغەرق بر طاقم تپەلر تشكیل ایدرلر ایمش .

اشبو شرقات قلعەسیده وقتیله آثوری حكمدارلرینك مقر حكومتلری اولدیغی حالده دیكر برقوم طرفندن تخریب ایدلمش اولدیغندن حفریاتدن اول طوپراق ییغینتیلرندن بشقه برشی كورونمز ایدی .

شایان بیوریلان مساعدهٔ سنیهٔ حضرت خلافتپناهی اوزرینه اوچ سنەدنبری المانیالیلر طرفندن اجرا ایدلمكده اولان حفریاتدن بوراسنك پك جسیم ومنتظم برشهر اولدیغی اكلاشیلیور .

ابنیه خرابەسی اوزرلرندەكی طوپراقلر كاملاً قالدیرلدقدن صكره زمینه طوغری برقاچ متروقازلمش اولدیغندن خانه ومعبد كبی شیلرك اساس وضعیتلری ایله اوطه وحوللرینك زمینلرینه فرش ایدلمش اولان طوغله وكاركیر طاشلر كورینیوردی .

شو اثرلره كوره ابنیەنك طرز انشا ووضعیتلری شمدیكی طرزدن بشقه برشكلده وفقط منتظم ومتین برصورتده اولدیغی واو وقتك فن معماریسیله تزییناتنك درجهٔ مكملیتی تقریب وتخمین ایدیله بیلور .

كوچك براوطەنك ایچنده ظهور ایدن اوزری قوس شكلنده اویمه طاشلرله ستر وتزیین اولنمش

کذا طاشدن اچیق برصندوقه آثوری حکمدارلرندن برینك قبری اولمسی ملحوظ ایسه‌ده بشقه برکونا یازی وعلامت اولمدیغی ایچون ماهیتی تماماً کشف وتعیین اولنه‌مامشدر .

اوطه‌نك برانسان اکیله‌رك زورله کیره‌بیله‌جك قدر برقپوسی موجود وقپونك درت بش پارمق قالینلغنده ینه طاشدن برقنادی مشهود ایدی . شمدیکی حالده حفریات سور جهتلرنده اجرا ایدلمکده اولدیغندن قازیلان یرلردن سورك یدی مترو عرضنده طوپراق وکرپیجدن معمول غایت مستحکم ومتین برشی اولدیغی تماماً مشاهده ایدیله‌بیلیوردی .

اوزمانلرده شمدیکی آلات ناریه اولمدیغی جهتله بوقدر وسیع ومستحکم برسورك انشاسی اعدایه قارشو مقاومتدن زیاده ارائهٔ قوت وسطوت مقصدینه مبنی اولمق لازمکلور .

بنابرین بونك فن حرب نقطهٔ نظرندن حائز اولدیغی اهمیت مستغنیٔ ایضاحدر .

سور حذاسنده تصادف ایدن برقاچ مترو قدر اچیق یر ، قلعه‌نك یان طرفنده‌کی قپوسی اولمق محتملدر . بوقپو یری کوزلجه کشف اولنه‌بیلمك ایچون ناتوره‌ل طاشلر بولننجه‌یه قدر بش اون مترو عمقه طوغری قازلمشیدی . قپونك یوقاریسنده ، یان طرفلرنده برعربه کزدیریله‌بیله‌جك قدر طولانی براره‌لق مشاهده اولنیوردی . بواره‌لق وکزینتی قلعه‌نك دیکر قپولرینه قدر ممتد اولمق لازمکلور .

قلعه داخلنده‌کی دیکر تپه‌لرله عسکری قشله‌سنك بولندیغی محللر دخی حفر ایدیله‌جك اولورسه اورالرده دها مهم اثارك وبلکه حکمدارلرك سرایلری کبی شیلرك ظهوری مأمولدر .

شمدی‌یه قدر اخراج ایدیلان آثار عتیقه مأمور مخصوصی معرفتیله موزهٔ همایونه نقل ایدلمشدر . یالکز هنوز نقلی اولنه‌میان برهیکل رأسیله باشسز برهیکل حقیقةً حیرت افزا ایدی .

هیکل باشنده (ذو القرنین) کبی برشکل مهیب کورونمکده اولمسنه کوره بر حکمدارك هیکلی اولدیغی اکلاشیلیور .

باشسز هیکلك‌ده طاشدن اولدیغی حالده کویا دوکلمش تونج کبی غایت صنعتکارانه برصورتده کورینان طرز اعمالی اوزمانلرده هیکلتراشلق صنعتنك درجهٔ ترقیاتنی کوسترر .

بورالری من القدیم زراعت وعمارتدن خالی ایکن برقاچ سنه‌دنبری اراضیسی املاك همایون حضرت پادشاهی‌یه الحاقی اولنمسیله شمدی اورالری سایهٔ شاهانه‌ده بك شن وآباداندر .

— خورساباد —

خورساباد . — نینوانك جهت شمالیه‌سنده ، درت ساعت مسافه‌ده واقع کوچك برقریه‌در . وقتیله « دوورسارجینا » یاخود « دارسارجین » نامنده برمملکت ایدی . (١٨٤٣) سنهٔ میلادیه‌سنده فرانسه جمهوریت فخیمه‌سنك موصل قونسلوسی موسیو (بوتا) بوقریه‌نك خرابه‌لری اطرافنده خط مسماری ایله منقوش برچوق اثار عتیقه کشف ایتمشدر . حالا دخی اوراده آثار عتیقه ظهور ایتمکده‌در .

— نمرود —

نمرود . — موصلك جهت غربیه‌سنده وسکز ساعت مسافه‌ده واقع برقریه اولوب اطرافنده‌کی ابنیهٔ قدیمه خرابه‌لری الیوم موجوددر .

ملوك آثوريه‌دن برنجی (سالمناسر) طرفندن بنا اولنوب آثور دولتنك مقر حكومتی اولمش ایدی .

— رأس العين —

رأس العين . — جزیره‌ده ، الویهٔ مستقله‌دن زور سنجاغنده قضا مركزی برقصبه‌در . پك اسكی بولنان بوقصبه مدنیت اسلامیه زماننده پك معمور وبیوك ایدی قضاء مذكور ، تابع اولدیغی زور سنجاغنك منتهای شمالنده اولوب جنوباً نفس دیر ، شرقاً موصل ، شمالاً دیاربكر ، غرباً دخی حلب ولایتلریله محاط ومحدوددر .

— نهرلری —

آثوریانك نهرلری « دجله » ، « زاب اعلی » ، « زاب اسفل » ، « دیاله » نامنده درت نهردر . بونلرك الك بیوكی ایسه دجله‌در . بونهرلرك منابع ومواقعی حقنده « قاموس الاعلام » ده تعریفات وایضاحات مفصله مندرج بولنمغله ذكر وتكرارینه لزوم كوریلمدی .

— تاریخی —

« دولت اولیهٔ آثوریه »

آثور دولتنك منشأ وتاریخی حقنده تاریخاً برروایت صحیحه اولمیوب ظلام مجهولیت ایچنده مستتر اولدیغی كبی (نینوی) نك بانیسی‌ده قدمای مؤرخین ارەسنده مختلف فیهدر . كیمیسی . بو مملكت بابلك مؤسسی (نمرود) طرفندن انشا اولندیغنه وكیمیسی‌ده — وجه تسمیه‌سی دلالتیله — بانیسی نینوس ایدوكنه ذاهب اولمشلردر . توراتده ایسه (آثور بن سام) جانبندن بنا ایدلدیكی ذكر ایدلمشدر .

روایات تاریخیه‌یه نظراً میلاد عیسی (صلعم) دن ٢٦٤٠ سنه اول احفاد (نوح) علیه السلامدن (آثور بن سام) آثوریاده برحكومت تشكیل ونینوا شهریله معروف اولان شهری بنا وتأسیس ایلمش ایسه‌ده مؤخراً آثور بابل ایله برابر عربلرك ید استیلاسنه كچمش وعربلر ایكی عصر قدر حكم اجرا ایتمشلردر . بعده آثور سلاله‌سندن (بیلوس) عربلری اخراج ایدوب وبابل وآثوریه‌یی برلشدیروب برنجی آثوریا دولتنی تأسیس ایتمش ویكرمی یدی سنه حكومت سورمشدر .

میلاد عیسی (صلعم) دن ١٩٦٨ سنه اول كندوسنی استخلاف ایدن اوغلی (نینوس) وقتیله آثور طرفندن انشا ایدیلان كوچك برقصبه‌یی مجدداً انشا وتوسیع و (نینوا) اسمیله تسمیه ایله مقر حكومت اتخاذ ایتمش وجهانكیر اولمق فكریله حدود حكمرانیسنی هندوستاندن جزیرة العربه وقفقاس طاغلرندن بصره كورفزینه قدر توسیع ایلمشدر .

یالكز ایرانك شرق شمالنده وغایت صرب ومرتفع برمحلده بولنان « بلخ » شهرینی كلیتلی عسكر ایله مدت مدیده محاصره ایتمش ایسه‌ده فتحنه موفق اوله‌مامش والك نهایت وزراسندن (منونس) ك

(سميراميس) نامندەكى جسورە زوجەسنك بلخ قلعەسنە كيجەلين دخول ايلە قپويي اچمسى سايەسندە فتح ايتمشدركە بوكا مكافاةً (سميراميس) نينوسك زوجەلرى صيرەسنە داخل اولمشدر ٠

نينوس ٥٢ سنە حكومت سوروب قبل الميلاد ١٩١٩ تاريخندە وفات ايتمشدر ٠ وفاتندە اوغلى (نيناس) صبى اولديغندن والدەسى سيمراميس زمام ادارەيى النە الەرق ابتدا نينوايي ترك ايلە بابل شهرينى تأسيس وشهر مذكورى غايت متين ورصين سورلرلە تحكيم ايتمش وقلعەلريلە (بعل) نام معبودە مخصوص اولمق اوزرە بر برى اوزرندە سكز قات مربع بنادن عبارت برمعبد وفرات نهرى اوزرينە جسيم ومصنع كمرلى كوپرى وصو التندە بر كمر ياپديرمش ومؤخراً كلدانيلرى تماميلە زير اطاعتندە بولنديرمق مقصديلە بابلى مقر حكومت اتخاذ ايتمشدر ٠ اندن صكرە برچوق فتوحاتە وضبط ايتديكى ممالكدە خيلى آثار عمران وجودە كتورمكە موفق اولمش ايسەدە هندوستانە سوق ايتديكى اردوسنك برنجى دفعەدە مغلوباً عودت ايتمسى اوزرينە ١٨٧٤ تاريخندە امور حكومتى اوغلى نيناسە ترك ايلمشدرە

شو حكايەدن آثوريەدە ؛ كلدانستان ايلە برابر عرب استيلاسنە اوغراديغى وبو استيلادن قورتلدقدن صكرە كسب سربستى ايدوب احتمالكە بعض فتوحاتەدە موفق اولديغى اكلاشيليورسەدە حالبوكە ظهور ايدن آثار عتيقەدن بو رواياتى تأييد ايدەجك پك از معلومات النە بيلمش وبونلردەدە بيان اولنان اسملردن حقيقتى چيقارمق ممكن اولەمامشدر ٠

يقين وقتلردە ميدانە چيقان بعض آثار عتيقەدە خط ميخى ايلە يازيلر موجوداولوب بونلراوقونمش وهجرت نبويەدن اون يدى اون سكز عصر اوائلنە قدر آثوريە احوالنە دائر بعض معلومات تظاهر ايتمشدر ٠

بو آثار عتيقەنك الك قديمى اولمق اوزرە انكلترەلى (مسترلابارديك) شرقات قلعەسندە و١٨٤٣ سنۀ ميلاديسندە فرانسەنك موصل قونسلوسى بولنان موسيو (بوتا) نك خورساباد قريەسندە چيقاروب كشف ايتدكلرى طوغلەلردەمنقوش خطوط آثوريە آثور وبابل حقندە برطاقم معلوماتى محتوى بولنمشدرە

از جملە (تغلات نين) نامندە بر حكمدارك بابلى ضبط ايلديكى و (تغلات فلازار) اسمندە ديكر بر حكمدارك دخى غرب وشمالە طوغرى خيلى فتوحاتەموفق اولديغى اكلاشلمشدر ٠

بوحكمدارلردن صكرە اوچ درت عصرلق بردورك احوالى مجهولدر ٠ آثوريەنك او زمانلكى فتوحاتى زمانمزدە اولديغى اوزرە فتح ايديلان مملكتلرى تصرف ايتميوب غالب بر حكمدارك اردوسيلە عودتنى متعاقب مغلوب قوم ينە حال سربستى يە عودت ايدرلردى بوجهتلە اووقت دولتلرك عظمتلرينى محافظە قوهٔ قاهرەنك دوامنە متوقف ايدى ٠ احتمالكە تغلات فلازاردن صكرە اقوام مغلوبەنك باش قالديرملرى آثوريە دولتنى ضعيف دوشورمش وبراقدقلرى اثرلردە حكايهٔ فتوحات ايدن حكمدارلردە اوصرەدە اخلافە حكايە ايدەجك برشى بولەماملريلە بر اثر براقامشلردر ٠ هرحالدە آثوريەنك تكرار نائل اقبال اولديغى عصرە يعنى (آثور رزبال) و (سالمناسر) وايكنجى (تغلات فلازار) زمانلرينە قدر معلومات تاريخيە هيچ حكمندەدر ٠

بو مدتك اواخرندە مصردە تشكل ايدن يكرمى ايكنجى دولتك حكمدارلرى اسماء آثوريە ايلە مسمى اولدقلرينە كورە آثوريلرك مصرە غلبە چالەرق بو دولتى تشكيل ايلدكلرينە بعض مؤرخلر ذاهب اولمشلرسەدە وقايعى مجهول اولان اعصار مذكورەيە آثوريلرك توقف وانحطاطى نظريلە باقمق لازمكلير

مصر حکمدارلرینك اسماء آثوریه ایله مسمی اولملری بحثنه کلنجه : آثوریلردن قزل‌ه‌رق انلردن تولد ایدن چوجقلرینی آثوری اسملریله تسمیه‌ایتمش اولملری دها زیاده احتماله قریبدر ، مع مافیه‌بواشکالك حلنی استکشافات مستقبله‌دن بکله‌ملی‌یز .

مذکوردورلرده (آثوربیل کالا ، قرنداشی برنجی‌شامس‌وول ، آثورمازور ، ایکنجی آثوردایان ، اوغلی ایکنجی بیلوس یاخود وول لوش) لك اسملری کورولمکده ایسه‌ده زمانلرینه عائد بر معلوماته دسترس اولنه‌مامشدر . مع هذا برنجی تغلات نینك وفاتندن صکره آثوریلرك قوتلرینه ضعف طاری اولمش وحتی اوزرلرینه یوریان (کیتی) لره مقاومت ایده‌مدکلرندن آثوریادن برچوق مملکتلر ضبط اولنمشدر .

ایکنجی بیلوسدن صکره حکومته ایکنجی تغلات نین کچدی . تغلات نین محاربات حریص ایدیسه‌ده تشیید ابنیه‌جه اثاری معلوم دکلدر . آثوز خرابه‌لرینك اجرا قلنان حفریاتنده آثارندن اولمق اوزره ظهور ایدن بر طوغله اوزرنده بر چوق یرلر فتح ایتدیکی وجزیرهٔ مابین النهرینده آثوره تابع اولمیان ممالکی استیلا ایله سکنه‌سنی بشقه یرلره سوردیکی ومصره غلبه‌سیله انکله متفق ومعین اولانلری قهر وتدمیر ایلدیکی : یولندن سوزلری منقوشدر .

ایکنجی تغلات نیندن صکره اوغلی (آثورنزیبال) قبل الهجره — ١٠٥٥ — سنه‌سی تموزینك اون ایکنجی کونی حکمدار اوله‌رق بونك مدت حکومتی یکرمی سنه‌دوام ایدی . بونك زمان اداره‌سنده آثوریا فوق العاده کسب ترقی وعمران ایلدی . اعماراته زیاده‌سیله منهمك اولوب نمروده ١٦٠ ارشون طول و١٣٢ ارشون عرضنده بر قصر انشا ایلدیکی کبی کذلك موقع مذکورده بر رصدخانه انشا ایلمشدر .

وفاتندن صکره ١٤٨٠ ده اوغلی ایکنجی (سالماسر) کچدی . بوده پدری کبی غایت شجیع وجنکاور بر حکمدار اولوب اجرا ایتدیکی یکرمی اوچ محاربه نتیجه‌سنده بر چوق مظفریات وفتوحاته موفق اولدیغی ظهور ایدن بعض آثاردن اکلاشیلیور .

سالماسرك وفاتندن صکره اوغلی (شامش وول) مقام پدره قعود ایتدی ایکنجی شامش‌وول ١٣ سنه حکمدارلق ایتدیکی صروی ایسه‌ده کثرت محاربات وفتوحات ایله اشتهار ایتمامشدر .

اندن صکره اوغلی اوچنجی (وول‌لوش) یاخود (بیلوس) کندیسنی استخلاف ایتدی . بونك‌ده اثاری آز وحقنده‌کی معلومات مستحصله بالنسبه مختصر ایسه‌ده مع مافیه بو دخی اسلافی کبی کثرت محاربه وشدت بأس ایله مشتهردر . اواخر حکومتنده سن شیخوخته واران (وول‌لوش) حکمدارلقدن چکیله‌رك زمام اموری اوغلنه تسلیم ایلدی . وول‌لوشدن صکره اوچنجی سالماسر ، اوچنجی آثوردایان آثورلوش نام اوچ حکمدارك اسملری کوریلیورسه‌ده زمانلرینه عائد وقایع واخبارات مجهول اولمسنه وشو مدت ظرفنده آثوریانك بر کونا اثر ترقی کوستره‌مامسنه نظراً شو مدتده دور توقف نظریله باقمق لازمکلیور .

« حکومت ثانیهٔ آثوریه »

١٣٦٧ ده ظهور ایدن ایکنجی (تغلات فلازار) حکومتی غصب ایدرك حکومت ثانیهٔ آثوریه‌یی تشکیل ونمرودی مقر حکومت اتخاذ ایلدی . بو حکومتك مدت دوامی حقنده اختلاف واردر :

١٢٠ ویاخود ١٣٩سنه اولدیغی روایت اولنیور . حکمدارلرینك برنجیسی بالاده ذکر اولنان ایکنجی تغلات فلازار اولوب اول امرده کندیسنه ارائهٔ روی مخالفت وتمرد ایدنلری تأدیب وتنکیل ایله عمومنی دائرهٔ اطاعته الدیغی کبی بر چوق محاربات وفتوحاته دخی موفق اولمش . ١٣٤٩ ده ترك حیات ایلمشدر .

بوندن صکره یرینه دردنجی (سالمناسر) کچدی . جزؤی اولان مدت ادارهسی ظرفنده صورت اداره وسائرهسی حقنده آثار مکتشفهدن معلومات استحصال ایدیلهمامش وفقط اسرائیلیه حکمداری ایله برقاچ دفعهلر محاربهسی واقع اولمشدر . سالمناسرك وفاتندن صکره یرینه قوماندانلرندن سارغون کچهرك مدت ادارهسی زماننده مخالفلریله برچوق محاربات ایدوب آثوریهنك اصلاح احوالنه موفق اولمش ایسهده اخیراً قتل ایدلدی . خورسابادده ظهور ایدن بعض آثار محاربات وزماننه عائد سائر وقوعاتی حاکیدر .

سارغون ابتدا نمرودی وبعده نینوا جوارنده خورساباد شهرینی تأسیس ایله مرکز حکومت اتخاذ ایتدی .

سارغونك وفاتندن صکره اوغلی سنحاریب کچهرك اوده پدری کبی برچوق محاربات وفتوحات اجراسنه موفق اولمش وحتی کندیسنه قارشو اعلان عصیان ایدن آثوریایی دخی بالمحاربه دائرهٔ اطاعته ارجاع ایله امر ادارهسنی اولیای امورندن (بیلوس) نام ذاته تودیع ایتمشدر .

اخیراً کلدانیلر سنحاریب طرفندن نصب ایدیلان بیلوسك اطاعتندن خروج ایتملریله سنحاریب کلیتلی برقوتله اوزرلرینه یورویهرك شدتلی بر محاربه نتیجهسنده کندیلرینی قهر وتدمیر ونائرهٔ شقاق ونفاقی اطفا وتسکین ایلدکدن صکره بیوك اوغلی (آثورنازدین) ی حکمدار تعیین ایلدی .

اوچنجی دفعه اولهرق بابلك بتکرار عصیانه مبادرت ایتملری اوزرینه سنحاریب ینه اوزرلرینه یورویوب ارتق یرندن قملدانمیهجق بردرجهده تأدیب ایلدکدن صکره کوچك اوغلی (اسارحدون) ه تفویض وتودیع ایله نینوایه عودت ایلدی .

سنحاریبك وفاتندن صکره اوغلی برچوق یرلری بالمحاربه ضبط ایتمش و (صور) حکمداری (عبد ملکوت) ك اوزرینهده سفر ایله کندیسی مغلوب واسیر ایلمشدر .

اسارحدونك اختیارلغی وارتق اوزون بویلی سفر ومحاربهلره طاقتسزلکی حسبیله اوغلی (آثوربانیبال) ه ترك امور ایله کندیسی بابله چکلدی واندن بر مدت صکره وفات ایلدی .

پدری کبی غایت شجیع وجنکادر اولان آثوربانیبال دخی مصر وسائر یرلره کیدرك بر چوق محاربهلر ایتمش وخیلی مملکتلری آثوریایه ربط والحاق ایلمشدر . آثوربانیبال فنون ومعارفك ترقیسی خصوصنده اسلافنه تقدم ایتمش وزمان حکومتنده بر چوق مکاتب ومدارس تأسیس ایله تعلیم وتدریس ایدلمك اوزره بابله کوندریلان آثوری چوجقلرینك اورالرده تربیه وتدریسلرینی التزام ایلمشدر .

آثوربانیبالك دورندن صکرهکی احوال حقنده آثار عتیقهدن برشی استنتاج اولنمیوب یالکز ظهور ایدن برطوغله اوزرندهکی یازیلرده (آثوررامیت ایلین) اسمی کورولمکده وحکمدار سابقك اوغلی اولدیغنه ذهاب ایدلمکدهدر .

بوذات نمرودهکی برسرایك انشاسنه مباشرت ایتمش ایسهده فقط اسلافنك سرایلری نسبتنده مکملیتنه موفق اولهمامشدر .

(آتورراميت ابلين) ياخود (ساراق) كنديسنه قارشى ارائهٔ روى مخالفت ايدن بابل اهاليسنى تأديب ايچون قوماندانلرندن (نابوپولاسار) ى كوندرمش وفقط بوده مخالفلرله بالاتفاق نينوى محاصره وميديا حكمدارى (كى اخسار) ك قزلرندن برينى اوغلى (بختنصر) ايچون الديغى ايشتمسى اوزرينه ساردانابال حقنده روايت اولنديغى كبى سراينده نفسنى احراق بالنار ايلمش ، آتوريه حكومتى ده بوصورتله منقرض اولمش ايمش .

آتوريه تاريخى حقنده مؤرخ مشهور يونانلى (هردوت) ك رواياتندن بشقه منبع اولميوب يالكز زمانمزده نينوا ، نمرود ، خورساباد ، شرقات خرابه‌لرندن چيقاريله‌كلان وخط ميخى ايله يازيلرى حاوى اولان آثارك قسماً اوقونمسيله بر درجه‌يه قدر كسب معلومات ايديله‌بيلمشدر .

(استطراد)

٣١١ سنه‌سنده موصلدن اون بش ساعت مسافه‌ده واقع (تل العبطه) نام محلده رسملى ويازيلى غايت قيمتدار برطاش ظهور ايتمش واوزرنده منقوش اوتوز سطر يازى مندرجاتندن بونك بالاده اسمى سبق ايدن ايكنجى تغلات فلازارك وزيرى (بل هارران بل اوچور) طرفندن كندى نامنه ركز واعلا ايدلديكى اكلاشلمشدر .

يازيلر ايسه بووزيرك ايشتار ، شامش ، سين ، نابو ، ماردوخ نام معبودلردن استمداد طرزنده بر طاقم مدايح وستايشدن وانشاسنه مأمور اولديغى بلده‌نك صورت تأسيس وبناسندن واهاليسنه ويرديكى امتياز ومعافيتدن باحثدر .

كرك بو وكرك سائر هيكللر حقنده‌ده بعض وصايا وتنبيهات شديده‌يى متضمن اولديغى كبى بويازيلرك هيئت مجموعه‌سندن آتوريلرك اعتقادات وعادات قديمه‌لرندن برنبذه معلومات دخى استنباط اوله‌بيلور .
تاريخاً اهميت وفائده‌سى دركار اولان اشبو طاش صورت محفوظه ومنتظمه‌ده موزهٔ همايونه ارسال اولنمشدر .

اشبو طاشك موزهٔ همايونه كوندرلديكندن برقاچ آى صكره خورساباده رسمسز وفقط يازيلى برطاش دها ظهور ايتمش ، بوده ينه موزهٔ مشار اليهايه كوندرلمشدر .

بوطاشده منقوش خطوط ميخيه ترجمه ايدلمامش ايسه‌ده فخرى موزه مأمورى راهب باترى (شابل) طرفندن ويريلان معلوماته نظراً ذكر اولنان طاش طولاً وعرضاً ايكيشر مترو وثخناً قرق سانتيمترو جسامتنده اولوب بوطاشى اورتمكده بولنان كوچك بر تپه دخى (سارغون ويل) وياخود اسكى خورسابادك سكز قپوسندن برينك خراباتندندر .

اوزرنده بركونا نقش يوغيسه‌ده يكرمى درت سطرى محتويدر . بويازيلر سارغون ويل شهرينك صورت تأسيسندن وسرايلريله هيكل وقپولرندن وسائره‌دن باحث وحكمدار سارغون حقنده برطاقم مدح وستايشى متضمندر .

(آثوریلرك جنس ولغتلری)

اثوریلرك هانکی اصلدن متشعب اولدقلری حقنده محققین قدما اختلافات عظیمه‌ده بولنمشلردر .
چونکه لغت اصلیه‌لرندن یالکز بعض حکمدارلرله امرانك اسملرندن بشقه بر شی اکلاشیله‌میور .
بناءً علیه قطعی برحکم ویرمك مشکل اولیوردی .
انجق بعض مؤرخینك کندی ذهابلرینه اساس اتخاذ ایتدکلری صور مختلفه شونلردن عبارتدر .
برنجیسی : کتب مقدسه‌نك آثوریلر ، آراملرك اجدادی اولان ارام ، عابر ، یقطان ایله یقطان
ذریتندن بولنان سریان واسرائیل وشمالی عربلردن اولدقلرینی کوسترمسی .
ایکنجیسی : بوشعوبك هیئت طبیعیه واخلاق ادبیه‌لری تماميله معروف اولوب بوحالده جمله‌نك بر
عائله‌دن یعنی عائلهٔ سامیه‌دن بولنملری .
اوچنجیسی : آثوریلرك اخلاق وعاداتنك سریان وفنیکه‌لیلره مشابه اولمسی .
دردنجیسی : اثورك سکنهٔ قدیمه‌سی ذریتندن اولدقلرینی ادعا ایدن متأخرین کلدان وکردستانك
لغت سامیه ایله تکلم ایتملری .

§

شوصوك سنه‌لرده استکشاف اولنان خطوط آثوریه تدقیق اولنورسه لغت سامیه ایله یازلمش ولغت
سریانیه ، عبرانیه ، عربیه ایله تماماً متحد بولنمش اولدیغنه شبهه ایدیله‌مز .
بوندن بشقه رسملری ظهور ایدن اثوریلرك یهودیلر هیئته مشابهت تامه وعربلرده مطابقت
عظیمه‌سی بولنمسی وبوایکی فرقه‌نك اخلاق وصفات ادبیه‌جه یکدیکرینه موافق اولمسی امم سامیه‌دن
بولندقلرینی اثبات ایچون شك وارتیابه محل قالمیه‌جق دلائلدندر .
تکلم ایتدکلری لسانه کلنجه : اثوریلرك شعوب مذکوره ایله قرابت جنسیه‌لری بولنمسی وازمنهٔ
متأخره‌ده یازیلرینك اصول قرائتی کشف اولنمسی حسبیله لغت اثوریه‌نك لغت سامیه‌دن اولدیغنه جمهور
علمای لسانجه اتفاق حاصل اولمشدر .

— آثوریلرده معارف —

آثوریلر علوم ومعارفی کلدانیلردن الدقلری حالده بعض علومده زمانلری اقوام متمدنه‌سنه وبا
خصوص علم هیئتده مصریلره تفوق وتقدم ایتمشلردی . خسوف وکسوفی اسباب حقیقیه وصحیحه‌سنه
اسناد ایله بوبابده خیلی تتبعاتده بولنمشلردر .

— کتاب وکتبخانه‌لری —

آثوریلرك زمانه نسبةً کتابلری‌ده ایجه‌ایدی . تواریخ وروایاته ، زراعت وحراثته‌دائر مطولات ،
صکوك وکتب دینیه وعلمیه‌لری واردی .

مختلف صور واشكالدن عبارت اولان بو كتابلر كيل وطوغله اولوب صورت اعمالی ایسه اولا بونلری خمیر حالنه كتیروب اوزرینه شكل كبی ، دمیر بر ایكنه واسطه‌سیله حك ایتدكدن صكره فرونلرده پیشیررلردی . التون ، كموش ، باقر ، طونج ، قالای ، مرمر اوزرینه‌ده یازی یازارلردی . طوغله‌نك اوزرینه حك ایتدكاری یازینك غایت اینجه بر نوعی واردركه انجق خرده‌بین ایله اوقونه بیلمكده‌در .

— صنعتلری —

علوم ومعارفی كلدانیلردن الدقلری كبی حرف وصنایعی دخی انلردن اقتباس ایتمشلردر . لكن الدقلری درجه‌ده براقیوب سعی واقداملریله آثار ترقی كوسترەرك صنایعك اقسام متنوعه‌سنده مهارت حاصل ایتمشلردی .

از جمله فن معمار ورسامیده ومعدن ، جام ، بللور مثللو صنایعده وخصوصیله فیل دیشی اوزرینه اویمه خصوصنده اولان اقتدار ومهارتلری دیكر امم شرقیه كبی وبلكه دها بالاتر بر درجه‌ده ایدی . حتی بو مزیتلرینه یونان ورومالیلر بیله شهادت ایتمشلردر .

فن رسامی‌یی او مرتبه ایلرولتمشلر ایدی‌كه وقایع حربیه‌لرینی ، سفینه‌لرینی ، حیوانات ووحوش مختلفه‌یی ، اوت ، چیچك ، اغاج ، باغچه‌لری ، نهرلری ، نهرلر ایچنده بولنان بالقلرله آوجیلرك بونلری صید ایدركن وضعیتلرینی ، حاصلی مشاهدات یومیه‌لرینی ترسیم ایدرلردی .

شفاف وغیر شفاف اوله‌رق اعمال ایتدكاری اوانیٔ زجاجیه‌یی الوان متنوعه ایله بویارلردی . خرابه‌لرینك بعضیسنده ظهور ایدن جام پارچه‌لرینك اشیایی بیولتمك خاصه‌سنه مالك اولدقلری بالتجربه اكلاشلدیغنه وفصل مخصوصنده محرر اینجه یازیلرینك انجق خرده‌بین ایله زمانمزده اوقونه بیلدیكنه باقیلرسه (میقروسقوب) التك تا آثوریلر زماننده بری ایجاد ایدلمش اولدیغنه شبهه ایدیلهمز .

فن طب

— ده —

« تجارب وتدقیقلری »

كیفیتلری سوقاق وكذركاهلره یاتیروب اورادن مرور ایدنلر ارەسنده او كبی خسته‌لغه مبتلا اولانلر واسطهٔ شفائیه‌لری اولان علاجلری تعریف ایتمكله ارشاد ایدرلر . وفائده‌سی بالتجربه ثابت اولان علاجلرك اسملرینی لوحهٔ مخصوصه‌سی اوزرینه یازوب (اله طب) اعتقاد ایتدكاری معبودلك هیكلنه تعلیق ایدرلردی . بو سایه‌ده آثوریلر علم طبده دخی خیلی ترقی ایتمشلردی .

— ازدواجلری —

تأهل ایده‌جك قزلرك كافه‌سی سنه‌ده بركره یوم مخصوصنده بر میدانه طوپلانه‌رق عادتا بر قتر قولكسیونی یاپیلور وایستیانلره صاتیلور وكوزل قزلر پك چوق پاره‌یه آلنیردی . بونلرك اثمانندن حاصل اوله‌جق مبلغ عمومی بر صندوقده حفظ اولنور . واك چركین وسقط اولمق حسبیله بر زوج انتخابنده كندیلرنجه الك زیاده مشكلاته دوچار اولان قزلره نسبت دائره‌سنده توزیع ایدیلور ایدی .

ولیمه جمعیتنده كلینك بالجمله اقربا واحباسی حاضر بولنه‌رق زوج شرائط اشترائیه‌یی تمامیله ایفا ایتمش اولدیغنه دائر انلری شاهد طوتاردی . چركین قزلرك فیئاتی آز ویاخود هیچ یوق ایدی . پاره‌سی اولمیان كنجلر ایسه كلیتلی جهازلرینه طمعاً بو قزلری آلورلردی .

(نعشلری)

آثوریلر نعشلرینی مومیا حالنه افراغ ایلر ایدیسه‌لرده بوصنعتده نه‌مصریلر ، نه‌ده‌بابلیلر قدرایلرویه كیده‌مامش ایدیلر . بوندن ماعدا بونلرك اصول تحنیطلری‌ده اقوام سائره‌نك اصول تحنیطندن فرقلی ایدی . اصول مخصوصه‌لری موجبنجه بر نعشی مومیا حالنه قویدقدن صكره اجیق هواده وكونش قارشوسنده ایجه قوروتورلر وبعده اوزرینه برنوع (ورقی) طلاایدرك محافظه ایلرلر ایمش .

(دیانتلری)

الك بیوك معبودلری آثور اولوب بونی (معبود اعظم) عنوانی ایله یادایدرلر . بوندن بشقه معبود شمس اوله‌رق شامش ، « كونش » سین ، « قمر » زغال ، « حرب وصید معبودی » نین ، « صید معبودی » آبو ، « مدیر صواعق » نامله‌ریله‌ده بشقه معبودلری واردر .

بو بیوك معبودلردن بشقه ایكی صنفه منقسم معبودلری دخی اولوب اوچی ذكور واوچی اناثدن مركب ایكی هیئت مثلثه‌دن عبارت ایدی .

بونلرك قسم ذكوری انو ، بیل ، هبا ، اناثی دخی سین ، شامش ابوادركه قمر بو قسمك برنجیسی اعتبار اولنوردی .

بوایكی صنفدن ماعدا كواكبه منسوب وبش معبوددن عبارت دها بر صنف معبودلری واردركه اوده شونلردر :

نینب ، « زحل » ماردوخ ، « مشتری » زغال ، « مریخ » اشتار ، « زهره » نابو ، « عطارد » .

صكره تمادئ زمان ایله بو صنفه اوته کیلردن زیاده اعتبار اولندی . چونکه بونلردن (نابو) یی علم وفصاحتك حامئ مخصوصی اعتقاد ایدرلردی .

بو اون ایکی معبودی محتوی اولان صنوف ثلثهٔ مذکوره‌دن بشقه برچوق معبودلری دخی اولوب بونلرك الك مشهوری (نسروخ) نامنده‌کی معبودلریدرکه بونك متعدد رسملری اجرا قلنان حفریاتده ظهور ایتمشدر .

معبودلرك بریسی‌ده (معبود ماهی) دینیلن وبالق شکلنده بولنان (نین) در . معبودلرك خدمتنده بولنمق اوزره کاهنلری دخی وارسه‌ده یالکز حکمدارلری قوهٔ روحانیه وجسمانیه‌یی جمع ایتمش اولدقلرندن کندیلرینه (نواب آلهه) عنوانی ویررلردی .

خدعه ، تکبر ، شهوات نفسانیه‌یه افراط درجه‌ده انهماك آثوریلرك جملهٔ اخلاق ذمیمه‌لرندن اولمغله بو اعتقادات اهالینك وعلی الخصوص حکام صنفنك اخلاقلرینی اصلاح خصوصنده فائده بخشا اوله‌مامشدر .

آثار عتیقه‌دن استحصال اولنان معلوماته نظراً حکام صنفی انسان وحیوانلری اتلاف وممکتلری احراق واسرانك دریلرینی صویوب پاره پاره ایتمك کبی افعال وحشیانه وغدارانه‌لریله افتخار ایدرلرمش .

— خاتمه —

صیت وشهرتلری طارقه انداز ازمان اسلاف وآثار مستخرجهٔ صنعتکاریلری تاریخ نقطه‌سندن مظهر تقدیرات دور اخلاف اولان (آثور) یلرك تاریخچه‌سی بوراده نهایت بولدی .

بو یازدیغمز برقاچ صحیفه‌لك معلوماتدن قوم مذکورك احوال تاریخیه‌سی حقنده بر فکر اجمالی حصولی ممکن اوله‌جغنه واساساً سالنامه‌مزجحمنك بوندن زیاده ایضاحات اعطاسنه غیر مساعد بولنمسنه مبنی بو قدرجقله اکتفا ایدلدی .

شو معلومات بر مأخذ موثوق تاریخی‌یه وعلی الخصوص شمدی‌یه قدر اجرا قلنان حفریاتده ظهور ایدن آثار عتیقه‌دن ایدیلان استطلاعات صحیحه‌یه مستند اولدیغی تاریخشناسانجه معلوم حقایقدن اولمغله دها زیاده اطناب کلامه لزوم کوریله‌مدی .

بعض تواریخده کوریلان معلومات ، آثار عتیقه‌نك ظهوریله آثوریلرك حقایق تاریخیه‌لری لایقیله کشف اولنمازدن اولکی روایاته معطوف اولدیغندن اولبابده‌کی روایات یوقاریده‌ده دینلدیکی وجهله کرك آثار مکتشفهٔ اخیره وکرك موصلك یتشدیردیکی مستعدان ارباب قلمدن وسایهٔ شاهانه‌ده علم ومعرفتدن حقیله نصیبدار اولمش اذکیادن ولایت اجرا مأموری رفعتلو محمد رشید افندینك فصل مخصوصنده صورت ظهور واحوال وکیفیاتندن بر نبذه‌جك بحث ایتدیکمز رسملی طاشده‌کی خطوط میخیه‌نك عیناً ترجمه‌سندن وآثوریلرك احوال عمومیه وخصوصیه‌لرندن باحث اولمق اوزره قلمه الدقلری وتعمیم استفاده ایچون نشر وطبعی اسبابنه توسل ایلدکاری (آثوریلر یاخود آنتیقه بر طاش) عنوانی التنده‌کی

اثرلرندن استحصال اولنان معلومات ایله تعدیل واصلاح اولنه‌رق بو قومك اولدیجه بر تاریخ حقیقیسی میدانه قونلدی •

مع هذا تصادف ایدیله‌جك سهو ونقصانك عفو وستری قارئین کرام حضراتنـدن تمنی ایله شو مبحثه نهایت ویرلدی •

اركان
ومأمورين ولايت

والى عالى ولايت مصطفى يمنى بك افندى حضرتلرى

رتبه	نشان		
	عثمانى	مجيدى	حميديه حجاز تيمور يولى مداليه‌سى
بالا	مرصع	١	

ارکان ولايت

اسامى	رتبه	عثمانى	مجيدى	مداليه	مداليه
نائب عمر خلوصى افندى	ازمير پايه‌ٔ مجردى		٤		
دفتردار سليمان حسنى افندى	متمايز	٤	٠	٠	٠
مکتوبى وکيلى صفوت بك	«	٣	٣	حجاز	کموش لياقت
مفتى محمد افندى	ازمير پايه‌سى	٠	٣	٠	٠

مجلس ادارهٔ ولايت

رئيس : والى بك افندى حضرتلرى

اعضاى طبيعيه	اعضاى منتخبه	
نائب افندى	عمرى‌زاده حسن افندى	ثانيه
دفتردار «	عبد الباقى چلبى	اولى ثانيسى ع ٣
مکتوبى وکيلى بك	عبد الکريم شکر افندى	متمايز
مفتى افندى	فتح اه سرسم افندى	ثالثه

مجلس ادارهٔ ولایت نزدنده متشکل هیئت حاکمه واتهامیه

هیئت حاکمه	هیئت اتهامیه
رئیس والی بك افندی حضرتلری	رئیس مکتوبی وکیلی صفوت بك
اعضا نائب افندی	اعضا عبدالباقی چلبی
دفتردار افندی	فتح‌الله افندی
مفتی افندی	مجلس اداره مدعی عمومیسی فائق‌افندی ثالثه
حسن افندی	مجلس اداره مستنطق سیدسعیدافندی رابعه م ٥
عبدالکریم افندی	ضبط کاتبی حسیب افندی

اقلام ودوائر ولایت

مکتوبی دائره‌سی

مکتوبی معاونی صفوت بك

مکتوبی قلمی ممیزی بهاء الدین افندی ثالثه — مکتوبی قلمی سرمسودی عبد الکریم افندی ثالثه

مسود محمد حمدی افندی	مبیض مرعی افندی
« حامود «	« امین «
مبیض سلیمان «	« رؤف «
« حسن «	« احمد «

عربی کاتبی سید سعید افندی

مجلس ادارهٔ ولایت قلمی

باش کاتب علی بك ثانیه ع ٤

رفیق اول سید سعید افندی رابعه م ٥

رفیق ثانی حسیب افندی — مقید خلیل افندی

اوراق دائره‌سی

اوراق مدیری کوثر افندی ثانیه

رفیق اول محمد غزال افندی

مقید محمد رشید افندی	مقید عبد المجید افندی
« محمد علی «	« توفیق «

سجل احوال قومیسیونی

رئیس : مکتوبی وکیلی صفوت بك

اعضا: مکتوبی معاونی صفوت بك — مجلس اداره باش کاتبی علی بك

اعضا: اوراق مدیری کوثر افندی — مکتوبی قلمی ممیزی بهاء الدین افندی

محاسبهٔ ولایت قلمی

محاسبه ممیزی حمدی افندی

مرکز کاتبی زینل افندی
معاونی یسن «
رفیقی سلیمان «
« فتح اله «
« عادل «
محاسبات عتیقه کاتب معاونی حاجی توفیق افندی ثالثه
محاسبات عتیقه کاتب معاونی امین افندی
قضا کاتبی یونس افندی
« « احمد «
« « یحیی «
« « حمدی «

مصارفات کاتبی عبد الصمد افندی ثالثه
رفیقی عزیز افندی
واردات کاتبی رشید افندی
رفیقی ضیا بك
محاسبات عتیقه کاتبی آصف افندی
اوراق مأموری حکمت «
رفیقی محمد «
« عبد اه «
« شاکر «
« طه «

مرکز صندوق امینی نعوم افندی

(ویرکو دائرەسی)

مدیر فائق افندی ثالثه

باشکاتب اسماعیل افندی

مرکز ویرکو کاتبی وهبی افندی
رفیق اولی عبد الحکیم افندی
رفیق ثانی مصطفی افندی
عشایر سبعه ویرکو کاتبی توفیق افندی ثالثه

شرقی ویرکو کاتبی احمد افندی
رفیقی جرجیس افندی
مع غربی شیخان ویرکو کاتبی صبحی افندی
دفترجی حسین افندی

فراغ قومیسیونی

(رئیس : والی بك افندی حضرتلری)

اعضا: نائب افندی — دفتردار بك

اعضا: دفتر خاقانی مأموری بك — اوقاف محاسبه‌جیسی افندی

کاتب : مرکز طابو کاتبی فتح اه افندی

نافعه قومیسیونی

(رئیس : والی بك افندی حضرتلری)

اعضا

عبد الباقی چلبی
زراعت بانق مدیری نامق افندی
ولایت نافعه سرمهندسی توفیق « ثالثه م ٥

اعضا

داود یوسفانی افندی ممتاز
عبد الرحمن افندی
نفوس ناظری خرم افندی

(نافعه هیئت فنیه‌سی)

سر مهندس توفیق افندی | کاتب حسین افندی

اوقاف دائره‌سی

اوقاف محاسبه‌جیسی حسبی افندی
باش کاتب اسعد افندی
تحصیلدار احمد آغا
مداوم ادریس افندی
اوطه‌جی احمد ملکو آغا

اوقاف قومیسیونی

رئیس : مفتی افندی

اعضا

صالح سعدی افندی رابعه
جلیلی سلیمان بك

اعضا

فتوی امینی راوی احمد افندی
محاسبه‌جی حسبی افندی

(دفتر خاقانی دائره‌سی)

مأمور عبد الرحمن بك
باش کاتب علی افندی
مرکز طابو کاتبی فتح اله افندی

(زراعت بانق شعبه‌سی)

مدیر نامق افندی

معاون حسیب افندی
باش کاتب ووزنه‌دار سلیمان افندی

ایکنجی کاتب جواد افندی
تحصیلدار طاهر بك

(زراعت بانق مجلسی)

رئیس : مفتی زاده امین افندی

اعضا

شعبه مدیری نامق افندی
حمو چلبی

اعضا

انطون عبد النور افندی
داود قندلا

مطبعۀ ولایت دائره‌سی

ناظر : مکتوبی وکیلی صفوت بك

مدیر وسرمحرر مکتوبی معاونی صفوت بك

سرمرتب وحساب‌کاتبی یوسف افندی	چرخجی عبد الرحیم اغا
مرتب ثانی کورکیس افندی	موزع عمر لطفی اغا
مرتب ثالث عبداه افندی	اوطه‌جی علی اغا

(نفوس دائره‌سی)

نفوس ناظری خرم افندی باش کاتب منحل

کاتب ثانی یحیی افندی

محکمۀ شرعیه

نائب الشرع عمر خلوصی افندی ازمیر پایۀ مجردی م ٤

باش کاتب محمد علی افندی دوریه مدرسی

مسود احمد افندی دوریه مدرسی	مقید محمد افندی
ضبط کاتبی سعید افندی	مقید معاونی صدیق افندی
« علی افندی	ایتام مدیری محمد افندی
مبیض صدیق افندی	محضر باشی محمد اغا

محضر ٥

دائرۀ عدلیه

(انجمن عدلیه)

رئیس : عدلیه مفتشی ضیا افندی متمایز

بولنه‌مدیغی تقدیرده استیناف حقوق ریاستی طرفندن اجرای ریاست اولنور

اعضا:

استیناف حقوق رئیسی عمر خلوصی افندی ازمیر پایۀ مجردی م ٤

استیناف جزا رئیسی محمود بك ثانیه

استیناف مدعئ عمومیسی عبداه شوکت افندی ثالثه ع ٤ م ٤

بدایت حقوق رئیسی ناجی افندی مدرس

بدایت جزا رئیسی عمر لطفی افندی متمایز ع ٤

بدایت مدعئ عمومی معاونی اشرف افندی رابعه

کاتب استیناف باش کاتبی شاکر افندی

﴿ استیناف حقوق دائره‌سی ﴾

رئیس : عمر خلوصی افندی ازمیر پایهٔ مجردی م ٤

اعضا سعید افندی اعضا داود یوسفانی افندی متمایز

« صالح سعدی افندی « یوسف سنبل «

﴿ استیناف جزا دائره‌سی ﴾

رئیس : محمود بك ثانیه

اعضا سعید افندی داود یوسفانی افندی متمایز

صالح سعدی افندی رابعه یوسف سنبل افندی

اعضا ملازمی سید توفیق افندی

﴿ بدایت حقوق دائره‌سی ﴾

رئیس : ناجی افندی مدرس

اعضا عبد الرحمن افندی اعضا نعوم یوسفانی افندی م ٣

اعضا ملازمی فائق افندی

﴿ بدایت جزا دائره‌سی ﴾

رئیس: عمر لطفی افندی متمایز ع ٤

اعضا انطون زبونی افندی اعضا اسعد افندی

اعضا ملازمی رؤف افندی ثالثه

﴿ استیناف مدعی عمومیلکی ﴾

مدعی عمومی عبداه شوکت افندی ثالثه ع ٤ م ٤ کاتب جمیل افندی

﴿ بدایت مدعی عمومی معاونلکی ﴾

مدعی عمومی معاونی اشرف افندی رابعه کاتب : ضبط کاتبی کنعان افندی

[استیناف قلمی]

باش کاتب شاکر افندی

ضبط کاتبی نجیب افندی

ضبط کاتبی داود افندی

اعضا ملازمی محمد توفیق افندی

ضبط کاتبی محمود افندی

ضبط کاتبی اکرم افندی

[بدایت قلمی]

باش کاتب محمود افندی

ضبط کاتبی رفعت افندی	ضبط کاتبی کنعان افندی
ضبط کاتبی سعید افندی	ضبط کاتبی منحل

(استنطاق دائره‌سی)

سرمستنطق عبد الغنی بك — مستنطق ثانی صبری افندی

(اجرا دائره‌سی)

اجرا مأموری رشید افندی ثالثه

[مقاولات محررلکی]

مقاولات محرری سامی افندی رابعه — رفیقی مدحت افندی

[حبسخانه مفتشلکی]

مفتش رشدی افندی	کاتب صادق افندی
توقیفخانه مدیری ابراهیم افندی	سرغاردیان کامل افندی

[پولیس دائره‌سی]

ایکنجی قومیسر حاجی محمود طاهر افندی

اوچنجی قومیسر علی افندی	اچیقدن اوچنجی قومیسر سید خلیل افندی
پولیس حقی افندی	پولیس توفیق افندی
« حمید »	« حسین »
« عبدالقادر »	« عثمان »
« حبیب »	« سیدعبداه »
« سلیمان »	« شکری »
« مصطفی »	« صدیق »

بلدیه دائره‌سی

رئیس محمود بك ثالثه

اعضا: حمو الابراهیم چلبی	اعضا: میخائیل عبد النور افندی
عبد الرحمن افندی	داود قندلا »

[هیئت صحیه]

صحیه مفتشی فتحی بك متمایز ع ٤ مجاز مدالیه‌سی

بلدی طبیبی ایوب نجم الدین افندی ثالثه صنایع | معاینهٔ حیوانیه مأموری محرم افندی رابعه
اشی مأموری واسیلی افندی | قابله فاطمه هدایت خانم

[بلدی قلمی]

باش کاتب نوری افندی | کاتب ثانی محمد علی افندی
ژورنال کاتبی محمد افندی | صندوق امینی حنا افندی

[مأمورین سائره]

بلدیه مهندسی اسماعیل افندی | تنویرات وتنظیفات مفتش معاونی داود بك
بلدیه مفتشی عبداه اغا | بلدیه امامی مصطفی افندی
تنویرات وتنظیفات مفتشی رشید اغا | بلدیه تیمارجیسی امین اغا
« « کاتبی محسن بك | بلدیه سرچاوشی خلیل اغا
« « مقیدی عبد القادر بك

چاوشان نفر ١٥

معارف دائره‌سی

معارف مدیر وکیلی توفیق افندی رابعه مجاز مدالیه‌سی

محاسبه مأموری ابراهیم افندی | معارف محاسبه رفیقی میخائیل افندی
معارف کاتبی یحیی رجائی افندی | صندوق امینی عبد النور افندی

فخری موزه مأموری پاتری ب . شایل

[مجلس معارف]

رئیس توفیق افندی

اعضا:
رمضانی زاده یوسف افندی مخرج م ٣
شعار زاده محمد افندی ازمیر م ٥
نافعه سرمهندسی توفیق افندی ثالثه م ٥
ویرکو مدیری فائق افندی «

اعضا:
اوقاف محاسبه‌جیسی حسنی افندی
سعید بك ارکان حربیه قول اغاسی
ابراهیم افندی
ابراهیم « ادرنه رؤسی

مكتب اعدادی

مدیر توفیق افندی رابعه مجاز مدالیه‌سی

فرانسزجه ، ترکجه ، هندسه ، کتابت ، زراعت معلمی	مدیر توفیق افندی	
عربی ، فارسی ، ترکی معلمی	ابراهیم افندی	
ترکی معلمی	عزت افندی	
علوم دینیه واخلاق معلمی	احمد افندی	
فرانسزجه معلمی	عبد الستار افندی	یوزباشی
حساب معلمی	خیری افندی	«
تاریخ معلمی	توفیق افندی	«
رسم معلم وکیلی	عبد الستار افندی	«
خط معلمی	عبد الرحمن افندی	
جغرافیا معلمی	جمیل افندی	یوزباشی
مبصر اول	حاجی احمد افندی	
مبصر ثانی	عبد الرحمن افندی	
خدمه	طاهر اغا	
خدمه	سید محمد اغا	

عدد طلبه ٢٤١

[دار المعلمین]

معلم عبد الفتاح افندی

خط معلمی احمد افندی — خدمه محمود اغا

عدد طلبه ٥

[اناث مکتب رشدیسی]

معلمهٔ اولی فاطمه زهرا خانم — معلمهٔ ثانیه زهرا خانم

معلمهٔ ثالثه پنبه خانم — خدمه سعدیه خانم

قپوجی احمد بك

عدد طالبات ١٠٧

[مکاتب ابتدائیه]

— موصل —

نمونهٔ تدریس معلمی محمد افندی — خدمه مصطفی افندی

عدد طلبه ٥٠

جامع خزام معلمی احمد افندی — خدمه مصطفی اغا
عدد طلبه ٣٠

رابعیه معلمی صفوت افندی — خدمه حسن اغا
عدد طلبه ٧٥

شیخ خالد معلمی اسماعیل افندی — خدمه مرعی اغا
عدد طلبه ٢٠

باب عراق معلمی ابراهیم افندی — خدمه محمد بك
عدد طلبه ٥٢

جامع جمشید معلمی داود افندی — خدمه ملا مصطفی
عدد طلبه ٢٥

باب السرای معلمی احمد افندی — خدمه علی اغا
عدد طلبه ٣١

[موصله ملحق قرا مکاتب ابتدائیه‌سی]

				عدد طلبه
دراویش قریه‌سی	معلمی	سعید	افندی	٨
اورته خراب	«	محمد	«	٩
قره‌قویونلی	«	اسعد	«	٥
کوکجه‌لی	«	احمد	«	١٤
طوپزاوه	«	یحیی	«	٨
عمر قپوجی	«	مصطفی	«	٧
شریخان	«	مجید	«	١١
ابوجربوعه	«	ابراهیم	«	٩
یارمجه	«	محمود	«	١٧
مناره‌شبك	«	احمد	«	١١
نینوی	«	داود	«	٢٠

دیون عمومیه نظارتی

ناظر بدیع المؤید بك متمایز
مفتش مصرلی افندی

محاسبه قلمی
باش کاتب بهنام افندی
رفیق اول رشید جبران افندی

تحریرات قلمی
مسود شفیق افندی ثالثه م ٥
مبیض عبد الرحمن افندی

(ديون عموميه نظارتی)

رفيق ثانی انطون افندی | مقيد عزيز افندی
مقيد فؤاد « | اعشار كاتبی قسطنطين افندی

صندوق امينی بطرس افندی

تلغراف وپوسته مديريتی

مدير حاجی عزت افندی ثالثه

پوسته كاتبی فتح اله افندی

مخابره مأموری وهبی افندی | مخابره مأموری فائق افندی
مخابره مأموری نديم افندی | مخابره مأموری منصور افندی
مخابره مأموری شوقی افندی | مخابره مأموری حميد افندی

رژی دائره‌سی

مدير سليم خياط افندی

باش كاتب راجز افندی | قولجی باشی نافذ بك
ايكنجی كاتب واصف افندی | قنطارجی حسين افندی
اوچنجی كاتب احمد حقی افندی | سوق مأموری عبدالاحد اغا

موصله ملحق رژی مأمورلری

زمار رژی مأموری محمد علی افندی | شرقات رژی مأموری بهاء الدين افندی

بانق عثمانی اداره‌سی

مدير ژان پهلوان افندی

معاون ژوزف ديمارکی افندی | محاسبه‌جی قسطنطين پيو افندی

وزنه‌دار ارتين افندی

موصل املاك همایون قومیسیونی

رئیس : ابراهیم صبری بك

رتبه	عثمانی	مجیدی
اولی ثانیسی	٢	٢

قومیسیون هیئتی

رئیس : ابراهیم صبری بك

اعضا:
محاسبه‌جی لطفی بك متمایز ع ٤
تحریرات باش‌کاتبی عبد القادر افندی متمایز
مهندس محمود افندی بیکباشی

محاسبه قلمی

محاسبه‌جی لطفی بك متمایز ع ٤

باشکاتب محمدافندی ثالثه ع ٤
واردات کاتبی یسن‌افندی رابعه
رفیقی ناظم افندی

مصارفات کاتبی داود افندی رابعه
رفیقی سیرت افندی
مصالح جاریه‌کاتبی دیقران افندی رابعه

صندوق امینی سرکیس افندی رابعه
مصالح جاریه کاتب رفیقی نوری افندی

تحریرات قلمی

باش کاتب عبد القادر افندی متمایز

مسود اول شفیق افندی ثانیه
شیفره کاتبی یوسف بك
مبیض اول صالح افندی رابعه

مبیض ثانی نوری افندی رابعه
اوراق مقیدی محمد علی افندی «
اوراق مقید معاونی نوری افندی

اورمان شعبه‌سی

مأمور عبداه افندی ثالثه
کاتب امجد افندی رابعه

زمار شعبه‌سی

مأمور انوری افندی رابعه
کاتب عبد اه بهجت افندی

شرقات شعبه‌سی

مأمور حاجی عبداه افندی ثالثه
کاتب زکی افندی

(زاب شعبه‌سی)

مأمور ویسی بك ثالثه

کاتب اول محمد افندی — کاتب ثانی احمد افندی

(شمامك شعبه‌سی)

مأمور منحل

کاتب اول خضر افندی — تحریرات کاتبی خورشید افندی

کاتب ثانی نامق افندی — صندوق امینی فرج افندی

(صلاحیه شعبه‌سی)

مأمور امین افندی ثانیه ع ٤ م ٤

کاتب اول مصطفی افندی — کاتب ثانی عبد الرزاق افندی

صندوق امینی محمد علی افندی

(طوزخورماتو معاونلکی)

معاون مصطفی افندی — کاتب عبد القادر افندی

(قره تپه معاونلکی)

معاون عبد القادر افندی — کاتب عبدالقادر حشمت افندی

[سرچنار شعبه‌سی]

مأمور سلیمان افندی ثالثه — کاتب ثانی عثمان افندی

کاتب اول توفیق افندی — صندوق امینی توفیق افندی

[کلعنبر معاونلکی]

معاون حسن رفعت افندی ثالثه — کاتب حسین افندی

[سورطاش معاونلکی]

معاون سلیم افندی — کاتب خضر افندی

(انجه‌لر معاونلکی)

معاون سلیمان افندی — کاتب محمد علی افندی

(ترجیل شعبه‌سی)

مأمور حاجی محمدعلی افندی ممتاز م ٣ — کاتب محمد علی افندی

ژاندارمه دائره‌سی

ژاندارمه قوماندانی حمدی بك ع ٤ م ٤ افتخار مدالیه‌سی یونان مدالیه‌سی

برنجی مرکز طابوری قوماندانی توفیق بك

اداره امینی منحل

طابور کاتبی اکاه افندی

برنجی بلوك پیاده قوماندانی حاجی احمد اغا

ملازم اول جواد افندی

ملازم ثانی حسین اغا

ایکنجی بلوك پیاده قوماندانی عباس افندی

ملازم اول سعید افندی

ملازم ثانی حسن اغا

اوچنجی بلوك پیاده قوماندانی عباس اغا م ٥

ملازم اول عبد الرحمن اغا

ملازم ثانی منحل

دردنجی بلوك پیاده قوماندانی منحل

ملازم اول حاجی قاسم اغا

ملازم ثانی قادر اغا

بشنجی بلوك پیاده قوماندانی حاجی عباس افندی

ملازم اول غنی افندی

ملازم ثانی وهبی افندی

برنجی بلوك سواری قوماندانی حسن افندی م ٥ کموش افتخار مدالیه‌سی

ملازم اول قادر افندی

ملازم ثانی یوسف اغا

ایکنجی بلوك سواری قوماندانی محمد علی اغا

ملازم اول مال اه اغا م ٥ کموش افتخار مدالیه‌سی

ملازم ثانی یونس اغا

اوچنجی بلوك سواری قوماندانی موسی بك م ٤

ملازم اول محمود افندی

ملازم ثانی موسست بك

دردنجی بلوك سواری قوماندانی صالح اغا ع ٤ م ٥ کموش تخلیصیه مدالیه‌سی

ملازم اول رضا افندی م ٥ کموش افتخار مدالیه‌سی

ملازم ثانی نامق بك م ٥

بشنجی بلوك سواری قوماندانی منحل

ملازم اول ابراهيم افندى

ملازم ثانى عزت افندى

﴿ ژاندارمه استرسوار طابورى ﴾

طابور قومندانى　منحل

طابور كاتبى　منحل

برنجى بلوك قومندانى　منحل

ملازم اول　منحل

ملازم ثانى حسين افندى

ايكنجى بلوك قومندانى　منحل

ملازم اول　منحل

ملازم ثانى عبد الصمد بك

اوچنجى بلوك قومندانى　منحل

ملازم اول　منحل

ملازم ثانى صبحى افندى

دردنجى بلوك قومندانى　منحل

ملازم اول　منحل

ملازم ثانى احمد اغا

رؤسای روحانیه

موصل وملحقاتنده بولنان کلدانی پطریقلکی

	عثمانی	مجیدی	مدالیه
عموم کلدانی پطریقی عمانوئیل توما افندی	١	١	التون لیاقت
پطریق وکیل عمومیسی ونصیبین سرپسقپوسی مطران استیفان جبری افندی	٣		
کرکوك وسلیمانیه وتوابعی سرپسقپوسی مطران تیودور مسیح افندی	٣		
عمادیه وعقره وتوابعی سرپسقپوسی مطران یوحنا سحار افندی		٢	
زاخو ودهوك وتوابعی سرپسقپوسی مطران طماثاوس مقدسی افندی		٢	
بروارى بالا وتوابعی متره پولیدی مطران یشوعیاب افندی			
کلدانی مناسترلرینك رئیس عمومیسی سرراهب شموئیل جمیل افندی	٣		
موصل باش کشیشی عبد الاحد افندی		٣	
کلدانی پطریقی باش کاتبی قس داود رمو افندی	٣		
کلدانی پطریقی ایکنجی کاتبی قس توما باجاری افندی	٣		
عقره مطران وکیلی خوری بولس افندی		٣	

موصل وتوابعی سریانی قتولیك سرپسقپوسلغی

سرپسقپوس غریغوریوس بطرس هبرا افندی م ٢

دارا سریانی قتولیك پسقپوسی قورلس بولس دانیال افندی ع ٣ م ٣

موصل سرپسقپوسخانه‌سی ارکانندن راهب یوسف خیاط افندی

[ملحقات پسقپوسلری]

قره‌قوش قریه‌سی کشیشی جبرائیل حبش افندی

برطله « « متی عبدال «

بعشیقه « « یوسف توما «

زاخو قضاسی « یوسف سکریا افندی

موصل وتوابعی سریانی قدیم سرپسقپوسلغی

سرپسقپوس بهنام افندی ع ٢ م ٢

مار متی مناستری مطرانی الیاس افندی

عقره قضاسی مطران وکیلی قس یعقوب افندی

روم رئیس روحانیسی ارشیمندریت کیرلس افندی م ٣

ارمنی رئیس روحانیسی داود طاویت افندی

موصلده بولنان دول متحابه قونسلوسلری

فرانسه جمهوریت فخیمه‌سی

قونسلوس وکیلی موسیو ده‌غران

(جمهوریت مشار الیهانك ایکنجی رتبه‌دن اوفیسیه‌ده قادمی ، روسیه‌نك اوچنجی سان ستانسلاس ، صربیه‌نك دردنجی سان سافیه ، تونسك اوچنجی افتخار نشانلرینی حائزدر)

ترجمان اول عزیز افندی — ترجمان ثانی بطرس نبی افندی

یساقجیٔ اول نجم بن عبداه اغا — یساقجیٔ ثانی عبداه صباغ اغا

المانیا دولت فخیمه‌سی

قونسلوس وکیلی موسیو اندرس ادجار

قنجلار داود دباغ چلبی — کاتب معاونی وارطان همپکیان

برنجی قواص صالح بن احمد اغا — ایکنجی قواص محمد صالح بن عبدالقادر اغا

انکلتره دولت فخیمه‌سی

قونسلوس وکیلی مستر نمرود رسام

قواص الیاس اغا

حشمتلو پاپا حضرتلری

حشمتلو پاپا حضرتلرینك خطهٔ عراقیه وکیلی وبغداد سرپسقپوسی

مونسنیور ژان درور افندی

نائبی پیراوکوست لاکروا افندی

قسم عسكرى

ردیف یکرمی دردنجی موصل فرقهٔ همایونی

قوماندان

اسماعیل زهدی پاشا حضرتلری

رتبه	عثمانی	مجیدی	مدالیه	مدالیه	مدالیه	مدالیه	مدالیه	مدالیه	مدالیه
فریق	۲	۱	آلتون لیاقت	اسکی افتخار	یکی افتخار	روسیه محاربه‌سی	کرید	قره‌طاغ	کموش حجاز

فرقه ارکان حربیه‌سی

ارکان حرب علی سعید بك قول اغاسی م ٤ یونان حجاز
احمد مختار افندی ملحق یوز باشی

ردیف قرق یدنجی لوا قوماندانی

یوسف ضیا پاشا میرلوا ع ۲ م ۳ یونان افتخار قره‌طاغ کرید آلتون وکموش امتیاز کموش
رضا افندی ملحق یوز باشی

ردیف قرق سکزنجی لوا قوماندانی

شوقی پاشا میر لوا م ۳
محی الدین افندی ملحق یوز باشی م ٥

جنود جناب ملوکانه‌یه مقتضی البسه وتجهیزاتك اعمال ومبایعه‌سنه وارزاقك نفاستنه واماکن عسکریه‌نك تعمیر وانشاآتنه با امر سرعسکری موصلده تشکیل بیوریلان قومیسیون دائمی هیئتی

فائق پاشا میر لوا نظامیه یکرمی دردنجی لوا قوماندانی ع ۳ م ۲ حجاز مدالیه‌سی
انیس بك میر الای سواری اوتوز اوچنجی الای میر الایی
امین بك قائممقام طقسان دردنجی ردیف بعشیقه الای قوماندانی
تجلی افندی بیکباشی ردیف طقسان اوچنجی الایك اوچنجی موصل طابوری بیکباشیسی
ناطق افندی قول اغاسی ردیف طقسان دردنجی الایك اوچنجی ناوقور طابوری قول اغاسی
رضا افندی یوز باشی ردیف قرق یدنجی لوا ملحقی
محمد خیری افندی یوز باشی نظامیه یکرمی دردنجی لوا ملحقی
جمیل افندی یوزباشی سواری اوتوز اوچنجی الاینده مسافر آچیقده

ردیف طقسان اوچنجی الایی برنجی موصل طابوری

مظهر بك	میر الای			مکتبدن
عمر طاهر افندی	بیکباشی	م ٥		الایدن
عزت افندی	قول اغاسی			مکتبدن
عارف افندی	طابور کاتبی			الایدن
احمد رشید افندی	برنجی بلوك یوز باشیسی			مکتبدن
محمد علی افندی	برنجی بلوك ملازم اولی			مکتبدن
رضا افندی	برنجی بلوك ملازم ثانیسی			الایدن
فرج فهمی افندی	ایکنجی بلوك یوز باشیسی	م ٥		مکتبدن
محمد شاکر افندی	ایکنجی بلوك ملازم اولی			«
عبدالعزیز افندی	ایکنجی بلوك ملازم ثانیسی	م ٥	تخلیصیه مدالیه‌سی	الایدن
ابراهیم افندی	اوچنجی بلوك یوز باشیسی			مکتبدن
خلیل افندی	اوچنجی بلوك ملازم اولی	م ٥		الایدن
شاکر فهمی افندی	اوچنجی بلوك ملازم ثانیسی			مکتبدن
ادهم افندی	دردنجی بلوك یوز باشیسی	م ٥		الایدن
فتح اه افندی	« « ملازم اولی			الایدن
سید علی افندی	« « ملازم ثانیسی			الایدن
دبوی مأموری شریف افندی	ملازم ثانی			مکتبدن
علی اوسته	تفنکجی			الایدن

ردیف طقسان اوچنجی الایی ایکنجی موصل طابوری

محمود افندی	بیکباشی	حجاز تیمور یولی مدالیه‌سی	الایدن
عارف افندی	قول اغاسی		«
حسین افندی	طابور کاتبی		«
شکری افندی	برنجی بلوك یوز باشیسی		«
محمد افندی	« ملازم اولی		«
احمد افندی	« ملازم ثانیسی		«
محمد افندی	ایکنجی بلوك یوز باشیسی		«
مصطفی افندی	« ملازم اولی		«
محمد افندی	« ملازم ثانیسی		«
امین افندی	اوچنجی بلوك یوز باشیسی		«
احمد افندی	« ملازم ثانیسی		«
عبد الستار افندی	دردنجی بلوك یوز باشیسی		مکتبدن

داود افندی	« ملازم اولی			الایدن
ابراهیم ادهم افندی	« ملازم ثانیسی			مکتبدن
دیوی مأموری بکتاش افندی	ملازم ثانی			الایدن

ردیف طقسان اوچنجی الایی اوچنجی موصل طابوری

تجلی افندی	بیکباشی			مکتبدن
محمود شکری افندی	قول اغاسی	م ٥		الایدن
عبدالوهاب افندی	طابور کاتبی	م ٥		«
توفیق افندی	برنجی بلوك یوز باشیسی			مکتبدن
محمد افندی	« ملازم اولی			الایدن
احمد سری افندی	ایکنجی بلوك یوز باشیسی			مکتبدن
سلیمان افندی	« ملازم اولی			الایدن
محمد افندی	اوچنجی بلوك یوز باشیسی			«
حاجی امین افندی	« ملازم اولی	م ٥	افتخار	«
علی افندی	دردنجی بلوك یوز باشیسی			«
حاجی عزت افندی	« ملازم اولی			«

ردیف طقسان اوچنجی الایی دردنجی سنجار طابوری

علی غالب افندی	بیکباشی	م ٥	حجاز تیمور یولی	مکتبدن
احمد افندی	قول اغاسی	م ٥		مکتبدن
عیسی افندی	طابور کاتبی			الایدن
احمد افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی			مکتبدن
احمد افندی	« ملازم اولی			الایدن
عبداه افندی	ایکنجی بلوك یوز باشیسی			«
رسول افندی	اوچنجی بلوك ملازم اولی			«
عبدالجبار اغا	دردنجی بلوك یوز باشیسی			«
قاسم افندی	« ملازم اولی			«

ردیف طقسان دردنجی الایی برنجی بعشیقه طابوری

امین بك	قائممقام	م ٤	افتخار مدالیه‌سی	الایدن
ایوب افندی	بیکباشی			مکتبدن
زینل افندی	طابور کاتبی			الایدن
نظیف افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی			مکتبدن

عزت افندی	«	ملازم اولی	الایدن
محمدصالح افندی	«	ملازم ثانیسی	مکتبدن
نادر اغا	ایکنجی بلوك یوزباشیسی		الایدن
صالح افندی	«	ملازم اولی	الایدن
حسن فهمی افندی	«	ملازم ثانیسی	مکتبدن
محمد افندی	اوچنجی بلوك یوزباشیسی		الایدن
عباس افندی	«	ملازم اولی	الایدن
سعیدفهمی افندی	«	ملازم ثانیسی	مکتبدن
حاجی محمد افندی	دردنجی بلوك یوزباشیسی		الایدن
عبداه افندی	«	ملازم اولی	الایدن
صالح افندی	«	ملازم ثانیسی	الایدن
دبوی مأموری حمید افندی	ملازم ثانی		مکتبدن
حسن اغا	تفنکجی		الایدن

ردیف طقسان دردنجی الای ایکنجی رشیدیه طابوری

امین افندی	بیکباشی	م ٥	مکتبدن
عبدالقادرافندی	طابور کاتبی		الایدن
شعبان افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی	م ٥	الایدن
حسین افندی	«	ملازم اولی	الایدن
حمید افندی	«	ملازم ثانیسی	الایدن
خلیل افندی	ایکنجی بلوك یوزباشیسی		الایدن
مصطفی افندی	«	ملازم اولی	مکتبدن
عبد المجید افندی	«	ملازم ثانیسی	مکتبدن
عثمان افندی	اوچنجی بلوك یوزباشیسی		مکتبدن
عبدالفتاح افندی	«	ملازم اولی	مکتبدن
احمد افندی	دردنجی بلوك یوزباشیسی		الایدن
جاسم افندی	«	ملازم اولی	الایدن
محمد علی افندی	«	ملازم ثانیسی	الایدن
دبوی مأموری احمد افندی	ملازم ثانی		الایدن
حاجی محمد اوسته	تفنکجی		الایدن

ردیف طقسان دردنجی الایی اوچنجی ناوقور طابوری

احمد توفیق افندی	بیکباشی	م ٥		مکتبدن
ناطق افندی	قول اغاسی	م ٤	تخلیصیه مدالیه‌سی	مکتبدن
محمد رشوی افندی	طابور کاتبی		یونان مدالیه‌سی	الایدن
عبدالجبار افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی			مکتبدن
عبدالقادر صبری افندی	ایکنجی بلوك یوزباشیسی			مکتبدن
حسن اغا	دردنجی بلوك یوزباشیسی			الایدن
شوکت عزمی افندی	برنجی بلوك ملازم اولی			مکتبدن
جمعه افندی	ایکنجی بلوك ملازم اولی			الایدن
محمد صالح افندی	اوچنجی بلوك ملازم اولی			الایدن
عثمان افندی	دردنجی بلوك ملازم اولی			الایدن

ردیف طقسان دردنجی الایی دردنجی عقره طابوری

حسن افندی	بیکباشی	م ٤	یونان مدالیه‌سی	امتیاز مدالیه‌سی	الایدن
عمر افندی	قول اغاسی				الایدن
محمد توفیق افندی	طابور کاتبی				الایدن
داود افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی				مکتبدن
محمد ساقی افندی	« ملازم اولی				الایدن
شعبان شوقی افندی	« ملازم ثانیسی				الایدن
محمد افندی	ایکنجی بلوك یوزباشیسی				مکتبدن
محمد امین افندی	« ملازم اولی				الایدن
معروف افندی	« ملازم ثانیسی				الایدن
عباس اغا	اوچنجی بلوك یوزباشیسی				الایدن
سعید افندی	« ملازم اولی	م ٥			الایدن
عباس افندی	« ملازم ثانیسی				الایدن
محمد سعید افندی	دردنجی بلوك یوزباشیسی				الایدن
مصطفی افندی	« ملازم اولی				الایدن
محمد رضا افندی	« ملازم ثانیسی				مکتبدن
دبوی مأموری مجید افندی	ملازم ثانی				مکتبدن

ردیف طقسان بشنجی الایی برنجی رواندز طابوری

مصطفی راغب افندی	قائممقام	م ٥	یمن التون مدالیه‌سی	مکتبدن
عبدالرحمن افندی	بیکباشی			مکتبدن

محمد نوری افندی قول اغاسی م ٤ — مکتبدن
عباس افندی طابورکاتبی — الایدن
ابراهیم اغا برنجی بلوك یوزباشیسی — الایدن
فرج فهمی افندی « ملازم اولی — مکتبدن
ابراهیم افندی « ملازم ثانیسی — الایدن
محمد سالم افندی ایکنجی بلوك یوزباشیسی — الایدن
احمد کمال افندی « ملازم اولی — مکتبدن
عبدالفتاح افندی « ملازم ثانیسی — الایدن
ابراهیم سری افندی اوچنجی بلوك یوزباشیسی — مکتبدن
حاجی رشید افندی « ملازم اولی — الایدن
محمد صدیق افندی « ملازم ثانیسی — الایدن
سلیمان اغا دردنجی بلوك یوزباشیسی — الایدن
عبدالکریم افندی « ملازم اولی — مکتبدن
زینل افندی « ملازم ثانیسی — الایدن
دبوی مأموری مصطفی افندی ملازم ثانی — الایدن
محمد امین اوسته تفنکجی — الایدن

ردیف طقسان بشنجی الایك ایکنجی برادوست طابوری

اسماعیل افندی بیکباشی — مکتبدن
حاجی سلیمان اغا قول اغاسی م ٥ — الایدن
محمدسعید افندی طابورکاتبی — الایدن
علی افندی برنجی بلوك یوزباشیسی — الایدن
حمید افندی « ملازم اولی — الایدن
مصطفی افندی « ملازم ثانیسی — مکتبدن
امین افندی ایکنجی بلوك یوزباشیسی — الایدن
محمدنوری افندی « ملازم اولی — الایدن
نوری افندی « ملازم ثانیسی — الایدن
علی غالب افندی اوچنجی بلوك یوزباشیسی — مکتبدن
فتاح افندی « ملازم اولی — الایدن
علی رضا افندی « ملازم ثانیسی — الایدن
علی یاور افندی دردنجی بلوك یوزباشیسی م ٥ — الایدن
محمد سعید افندی « ملازم اولی — الایدن
امین افندی ملازم ثانیسی — الایدن

ردیف طقسان بشنجی الایك اوچنجی زیبار طابوری

محمد افندی	بیکباشی	مکتبدن
ابراهیم افندی	قول اغاسی	مکتبدن
خضر افندی	طابور کاتبی	الایدن
محمد افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی	«
امین افندی	« ملازم اولی	«
توفیق افندی	« ملازم ثانیسی	«
حسین اغا	ایکنجی بلوك یوزباشیسی	«
خطاب افندی	« ملازم اولی	«
ابراهیم افندی	« ملازم ثانیسی	«
محمدصالح افندی	اوچنجی بلوك یوزباشیسی	«
محمدصالح افندی	« ملازم اولی	«
عنایت افندی	« ملازم ثانیسی	«
سعید اغا	دردنجی بلوك یوزباشیسی	«
عبدالصمد افندی	« ملازم اولی	«
محمد اغا	« ملازم ثانیسی	«
دبوی مأموری محمدصالح افندی	ملازم ثانی	«
محمد اوسته	تفنکجی	«

ردیف طقسان بشنجی الایك دردنجی حریر طابوری

عبدالقادر افندی	قول اغاسی م ٥	الایدن
خورشید افندی	طابور کاتبی	الایدن
محمد نجیب افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی	الایدن
علی وفی افندی	« ملازم اولی	الایدن
جلیل افندی	دردنجی بلوك یوزباشی	مکتبدن
خورشید افندی	ایکنجی بلوك ملازم اولی	الایدن
محمد افندی	اوچنجی بلوك ملازم اولی	الایدن
حاجی عریان زکی افندی	دردنجی بلوك ملازم اولی	الایدن

ردیف طقسان التنجی الایك برنجی دهوك طابوری

احمد افندی	بیکباشی	مکتبدن
احمدفهمی افندی	قول اغاسی	مکتبدن
محمد علی افندی	الای کاتبی	الایدن

داود افندی	طابور کاتبی	م ٥		الایدن
حسین کامی افندی	برنجی بلوك ملازم اولی			مکتبدن
محمد علی افندی	« ملازم ثانیسی			الایدن
محمد افندی	ایکنجی بلوك یوزباشیسی	م ٥		«
نوری افندی	« ملازم اولی			«
زینل افندی	« ملازم ثانیسی			«
محمدنوری افندی	اوچنجی بلوك یوزباشیسی			«
طاهر افندی	« ملازم اولی			مکتبدن
محمود افندی	« ملازم ثانیسی			الایدن
اسعد افندی	دردنجی بلوك یوزباشیسی			«
مصطفی افندی	« ملازم اولی			«
سید احمد افندی	« ملازم ثانیسی			«
شهاب اوسته	تفنکجی			«

ردیف طقسان التنجی الایك ایکنجی داودیه طابوری

عباس افندی	بیکباشی	الایدن
سلیمان افندی	طابور کاتبی	«
محمد سعید افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی	«
محمدرشید افندی	« ملازم اولی	«
ابراهیم اغا	ایکنجی بلوك یوزباشیسی	«
عطا الله افندی	« ملازم اولی	«
عارف افندی	اوچنجی بلوك یوزباشیسی	مکتبدن
صالح افندی	« ملازم اولی	الایدن
محمد علی افندی	دردنجی بلوك یوزباشیسی	مکتبدن
محمد افندی	« ملازم اولی	الایدن

ردیف طقسان التنجی الایك اوچنجی عمادیه طابوری

یوسف جمیل افندی	بیکباشی	م ٣	ع ٤	حجازتیمور یولی مدالیه سی	مکتبدن
حسین عونی افندی	قول اغاسی				مکتبدن
ابراهیم حقی افندی	طابور کاتبی				الایدن
معروف افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی				الایدن
محمد نجیب افندی	« ملازم اولی				مکتبدن
محی الدین افندی	ایکنجی بلوك یوزباشیسی				الایدن
محمدصالح افندی	« ملازم اولی				«

یونس افندی « ملازم ثانیسی	الایدن
حاجی فیض اله افندی اوچنجی بلوك یوزباشیسی	»
محمد صالح افندی « ملازم اولی	»
محمد رشید افندی « ملازم ثانیسی	»
محمد علی افندی دردنجی بلوك یوزباشیسی	مكتبدن
محمد صالح افندی « ملازم اولی	»
حاجی یعقوب افندی « ملازم ثانیسی	الایدن
دپوی مأموری احمد افندی ملازم ثانی	»
عزیز اوسته تفنكجی	»

﴿ ردیف طقسان التنجی الایك دردنجی زاخو طابوری ﴾

حسین افندی قول اغاسی	مكتبدن
محمد ویسی افندی طابور كاتبی	الایدن
اسماعیل افندی برنجی بلوك ملازم اولی	»
احمدی افندی ایكنجی بلوك یوزباشیسی	»
عبدالقادر افندی « ملازم اولی	»
درویش افندی اوچنجی بلوك یوزباشیسی	مكتبدن
عبداله افندی « ملازم اولی	الایدن
حكمت افندی دردنجی بلوك ملازم اولی	مكتبدن

نظامیه اون ایکنجی کرکوك فرقهٔ همایونی

قوماندان
موسی کاظم پاشا حضرتلری

رتبه	عثمانی	مجیدی	مدالیه	مدالیه	مدالیه
فریق	٢	٣	کرید	قره‌طاغ	روس

فرقه ارکان حربیه‌سی

ارکان حرب رئیسی عبد الفتاح بك قائممقام ع ٤ م ٤
عبد اه افندی ملحق یوز باشی م ٥ خالد بك ملحق ملازم‌ثانی کموش لیاقت
عبدالرزاق افندی ملحق ملازم‌ثانی

نظامیه یکرمی اوچنجی لوا قوماندانی

احمد توفیق پاشا میرلوا
علی یاور افندی ملحق ملازم اولی

قرق بشنجی الایك میر الای منحل محمد راشد بك قائممقام
توفیق افندی الای امینی

قرق بشنجی الایك ایکنجی طابوری

حاجی‌عبدالقادرافندی بیکباشی
احمد اغا قول اغاسی
عبداه افندی طابورکاتبی م ٥
صلاح‌الدین‌افندی امام م ٤
محمدتوفیق‌افندی کاتب معاونی
علی رضا افندی طبیب یوز باشی
محمداحسان‌افندی اجزاجی
سلیمان افندی جراح
موسی اغا تفنکجی
یوسف اغا برنجی بلوك یوزباشیسی
احمد افندی ملازم اول
محمدتوفیق‌افندی ملازم ثانی

محمد افندی ایکنجی بلوك یوز باشیسی م ٤
قادر اغا ملازم اول
عبدالمجیدافندی ملازم ثانی
عبدالفتاح‌افندی ملازم ثانی
محمد اغا اوچنجی بلوك یوز باشیسی
محمدتوفیق‌افندی ملازم اول
عمران اغا ملازم ثانی
عبدالمجید افندی ملازم ثانی
دردنجی بلوك یوزباشیسی منحل
محمدعالی افندی ملازم اول
مصطفی اغا ملازم ثانی م ٥
عبدالحمیدافندی ملازم ثانی

قرق بشنجی الایك اوچنجی طابوری

عبدالوهاب افندی بیكباشی
حسن اغا قول اغاسی
حسن افندی طابور كاتبی
عبداللطیف افندی امام
محمود افندی كاتب معاونی
محمدشرف الدین افندی جراح افتخار مدالیه‌سی
نیطوف افندی اجزاجی
عباس اغا تفنكجی
عبدالقادر اغا برنجی بلوك یوز باشیسی
مصطفی اغا ملازم اول
محمد عالی افندی ملازم ثانی
رشیدفهمی افندی ملازم ثانی

ایكنجی بلوك یوزباشیسی منحل
احمد افندی ملازم اول
صالح افندی ملازم ثانی
محمدرضا افندی ملازم ثانی
خسرو افندی اوچنجی بلوك یوز باشیسی
شاكر افندی ملازم اول
احمد افندی ملازم ثانی
عبدالحمید افندی ملازم ثانی
ابراهیم اغا دردنجی بلوك یوز باشیسی
شوكت افندی ملازم اول
مصطفی افندی ملازم ثانی
خالد افندی ملازم ثانی

قرق بشنجی الایك دردنجی استرسوار طابوری

مصطفی افندی بیكباشی م ٥
عبدالكریم افندی قول اغاسی روسیه مدالیه‌سی
صالح افندی كاتب طابور
امام منحل
عبدالرزاق افندی كاتب معاونی
حاجی احمد افندی طبیب قول اغاسی
آغوب افندی اجزاجی
داود افندی جراح
نادر اغا برنجی بلوك یوز باشیسی
ابراهیم افندی ملازم اول
داود افندی ملازم ثانی
علی افندی ملازم ثانی

عبداه بك ایكنجی بلوك یوز باشیسی
فتحی افندی ملازم اول م ٥
عبدالرزاق افندی ملازم ثانی
محمدنوری افندی ملازم ثانی
قاسم افندی اوچنجی بلوك یوزباشیسی
عثمان اغا ملازم اول
عبدالرحمن افندی ملازم ثانی
سعید افندی ملازم ثانی
كریم اغا دردنجی بلوك یوز باشیسی
مصطفی بهجت افندی ملازم اول
رسول افندی ملازم ثانی
احمدفهمی افندی ملازم ثانی

قرق التنجی الایك برنجی طابوری

بیكباشی منحل
محمدصالح افندی قول اغاسی
كاتب الای منحل
حاجی نوری افندی مفتی الای

زین الدین افندی كاتب معاونی
فرانسو افندی اجزاجی
محمد علی افندی جراح
حاجی علی اغا تفنكجی

	برنجی بلوك یوزباشیسی	منحل
عبدالمجید افندی	ملازم اول	
خلیل افندی	ملازم ثانی	
رفیق افندی	ملازم ثانی	
	ایکنجی بلوك یوزباشیسی	منحل
عباس اغا	ملازم اول	
عبدالرزاق افندی	ملازم ثانی	
احمدفخری افندی	ملازم ثانی	
سلیمان اغا	اوچنجی بلوك یوز باشیسی	
	ملازم اول	منحل
احمد افندی	ملازم ثانی	
عبدالغنی افندی	ملازم ثانی	
شیخ عزیز اغا	دردنجی بلوك یوز باشیسی	
صادق افندی	ملازم اول	
صالح اغا	ملازم ثانی	
نوری افندی	ملازم ثانی	

﴿ قرق التنجی الایك ایکنجی طابوری ﴾

احمد افندی	بیکباشی	
جاسم افندی	قول اغاسی	
محمدسعید افندی	طابور کاتبی	
حاجی عبدالفتاح افندی	امام	
مصطفی افندی	طبیب یوز باشی	افتخار
یونس ماهی افندی	اجزاجی	
بدروس افندی	جراح	
حاجی امین افندی	تفنکجی	
عبداه افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی	
سعید افندی	ملازم اول	
عباس افندی	ملازم ثانی	
محمدزهدی افندی	ملازم ثانی	
محمد اغا	ایکنجی بلوك یوز باشیسی	
محی‌الدین افندی	ملازم اول	
فتحی افندی	ملازم ثانی	
سلطان افندی	ملازم ثانی	
سعید افندی	اوچنجی بلوك یوز باشیسی	
محمدامین افندی	ملازم اول	
حاجی رشید افندی	ملازم ثانی	
محمود اغا	ملازم ثانی	
	دردنجی بلوك یوزباشیسی	منحل
اسماعیل افندی	ملازم اول	
علی حیدر افندی	ملازم ثانی	
علی غالب افندی	ملازم ثانی	

﴿ قرق التنجی الایك اوچنجی طابوری ﴾

کامل سری افندی	بیکباشی	
ابراهیم اغا	قول اغاسی	
محمدسعید افندی	طابور کاتبی	
محمدجمیل افندی	اجزاجی	
مصطفی افندی	جراح	
عبداه «	امام	
محمدصالح «	کاتب معاونی	
حاجی محی‌الدین اغا	تفنکجی	
حمودی اغا	برنجی بلوك یوز باشیسی	
عبدالقادر افندی	ملازم اول	
مصطفی «	ملازم ثانی	
احمد «	ملازم ثانی	
محمدسعید «	ایکنجی بلوك یوز باشیسی	
سیدصالح «	ملازم اول	
نعیم «	ملازم ثانی	
سید عمر «	ملازم ثانی	
	اوچنجی بلوك یوزباشیسی	منحل
صالح اغا	ملازم اول	
طفور افندی	ملازم ثانی	
محمدصالح «	ملازم ثانی	

احمد اغا دردنجی بلوك یوز باشیسی	حسین سلیم افندی ملازم ثانی
صالح افندی ملازم اول	تقی الدین « ملازم ثانی

﴿ قرق التنجی الایك دردنجی طابوری ﴾

رشدی افندی بیکباشی	علی « ملازم ثانی
صالح بهجت « قول اغاسی	عبدالکریم « ایکنجی بلوك یوز باشیسی
محمد صالح « طابور کاتبی	عاکف « ملازم اول
محمد امین « امام	امین « ملازم ثانی
سلیمان « اجزاجی	محمود اغا اوچنجی بلوك یوز باشیسی
علی « جراح	احمد افندی ملازم اول
احمد اغا تفنکجی	مصطفی « دردنجی بلوك یوز باشیسی
برنجی بلوك یوزباشیسی منحل	سعید « ملازم اول
« ملازم اول	خضر « ملازم ثانی
ابراهیم افندی ملازم ثانی	عزت « ملازم ثانی

﴿ نظامیه یکرمی دردنجی لوا قوماندانی ﴾

فائق پاشا میرلوا ع ٣ م ٢ حجاز مدالیه‌سی

خیری افندی ملحق یوزباشی

میر الای منحل	یونس افندی الای امینی
ابراهیم ادهم بك قائممقام ع ٤	احمد عزت « الای امامی

﴿ قرق یدنجی الایك برنجی طابوری ﴾

حسن سامی افندی بیکباشی م ٤ حجازمدالیه‌سی	محمد اغا ملازم اول
علی اغا قول اغاسی	جاسم افندی ملازم ثانی
شکری افندی الای کاتبی	صالح افندی ملازم ثانی
محمد امین « کاتب معاونی	عبداه اغا اوچنجی بلوك یوزباشیسی
عرفان کامل « طبیب یوزباشی	علی افندی ملازم اول
احمد حمدی اغا تفنکجی	عبد القادر افندی ملازم ثانی
علی اغا برنجی بلوك یوزباشیسی	مصطفی افندی ملازم ثانی
شریف افندی ملازم اول	امین اغا دردنجی بلوك یوزباشیسی
امین « ملازم ثانی	محمد صالح افندی ملازم اول
محمد « ملازم ثانی	کامل افندی ملازم ثانی
عمر فوزی افندی ایکنجی بلوك یوزباشیسی	تحسین افندی ملازم ثانی

قرق يدنجی الايك ايكنجی طابوری

محمد سعيد افندی بيكباشی	حسن اغا ايكنجی بلوك يوزباشيسی
محمداغا قول اغاسی	جاسم افندی ملازم اول
حبيب افندی طابور كاتبی	محمد سعيد افندی ملازم ثانی
عبد القادر افندی كاتب معاونی	محمد سليم افندی ملازم ثانی
اسعد افندی امام	عبد القادر اغا اوچنجی بلوك يوزباشيسی
هايق افندی اجزاجی	حسين فوزی افندی ملازم اولی
احمد افندی جراح	اسماعيل افندی ملازم ثانی
علی اغا تفنكجی	شاكر افندی «
علی اغا برنجی بلوك يوزباشيسی	مصطفی اغا دردنجی بلوك يوزباشيسی
معروف افندی ملازم اول	محمد امين افندی ملازم اول
علی افندی ملازم ثانی	رفعت افندی ملازم ثانی افتخارمداليه‌سی
محمد امين افندی ملازم ثانی	محمود افندی «

قرق يدنجی الايك اوچنجی طابوری

يحيی افندی بيكباشی	احمد حمدی افندی ايكنجی بلوك يوزباشيسی
عبد العزيز افندی قول اغاسی	عبداله فريد افندی ملازم اول
محمد صالح افندی طابور كاتبی	حسين افندی ملازم ثانی
عبداله فاضل افندی امام	علی افندی «
ارتاكی افندی طبيب يوزباشی	محمود اغا اوچنجی بلوك يوزباشيسی
قايون افندی اجزاجی	حسين فوزی افندی ملازم اول
سليمان افندی جراح	فتح اله افندی ملازم ثانی
محمد اغا تفنكجی	احمدفخری افندی «
احمد حمدی افندی كاتب معاونی	حاجی عبدالرحمن اغا دردنجی بلوك يوزباشيسی
علی اغا برنجی بلوك يوزباشيسی	عبد القادرافندی ملازم اول
عمر فوزی افندی ملازم اول	شاكر افندی ملازم ثانی
جاسم افندی ملازم ثانی	امين يمنی افندی «
محيی الدين قابل افندی «	

قرق يدنجی الايك دردنجی طابوری

عبد المجيد افندی بيكباشی	عبد القادر افندی امام
جمعه اغا قول اغاسی	عبد القادر « كاتب معاونی
كاتب طابور منحل	ازر افندی طبيب يوزباشی

دیمتری افندی اجزاجی
ابراهیم حفظی افندی جراح
حسن اغا تفنکجی
عبد القادر اغا برنجی بلوك یوزباشیسی
عمر افندی ملازم اول
بهجت افندی ملازم ثانی
عبد الوهاب افندی «
سعد الدین افندی ایکنجی بلوك یوزباشیسی
علی حیدر « ملازم اول
نعیم نعمت « ملازم ثانی

شهاب الدین افندی ملازم ثانی
مصطفی نور الدین افندی اوچنجی بلوك یوزباشیسی
حسن اغا ملازم اول
قادر افندی ملازم ثانی
عبداللطیف افندی «
احمد رضا اغا دردنجی بلوك یوزباشیسی
محمد صبری افندی ملازم اول
محمد سعید « ملازم ثانی
حسین شکری « «

﴿ نظامیه قرق سکزنجی الایك برنجی طابوری ﴾

محمد سعید افندی بیکباشی م ٤
قول اغاسی منحل
محمد شاکر افندی الای امامی
حاجی عبدالغفور « کاتبی
رأفت افندی طبیب قول اغاسی
محمود « کاتب معاونی
روبین « اجزاجی
محمد سعید افندی تیمارجی
فتاح اغا تفنکجی
عبد المجید افندی سنجقدار ملازم ثانی
عمر اغا برنجی بلوك یوزباشیسی
عبد الجبار افندی ملازم اول
حبیب « ملازم ثانی

احمد افندی ملازم ثانی
یوسف اغا ایکنجی بلوك یوزباشیسی
محمد عالی افندی ملازم اول م ٥
محی الدین « ملازم ثانی
« منحل
محمد اغا اوچنجی بلوك یوزباشیسی
محمد اغا ملازم اول
صالح افندی ملازم ثانی
محمد علی « «
درویش اغا دردنجی بلوك یوزباشیسی
محمد امین افندی ملازم اول
مصطفی « ملازم ثانی
مراد « «

﴿ قرق سکزنجی الایك ایکنجی طابوری ﴾

محمود اغا بیکباشی م ٤
روحی اغا قول اغاسی
محمد شفیق افندی طابور کاتبی
عبد الفتاح « امام
عبدالقادر « کاتب معاونی
حسین « طبیب ثانی
قره مانجولون « اجزاجی

محمد امین افندی تیمارجی
عمر اغا برنجی بلوك یوزباشیسی
محمد افندی ملازم اول
خلیل « ملازم ثانی
رفعت « «
سید امین افندی ایکنجی بلوك یوزباشیسی
سید احمد اغا ملازم اول

عبد المجید افندی ملازم ثانی
عبد الجبار « «
فائق توفیق « اوچنجی بلوك یوزباشیسی
ملازم اول منحل
محمد افندی ملازم ثانی

صدقی افندی ملازم ثانی
دردنجی بلوك یوزباشیسی منحل
حسین افندی ملازم اول
عبد الرحمن افندی ملازم ثانی
« منحل

قرق سکزنجی الایك اوچنجی طابوری

احمد حمدی افندی بیکباشی م ٥
عثمان اغا قول اغاسی
کاتب طابور منحل
محمد افندی امام
مصطفی رمزی افندی اجزاجی
اسماعیل حقی « تیمارجی
موجود اغا تفنکجی
محمد سعید افندی کاتب معاونی
احمد اغا برنجی بلوك یوزباشیسی
قاسم افندی ملازم اول
حمد اغا ملازم ثانی
عبد السلام افندی «

ولی اغا ایکنجی بلوك یوزباشیسی
محمد نوری افندی ملازم اول
علی افندی ملازم ثانی
اسماعیل حقی افندی «
امین اغا اوچنجی بلوك یوزباشیسی
امین افندی ملازم اول
مولود اغا ملازم ثانی
محمد رؤف افندی «
امین افندی دردنجی بلوك یوزباشیسی
شمس الدین افندی ملازم اول
توفیق « ملازم ثانی
عزیز « «

ردیف سکسان طقوزنجی الایك برنجی کرکوك طابوری

ابراهیم افندی بیکباشی
احمد توفیق « قول اغاسی
محمد افندی طابور کاتبی
ابراهیم اوسته تفنکجی
دبوی مأموری محی الدین افندی ملازم اول
محمد صالح افندی برنجی بلوك یوزباشیسی
محمد حلمی « ملازم اول
شوقی « ملازم ثانی
ایکنجی بلوك یوزباشیسی منحل

امین ناطق افندی ملازم اول
طیب « ملازم ثانی م ٥
رشید « اوچنجی بلوك یوزباشیسی
فرید « ملازم اول
محمد رشید « ملازم ثانی
حسن سامی « دردنجی بلوك یوزباشیسی
صالح « ملازم اول
محمد نوری « ملازم ثانی

کرکوك خستەخانه هیئتی

محمد عالی افندی طبیب اول بیکباشی م ٤ افتخار وتخلیصیه مدالیه‌لری

عثمان هادی افندی صاغ طبیب قول اغاسی م ٥	حافظ افندی جراح اول
عبد الرزاق « مدیر یوزباشیسی	اسماعیل « ملازم ثانی خسته‌لر اغاسی
کاتب اول منحل	محمد هادی « اجزاجی
شکری شریف افندی اجزاجی اول	محمد نوری « امام
فرانسو افندی اجزاجی ثانی	حسین « ملازم ثانی سرخدمه

﴿ کرکوك هیئت تفتیشیه‌سی ﴾

رئیس : امین بك قائممقام

اعضا مصطفی افندی بیکباشی	اعضا نوری افندی الای کاتبی
« محمدراجی « الای کاتبی	اعضا محمدصالح « طابور کاتبی

اعضا منحل

اون ایکنجی فرقه دیوان حرب دائمی هیئتی

رئیس : محمد کاظم بك قائممقام م ٤

اعضا مصطفی افندی بیکباشی	اعضا توفیق افندی ملازم اول
« عزت « قول اغاسی	« احمدفخری « ملازم ثانی
« محمدراجی « فرقه‌اچیقده‌مستخدم‌یوزباشی	« عبداه « سرچاوش

ردیف یکرمی اوچنجی فرقهٔ همایونی

قوماندان
دانیال صائب پاشا حضرتلری

رتبه	مجیدی	عثمانی	مدالیه	مدالیه	مدالیه	مدالیه	مدالیه
ارکان حربیه فریقی	١	٣	التون لیاقت	افتخار	روس	یونان	حجاز

مصطفی پاشا	قرق بشنجی لوا قوماندانی	میرلوا	
یوسف پاشا	قرق التنجی لوا قوماندانی	میرلوا	
عبد الرحمن بك	سکسان طقوزنجی الای میر الایی	ع ٤ م ٣	یونان مدالیه‌سی
مصطفی زکی بك	طقسان برنجی الای میر الایی		
محمد توفیق بك	طقسانجی الای قائممقامی		
محمد امین بك	طقسان ایکنجی الای قائممقامی	ع ٤ م ٤	تخلیصیه مدالیه‌سی
	قرق بشنجی لوا الای امینی	منحل	
	قرق التنجی لوا الای امینی	منحل	
حمید افندی	قرق بشنجی لوا الای کاتبی	م ٤	
عبد النظیف افندی	قرق التنجی لوا الای کاتبی	م ٥	
عبد الرحمن افندی	یکرمی اوچنجی فرقه ملحق یوزباشیسی	م ٥	
محمد شفیق افندی	یکرمی اوچنجی فرقه ملحق یوزباشیسی		
اسماعیل افندی	قرق بشنجی لوا ملحق یوزباشیسی	م ٥	
عبد الله افندی	قرق التنجی لوا ملحق یوزباشیسی	م ٥	

ردیف سکسان طقوزنجی الایك برنجی کرکوك طابوری

ابراهیم افندی	بیکباشی	صالح افندی	برنجی بلوك یوزباشیسی
توفیق »	قول اغاسی	محمد حلمی »	ملازم اول
محمد »	طابور کاتبی	شوقی »	ملازم ثانی
ابراهیم »	تفنکجی		ایکنجی بلوك یوزباشیسی منحل
محی الدین »	دبوی مأموری	امین ناطق »	ملازم اول

طیب افندی ملازم ثانی
رشید « اوچنجی بلوك یوز باشیسی
فرید « ملازم اول
محمد رشید « ملازم ثانی

حسن سامی افندی دردنجی بلوك یوز باشیسی
صالح « ملازم اول
محمد نوری « ملازم ثانی

ردیف سکسان طقوزنجی الایك ایکنجی طابوری

عبد اله افندی بیکباشی ع ٤ م ٤
قول اغاسی منحل
محمد علی افندی طابور کاتبی
محمد « تفنکجی
مصطفی « دبوی مأموری
محمدسعید « برنجی بلوك یوز باشیسی
عبدالقادر « ملازم اول
محمدصابر « ملازم ثانی
احمد « ایکنجی بلوك یوز باشیسی

عباس افندی ملازم اول
محمود « ملازم ثانی
سعید « اوچنجی بلوك یوز باشیسی
داود « ملازم اول
رشید « ملازم ثانی
محمد اغا دردنجی بلوك یوز باشیسی
قادر افندی ملازم اول
اسماعیل « ملازم ثانی

ردیف سکسان طقوزنجی الایك اوتوز برنجی جمچمال طابوری

سعید افندی بیکباشی
ابراهیم « قول اغاسی
طابور کاتبی منحل
تفنکجی منحل
رجب افندی برنجی بلوك یوز باشیسی
صالح « ملازم اول
مصطفی « ملازم ثانی
مولود اغا ایکنجی بلوك یوز باشیسی

محمدصالح افندی ملازم اول
محمدجمال « اوچنجی بلوك یوز باشیسی
معروف « ملازم اول
صالح « ملازم ثانی
کاظم اغا دردنجی بلوك یوز باشیسی
وهاب افندی ملازم اول
سعید « ملازم ثانی

ردیف سکسان طقوزنجی الایك دردنجی کوپری طابوری

شکری افندی بیکباشی حجاز مدالیه‌سی
محمد « قول اغاسی
عباس « طابور کاتبی
تفنکجی منحل
مصطفی افندی برنجی بلوك یوز باشیسی
مهدی « ملازم اول

توفیق افندی ایکنجی بلوك یوز باشیسی
حاجی راغب « ملازم اول
رشید « اوچنجی بلوك یوز باشیسی
حسین « ملازم اول
دردنجی بلوك یوز باشیسی منحل
محمد « ملازم اول

ردیف طقسانجی الایك برنجی کویسنجق طابوری

	بیکباشی	منحل
عوادصبری افندی	قول اغاسی	
محمد «	طابور کاتبی	
رفعت اغا	تفنکجی	
معروف افندی	برنجی بلوك یوز باشیسی	م ٥
علی «	ملازم اول	
ابراهیم «	ملازم ثانی	
احمد «	ایکنجی بلوك یوزباشیسی	
محمد افندی	ملازم اول	م ٥
امین «	ملازم ثانی	
جمیل «	اوچنجی بلوك یوز باشیسی	
محمد علی «	ملازم اول	
طه «	ملازم ثانی	
محمد «	دردنجی بلوك یوز باشیسی	
احمد «	ملازم اول	
عبدالقادر «	ملازم ثانی	

ردیف طقسانجی الایك ایکنجی طابوری

	بیکباشی	منحل
عبدالقادر افندی	قول اغاسی	
	طابور کاتبی	منحل
صالح اغا	تفنکجی	
محمد علی افندی	دپوی مأموری	
عبدالرحمن «	برنجی بلوك یوز باشیسی	
محمدصدقی «	ملازم اول	
مهدی «	ملازم ثانی	
نعیم «	ایکنجی بلوك یوز باشیسی	
شاکر افندی	ملازم اول	
عبداه‌عونی «	ملازم ثانی	
عبدالباقی «	اوچنجی بلوك یوز باشیسی	
	ملازم اول	منحل
محمد اغا	ملازم ثانی	
حارس اغا	دردنجی بلوك یوزباشیسی	
	ملازم اول	منحل
رفعت افندی	ملازم ثانی	

ردیف طقسانجی الایك اوچنجی شقلاوه طابوری

محمد افندی	بیکباشی	م ٥
محمد بك	قول اغاسی	
عبدالقادر افندی	طابور کاتبی	م ٥
محمد «	برنجی بلوك یوز باشیسی	م ٥
حبیب «	ملازم اول	
احمد «	ایکنجی بلوك یوز باشیسی	
محمد افندی	ملازم اول	
	اوچنجی بلوك یوزباشیسی	منحل
مبارك «	ملازم اول	
	دردنجی بلوك یوزباشیسی	منحل
محمدسعید «	ملازم اول	

ردیف طقسانجی الایك دردنجی اربیل طابوری

رشدی افندی	بیکباشی	م ٥
عمر «	قول اغاسی	
ابراهیم ادهم «	طابور کاتبی	
مهدی افندی	تفنکجی	
محمدصدیق «	برنجی بلوك یوزباشیسی	
عبداه «	ملازم اول	م ٤

محمد صالح افندی ملازم ثانی
صالح « ایکنجی بلوك یوزباشیسی
حسن عالی « ملازم اول
توفیق « ملازم ثانی
ابراهیم « اوچنجی بلوك یوزباشیسی

ملازم اول منحل
علی افندی ملازم ثانی
اسماعیل « دردنجی بلوك یوز باشیسی
محمد اغا ملازم اول م ٥

ردیف طقسان برنجی الایك برنجی سلیمانیه طابوری

علی رضا افندی بیکباشی
عبد الوهاب « قول اغاسی
دبوی مأموری عبد الوهاب افندی ملازم ثانی
صالح اغا تفنکجی
حسن افندی برنجی بلوك یوزباشیسی
رشید « ملازم اول
خلیل « ملازم ثانی
ایکنجی بلوك یوزباشیسی منحل

عبد القادر افندی ملازم اول
عبد القادر افندی ملازم ثانی
احمد وفی « اوچنجی بلوك یوزباشیسی
عبد المهدی « ملازم اول
محمود « ملازم ثانی
محمد سعید « دردنجی بلوك یوزباشیسی
ملازم اول منحل
جلال افندی ملازم ثانی

ردیف طقسان برنجی الایك ایکنجی کلعنبر طابوری

خلیل افندی بیکباشی
عبداه « قول اغاسی
اسماعیل « طابور کاتبی
احمد اغا تفنکجی
احمد افندی برنجی بلوك یوز باشیسی
عثمان « ملازم اول
احمد « ملازم ثانی
محمدصالح « ایکنجی بلوك یوز باشیسی

ملازم اول منحل
عبدالرحمن افندی ملازم ثانی
حسن « اوچنجی بلوك یوز باشیسی
علی « ملازم اول
توفیق « ملازم ثانی
عبدالحمید « دردنجی بلوك یوزباشیسی
معروف « ملازم اول
حسن « ملازم ثانی

ردیف طقسان برنجی الایك اوچنجی پنجوین طابوری

اسماعیل افندی بیکباشی
عبداه « قول اغاسی م ٥
محمد « طابور کاتبی
احمد « تفنکجی
دبوی مأموری شوکت افندی ملازم ثانی
حسن اغا برنجی بلوك یوزباشیسی
حسین افندی ملازم اول

نورالدین افندی ملازم ثانی
عثمان اغا ایکنجی بلوك یوزباشیسی
علی افندی ملازم اول
ملازم ثانی منحل
اسماعیل اغا اوچنجی بلوك یوزباشیسی
عمر افندی ملازم اول
محمد « ملازم ثانی

محمد افندی دردنجی بلوك يوزباشیسی
خضر « ملازم اول

توفیق افندی ملازم ثانی

ردیف طقسان برنجی الایك دردنجی مرکه طابوری

محمد نظیف افندی بیکباشی
محمد سلیم « قول اغاسی
سعید « طابور کاتبی
عبد القادر « برنجی بلوك يوزباشیسی
عبد القادر « ملازم اول

عمر افندی ایکنجی بلوك يوزباشیسی
محمدسعید « ملازم اول
محمد « اوچنجی بلوك يوزباشیسی
عبد الرحمن « ملازم اول
مکاوی « دردنجی بلوك يوزباشیسی

ردیف طقسان ایکنجی الایك برنجی صلاحیه طابوری

عبد القادر افندی بیکباشی م ٥
احمد راغب « قول اغاسی
بهجت « طابور کاتبی
محمود اوسته تفنکجی
دبوی مأموری محمد افندی ملازم ثانی
رسول افندی برنجی بلوك يوزباشیسی
قاسم « ملازم اول
عبدالواحد« ملازم ثانی
فتاح « ایکنجی بلوك يوزباشیسی

صالح افندی ملازم اول
رفعت « ملازم ثانی
ولی « اوچنجی بلوك يوزباشیسی
رجب « ملازم اول
رشید « ملازم ثانی
سیدحسن« دردنجی بلوك يوزباشیسی
محمود « ملازم اول
محمد علی « ملازم ثانی

ردیف طقسان ایکنجی الایك ایکنجی طابوری

محمد امین افندی بیکباشی
خلیل « قول اغاسی
سلیمان « طابور کاتبی
برنجی بلوك يوزباشیسی منحل
مجید افندی ملازم اول
قاسم « ایکنجی بلوك يوزباشیسی

محمد صالح افندی ملازم اول
صالح افندی اوچنجی بلوك يوزباشیسی
علی اکبر افندی ملازم اول
دردنجی بلوك يوزباشیسی منحل
محمد توفیق افندی ملازم اول

ردیف طقسان ایکنجی الایك اوچنجی طابوری

محمد سیرت افندی بیکباشی
محمد امین « قول اغاسی
مصطفی « طابور کاتبی
یوسف اوسته تفنکجی

دبوی مأموری حسین افندی ملازم ثانی
کریم افندی برنجی بلوك يوزباشیسی
احمد « ملازم اول
محمد « ملازم ثانی

احمد افندی	ایکنجی بلوك یوزباشیسی
	ملازم اول منحل
علی افندی	ملازم ثانی
محمد رشید افندی	اوچنجی بلوك یوزباشیسی
محمد جمیل «	ملازم اول
محمد توفیق افندی	ملازم ثانی
حسین فوزی «	دردنجی بلوك یوزباشیسی
	ملازم اول منحل
حسین افندی	ملازم ثانی

ردیف طقسان ایکنجی الایك دردنجی خورماتو طابوری

عبداه افندی	بیکباشی
عبداه عونی افندی	قول اغاسی
راشد افندی	طابور کاتبی
شاکر «	برنجی بلوك یوزباشیسی
	ملازم اول منحل
محی الدین افندی	ایکنجی بلوك یوزباشیسی
محمود افندی	ملازم اول
ابراهیم «	اوچنجی بلوك یوزباشیسی
عبداه «	ملازم اول
حافظ «	دردنجی بلوك یوزباشیسی
محمد «	ملازم اول

سواری اون یدنجی لوا قوماندانلغی

قوماندان احمد حمدی پاشا

میرلوا م ٣

سواری اوتوز اوچنجی الایی

انیس بك	میر الای	م ٣
مصطفی بك	قائممقام	
	بیكباشی	منحل
مصطفی افندی	الای امینی	م ٥
بیرام اغا	قول اغاسی	
محمدعلی افندی	الای كاتبی	
سیدمحمدافندی	كاتب ثانی	م ٥
محمد افندی	امام اول	
عثمان افندی	امام ثانی	
خلیل‌افندی	اثواب امینی یوز باشی	
علی افندی	سنجقدار ملازم‌ثانی	
بغوص افندی	بیطر بیكباشی	
خلیل افندی	بیطر یوز باشی	
یروانت افندی	طبیب یوزباشی	م ٤ صنایع
بحری افندی	طبیب یوز باشی	م ٥ صنایع
بوقراط افندی	اجزاجی	
شوكت افندی	اجزاجی ملازم اول	
محمدصالح افندی	جراح	
مصطفی افندی	تیمارجی	
علی اغا	تفنكجی	
علی اغا	سرمسراج	
عبداه افندی	برنجی بلوك یوز باشیسی	
صالح اغا	یوز باشی وكیلی	م ٥
رستم افندی	ملازم اول	
عمر افندی	ملازم اول	
عبداللطیف افندی	ملازم ثانی	
حمید افندی	ملازم ثانی	
حسن‌فهمی افندی	ایكنجی بلوك یوز باشیسی	
بهاءالدین افندی	یوز باشی وكیلی	
عمر افندی	ملازم اول	
عثمان افندی	ملازم اول	
مراد اغا	ملازم ثانی	
احمد افندی	ملازم ثانی	
	اوچنجی بلوك یوزباشیسی	منحل
خلیل اغا	یوز باشی وكیلی	
داود افندی	ملازم اول	
اسماعیل افندی	ملازم اول	
سید صالح افندی	ملازم ثانی	
عارف افندی	ملازم ثانی	
رشید افندی	دردنجی بلوك یوز باشیسی	
بشیر اغا	یوز باشی وكیلی	
مصطفی افندی	ملازم اول	
فتح‌اه افندی	ملازم اول	م ٥
عبدالعزیز افندی	ملازم ثانی	م ٥
عثمان افندی	ملازم ثانی	
داود افندی	بشنجی بلوك یوز باشیسی	
صالح اغا	یوز باشی وكیلی	
	ملازم اول	منحل
توفیق افندی	ملازم اول	
علی رضا افندی	ملازم ثانی	
	ملازم ثانی	منحل

سواری اوتوز دردنجی آلای

	میر الای	منحل
	قائممقام	منحل
ابراهیم حلمی افندی	بیکباشی	
	الای امینی	منحل
	قول اغاسی	منحل
محمد راجی افندی	کاتب الای	م ٥
عبد القادر افندی	کاتب ثانی	م ٥
بکر صدقی افندی	امام	
حسام الدین افندی	طبیب یوز باشی	م ٥
فرید افندی	طبیب یوز باشی	
محمد حمدی افندی	بیطر صول قول اغاسی	م ٥
عمر لطفی افندی	بیطر یوز باشیسی	
عبد المجید افندی	سنجقدار ملازم ثانی	
	اجزاجی اول	منحل
دیقران افندی	اجزاجی ثانی	
محمود افندی	جراح	
سید خلف اوسته	تفنکجی	
	برنجی بلوك یوزباشیسی	منحل
علی اغا	برنجی بلوك یوزباشی وکیلی	
ابراهیم افندی	ملازم اول	
حاجی عبد القادر افندی	ملازم اول	
عبد الرحمن افندی	ملازم ثانی	
اسماعیل حقی افندی	ملازم ثانی	
حاجی محمد اغا	ایکنجی بلوك یوز باشیسی	

حاجی حسین افندی	یوز باشی وکیلی	
سلیمان افندی	ملازم اول	
عبد الله افندی	ملازم اول	
محیی الدین افندی	ملازم ثانی	
سرحان اغا	ملازم ثانی	
یوسف اغا	اوچنجی بلوك یوز باشیسی	
محمد اغا	یوز باشی وکیلی	م ٥
عبد الباقی افندی	ملازم اول	م ٥
حاجی توفیق افندی	ملازم اول	
حسن افندی	ملازم ثانی	م ٥
امین اغا	ملازم ثانی	
	دردنجی بلوك یوزباشیسی	منحل
	یوز باشی وکیلی	منحل
صالح افندی	ملازم اول	
سعید افندی	ملازم اول	
حمدی افندی	ملازم ثانی	
عبد الله افندی	ملازم ثانی	
مصطفی اغا	بشنجی بلوك یوز باشیسی	
خیری افندی	یوز باشی وکیلی	
حاجی عمر افندی	ملازم اول	
	ملازم اول	منحل
خلیل افندی	ملازم ثانی	صنایع مدالیه‌سی
علی افندی	ملازم ثانی	
عبد الله افندی	اجیقده یوز باشی	

مرکز ولایته ملحق قضا ونواحی

عمادیه قضاسی

[صنف : ١]

قائممقام وکیلی عبد الکریم افندی ثالثه

نائب مصطفی افندی	تحریرات کاتبی خالد افندی
مفتی اسعد افندی	ویرکو کاتبی مصطفی افندی
مالمدیری وکیلی شفیق افندی	صندوق امینی رشدی افندی

مجلس ادارهٔ قضا

رئیس : قائممقام وکیلی

اعضای طبیعیه	اعضای منتخبه
نائب افندی	شعبان اغا
مفتی افندی	اسماعیل اغا
مال مدیری افندی	توما اغا
تحریرات کاتبی افندی	خواجه دانیال

نفوس دائره‌سی

نفوس مأموری مهدی افندی کاتب خضر افندی

عدلیه هیئتی

رئیس : نائب افندی

اعضا حاجی عبداه افندی	باشکاتب یوسف افندی
« مصلو اغا	مستنطق معاونی احمد حامی افندی

اجرا مباشری عبد الجبار اغا

بلدیه دائره‌سی

رئیس شعبان اغا کاتب خالد افندی

ضابطه دائره‌سی

ضابطه مأموری حاجی عباس افندی یوزباشی معاونی وهبی افندی ملازم ثانی

دیون عمومیه اداره‌سی

مأمور محمد توفیق افندی

رژی محافظه مأمورتی

مأمور عبداه افندی قولجی نفر ٤

﴿ هیئت تحصیلیه ﴾

داودیه ویرکو کاتبی مجید افندی	برواری زیر ویرکو کاتبی محمدنوری افندی
سواری تحصیلداری محمد فهمی افندی	پیاده تحصیلداری محمد صالح افندی
« « شعبان افندی	« « سعید افندی

﴿ ملحقات قضا ﴾

﴿ داودیه ناحیه‌سی ﴾

مدیر توفیق افندی — کاتب محمد فهمی افندی

﴿ برواری بالا ناحیه‌سی ﴾

مدیر حاجی عبد الباقی افندی

﴿ رزی محافظه مأمورتی

مأمور محمد رؤف افندی — قولجی نفر ٨

﴿ برواری زیر ناحیه‌سی ﴾

مدیر وکیلی حسین اغا

﴿ ریکان ناحیه‌سی

مدیر وکیلی تاتار اغا

﴿ نیروه ناحیه‌سی ﴾

مدیر وکیلی صدیق بك

﴿ عمادیه قضاسنه دائر معلومات ﴾

برنجی صنفدن عبارت اولان عمادیه قضاسی شرقاً زیبار ناحیه‌سی غرباً زاخو ، شمالاً دهوك قضالری جنوباً وان ولایتنه ملحق حکاری سنجاغیله محدوددر .

وقتیله بوراسنك برخیلی نفوسی جامع وغایت معمور وآبادان اولدیغی الیوم موجود اولان بعض آثاریله مثبتدر . کوزل ومنبت برواديك اوستنده کائن مستحکم برتپه اوزرنده واقع بولنان عمادیه قضاسی بری موصل دیکری زیبار ناملریله ایکی قپولی برسور ایله محاطدر . نفس قصبه تخمیناً درت بش یوز خانه‌یی جامع ونفوس عمومیه‌سی (٣٨٦٣) اسلام و (٦٥٦) کلدانی و (٨٧) موسوی اولوب اکراد وعشائر وقبائلدن اولان نفوس اسلامیه‌سی شافعی المذهبدر . پك قدیم اولان قلعه‌سی دولت اتابکیه مؤسسی عماد الدین زنکی طرفندن بنا ونامنه نسبتله تسمیه اولنمشدر . برقاچ جامع ومسجدی اولدیغی کبی قرق اللی دکانی حاوی برچارشیسی ومشهور باغ وباغچه‌لری واردر اهالیدن قسم کلیسنك مدار معیشتی زراعت وفلاحت اولوب اراضیسنك قوهٔ انباتیه‌سی فوق العاده‌در . انجق شمال جهتنده‌کی بعض اماکنك فیوضات طبیعیه‌دن محرومیتی جهتیله سکنه‌سنك معیشتی آزیجق دشواردر . طاغلرینك اکثری اورمانلرله مستور اولدیغی کبی وادیلریله اووه‌لری دخی خیلی منبت اولوب بغدای ، آرپه ، داری ، پرنج وسائر محصولاتی واردر . زیتون ، طوت ، بادم ، جوز ، شفتالی ، زردالی ، نار ، اریك ، ارمود ، الما ، انجیر وسائر میوه‌لریله اوزومی پك چوق ومقبولدر . توتون وپاموق محصولاتنك‌ده کلیتلو اخراجاتی واردر . هله قورو اوزومی‌ایله توتون وبالی ایرانده پك مقبولدر . کثرتله موجود اولان طوت اغاجلرندن برقاچ سنه اول حریر قوزه‌سی یتشدیرمکده اولدقلری حالده بونك سهولتله حصولی لایقیله اوکرنه‌مامهلرندن طولایی بوبابده‌کی مساعیلرندن کیری قاله‌رق شمدی تخمیناً اوتوز ، اوتوز بش بیك غروشلق قدر محصول یتشدیرمکله اهالیسی مستفید اولمقده‌در .

مازو محصولی دخی عمادیه‌ده اولدقجه مبذول دینیله‌جك قدر اولوب اهالی بوندن خیلی استفاده تأمین ایتمکده‌درلر .

یازی غایت صیجاق اولدیغندن اهالیٔ مملکت تموزده بیله انجه البسه ایله اوطورلمق ممکن اوله‌میان وعادتا اورالرجه برصیفیه حکمنده بولنان (سر عمادیه) دینیلان مرتفع برمحله کیدرك یازی اوراده امرار ایدرلر . قضاء مذکورك داودیه ، بروای بالا ، بروای زیر ، نیروه ، ریکان نامله‌ریله بش ناحیه‌سی واردر . بورالری اکثریتله سنکستان اولوب منتظم یول وشوسه‌لری اولمدیغندن مارین وعابرین فوق العاده زحمت چکمکده‌در .

نفس عمادیه ایله نواحیٔ مذکوره‌ده وعلی الخصوصیله بروای بالا ناحیه‌سنده تیمور ، قورشون ، باقر ، کوکورت ، کموش ، التون معدنلری وارسه‌ده بونلردن لایقیله استفاده ایدیله‌مامکده‌در .

زاخو قضاسی

[صنف : ٢]

قائممقام وكيلی توفيق بك ثانيه م ٤

نائب اسماعيل افندی	مالمديری خورشيد بك
مفتی منحل	تحريرات كاتبی علی افندی

مجلس ادارۀ قضا

رئيس : قائممقام وكيلی بك

اعضای طبيعيه	اعضای منتخبه
نائب افندی	حاجی احمد اغا
مفتی «	حاجی صالح اغا
مالمديری بك	كيوركيس اغا
تحريرات كاتبی افندی	خواجه رحاميم

عدليه هيئتی

رئيس نائب افندی

اعضا يوسف اغا	باشكاتب علی افندی
« منحل	مستنطق منحل

مال قلمی

مالمديری خورشيد بك

معاون مخلص افندی	رفيقی فيضی افندی
تحصيلات مفتشی محمد افندی	صندوق امينی ميخائيل افندی

بلديه دائره‌سی

رئيس حاجی اغازاده محمد اغا

اعضا حسن اغا	اعضا يوسف اغا
« حاجی صالح اغا	كاتب مولود افندی

نفوس دائره‌سی

نفوس مأموری ابراهيم افندی	كاتب داود افندی

مأمورين متفرقه

ضابطه مأموری صبحی افندی ملازم ثانی	رزی مأموری علی افندی
ديون عموميه مأموری حسين فخری افندی	

﴿ زاخو قضاسنه دائر معلومات ﴾

زاخو قضاسی شمالاً وان وبتليس ، غرباً دياربكر ولايتلری ، جنوباً دهوك وعماديه قضالريله محدوددر . بيت الشباب قضاسنه تابع (الكه) قريه‌سی قربنده سنكور جبلندن نبعان ايدن صو قضانك دياربكر ولايتنك حد فاصلی اولان هيزل نهرليه (درناق) نام قريه‌ده التصاق ايدرك پيشابور قريه‌سی اوكنده دجله نهرينه منصب اولور . زاخو قصبه‌سی مذكور خابور نهری وسطنده متشكل بر اطه اوزرنده مبنی ودائراً مادار نهر مذكورله محاط اولوب برجزيره شكلنده‌در . درونننه جهت جنوبيه‌سنده واقع بركوپريدن دخول ايديلور .

زاخونك سندی كالی ، سليفانی نامنده ايكی ناحيه‌سی موجود اولوب بونلرك موقعی صرب واهاليسی متوحش اولمق مناسبتيله هنوز كركی كبی دائرهٔ مدنيت وانتظامه ادخال ايديله‌مامشدر . زاخو قصبه‌سنك بوندن برقاچ سنه مقدم ياز موسمنك وخامتندن هركس تشكی ايليوردی‌سه‌ده‌شو صوك سنه‌لرده تماميله اصلاح ايدلمش وملحق نواحيسی ايسه طاغستانده مبذول اولان جيادت آب وهوادن حصه‌دار اوله‌رق اهاليسی علی الاكثر حال صحت وتندرستيده بولنمشدر .

زاخو قصبه‌سنده ١٩٠٠ خانه ، ١٥٠ دكان ومغازه ، ٤ خان ، ١٠ حمام ، ١٦ جامع ومسجد ، ٣ مدرسه وكتبخانه ، ٥ مناستر وكليسا ، ٣ قشله ، ١ تلغرافخانه ، ٩ قهوه‌خانه موجود اوله‌رق نصرانی ويهودی افرادی داخل اولديغی حالده ٣٠٠٠ دن زياده اهالئ مسكونه‌سی واردر . محصولاتی حنطه ، شعير ، مرجمك ، نخود ، دری ، توتون ، مازو ، كيتره ، يوك ، مرعز كبی شيلر اولوب حبوبات مذكوره‌دن ماعدا بالجمله مواد باقيه‌دن كليتلو اخراجات وقوعبولمقده‌در .

قضانك منبت اراضيسی ، واسع اورمانلری ، جسيم طاغلری كثرت اوزره موجود بولنديغندن اهالئ محليه تربيهٔ حيوانات خصوصنده‌كی استفاده‌يی بوصورتله الدن چيقارمامشلردر . بونك ايچون حيوانات مختلفه‌سی ، قويونلرك انواع سائره‌سی بوراده زياده‌جه بولنمقده‌در .

قضا داخلنده ايكی كمور وبرنفت معدنلری موجود اولوب نفت معدنی املاك همايون نامنه‌مستعمل ايسه‌ده كمور معدنلرينك وارداتی مصارفنه تقابل ايتمديكی جهتله متروك بولنمشدر .

زاخونك صنايع اعماليه‌سندن معدود اولان مرعز شاللری پك زياده نفيس برشی اولوب كثرت اوزره اعمال ايدلمكده وولايتمزدن ماعدا سائر مجاور ولايتلرده‌ده حائز اولديغی رغبت ملابسه‌سيله كليتلو اخراجاتی وقوعبولمقده‌در .

سنجار قضاسی

[صنف : ٢]

قائمقام آصف افندی ثالثه

نائب سلیمان افندی | تحریرات کاتبی امین افندی
مال مدیری حاجی عبد الکریم افندی | ویرکو کاتبی درویش افندی

نفوس مأموری نوری افندی

مجلس ادارۂ قضا

رئیس : قائمقام افندی

اعضای طبیعیه	اعضای منتخبه
نائب افندی	یوسف افندی
مال مدیری افندی	علی اغا
تحریرات کاتبی افندی	محمد جبور اغا
	عمر الیاس اغا

بلدیه دائرەسی

رئیس وکیلی احمد رفیق افندی

اعضا حاجی ذنون اغا | اعضا ملا داود
« شاهین اغا | کاتب احمد افندی

نفوس دائرەسی

مأمور نوری افندی | کاتب یونس افندی

بعض مأمورین قضا

ضابطه مأموری یونس اغا ملازم ثانی | صندوق امینی عبد الحمید افندی
طاپو کتابتی انضمامیله بانق تحصیلداری سعید افندی | تحصیلدار جرجیس افندی

تلعفر ناحیەسی

مدیر توفیق افندی | کاتب منحل
اعضا سید حسین اغا | اعضا سید احمد اغا
« حسین فارس افندی | « محمد اغا

هیئت تحصیلیه

سواری تحصیلداری محمد عارف افندی | پیاده تحصیلداری عبدالرحمن افندی

﴿ سنجار قضاسنه دائر معلومات ﴾

موصل شهرینك جهت غربیسنده وفرات ودجله نهرلری اره‌سنده متشکل اولان جزیره‌نك ـ که اوروپالیلرجه اکا (میزوپوتامی) اطلاق ایدیلیور — وسطنده واقع جبلك اتکنـده بولنـان (بلد) قصبه‌سی الیوم قضای مذکورك مقر اداره‌سی وملوك منقرضهٔ طوائفدن اتابکلیلرك مرکز حکومتی اولوب موقعنك لطافتی وآب وهواسنك عذوبت وجیادتی هیچ بریرله قابل قیاس دکلدر ٭

سنجار قضاسنك برقسمی هردرلو عوارض طبیعیه‌دن آزاده واسع ، لطیف منبت صحرالردن وقسم دیکری‌ده تقریباً طولی ١٢ ، عرضی ٦—٧ ، ارتفاعی یارم ساعت اولوب مقوس الشکل ، صعب المرور برمهیب طاغدن عبارت اوله‌رق بونك سکنه‌سی صرف یزیدیدر ٭ وطاغك (قبله) طرفنـده واقـع صحاریٔ واسعه سکنه‌سی‌ده قسماً یزیدی اولوب متباقیسی اسلامدر ٭ طاغك شمال طرفنـده طقوز وجنوب یعنی قبله طرفنده سکز که جمعاً اون یدی قریه بولنمقده‌درکه بونلردن ایکی یوز اوچیوز خانه‌یی حاوی کویلر واردر ٭

(بلد) قصبه‌سنه کلنجه الیوم بش یوز قدر خانه‌یی ، برجسیم چارشویی ، درت خانی ، برحمامی ، برقهوه‌خانه‌یی ، بری ملکی بری عسکری‌یه عائد اولمق اوزره ایکی بیوك قشله‌یی ، ایکی جامعی ، برصبیان مکتبی ودها سائر ابنیهٔ متینه ولطیفه‌یی محتوی ایسه‌ده الیوم انظار حیرته قارشو بعض در ودیوارلری طورمقده اولان ابنیهٔ عتیقهٔ منهدمه‌سنه وقصبه خارجنده قسماً محافظهٔ وجود ایتمکده اولان او مصنـع مناره‌سنه والحاصل مدنیت قدیمه‌نك شاهدی بولنان محیط قصبـه‌ده موجود انقاض معماریه‌یه باقیلنجـه بونك اقدمجه یکرمی بش اوتوز بیك خانه‌یی حاوی برعظیم مملکت اولدیغی اکلاشلمقده‌در ٭ بومناسبه ایله کرك مذکور قصبه ایچون وکرك اکا مجاور اولان سائر خرابه‌لر ایچـون مروی اولان وقایع تاریخیـه مطابق نفس الامر اولوب مبالغاتدن آزاده‌در ٭

بوقضانك داخل محیطنده اولان اراضیٔ جسیمه‌نك قـوهٔ انباتیـه‌سی اوته‌دنـبرو معروف اولوب مزروعات محلیه حوائج ضروریهٔ اهالی‌یی دفع ایلدکدن ماعدا الجزیره‌ده جولان ایدن بونجه عشائر عظیمه‌نك قسماً اداره‌لرینی تأمین ایلمکده‌در ٭ علی الخصوص بولاق صولرینك مبذولیتی امور زراعیه‌یی کرکی کبی تسهیل ایتمکده‌در ٭ معموریت قدیمه‌نك شاهد زیباسی اولان کهریزلر ایسه الیوم علی حاله مـوجود بولنه‌رق اندن بك کوزل صورتده استفاده ایدلمکده‌در ٭ سنجار طاغنك ممالك محروسهٔ شاهـانه‌ده نادر یتشدیریلان نفیس ، لذیذ انجیری برکتلی وسنوی کلیتلو اخراجاته مساعددر ٭ سنجارك پامبوق حاصلاتی مهمدر ٭

(تلعفر ناحیه‌سی)

سنجار قضاسنه مربوط برناحیه‌در ٭ اهالیسی مسکون وزراعت وحراثته وتربیهٔ حیواناته زیاده‌سیله مقیدمدر ٭ بواهالی شجاعت وبسالتده هیچ برقوم ایله مقیس اولمیوب مجاورلری بولنان عشائرله اتحاد واختلاطلری حسبیله دائماً عشائرك عوائدینی اجرا ومحافظه ایدیورلر ٭ عمومیتله حنفی المذهب اسکی چاغتایه قریب ترکی لسانیله تکلم ایدرلر ٭

تلعفر قصبه‌سی ایچی واسع وخانه‌لری سائر مواقعدن زیاده سکنایه الویرشلیدر طقوز محله‌یه منقسمدر ٭

مرتفع برتپه‌جك اوزرنده مبنی قلعه درونده کوزل منتظم حکومت دائره‌سی ، ایکی جسیم خانی ، بر حمامی سکسر اون جامع ومسجدی ، برصبیان مکتبی وسائر ذکره شایان معموره‌لری واردر .

تلعفر موصلدن ۱۳ ، سنجاردن اون ایکی ساعت بعد مسافه‌ده واقع اولوب برایشلك کذرکاه حکمنده والجزیره‌نك بلدن صکره ایکنجی معموره‌سی مقامنده بولندیغندن اورادن مروروعبورایدن کاربانلرله، الجزیره‌ده جولان ایلیان عشائرله مناسبتی زیاده اولوب حائز اهمیتدر .

عقره قضاسی

[صنف ۳]

قائممقام وکیلی صالح بك　زاندارمه بیکباشیسی

نائب حاجی مولود افندی | مالمدیری صالح افندی
مفتی هیبتاه افندی موصله سلیمانیه | تحریرات کاتبی سلیم افندی

مجلس ادارهٔ قضا

رئیس : قائممقام وکیلی

اعضای طبیعیه	اعضای منتخبه
نائب حاجی مولود افندی	ملا جبرائیل افندی
مفتی هیبة اه افندی	حاجی حسین افندی
مالمدیری صالح افندی	یوسف افندی
تحریرات کاتبی سلیم افندی	میرو افندی

محکمهٔ بدایت

رئیس : نائب حاجی مولود افندی

اعضا مصطفی افندی | باشکاتب محی الدین افندی
« منصور افندی | مستنطق معاونی عبد الرحمن افندی

مال قلمی

مالمدیری صالح افندی

ویرکو کاتبی یسن افندی | سواری تحصیلداری عبد الکریم افندی
صندوق امینی سلیمان افندی | پیاده تحصیلداری طیب افندی

نفوس دائره‌سی

مأمور یسن افندی | کاتب محمود افندی

بلدیه دائره‌سی

رئیس عبد القادر افندی

اعضا مصطفی افندی	اعضا منصور افندی
« عزیز افندی	« عیدو «
« حاجی عیدو افندی	کاتب سیف الدین افندی

تجارت اوطه‌سی

رئیس اول حاجی حسن افندی	اعضا محمد سعید افندی
اعضا حاجی سلیم افندی	« خالد افندی

مأمورین متفرقه

ضابطه مأموری ملازم موسی بك	اوقاف مأمور وکیلی یسن افندی
دیون عمومیه مأمور وکیلی محمد علی افندی	مکتب ابتدائی معلمی مصطفی افندی
رژی محافظه مأموری توفیق افندی	

زیبار ناحیه‌سی

مدیر عبدالفتاح افندی — کاتب توفیق افندی

عقره قضاسنه دائر معلومات

عقره قضاسی موصل ولایتی مرکزینك جملهٔ متممات وملحقاتندن اولوب جهت شرقیسنده واون سکز ساعت مسافه‌ده ، مرتفع برتپه اتکنده واقع وقصبه‌نك طول وعرضی برچق ساعت مسافه‌دن عبارتدر . قصبهٔ مذکوره اسکی زمانلرده کرك آثار معماریه‌دن وکرك تزیینات سائره‌دن حائز درجهٔ مکملیت بولنمش اولدیغی الیوم آثار موجودهٔ مندرسه‌سنك دلالتیله مستدل بولنمشدر . مع‌مافیه عقره قصبه‌سی فی یومنا هذا انواع بساتین لطیفه ومناظر علویهٔ ظریفه ایله مزین اولوب رشك آور خلدبرین برحالده‌در . هله صولرینك مبذولیتی وفواکه متنوعه ولذیذه‌نك کثرتی حسبیله ولایتمزك ارباب ثروت ویساری ایچون برصیفیه حکمنده ایکن حیفا که اهالیٔ محلیه‌سندن ماعدا کیمسه اندن استفاده ایتمامکده بولنمشدر .

قصبه اهالیسی قیشی نفس قصبه‌ده وبهار ، یاز ، صوك بهار موسملرینی دخی باغچه‌لرده امرار ایدرك فیوضات طبیعیهٔ محلیه‌لرندن بك کوزل صورتده استفاده ایتمکده‌درلر .

نفس قصبه بیك قدر خانه‌یی (٤٦٨٦) اسلام (١٢٠) کلدانی و (١٠٧) سریانی قدیم و (٣١٤) یهودی‌یی جامع اولوب اسلاملری عمومیت اوزره کرد وشافعیٔ المذهبدرلر .

عقره‌ده چاریارکزین افندیلرمزدن عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه افندمز حضرتلرینك زمان سعادتلرنده بنا اولنمش برجامع ویدی مسجد وطلبهٔ علومه مخصوص برمدرسه وایکی تکیه بولنه‌رق

اهالیٔ محلیه لوازم دینیه‌لرینك ایفاسنجه کرکی کبی متعصبدرلر . بریسی کلدانی ودیکری سریانیٔ قدیم ودها دیکری‌ده موسوی جماعتلرینه مخصوص اوچ کلیسا موجوددر .

عقره‌لیلر کرك فطرةً وکرك موقعاً مواقع سائره اهالیسندن زیاده معاملات تجاریه‌یه زیاده‌سیله خواهشکر بولندقلرندن خارجده‌کی قرا وقصبات ایله ونفس موصل قصبه‌سیله مناسبتلری دائمی ولاینقطع برحالده‌در . ونفس قصبه‌ده ایکی یوزدن زیاده دکان واردر .

عقره قضاسی ؛ هرکی عشائر سیاره‌سیله سورچی عشائر متوطنه‌سنه جولانکاه بولنمسندن ناشی‌یوك مرعز . یاغ ، قویون ، دری اخراجاتی وموقعك فیوضات مبذولهٔ طبیعیه‌سی حسبیله مازو ، بادم ، جویز حاصلاتی برکتلیدر .

(زیبار ناحیه‌سی)

اقدمجه طوغریدن طوغری‌یه برقضاصورتنده اداره ایدلمکده ایکن اخیراً کوریلان لزوم وایجاب اوزرینه ناحیه‌یه قلب وارجاع ایله شیروان ، مزوری بالا ناحیه‌لری ، مجاوری بولنان رواندز قضاسنه الحاق ایدلمش اولان زیبار ناحیه‌سی الیوم عقره قضاسنك جمله متمماتندن اولوب مرکز اداره‌سی بولنان (بیره‌کپره) قصبه‌سی عقره‌دن آلتی ساعت مسافه‌ده واقعدر .

زیبار ناحیه‌سی عمومیتله صعب المرور طاغلرله محاط بولنمسندن ناشی اهالیسی حال وحشت وبدویتده قاله‌رق برصورتله مدنیتك فیوضات حاضرهٔ مسعودانه‌سندن حصه‌یاب اوله‌مامشلر واسکیدن بروکوردکلری معیشته قناعت ایدوب سائر محللرده جلوه نما اولان آثار ترقیاته میل ایده‌مامشلردر .

بوناحیه‌نك اوبله مهابتلی طاغلری بولندیغی مثللو اییی وفرتلی صولری موجود اولوب حتی زاب نهری بوناحیه‌دن کچمکده وحیوانات وحشیهٔ متنوعه دخی هرطرفنده کثرت اوزره بولنمقده‌در . زیبار اهالیسی کاملاً کرد وشافعی المذهبدرلر .

دهوك قضاسی

[صنف : ٣]

قائممقام ابراهیم نجاتی افندی ثانیه

نائب عبداه افندی	مالمدیری عبداه افندی
مفتی احمد شوقی افندی دوریه مدرسی	تحریرات کاتبی طاهر افندی

مجلس ادارهٔ قضا

رئیس : قائممقام افندی

اعضای طبیعیه	اعضای منتخبه
نائب افندی	علی قاضی افندی
مفتی افندی	کاکوز اغا
مالمدیری افندی	شلومو افندی
تحریرات کاتبی افندی	منحل

﴿ محكمهٔ بدايت ﴾

رئيس عبداله افندی

باش كاتب داود وهبی افندی	اعضا صالح افندی
كاتب ثانی نوری افندی	« حنا افندی
مستنطق معاونی محمد نوری افندی	اوطه‌جی محمد اغا

﴿ نفوس دائره‌سی ﴾

مأمور احمد عزت افندی	كاتب نجم الدين افندی

﴿ زراعت بانق شعبه‌سی ﴾

رئيس محمد اغا

كاتب عبد القادر افندی	اعضا ناحوم اغا
تحصيلدار سراج الدين افندی	« يوسف اغا

﴿ مأمورين سائرهٔ قضا ﴾

ديون عموميه مأمور وكيلی عبد العزيز افندی	صندوق امينی بهنام افندی
قصبه ويركو كاتبی صادق افندی	سواری تحصيلدارلری عدد ٢
ناحيه « « شفيق افندی	پياده تحصيلدارلری عدد ٢
طابو كاتبی يوسف افندی	

﴿ مزوری ناحيه‌سی ﴾

مدير توفيق افندی	كاتب حسين افندی

﴿ دهوك قضاسنه دائر معلومات ﴾

دهوك قضاسی ولايت مركز قضالرينك بريسيدركه موصلك شرقی جهتنده ، اون ايكی ساعت مسافه‌ده كائن واولدقجه سائر قضالره نسبتله كوزل برمحلده واقعدر . قضاء مذكور شرقاً عقره ، غرباً زاخو ، شمالاً عماديه ، جنوباً شيخان ايله محاط ومحدوددر . قوهٔ انباتيه‌سی حد اوسط تخمين اولنه‌رق برقسمی كوهستان وبرقسمی‌ده دشت اولمق جهتيله حاصلاتی مختلف ومتنوعدر . قصبه‌نك موقعی عادتا كردستانك براسكله‌سی حكمنده بولنديغندن معاملات تجاريه‌سی لاينقطع برحالده جريان ايتمكده وبو مناسبتله معموريتی كوندن كونه كسب اعتلا وترقی ايلمكده‌در .

دهوكك مكمل برچارشوسی، يدی خانی، ايكی چايخانه‌سی ، قرق بش جامع ومسجدی ، ١٠ خصوصی مكتبی، ٢٠ كليسا ومناستری ، ٢ قشله‌سی، بغدای فروختنه مخصوص برجسيم چارشوسی، برخسته خانه‌سی موجود اولوب اهالئ مسكونه‌سی دخی خرستيان ويهودی داخل اولديغی حالده سكز بيك قدر تخمين ايدلمكده‌در .

قصبه‌نك اطراف ثلاثه‌سنی احاطه ایدوب برچوق ساعت قدر امتداد ایدن روبار اوزرنده موجود باغ وباغچه‌لر دائرهٔ حد وحسابدن بیرون اولوب بونلردن حصوله کلان اثمار وفواکه‌ده بتون قصبه اهالیسنی وقسماً موصلی اداره ایتمکده‌در . روبارك بونجه فوائد ماده‌سندن غیری بتون مأمورین حکومتله اهالیٔ محلیه ایچون یاز وصوك بهار موسملرینك طلوع وغروب هنکاملرنده برمسیرهٔ روح افزا حکمنده اوله‌رق اصحاب ذوق وصفانك استغراقات روحیه وانبساطات وجدانیه‌لرینه جداً خادم بولندیغندن ازهرجهت شایان تذکاردر .

دهوكك شوفیوضات طبیعیه ولطافت موقعیه‌سیله برابر یازین روبارك نشر ایتدیکی وخامتلروصوینك اصل منبعی بولنان برواری بالا ناحیه‌سندن شورایه قدر کذرکاهنده الدیغی میاه مختلفه ومتنوعه‌دن طولایی حاصل ایلدیکی ثقلتلر مومم مذکورده برطاقم امراض موقته‌نك تکون وظهورینه سببیت ویرمکده‌در . بوصویك تقریباً برساعت یوقارو طرفنده کوکورتلی برقابلیجه بولنیورکه (صیجاق صو) معناسی افاده ایدن (کرماوه) نامیله یاد ایدیلیور . بوقابلیجه امراض جلدیه‌یه وخصوصیله (روماتیزمه) یه پك نافع بولندیغندن یازین استحمام ایچون اورایه کیدانلر اکسیك دکلدر .

***

دهوکی تشکیل ایدن عشائر علی الاکثر اکامربوط بولنان مزوری ناحیه‌سنده مسکون اولوب انلرده (ارتوشی) و (شرفان) دن عبارتدر . شوقضاده دوسکی ، کوفه‌یی ، شمکان عشائرندن بوقسمده وار ایسه‌ده انلردن دوسکی وکوفه‌یی عشیرتلری اساساً عمادیه قضاسی سکنه‌سندن معدوددر .

دهوکه مربوط بولنان مزوری ناحیه‌سی شایان تذکاردر . بوناحیه‌نك معموریتی ومواد سائره‌نك زرعی خصوصنده‌کی قابلیتی واهالیسنك سکون وراحتیله اکتسابه اولان اقدام وغیرتی بوکون الك منتظم وآبادان نواحی صره‌سنه کچیرمشدر . مرکزی اتروش قریه‌سیدرکه یوزدن زیاده خانه‌لری برقاچ جامع وتکیه ومدرسه‌یی جامعدر . ناحیه‌نك محصولاتی پك مختلف وعلی الخصوص توتونی زیاده برکتلی اولوب اخراجاتی دخی اونسبتده متنوع وکثرتلیدر .

مزوری دخی منضم اولدیغی حالده دهوك قضاسنك اغنام وحیوانات موجوده‌سی ثروت محلیه‌نك باشلوجه منابع مهمه‌سندن معدوددر . مواسم اربعه‌ده رعی حیواناته خادم چایرلر کثرت اوزره موجود بولندیغندن اهالی لایقیله استفاده‌لرینی تأمین ایتمکده‌درلر .

﴿ مركز ولايته ملحق نواحی ﴾

﴿ عشاير سبعه ناحيه‌سی ﴾

مدير : محمد سعيد افندی

نائب خالد افندی　　　　کاتب عبد الحکيم افندی

﴿ شيخان ناحيه‌سی ﴾

مدير مصطفی رفيق افندی　　　　کاتب حسن افندی

كركوك سنجاغى

﴿ مركز ولايته ملحق نواحی ﴾

﴿ عشاير سبعه ناحيه‌سی ﴾

مدير : محمد سعيد افندی

نائب خالد افندی　　　　کاتب عبد الحکيم افندی

﴿ شيخان ناحيه‌سی ﴾

مدير مصطفی رفيق افندی　　　　کاتب حسن افندی

کرکوك سنجاغی

كركوك سنجاغى

متصرف
صالح سالم پاشا

رتبه	عثمانى	مجيدى	مداليه
مير ميران	٤	٠	حجاز

نائب عبد المجيد افندى مخرج

مفتى سيد حسن افندى

محاسبه‌جى شكرى افندى

تحريرات مديرى حاجى حسن افندى ممتاز ع ٤

مجلس ادارهٔ لوا

اعضاى طبيعيه

نائب افندى

مفتى افندى

محاسبه‌جى افندى

تحريرات مديرى افندى

اعضاى منتخبه

حاجى على افندى ممتاز ع ٤ م ٣ حجاز

عبد اه افندى

ميناس افندى

اسحق افندى

مجلس اداره قلمى

باشكاتب عبد الحكيم افندى رابعه

رفيقى محمد خرابى افندى

تحريرات قلمى

تحريرات مديرى حاجى حسن افندى ممتاز ع ٤

تحريرات مدير معاونى يوسف بك

مسود نورى افندى

مبيض احمد افندى

مبيض حسين افندى

« احمد افندى

« حمدى بك

اوراق دائره‌سى

اوراق مأمورى حسين افندى

رفيقى زين العابدين افندى

« شاكر افندى

رفيقى نجم الدين افندى

« محمد بك

نفوس دائره‌سى

مأمور حاجى عبد القادر افندى

كاتب رضا افندى

محاسبه دائره‌سی

محاسبه‌جی شکری افندی

محاسبه باشکاتبی سید سلیمان افندی
مصرف کاتبی سید محمد »
یومیه کاتبی صدیق »
واردات رفیقی عباس »
» » مردان »

مصرف رفیقی محمد افندی
» » رشید »
اوراق مقیدی مجید بك
مبیض مصطفی بك
» جلال افندی

صندوق امینی علی افندی

تحصیلات دائره‌سی

مفتش صالح افندی
سواری تحصیلداری عدد ٦

سر تحصیلدار علی مردان افندی
پیاده تحصیلداری عدد ٦

ویرکو دائره‌سی

مأمور واصف بك

باشکاتب علی توفیق افندی
حجاز مدالیه‌سی
اطرافشهر کاتبی مصطفی افندی

اوقاف دائره‌سی

مدیر سید بکر افندی
کاتب رفعت افندی

زراعت بانق دائره‌سی

رئیس : علی توفیق افندی

صندوق محاسبه کاتبی حسن نیازی افندی
اعضا ملا احمد افندی

اعضا حاجی محی الدین افندی
» عبد الاحد افندی

دفتر خاقانی دائره‌سی

مأمور اسعد افندی

باشکاتب عبد الحکیم افندی
طاپو کاتبی حاجی نوری افندی

بلدیه دائره‌سی

رئیس : بهاء الدین افندی

باشکاتب سید احمد افندی
ایکنجی کاتب حسین افندی

صندوق امینی عارف افندی

اعضا علی توفیق افندی
» سید محمد »
» عبدالقادر »
» سید کریم »

اعضا محی الدین افندی
» مهدی چلبی
» حمید افندی
» علی مردان »

﴿ پوسته وتلغراف دائره‌سی ﴾

مدیر : نشئت افندی ثالثه

مخابره مأموری عزت افندی
« » صالح زکی افندی

مخابره مأموری مجید افندی
« » معروف افندی

پوسته مأموری شفیق افندی

﴿ دیون عمومیه اداره‌سی ﴾

مدیر عبد الفتاح افندی

باشکاتب محمد شکری افندی
اوچنجی کاتب ناصر «

ایکنجی کاتب نوری افندی
صندوق امینی قسطظین «

﴿ رژی اداره‌سی ﴾

مدیر طه افندی
کاتب شمعون افندی

﴿ محکمهٔ شرعیه ﴾

نائب الشرع عبد المجید افندی مخرج
باشکاتب سعید افندی

﴿ محکمهٔ بدایت ﴾

جزا رئیسی ابراهیم فوزی افندی رابعه
اعضا محیی الدین قابل افندی
« حاجی شریف بك
اعضا ملازمی حسین افندی

مدعی عمومی معاونی ابراهیم افندی
اعضا کورجی افندی
« ناحوم افندی
اعضا ملازمی فاضل افندی

(محکمهٔ بدایت قلمی)

باشکاتب سید علی افندی

ضبط کاتبی عبد اه افندی
« « رحمة اه «

ضبط کاتبی عبداه افندی
« « عبدی افندی

(استنطاق دائره‌سی)

مستنطق عارف افندی

(مقاولات دائره‌سی)

مقاولات محرری محمود افندی

(اجرا دائره‌سی)

مأمور مصطفی افندی
مباشر عدد ٢

﴿ معارف قومیسیونی ﴾

رئیس : مفتی سید حسن افندی

اعضا حاجی علی افندی | اعضا بهاء الدین افندی
« عبد القادر افندی | کاتب ضیا افندی

﴿ مکتب رشدی هیئتی ﴾

معلم اول عبد القادر افندی | ابتدائی معلمی ضیا افندی
معلم ثانی رؤف افندی | « « شاکر افندی

ابتدائی معلمی سعید افندی

﴿ ژاندارمه دائره‌سی ﴾

ژاندارمه بیکباشیسی کوثر افندی

طابور کاتبی محمد حنفی افندی | سواری ملازم اولی حاجی احمد افندی
سواری یوز باشیسی سید توفیق افندی | پیاده ملازم اولی محمد افندی
« « « حاجی بکر اغا | « « « سلیمان افندی
پیاده یوز باشیسی علی بك | « « ثانیسی اسحق افندی
سواری ملازم اولی عثمان افندی | « « « محمد اغا
« « « مصطفی اغا |

﴿ پولیس دائره‌سی ﴾

قومیسر محمد حلمی افندی

پولیس مأموری بهجت افندی | پولیس مأموری شیخ وسیم افندی
« « « مهدی « | « « احمد مختار «
« « « حسنی « | حبسخانه مأموری عللو اغا

حبسخانه کاتبی جمال بك

لوایه ملحق ناحیه‌لر

﴿ کوپری ناحیه‌سی ﴾

مدیر : سید عبد الرحمن افندی

کاتب عبد الحکیم افندی | تلغراف وپوسته مدیری شوکت افندی
دیون عمومیه مأموری شاکر افندی | رژی مأموری علی رضا افندی

ویرکو کاتبی حسین افندی

﴿ ماحه ناحیه‌سی ﴾

مدیر : حاجی حسن افندی

کاتب امین افندی — ویرکو کاتبی عثمان افندی

﴿ شوان ناحیه‌سی ﴾

مدیر : یوسف ضیا افندی

کاتب محمد افندی — ویرکو کاتبی عبداه افندی

﴿ داقوق ناحیه‌سی ﴾

مدیر خورشید اغا — کاتب محمود افندی

﴿ کیل ناحیه‌سی ﴾

مدیر شوکت بك

کاتب محمود افندی — ویرکو کاتبی سید امین افندی

کرکوك سنجاغنه دائر معلومات

کرکوك سنجاغی دائرهٔ ولایتك جهت شرقیه‌سنده واقع اولوب شمالاً سلیمانیه سنجاغی وحدود ایرانیه ایله ، جنوباً وشرقاً بغداد ولایتیله ، غرباً موصل وحکاری ایله محدود ومرکز قضاسندن ماعدا رواندز ، اربیل ، صلاحیه ، کویسنجق ، رانیه قضالرینی حاویدر . اراضیسنك اکثری وفیر المیاه اووه‌لردن وبرقسمی طاغلقدن عبارتدر . لوانك حکاری حدودندن دیاله‌صوینه قدر طولی ۷۲ وعرضی ۳۵ ساعتدر . مرکز لوا اولان کرکوك شهری غرب جنوبیدن باشلایه‌رق شرقه طوغرو اوزانوب کیدان برطاقم مقوس تلالك حوضه‌سنده واقع واوکی اووه اوله‌رق غایت واسعدر .

کرکوك شهری مرکز ولایته ۳٦ ساعت بعد مسافه‌ده ۳۵ درجه ۲۸ دقیقه عرضنده‌در. کرکوك شهرنده (۲٦۵۱۰) اسلام و (٤۳۲) کلدانی و (٤٦۳) موسوی اولمق اوزره (۲۷٤۰۵) ذکور وار ایسه‌ده بوکا برمثل اناث ، اوچ بیکدن اشاغی اولمیان یبانجی علاوه اولنورسه شهرك نفوس مجموعه‌سی (۵۷۸۱۰) بالغ اولور . کرکوك شهرنده برحکومت قوناغی ، ۱ ردیف دبوبی ، ۱۱ قره‌غول‌خانه ، ۱ تلغرافخانه ، ۱ قلعه ، ۳٦ جامع ومسجد ، ۷ مدرسه ، ۱۵ تکیه وزاویه ، ۱۲ خان ، ۸ حمام ، ۱۲۸۲ دکان ومغازه ، ۵۰۰۰ خانه ، ۱۵ مکتب صبیان ، ۱ مکتب ابتدائی ۱ مکتب رشدی ، ۱۲ فرون ۱۵ صو دکرمانی ، غایت واسع وامثالی نادیده برقیصریه ، ۳ کلیسا ، ۱ سناوی ، ۲ اجزاخانه ، ۱ بدستان ، ۱ خسته‌خانه ، ۲۰ قماش وبز دستکاهی واردر . کرکوکك آب وهواسی پك لطیفدر. هرنه قدر یازین تموزده حرارت نادراً فرق بش درجه‌یه قدر چیقارسه‌ده خانه داملرینك کیجه صفاسی پك طاتیلدر . کرکوك شهری (قلعه) و (قارشویقه) و (قوریه) ناملریله اوچ قسمه منقسم اولوب بوهر اوچ قسمده ۱٤ محله واردر . اهالیٔ شهر عمومیتله ترك اولوب ترکجه تکلم ایدرلر . غرباء اوله‌رق

برخیلی مقدار عرب وکرد ایله قلیل المقدار ایرانی بولنور . قلعه ایله قوریه اره‌سنده یازین کسیلور وقیشین برنهر جسیم حالنی اکتساب ایدر برجای بولنوب اوزرنده مشیر نامق پاشا مرحومك اثر همتی اوله‌رق ١٦ کوزلی جسیم ولطف برکارکیر کوپری واردر .

کرکوك شمال جهتندن والتی ساعت مسافه بعدندن نبعان وقوریه ، تسعین ، زاویه ، بیلاوه نامليله مملکتك بعض جهتلرندن جریان ایدن درت اوفق صو نه‌درجه لطیف ایسه اسقای اراضی واشجار خصوصنده‌کی فوائدی‌ده اونسبتده لانحصادر انجق سنین اخیره‌ده بونلرك صولری تناقص ودیکر جهتدن مزروعات دخی تکثر اتمسندن ناشی اسکی تأثیراتی حس اولنمامقده‌در . کرکوك وجوارنده خرما ، لیمون ، پورتقال ، نارنج ، کباد ، زیتون اغاجلری برمدتدنبرو کثرتله تشدیرلمش ویتشدیرلمکده بولنمش اولمسی حسبیله بونلرك هردم یشیل اولان نظارت ولطافتنه طویولماز . کچن واولکی سنه‌لرده قیشلك شدتی اشجار لطیفهٔ مذکوره‌ده خیلی تخریبات ایقاع ایلمشدر .

کرکوك ابنیه‌سی کارکیر وکرپیچدن اولوب برنجیسی اغنیایه ، ایکنجیسی فقرایه مخصوصدر .

کرکوکده آت طاقمی ، اعلا احرام ، آلاجه البسه‌لك ملون بز ومشلح ، سختیان ، جویزدن ماصه ویازیخانه ونفیس اوانی ترابیه یاپیلور .

کرکوك میوه وسبزه‌نك انواع مسروده‌سندن ماعدا داخل قضاده بتاتس ، برنج ، نخود ، بغدای ، اربه ، داری ، بقله ، فصولیه ، پامبوق ، سیسام ، مرجمك ، ماش حصوله کلیر . کرکوك جوارنده غایت ثروتلی اوچ عدد نفت قویوسی واردرکه اهالی غاز احتیاجاتنی بونلرك اخراجاتیله دفع ایتمکده‌در . اهالیٔ محلیه برشرکت تشکیل ایدوب آلات وادوات فنیه‌یی جلب ایله مذکورقویولرك تصفیه‌سنه اعتنا ایده‌جك اولسه‌لر بیوك برثروت اکتسابنه موفق اولورلردی . بوقویولرك یانی باشنده کوکوردلی وآزسخونتلی برصو نبعان ایدوب امراض جلدیه‌یه نفعی مجرب وبنه قویولرك شمال طرفنده وبرتپه‌جك اوزرنده « بابا کورکور » نامنده برطاقم تلال واردرکه یاز قیش شعله‌فشاندر .

کرکوك جوارنده نفیس بیاض کیرج طاشلری واردرکه موصلده اولدیغی کبی بونلر مرمر مقامنده‌ده ابنیه‌ده استعمال اولنیور .

کرکوك قضاسنك جنوب جهتنده واقع « حمرین » طاغی اتکنده وانضباط التنده جسیم ورنکین برطوز معدنی واردر .

نفس کرکوك آثار جسیمه ونفیسه‌دن برقلعه ایله کلیسادن محول بر جامع کبیر وقلعه درونند متروك بربوستان ومقام دانیال علیه السلام جامعی ، میدان جامعی ، ارسلان پاشا جامعی وبر مولیخانه واردر . کرکوك قلعه‌سنده اشرافدن کمال زاده احمدبکك قوناغی اتصالنده مثمن الشکل اون متروطولنده و (کون کنبد) اسمنده رنکارنك طاشیلرله مزین وانجق قسماً متوهن برتربه اولوب قپوسی اوزرنده‌کی کتابهٔ تاریخیه‌یه نظراً بونك خاندان سلجوقیانه منسوب برخاتونك تربه‌سی اولدیغی ودرت یوز سنهٔ هجریه‌سندن صکره یاپلدیغی استدال واستخراج اولنه‌بیلیور . شهرك جهت شرقیه‌سنده واقع وقرمزی کلیسا نامیله متعارف اولان کلدانی کلیساسی‌ده شهرجه آثار قدیمه‌دن معدوددر .

کرکوك قضاسنده العبید الصالح ، بنی نعیم نامارنده اوچ عرب عشیرت جسمیه‌سی اولوب عموماً خیمه نشیندرلر . داخل قضاده کرد عشائرندن شوان ، شیخ بزنجی کبی بعض قبائل ایله جبور عشیرت جسیمه‌سنه منسوب افراد وارسه‌ده بونلر چفتچی وهمان عمومیتله مسکوندرلر .

كركوك سنجاغى داخل وحدودنده اوچ عدد نهر جسيم جريان ايدر .

برنجيسى : برقسمى ايراندن وسائر اقسامى حكارى طاغلرندن كلان زاب كبير نهريدركه رواندز قصبه وقضاسنك اورته‌سندن كچدكدن صكره دجله‌يه منصب اولور . موصل جاده‌سى اوزرنده واربيل قضاسنده‌كى كچيددن قايقلر واسطه‌سيله كچيلور .

ايكنجيسى: برقسمى ايرانك بانه جهتندن واقسام سائره‌سى كويسنجق ورانيه ومركه طاغلرندن كلان زاب صغير نهريدركه كوپرى قصبه‌سى پيشكاهندن كچوب مخلط نام محلده دجله‌يه قاريشور .

اوچنجيسى : دياله نهريدركه ايراندن كلوب بغداد ولايتيله صلاحيه قضاسى حدودينى تفريق ايتدكدن صكره بغداد ولايتنه كيرر . كركوك قضاسنده برده داقوق چايى وار ايسه‌ده يازين انجق ايكى دكرمانى اداره ايده‌جك قدر صويى قالير . منبعى سليمانيه سنجاغنده‌در .

(طاغلر)

برنجيسى رواندز قضاسنده (سرداريان) ايكنجيسى كويسنجق قضاسنده‌كى (ايوب سلطان) اوچنجيسى رانيه قضاسنده‌كى لاهيجان ووزنه وميركان وشاور وقنديل سلسله‌سى دردنجيسى اربيل اوووه‌سنده‌كى (قره‌چوق)طاغيدر . بوطاغلرده مازو وكتره ومن‌السما دينيلان قدرت حلواسى وحطب حاصل اولور .

داخل لواده حيوانات اهليه‌دن قويون، كچى ، اينك ، اوكوز ، مانده ، آت ، قسراق ، مركب ، دوه واردر . اعلا اتلرده بولنور . حيواناتدن جيلان ، طوشان ، طوموز ، يبان كچيسى ، ارسلان، پارس ، قورد ، اوق كيربيسى تلكى ، چقال وطيوردن اوردك ، هندى ، قاز ، طاووق ،كوكرجين دراج ، طورنا بولنور .

كركوك سنجاغنك اخراجاتى هردرلو ذخائر قويوز، كچى يپاغى،تفتك، مازو، كتره توتوندر. كويسنجق ورانيه‌ده حصوله كلان واعلا جنسنه شاور دينيلان توتونك نفاستنه سوز يوقدر . وسائط نقليه دخى دوه ، باركير ، استر ، مركبدر .

كركوكك اراضيسى غايت منبت ايسه‌ده حاصلاتندن مطلوب درجه‌ده استفاده ايدلامكده‌در . بوده آلات وادوات زراعيه‌نك طرزعتيق اوزره اولمسيله‌برابر وسائط نقليه‌نك عدم انتظام وكفايتندن ناشى محليه يالكز ادارهٔ مقتضيه‌لرينك تداركنه اعتنا ايدرك زراعتك اصلاحنه وبناءً عليه كليتلو محصولات استحصالنه اهميت ويرمكده‌درلر .

انبياى عظام واولياى كرام حضراتى

كركوكده دانيال وعزير وحسين پيغمبر عليهم السلام حضراتنك مقامات مقدسه‌سى واهل بيتدن امام قاسم وامام محمد حضرتلريله اخى حسين وشيخ محى الدين برزنجى وابوعلوك وملا محمد وشيخ احمد وشيخ عبدالرحمن طالبانى حضرتلرينك قبرلرى موجود ومعموردر .

* *

نفس كركوك قضاسنك التون كوپرى ، ملحه ، كيل ، شوان ، داقوق نامنده بش معمورناحيه‌سى واردر .

(التون كوپری ناحیه‌سی)

التون كوپری ناحیه‌سی كركوكك غرب جهتنده اولوب (٢٧) قریه‌یی حاویدر . كوپری قصبه‌سی بغداددن موصله كیدن جاده اوزرنده وزاب صغیر نهرینك تشكیل ایلدیكی براطه‌ده واقع اولوب اهمیت فوق العاده‌سی واردر . كركوكدن طقوز ، موصلدن یكرمی یدی ساعت بعد مسافه‌ده كائندر . قصبه قارشوسنده وزاب نهری اوستنده اوتوز متره ارتفاعنده غایت مصنع كمرلی بركوپری بولنه‌رق بونك هرایكی جناحنده بر بوكوچك كمرده بولنیور . اشبو جسیم كوپری عصر مراد خان رابعده تأسیس قلنمش ایكن الحالة هذه صلابت ومتانتی محافظه ایتمكده‌در . التون كوپری غایت كوزل وفرحفزا بر قصبه‌در . (٧٩٨) خانه‌سی و (٤٠٠٠) ذكور واناث نفوسی واردر . قصبه‌ده ٤ خان ، ١٠٠ دكان ، ٢ جامع ، ٦ قهوه‌خانه ، ٤ بویه‌خانه ، ١٠ دكرمن ، ١ حمام ، ١ میری انبار وشرق طرفنده‌كی كوپری مقابلنده مجدد وظریف برحكومت قوناغی وبرتلغرافخانه موجوددر .

(ملحه ناحیه‌سی)

ملحه ناحیه‌سی لوانك جنوب غربی جهتنده واقعدر . مركز ناحیه اولان ملحه قریه‌سی زاب صغیرنهری اوزرنده‌بولنیور . ناحیه (٢٧) قریه‌دن عبارت اولوب اراضیسی عمومیتله منبت ومحصولداردر . ناحیه اهالیسی ترك ، كرد ، عربدن عبارتدر .

(كیل ناحیه‌سی)

لوانك شرق شمالی جهتنده (٦٧) قریه‌دن عبارت اولوب مركزی كوشك قریه‌سیدر . داوده زنكنه ، كیل ، جباری عشیرتلری بوناحیه‌ده مسكوندر . كیل ناحیه‌سنده غایت جسیم برنفت معدنی موجود اولوب خزینهٔ خاصهٔ شاهانه طرفندن اداره ایدلمكده‌در . ناحیه اهالیسی عمومیتله كرد وشافعی المذهبدرلر .

(شوان ناحیه‌سی)

كركوك غرب شمالی جهتنده‌در . (٦٦) قریه‌دن عبارتدر . مركزی حاجی بخان قریه‌سیدر . بوناحیه اعلا برنج حاصل اولور . اهالی عمومیتله كرددر .

(داقوق ناحیه‌سی)

كركوكك جنوب جهتنده و (٩) ساعت مسافه بعدنده‌در . نفس قصبه دوز براووه‌ده واقع اولوب جابجا مشهود اولان خرما اغاجلری قصبه‌نك منظره‌سنی تزیین ایلمشدر . نفس قصبه ایله جوارنده‌كی بش التی كویك اهالیسی ترك وقصوری عرب وكرددر . قصبه‌ده ٢ جامع ، ٤٠ دكان ، ٢ خان ، ٢ فرون ، ٢ قهوه‌خانه ، ٤ دكرمن ، ٢٠٠ خانه ، ١٠٠٠ ذكور واناث نفوسی واردر . داقوق ناحیه‌سی (٣٣) معمور قریه‌یی مشتمل اولوب عموم اراضیسی منبت ومحصولداردر . ناحیه مركزی بغداد كذركاهی اوزرنده واقع اولدیغی ایچون اولدقجه اهمیتی حائزدر .

رواندز قضاسی

[صنف : ١]

قائممقام وکیلی : عبد اه مخلص بك ثانیه

نائب معروف افندی دوریه مدرسی | مالمدیری منحل
مفتی منحل | تحریرات کاتبی طاهر افندی

مجلس ادارهٔ قضا

رئیس : قائممقام وکیلی بك

اعضای طبیعیه	اعضای منتخبه
نائب افندی	صالح بك
مفتی افندی	حاجی فتاح افندی
مالمدیری افندی	حاجی اسماعیل اغا
تحریرات کاتبی افندی	موشی افندی

محکمهٔ بدایت

رئیس : نائب معروف افندی دوریه مدرسی

محکمه باشکاتبی عبداه افندی مستنطق سعید افندی

مستنطق معاونی احمد افندی

نفوس دائرهسی

مأمور عمر افندی کاتب عبد اه افندی

(مأمورین سائرهٔ قضا)

تلغراف وپوسته مدیری ابراهیم جمیل افندی	ضابطه مأموری ملازم حسین افندی
رسومات مدیری منحل	فارسی کاتبی عبداه افندی
رسومات باشکاتبی سید عبدالرحمن افندی	صندوق امینی محمد علی افندی
قرانتنه مأموری امین افندی	مکتب معلم اولی امین افندی
دیون عمومیه مأموری مجید افندی	معلم ثانی طاهر افندی

قضایه تابع نواحی

(دیره حریر ناحیهسی)

مدیر احمد افندی

کاتب عبد اه افندی ویرکو کاتبی رشید افندی

﴿ بالك ناحیه‌سی ﴾

مدیر عبدی افندی — کاتب حاجی ویسی افندی

ویرکو کاتبی حاجی الیاس افندی — ویرکو کاتبی توفیق افندی

﴿ برادوست ناحیه‌سی ﴾

مدیر منحل

کاتب جمیل افندی — ویرکو کاتبی بکر افندی

﴿ شیروان مزوری بالا ناحیه‌سی ﴾

مدیر عثمان افندی — کاتب وکیلی توفیق بك

﴿ رواندز قضاسنه دائر معلومات ﴾

رواندز قضاسی لوانك شمال جهتنده وحدود ایرانیه اوزرنده واقعدر. بوقضانك شیروان ومزوری بالا ، بالك ، برادوست ، دیره‌حریر نامنده درت ناحیه‌سی واردر . نواحیٔ مذکوره‌نك کافه‌سی معمور واهالیسی زراعت وحراثته ، رعی حیوانانه مألوف اولوب حاللری خوشجه‌در ۰ نفس قضا ردیف قرق سکزنجی لوا مرکزی بولنمسندن وحدود اوزرنده واقع اولوب عادتا موازدات ایرانیه‌یه قارشو براسکله حکمنی حائز اولمسندن ناشی عموم قضا واکثرندن زیاده معمور و آباداندر . ٨٠٠ خانه‌یی ، ٣ جامعی ، ٣ مسجدی ، ١ مکتب رشدی‌یی ، ٢٢ صبیان مکتبی ، ٣ قهوه‌خانه‌یی ، ١٧٠ دکانی ، ٤ فرونی ، ١ حمامی ، ٣ خانی جامعدر ۰ اهالیسی عموماً کرددر ۰ برادوست ناحیه‌سنك برایکی کوینده جزؤی المقدار کلدانی وقصبه ایله بعض کویلرده یهودی واردر ۰

اربيل قضاسی

صنف : ۲

قائممقام : نهاد بك ثانيه

نائب سيد صالح افندی بروسه م ٥	مالمديری عباس عاصم افندی
مفتی عبد الرحمن افندی	تحريرات كاتبی محمد سليم افندی

مجلس اداۂ قضا

رئيس : قائممقام بك

اعضای طبيعيه	اعضای منتخبه
نائب افندی	خضر اغا ثانيه م ٥ حميت وطنيه مداليه‌سی
مفتی افندی	علی اغا قپوجی باشيلق
مالمديری افندی	سيدا افندی
تحريرات كاتبی افندی	هوجه يوسف

عدليه هيئتی

رئيس : نائب سيد صالح افندی بروسه م ٥

اعضا ومستنطق احمد افندی	محكمه باشكاتبی سليمان سامی افندی
« سبی افندی	مستنطق معاونی عبد العزيز افندی

اجرا مباشرلری سعيد وعريان اغالر

ماليه هيئتی

مالمديری عباس عاصم افندی

قصبه ويركو كاتبی عبداه افندی	دزه‌يی ويركو كاتبی علی صائب افندی
برانی ويركو كاتبی عبد الغنی بك	صندوق امينی رشيد افندی

تحصيلات مفتشی امين افندی

سواری تحصيلداری عدد ٤ پياده تحصيلداری عدد ۲

بلديه دائره‌سی

رئيس : عبد الرزاق اغا

اعضا اسماعيل افندی	اعضا خضر افندی
« حاجی اسماعيل افندی	كاتب يوسف ضيا افندی

مأمورين متفرقه

پوسته وتلغراف مديری حاجی عباس افندی	ديون عموميه مأموری فرحان افندی
مخابره مأموری سامی افندی	ضابطه مأموری سيد رفيق افندی

نفوس مأموری صالح افندی
نفوس کاتبی عبد القادر افندی
رژی مأموری عبد الحافظ افندی
طابو کاتبی مختار افندی

بانق کاتبی وکیلی سید اسماعیل افندی
مکتب رشدیه معلمی عبد الکریم افندی بروسه
« « « محمد افندی
« « « رؤف «

﴿ قضایه ملحق نواحی ﴾

﴿ دیزه‌یی ناحیه‌سی ﴾

مدیر صالح افندی ثالثه م ٥ کاتب عبد المجید افندی

﴿ سلطانیه ناحیه‌سی ﴾

مدیر محمد علی افندی کاتب نوری افندی

﴿ اربیل قضاسنه دائر معلومات ﴾

اربیل قضاسی مرکز لوانك جهت غربیه‌سنده واقع طولاً ٤٠ ، عرضاً ٢٠ ساعتلك مسافه‌یی حاویدر . نفس اربیل قصبه‌سی اهالیسی ترك وذکی اولوب ملحقاتی خلقی عرب وکرددر .
نفس قصبه‌ده ذکورواناث (٧٥٩٠) نفوسی ، ١ قلعه ، ١ حکومت قوناغی ، ١ دبوی ، ٣ حمام ، ١٨٢٠ خانه ، ٦٣٧ دکان ، ٦ جامع ، ٢ مسجد ، ١١ مدرسه ، ٦ مکتب صبیان ، ١ مکتب رشدیه ، ١ قره‌غولخانه واردر . اربیل قصبه‌سی ایکی قسمدن عبارت اولوب بر قسمی قلعه دیکر قسمی اشاغیده اولان محلاتله چارشودر . اربیل قصبه‌سنده یالکز برمقداری موسوی بولنوب عمومی اسلامدر وداخل قضاده (عنکاوه) قریه‌سی اهالیسی کلدانیدر . قصبه‌نك برچاریك ایلروسنده ٨٠ مترو ارتفاعنده عتیق برمناره اولوب بانیسی ملوك اتابکیه‌دن ملك مظفر الدیندرکه تربه‌سی ده قصبه خارجنده‌در . اربیل ، پك قدیم برشهر اولوب برچوق فضلا وادبانك محل منشأیدر . کتب عربیهٔ معتبره‌دن (وفیات الاعیان) مؤلفی مشاهیر علمای اسلامیه‌دن احمد بن محمد بن ابراهیم بن ابی بکر بن خلکان البرمکی ٦٠٨ سنه‌سنده اربیلده تولد ایلمشدر . داخل قضاده خیمه نشین ومسکون برچوق کرد وعرب عشیرتلری واردر .

﴿ صلاحیه قضاسی ﴾

[صنف : ٢]

قائممقام : عبد العزیز افندی ثانیه

نائب سید رشید افندی ازمیر پایهٔ مجردی
مفتی محمد سعید افندی

مالمدیری عثمان افندی
تحریرات کاتبی خضر افندی خامسه

﴿ مجلس ادارهٔ قضا ﴾

رئیس : قائممقام افندی

اعضای طبیعیه	اعضای منتخبه
نائب افندی	سید حسین اغا
مفتی افندی	حاجی عثمان افندی
مالمدیری افندی	حسین افندی
تحریرات کاتبی افندی	شاول افندی

﴿ محکمهٔ بدایت ﴾

رئیس : نائب سید رشید افندی   ازمیر پایهٔ مجردی

باشکاتب خضر افندی	اعضا سید ابراهیم اغا
کاتب ثانی فؤاد افندی	« هارون افندی

مستنطق معاونی علی افندی

﴿ مالیه هیئتی ﴾

مالمدیری عثمان افندی

ویرکو کاتبی عبد القادر بك	صندوق امینی عبد الکریم افندی
سواری تحصیلداری شفیق افندی	پیاده تحصیلداری نوری افندی

﴿ بلدیه دائره‌سی ﴾

رئیس امین افندی   کاتب عبد الکریم افندی

﴿ نفوس دائره‌سی ﴾

مأمور مبارك افندی   کاتب ابراهیم افندی

﴿ مأمورین متفرقه ﴾

دیون عمومیه مأموری رشید افندی	ضابطه مأموری خورشید افندی
رژی مأموری مصطفی افندی	بانق تحصیلداری نصرت افندی
تلغراف وپوسته مدیری زین العابدین افندی	مکتب رشدیه معلم اولی شیخ محمد افندی
طاپو کاتبی سید حسین افندی	« « « ثانیسی شیخ محمد افندی

﴿ قضایه ملحق نواحی ﴾

(طوزخورماتو ناحیه‌سی)

مدیر سعید افندی

کاتب محمد حلمی افندی	تلغراف وپوسته مدیری عزیز افندی
ویرکو کاتبی سلیمان افندی	مماحه مأموری فرج اه افندی

سواری تحصیلداری عبد الرحمن افندی | کاتب نعمة اه افندی

(قره تپه ناحیه‌سی)

مدیر سعید بك | کاتب صالح افندی

صلاحیه قضاسنه دائر معلومات

مرکز لوانك شرق جنوبی جهتنده اولوب مرکزی اولان صلاحیه قصبه‌سی کرکوکه ٢٤ ساعت بعد مسافه‌ده واقعدر . قصبه ، صولی ، باغچه‌لی براووه‌ده بولنوب درونـنده ١٠٨٨ خانه وذکور واناث ٢٥٠٠ نفوسی ، ١ حکومت قوناغی ، ١ قشلهٔ همایون ، ٢ جامع ، ٢ مدرسه ، ٢ تکیه ، ١ مکتب رشدی ، ٢ مکتب صبیان ، ٩ قهوه‌خانه ، ٦٧٥ دکان ، ٢ حمام ، ٣٥ دکرمن ، ١ تلغرافخانه واردر .

اهالیٔ قصبه ترك اولوب قضا خلقی عرب وکرددر . صلاحیه قضاسنه ملحق (طوزخورماتو) وقره‌تپه ناحیه‌لری اهالیسی‌ده ترکدر . قصبه‌نك نام قدیمی (کفری) وقضانك اسم عتیقی (زنکباد) در . طوزخورماتوده زنکین بر طوز ونفت معدنی اولدیغی کبی صلاحیه قصبه‌سنده‌ده کلیتلو حورما ولیمون ونارنج وپورتقال اغاجلری واردر . داخل قضاده برچوق مراقد مبارکه وشریفه موجوددر .

کویسنجق قضاسی

[صنف : ٣]

قائممقام : عبد الستار افندی ثالثه م ٤

نائب قطب زاده احمد افندی مدرس | مالمدیری سید محمد امین افندی

مفتی حاجی محمد صالح افندی | تحریرات کاتبی عمر فوزی افندی

مجلس ادارهٔ قضا

رئیس : قائممقام افندی

اعضای طبیعیه	اعضای طبیعیه
نائب افندی	حوزی زاده عبداه اغا
مفتی افندی	غفوری زاده ملا درویش افندی
مالمدیری افندی	عبد الکریم افندی
تحریرات کاتبی افندی	موسی افندی

محکمهٔ بدایت

رئیس : نائب قطب زاده احمد افندی

باشکاتب خضر افندی | اعضا طه طاهر افندی

مستنطق معاونی مجید افندی | « حاجی محمود افندی

﴿ ماليه هيئتى ﴾

مالمديرى سيد محمد امين افندى

معاون سيد امين افندى	تحصيلات مفتشى عبد الهادى افندى
صندوق امينى على نزهت افندى	سوارى تحصيلدارى عدد ٢
ويركو كاتبى سيد امين افندى	پياده تحصيلدارى عدد ١

﴿ بلديه دائره‌سى ﴾

رئيس غفورى زاده صادق اغا	اعضا حاجى محمد افندى
كاتب عمر افندى	« محمد مصطفى اغا
اعضا حونز اغا	« محمد اغا

﴿ نفوس دائره‌سى ﴾

مأمور محمود افندى — كاتب شكر افندى

﴿ رژى اداره‌سى ﴾

مدير عبد اللطيف افندى

باشكاتب محمد حمدى افندى — كاتب ثانى محمد شاكر افندى

﴿ مأمورين متفرقه ﴾

تلغراف مديرى نائلى افندى	طاپو كاتبى عبد اله رشاد افندى
ديون عموميه مأمورى جعفر افندى	مكتب ابتدائى معلمى حسين حسنى افندى
ضابطه مأمورى ملازم اول داود افندى	بانق تحصيلدارى حاجى امين افندى

(شقلاوه ناحيه‌سى)

مدير وكيلى بايزيد بك — كاتب سيد ابراهيم افندى

﴿ كويسنجق قضاسنه دائر معلومات ﴾

لوانك شمال شرقى جهتنده‌در . نفس كويسنجق قصبه‌سى كركوكه ١٨ ساعت مسافه‌ده اولوب شقلاوه، باليسان نامنده ايكى ناحيه‌سى واردر . اهالىٔ قضا عموماً كرددر . يالكز كويسنجق قصبه‌سنه يارم ساعت مسافه‌ده واقع ارموده قريه‌سنده ١٠ خانه كلدانى بولنور . كويسنجق قضاسنك توتون زراعتى پك واسعدر . قصبه‌ايوب سلطان طاغنك غرب اتكنده‌اولوب اقار صويى واردر . قصبه‌ده ١ حكومت قوناغى ، ١ قشلهٔ همايونى ، ١ رديف دپوسى ، ١ جامع ، ١٠ مسجد ، ٦ صبيان مكتبى ، ٣ مدرسه ، ٣ تكيه ، ١٤٢٠ خانه‌يى وذكور واناث ٤٢٠٠ نفوسى ، ٣٤٠ دكان ، ٥ قهوه‌خانه ، ٨ دكرمان ، ٣ حمام ، ١ فرون ، ١ رژى دائره‌سنى حاوى زاب اصغر اوزرنده‌كى طاق طاق اسكله‌سى كويسنجق قضاسنك الك ايشلك برطريق تجارتيدر .

﴿ رانیه قضاسی ﴾

[صنف : ٣]

قائممقام وکیلی محمد علی بك

نائب معروف افندی — مالمدیری نوری افندی

مفتی منحل — تحریرات کاتبی حسن افندی

﴿ عدلیه هیئتی ﴾

رئیس نائب معروف افندی

باش کاتب حامد افندی — مستنطق معاونی سعید افندی

﴿ نفوس دائره‌سی ﴾

مأمور عزیز افندی — کاتب جمیل افندی

﴿ مأمورین متفرقه ﴾

ویرکو کاتبی فتاح افندی — صندوق امینی طاهر افندی

﴿ رانیه قضاسنه دائر معلومات ﴾

لوانك شمال شرقی جهتنده اولوب مرکز قضا اولان رانیه قصبه‌سی کرکوکك ٢٥ ساعت مسافه بعدنده‌در . قضاء مذکور من حیث المجموع (٢٥٠) یه قریب قریه ومزرعه‌یی حاویدر . مرکز قضاده ١ مسجد ، ١ حکومت قوناغی ، ١٥ دکان ، ٨٠ خانه واردر . بوقضانك آب وهواسی وخیم اولمق جهتیله سکنه‌سی سائر قضالره نسبةً دوندر . اهالئ قضا عموماً کرد اولوب منکور ، بلباس ، اکو ، مام سنی نامارنده متعدد جسیم عشیرتلرده واردر .

بوقضاده نازنیش قریه‌سنده اؤسنی آجیق کوکوردلی برقابلیجه اولدیغندن موسمنده پك چوق اهالی اورایه کیدوب استحمام ایتمکده وبرچوق امراض جلدیه وبوکا مماثل خسته‌لقلرده فائده‌سی کورولمکده‌در .

سلیمانیه سنجاغی

سليمانيه سنجاغی

متصرف
توفيق پاشا

روم ايلی بكلربكيلكی

نائب سيد ابو بكر فكری افندی دوريه مدرسی	محاسبه‌جی سليم سری افندی متمايز
مفتی عزيز افندی	تحريرات‌مديری نورالدين بك ثالثه

مجلس ادارهٔ لوا

رئيس : متصرف پاشا

اعضای طبيعيه	اعضای منتخبه
نائب افندی	فتاح بك
مفتی افندی	احمد افندی
محاسبه‌جی افندی	عبد الفتاح چلبی
تحريرات مديری افندی	حاجی سعيد اغا

اداره كاتبی عزت افندی

تحريرات قلمی

تحريرات مديری نور الدين بك ثالثه

مسود عبداه افندی ثالثه	مبيض محمد افندی
مبيض مصطفی افندی	« محمد غريب افندی

مبيض سعيد افندی

اوراق دائره‌سی

مدير صالح افندی رابعه — تلغراف مقيدی مصطفی افندی

محاسبه دائره‌سی

محاسبه‌جی سليم سری افندی متمايز

باشكاتب معروف بك ثالثه	واردات كاتبی رفيق ثانيسی فارس افندی
مصرف كاتبی امين افندی	مصارفات كاتبی رفيقی نجيب افندی
مركز كاتبی سعيد افندی	يوميه كاتبی عبد القادر افندی
واردات كاتبی رفيق اولی محمد بك	مركز كاتبی رفيقی عزت افندی

اوراق مأموری شکیب افندی | اوراق رفیقی حسین افندی
« رفیقی محمد امین بك | صندوق امینی عبد المجید افندی

تحصیلدارلر عدد ٥

عدلیه هیئتی

حقوق دائره‌سی

رئیس : نائب سید ابوبکر فکری افندی دوریه مدرسی

اعضا یحیی بك | اعضا ملازمی جمیل بك
« حاجی ابراهیم اغا | ضبط کاتبی محمد بك

مباشر صالح اغا

جزا دائره‌سی

رئیس منحل | مدعی عمومی معاونی شعبان زهدی افندی
اعضا مصطفی بك | باشکاتب درویش افندی
« شلومو افندی | ضبط کاتبی شیخ محمد افندی
« ملازمی حسین افندی | « « مصطفی افندی

ضبط کاتبی محمد بك

مقاولات محرری و محکمه‌باشکاتبی درویش افندی رفیقی شیخ محمد افندی

مستنطق توفیق افندی اجرا مأموری نجیب افندی

بلدیه دائره‌سی

رئیس عبد الغفور اغا باشکاتب امین افندی

مأمورین متفرقه

دفتر خاقانی مأموری محمود افندی ثالثه زراعت‌بانقه‌سی مأموری عبدالرحمن بك ثالثه

رژی اداره‌سی

مدیر جمعه جمیل افندی

باشکاتب محیی الدین افندی کاتب ثانی سعید افندی

قنطارجی توفیق افندی

لوایه ملحق نواحی

(قره طاغ ناحیه‌سی)

مدیر محمد مظهر افندی کاتب احمد افندی

(ایلغوازه ناحیه‌سی)

مدیر عبد القادر افندی کاتب منحل

(سرچنار شرق ناحیه‌سی)

مدیر توفیق اغا — کاتب رشید افندی

(سرچنار غرب ناحیه‌سی)

مدیر عبد الرحمن افندی — کاتب منحل

(سلیمانیه سنجاغنه دائر معلومات)

سلیمانیه سنجاغی مرکزه ملحق درت ناحیه ایله درت قضادن مرکب اولوب شمالاً ایرانک سردشت وشرقاً بانه ومریوان جنوباً کرکوك متصرفلغنه ملحق زنکنه نامیله معروف خان وصلاحیه غرباً نفس کرکوك قضاسیله محاط ومحدود اولوب لوا مرکزی دارمازیله وکویژه وژاژیله سلسلهٔ جبالنك کویژه اتکنده واقع سلیمانیه قصبهٔ لطیفه ومعموره‌سیدر . بوسلسلهٔ جبال اناطولی قطعه‌سندن وارضروم وکردستان جهتلرندن کلان طاغلرك شعباتندن اولوب سلیمانیه‌ده درت بش ساعت شرق شمالیده شهر زور نامیله مشهور طولاً طقوز وعرضاً یدی سکز ساعت مسافه‌سی اولان اووه‌یی تشکیل ایتدکدن صکره ایران جهتنه موازی اوزایوب کیدر . طاغلرك وضعیتی برطاقم اوفق وبیوك چای وایرمقلر حصوله کتورمشدرکه بوصولر سلیمانیه قضاسیله ملحقاتی برطاقم فیوضاته مستغرق وحتی بعض یرلرینی بهشت ارم نامنی اخذ ایتمکه مستحق ایلمشدر . زیرا اومنبت ، واسع اراضی‌یی — انسانك عروق حیاتیه‌سی کبی — سراپا استیلا ایلمش اولان جابجا نهرلر ، فیض بخشا چایرلر هردرلو حبوبات وفواکهك کثرت اوزره حصولنه خادم اولمقده‌درکه مع التأسف شولواده‌ده حکمفرما اولان وسائط نقلیه‌نك مفقودیتی حسبیله اهالیٔ محلیه‌دن غیری محصولات مذکوره‌دن کیمسه استفاده ایده‌مامکده‌در . انجق توتون حاصلاتی فوق العاده برکتلی اولدقدن ماعدا نقلنجه اختیار ایدیلان کلفتلر دخی حصولبولان استفاده ایله تلافی قلنمقده بولندیغندن بغداد جهتنه پك زیاده اخراجاتی وقوعبولمقده اولوب یالکز رژی اداره‌سی اندن سنوی التمش بیك لیرادن زیاده استفاده کورمکده‌در . سلیمانیه لواسندن مازو ، کیتره ، سختیان ، یوك واکا مشابه مواد مهمه‌دن حصولبولمقده اولان اخراجاته کلنجه بوده پك اهمیتلی اولوب عادتا ثروت محلیه‌نك عوارض سائره‌دن محافظه‌سنه وبلکه تزییدینه یاردیم ایتمکده‌در دینیله‌بیلور .

هله موقعك قابلیت طبیعیه‌سی حسبیله سائر اهالی ایله عشائر مسکونه طرفندن بسلنلمکده اولان اغنام وحیوانات اهلیه‌نك وفرت وبرکتی انسانی شایان ممنونیت بردرجه‌ده اولوب صاحبلری بوواسطه ایله تزیید ثروت وترفیه معیشت ایتدکجه ایتمکده ویوك ، مرعز حاصلاتندن برطاقم کلیم ، خالی وسائر مفروشات اعمال ایدرك بووسیله ایله‌ده آزوجه استفاده ایلمکده‌درلر .

نفس سلیمانیه قصبه‌سی استانهٔ علیه مبدأ اعتبار اولندیغی حالده اوتوز بش بجق درجه عرض واون التی بجق درجه طول شمالیده بروجه بالا افاده قلندیغی وجه اوزره — کویژه سلسلهٔ جبالی اتکنده واقع منظره‌سی لطیف ویازدن ماعدا مواسم سائره‌ده آب وهواسی معتدل اولوب ٢٥ قهوه‌خانه ، ١٥ چایخانه ، ٦ فرون ، ١١ تنور فرونی ، ٢٩٨٢ باب خانه ، ٤٤ جامع ومدرسه برباب مکتب رشدیهٔ ملکیه وبرباب مکتب رشدیهٔ عسکریه ، ١٣ خان ١١٥٥ دکان ، ١ خسته‌خانه ، ٢ کلیسا ، ١٠ دباغخانه ، ٣٤ دکرمان ، ١ حکومت قوناغی برقشله ، برردیف دبوپی ، ١٠ حمام تقریبی اوله‌رق ٨٧٠٣ مسلم و

٢٦٠ غیر مسلم نفوس ذکوری حاویدر . نفوس اناث ذکورك یوزده بش نسبتنده فضله تخمین ایدیلور .

سلیمانیه اهالیسنك اکثریسی تجارت وترزیلك وتیمورجیلك والحاصل بر هیئت مجتمعه‌نك حوائج ضروریه‌سنی دفعه خادم هرکونا صنائع ضروریه ایله متوغل اولوب زراعت وفلاحتله اشتغاللری دخی حال اعتدالده‌در .

سلیمانیه قصبه‌سی ایرانك مورداتنه قارشو برموقع مهمده‌کائن بولنمسندن ناشی چارشوی دادوستدنده ایران امتعه‌سی وفرت اوزره بولنمقده‌در .

نفس قصبه‌ده شیخ (کاکه احمد) افندی وپدر محترملری شیخ معروف افندی حضراتنك مرقد مبارکلری زیارتکاه انامدر .

* * *

مرکز سنجاغنه ملحق قره‌طاغ ناحیه‌سی . — سلیمانیه‌نك جنوب جهتنده واقع اولوب کوزل طاغ واورمانلرله محاط ومرکزی اولجه (زرد آباد) نامیله یاد اولنان قره‌طاغ قریه‌سیدر . بوناحیه ٢٩٦ تاریخلرینه قدر برقضاحالنده ایکن اخیراً قحط وغلا بلایاسنك اوحوالیده حکمفرما اولمسی یوزندن اهالیسی تفرقله مجاور حوالی‌یه طاغلمش وانك عقبنده ناحیه حالنه افراغ ایدلمشدر . ناحیه‌نك اهالی مسکونه‌سی علی الاغلب توتون زراعتیله اشتغال ایدوب بغداده سنویاً سوق اولنان توتونك قسم اعظمی بوناحیه‌دن اخراج ایدلمکده‌در .

ایلغواره مدیرلکی . — جاف عشیرتندن متشعب اسماعیل عزیری نام عمومیسی آلتنده یاد اولنان قرقه یقین عشائر مختلفه‌نك حسن صورتله ضبط وربطی مقصدیله برمدیرلك شکلنده اداره اولنمقده اولوب عشائر مذکوره عمومیتله غیر مسکون وخیمه نشین حالنده بولندقلری جهتله علی الاغلب مدیرلری برابرلرنده سیار برحال بولنمقده‌در . عشائر مذکوره رعی وتربیهٔ حیواناته زیاده‌سیله مألوف بولندقلرندن ناشی کلیتلو اغنام ومواشیلری واردر . وحتی بو اغنام ومواشی‌یی کندیلری ایچون وسیلهٔ تجارت دخی عد ایدوب الیش ویرشله اشتغال ایتمکده‌درلر .

سرچنار شرق وغرب ناحیه‌لری . — سلیمانیه‌نك بری شرق وبری غرب جهتنده واقع اولان بو ایکی ناحیه یك معموز ایسه‌لرده بونلرك تشکیللرندن بری اداره‌لری ایچون مرکز تخصیص قلنمدیغی جهتله مدیر وکاتبلری نفس سلیمانیه‌ده اقامت ایتمکده ومع مافیه سائر خصوصات مهمه ایچون ایکیسنده برده ناحیه‌یه عزیمتله ایفای وظیفه ایلمکده‌درلر .

﴿ كلعنبر قضاسی ﴾

[صنف : ٢]

قائممقام عثمان پاشا میرمیران ع ٣ م ٣ کموش افتخار مدالیه‌سی

نائب احمد صائب افندی — مالمدیری محمد شریف افندی

تحریرات کاتبی محمد سعید افندی

﴿ نفوس دائره‌سی ﴾

مأمور خالص افندی — کاتب عبد الرحمن افندی

﴿ محکمهٔ بدایت ﴾

باشکاتب سلیمان بك

مستنطق معاونی رشید افندی — ایکنجی کاتب عبد الکریم افندی

﴿ مأمورین متفرقه ﴾

تلغراف مدیری امین افندی — طابو کاتبی سلیمان بك

﴿ قضایه ملحق نواحی ﴾

(قرلجه ناحیه‌سی)

مدیر صدیق افندی — کاتب محمد علی افندی

(سروچك ناحیه‌سی)

مدیر منحل — کاتب سعید افندی

﴿ کلعنبر قضاسنه دائر معلومات ﴾

کلعنبر قضاسی سلیمانیه‌نك شرق جنوبی وجنوب شرقی جهتلرینی احاطه ایلمش جسیم برقائممقاملق اولوب مرکزی (البجه) قصبه‌سیدر • بوقصبه اولدقجه جسیم وکوزه‌چارپار بعض ابنیه‌سی وارایسه‌ده یازین بك زیاده صیجاق وصوبی عادتا قوروموق حالنه وارمقده بولندیغندن اهالیسی علی الاکثر مجاور کویلره چکلمکده مجبور بولنیورلر • اصل کلعنبر قریه‌سی البجه‌دن اوچ ساعت مسافه‌ده واقعدر. حمام العلیل قابلیجه‌سنه بکزر برصیجاق صوبی واردر •

جاف عشائر جسیمه‌سی ممرینك قسم کلیسی بوقضا داخلنده اولوب سنه‌نك فصول ثلاثه‌سنی قضا داخلنده امرار ایدرلر •

جاف عشیرتی برچوق شعب وقبائله منقسمدر • وهربر قبیله‌نك ریاستی کوخه نامیله ایلرو کلنلرندن بریسنه مودوعدر •

عشیرت مرقومه‌نك برقسمی مسكون ایسه‌ده قسم اعظمی غیر مسكون اولوب اغنام ومواشی بسلمكله اشتغال ایدرلر .

كلعنبر قضاسنده قزلجه — سروجك نامنده ایكی ناحیه واردر .

قزلجه ناحیه‌سنك مركز اداره‌سی نجوین قصبه‌سیدر . شوقصبه‌نك درت یوز قدر خانه‌سی موجود اولوب باغ وباغچه‌لری ، مكمل چارشوی ، برحمامی ، ایكی چایخانه‌سی ، ایكی باب خانی بش التی جامع ومسجدی واردر .

سروچك ناحیه‌سی ایسه قزلجه نسبتنده دكل ایسه‌ده ینه اوتوز قرق پاره‌قریه‌سی موجوداولوب اهالیسی زراعت وحراثتله‌مشغولدرلر .

بازیان قضاسی

[صنف ٢]

قائممقام وكیلی عبداله افندی   مدرس   مجاز مدالیه‌فتی

نائب ابراهیم افندی	مالمدیری حكیم افندی
مفتی منحل	تحریرات كاتبی مجید افندی

مجلس اداره‌ٔ قضا

رئیس : قائممقام وكیلی افندی

اعضای طبیعیه	اعضای منتخبه
نائب افندی	سعید اغا
مفتی افندی	خورشید اغا
مالمدیری افندی	تریمان اغا
تحریرات كاتبی افندی	

عدلیه هیئتی

رئیس : نائب ابراهیم افندی

باشكاتب درویش افندی	اعضا سید محمود افندی
مستنطق معاونی دیكر درویش افندی	« امین اغا

مأمورین متفرقه

تلغراف مدیری فتحی افندی	طاپو كاتبی رشید افندی
نفوس مأموری عارف بك	صندوق امینی توفیق بك
« كاتبی درویش افندی	بانق تحصیلداری نوری بك

﴿ قضایه ملحق ناحیه‌لر ﴾

(قلعه سیوکه ناحیه‌سی)

مدیر سعید اغا — کاتب سید محمد افندی

(سنکاو ناحیه‌سی)

مدیر سید عبد القادر افندی — کاتب معروف اغا

﴿ بازیان قضاسنه‌دائر معلومات ﴾

مرکز اداره‌سی کرکوکله سلیمانیه ارەسنده اولان جاده اوزرنده واسع ، لطیف براووه‌ده واقع بولنان چم چمال قریه‌سیدرکه یاننده ومرتفع برتپه اوزرنده محکم برعسکری قشله‌سی مبنی اولمقله برابر قریه درونده برتلغرافخانه ، برحکومت قوناغی ، برایکی قهوه‌خانه بولنمقده‌در .

چم چمال قریه‌سی یك اوقدر واسع اولمیوب انجق یوز ، یوز اللی خانه‌سی واردر .

بازیان قضاسنك اهالی مسکونه‌سی علی الاغلب هموند عشیرتی اولوب بوعشیرت بوندن یوز اللی سنه‌یه قریب برمدتدنبرو ایراندن بورایه هجرت ایلمش والیوم اللی التمش قریه قدر اشغال ایلمکده بولنمشدر . هموند عشیرتی زیاده‌سیله شجیع وجنکاور ومشاق حربیه‌یه متحملدرلر .

﴿ معمورة حمید قضاسی ﴾

[صنف : ٣]

قائممقام وکیلی حسن افندی نظامیه بیکباشیسی

نائب مصطفی افندی	مالمدیری وکیلی توفیق افندی
مفتی منحل	تحریرات کاتبی سعید افندی

﴿ مجلس ادارهٔ قضا ﴾

رئیس : قائممقام افندی

اعضای طبیعیه	اعضای منتخبه
نائب افندی	اغای بانز
مفتی افندی	مامند اغا
مالمدیری افندی	شیخ امین افندی
تحریرات کاتبی افندی	محمد اغا

﴿ عدليه دائره‌سی ﴾

رئيس : نائب مصطفى شوقى افندى

باشكاتب حسين ناظم افندى	اعضا امين افندى
مستنطق فائق بك	« اسعد افندى

كاتب ثانى طاهر افندى

﴿ مأمورين متفرقه ﴾

نفوس مأمورى حاجى محمد افندى	تلغراف مديرى مصطفى افندى
« كاتبى صالح بك	صندوق امينى عبداه افندى
طابو كاتبى اسماعيل افندى	تحصيلدار مجيد افندى

﴿ مركه ناحيه‌سى ﴾

مدير وكيلى رسول اغا — نائب وكيلى ملا على افندى

كاتب محمد بك

﴿ معمورهٔ حميد قضاسنه دائر معلومات ﴾

بوندن اون برسنه اقدم مركه قضاسى ياد ايديلركن مؤخراً (معمورة الحميد) تسميه ايديلوب مركزى (قلعه ديزه) قصبه‌سى اتخاذ قلنمش اولان شو قضانك وسعت وجسامتى وعشائر وقبائلنك وفرتيله برابر حدود اوزرنده واقع اولمسى جهتـلرله بك زياده حائز اهميت واعتباردر . سكنه‌سنـك قسم اعظمى (نور الدينى) عشائر جسيمه‌سى اولوب بونلر فرط شجاعت وبسالتله مشهوردرلر . قضا مركزى اولان قلعه ديزه قصبه‌سى ايسه يكيجه مركز اتخاذ اولنديغى جهتله هنوز بك اوقدر اعمار ايدلمامشدر . مع مافيه برقاچ خانه‌سى ، چاى خانه‌لرى ، جامع ومسجدلرى ، حكـومت قوناغى ، تلغرافخانه‌سى ، رديف ونظاميه طابورلرى ضابطانك اقامتنه مخصوص برقاچ قوناغى بولنمقده‌در . معمورة الحميدك پشدر — مركه نامنده ايكى ناحيه‌سى واردر .

﴿ شهربازار قضاسى ﴾

[صنف : ٣]

قائممقام منحل

نائب على افندى	تحريرات كاتبى عزيز افندى
مالمديرى وكيلى على افندى	ويركو كاتبى على مردان «

﴿ مجلس ادرهٔ قضا ﴾

رئيس : قائمقام

اعضای طبیعیه	اعضای منتخبه
نائب افندی	کوخه امین اغا
مالمدیری افندی	عبد الله اغا
تحریرات کاتبی افندی	عبد القادر اغا

﴿ نفوس دائرهسی ﴾

مأمور عارف افندی — کاتب محمود افندی

﴿ استنطاق دائرهسی ﴾

مستنطق معاونی محمد افندی — مباشر عدد ٢

(ماوت ناحیهسی)

مدیر فتح اه بك — کاتب توفیق افندی

﴿ شهر بازار قضاسنه دائر معلومات ﴾

بوقضا دخی سلیمانیهنك شرق شمالی جهتنده واقع ولطافت موقعیهسیله مشهر اولوب مرکزی سلیمانیهدن اوچ ساعت مسافهده کائن (سنك) قریهسیدر ۰ سلیمانیهنك ایپی حائز شهرت اولان میوهلری اکثریا بوقضادن اخراج اولنوره سنك قریهسی اولدقجهمعمور وردیف ضابطانیلهحکومتمأمورلرینك اقامهسنه آلویرشلی قوناقلری وبر حکومت دائرهسیله برتلغرافخانهسی واردر ۰

شهر بازار قضاسنك (ماوت) نامنده بر ناحیهسی موجوددر ۰

اعتذار

مصدر انواع ترقیات وتعالیات اولان عصر ترقیانحصر حضرت پادشاهیده ساحه ارای وجود وتکمل اولان بونجه بدایع آثار ایچنده عاجزانه عرض وجود ایدن اشبو سالنامه‌مزك تنویع مندرجات وسائره‌سنه بردرجه‌یه قدر بذل نقدینهٔ غیرت ومساعی ایدلمش ایسه‌ده مشاغل عظیمه ومتوالیه بوندن زیاده تفصیلات وایضاحات اعطاسنه مانع اولدیغی کبی وقتك مروری حسبیله‌ده خطا وصواب جدولی تنظیمنه وقت بولنه‌مامش اولدیغندن تصادف ایدیله‌جك سهو ونواقصك نظر خطاپوشانه ایله ستر بیورلدیغی تقدیرده بحوله الکریم ارزو اولنان آثار تکملك کله‌جك سنه سالنامه‌سنده مشهود انظار قارئین کرام اوله‌جغی عرض وتأمین اولنور ٠

مکتوبی معاونی ومطبعه مدیر
وسمر محرری
م ٠ صفوت

﴿ فهرست ﴾

صحیفه	
٣	افادۀ مخصوصه
٦	تقویم
١٨	تاریخ هجری قمری ، تاریخ هجری شمسی ، تاریخ مالی
١٩	شهور عربیه‌نك وجه تسمیه‌سی
٢٠	ایام ولیالئ مبارکه
٢١	بعض وقایع مشهوره
٢٥	خلفای راشدین
٢٦	ملوك بنی امیه
٢٧	خلفای عباسیه
٢٩	جد امجد عثمانیان
٣١	ظهور دولت معظمۀ عثمانیه‌دنبری مقر سلطنت اولان شهرلر
٣٢	« سلاطین عظام عثمانیه »
٤٢	« صورت خط همایون »
٤٣	هیئت حاضرۀ سلطنت سنیه ارکان جلیله‌نك اصلیه‌سنك صورت وکیفیت تشکلنه دائر
٤٦	رتب سلطنت سنیه‌یه دائر معلومات تاریخیه
٤٩	رتب علمیه‌نك تعبیرات وتعریفاتی
٥٠	« ملکیه وعلمیه وعسکریه‌نك ترتیبات تشریفاتیه
٥١	القاب رسمیه
٥٣	سلطنت سنیه‌نك نشان ذیشانلری
٥٧	دول اجنبیه‌نك حکمدار ورؤساسی
٦٤	مابین همایون جناب ملوکانه ارکان کرامی
٦٧	هیئت ومجلس وکلای فخام
٦٨	تحت ریاست مفخمۀ حضرت خلافتپناهیده متشکل حمیدیه حجاز تیمور یولی قومیسیون عالیسی
٦٩	ولایات شاهانه والیلکری
٧٠	الویۀ مستقلۀ شاهانه، ایالات ممتازه، اردوی همایونلرله فرق مستقله
٧١	سلطنت سنیه سفراسی
٧٢	نزد سلطنت سنیه‌ده‌کی سفرای اجنبیه

صحیفه	
٧٣	ولایات شاهانه‌ده مأمورین محلیه ایله اجنبی مأمورلری اره‌سنده اجرا اولنه‌جق مراسم تشریفاته دائر تعلیمات جدیده
٧٤	دول اجنبیه حکمدارانك ایام رسمیه‌لرنده سفن شاهانه وقلاع خاقانیه‌دن اجرا اولنه‌جق مراسم احترامیه‌یه دائر تعلیمات
٧٧	ولایتك احوال طبیعیه‌سی
٨٢	جنتمکان غازی سلطان محمد خان ثالث حضرتلرینك عصر سعادت عصر ملوکانه‌لرندنبرو موصل ولایتی والیلکنه تعیین بیوریلان ولاة عظام ومتصرفین کرام حضراتی
٩٠	ولایتك احوال تاریخیه‌سی
١٠٢	ولایتك احوال زراعیه‌سی
١٠٨	ولایتك احوال صحیه‌سی
١٢٠	انبیای عظام واولیای کرام افندیلرمز حضراتنك مراقد منوره ومطهره‌لری
١٢٩	موصلده بولنان جوامع قدیمه ومشهوره ، اماکن ومؤسسات امیریه
١٣٠	موصلك مبانئ عمومیه وخصوصیه وسائره‌سی وموصلك مقدار نفوس واهالیسی
١٣١	تجارتگاه، اخراجات ، ادخالات ، منسوجات
١٣٤	آثوریلرك احوال تاریخیه‌سی
١٥٠	ارکان ومأمورین ولایت
١٦٥	رؤسای روحانیه
١٦٦	موصلده بولنان دول متحابه قونسلوسلری
١٦٨	ردیف یکرمی دردنجی موصل فرقۀ همایونی
١٧٧	نظامیه اون ایکنجی کرکوك فرقۀ همایونی
١٨٥	ردیف یکرمی اوچنجی فرقۀ همایونی
١٩١	سواری اون یدنجی لوا قوماندانلغی
١٩٤	مرکز ولایته ملحق قضا ونواحی
٢٠٨	کرکوك سنجاغیله ملحقاتی
٢٢٥	سلیمانیه سنجاغیله ملحقاتی

فیاتی

بر عدد سیم مجیدیه در